

วารสารสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

Rajamangala University of Technology Tawan-ok Social Science Journal

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2559 Vol.5 No.2 July - December 2016

ISSN 2286-6922

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

(RMUTTO SOCIAL SCIENCE JOURNAL)

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2559

ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewers)

ศ.ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์
ศ.ดร.ปราณี กุลละวณิชย์
รศ.ดร.วิกร ตัณฑวุฒโฒ
รศ.ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจน์
รศ.ดร.ไพฑูล ลิไล
รศ.ดร.เสาวคนธ์ สุดสวาสดิ์
รศ.ดร.วนิดา สัจพันธ์
รศ.สมบัติ พันธวิศิษฐ์
รศ.ดร.ณกร อินทรผดุง
ผศ.ดร.อัศกรักษ์ พูลกระจำง
ผศ.ดร.ณัฐพร คำมะสอน
ผศ.ดร.ชูเกียรติ จารัตน์
ดร.อนุชัย งามวรางกูร
ดร.นารีนี แสงสุข
ดร.อรอุษา พิมพ์สวัสดิ์
ดร.ภทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ

ศ.ดร.กาญจนา เจริญชัย
ศ.สุนน อมรวิวัฒน์
รศ.ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ
รศ.ดร.วราภรณ์ ปัญญาวิ
รศ.ดร.พัชรีย์ ขยากรไศภิต
รศ.ดร.โมษิต อินทวงษ์
รศ.ดร.สุพจน์ บุญวิเศษ
รศ.ดร.นิติพล ภูตะโชติ
รศ.อมรพรรณ ชุ่มโชคชัยกุล
ผศ.ดร.คมพล สุวรรณภูมิ
ผศ.ดร.ดุชนิ เจริญสุข
ผศ.ดร.ไพโรจน์ เจริญชนกุล
ดร.วิทยา เจริญพันธ์
ดร.ขวัญประภัสสร จานทอง
ดร.ศักดินา บุญเปี่ยม
ดร.อานนท์ ศักดิ์วรวิชัย

ศ.ดร.สุมาลี สังข์ศรี
รศ.ดร.บุญศรี พรหมพันธุ์
รศ.ดร.นวลลออ แสงสุข
รศ.ดร.สมศักดิ์ มีทรัพย์หลากหลาย
รศ.ดร.ลำอานงค์ สืบสมาน
รศ.ดร.กุหลาบ รัตนสังธรรม
รศ.ดร.พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์
รศ.ดร.ศรีศักดิ์ สุนทรไชย
รศ.บำเพ็ญ เขียวหวาน
ผศ.ดร.จิตต์โสภณ มีระเกตุ
ผศ.ดร.ภัทวลี นิติเกษตรสุนทร
ดร.ชัยวัฒน์ หลุทัยพันธ์
ดร.ชัยฤทธิ์ ทองรอด
ดร.มานิตย์ มณีธรรม
ดร.กมล โพธิ์เย็น
ดร.ศุภาภาส คำตโนด

ทีมงานจัดทำวารสาร

ดร.ภทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ
นางสาววรรณษา บาลโสง
นางสาววิริยา แจ่มสวัสดิ์
นางสาววิลาวัลย์ ฤทธิ์เรืองโรจน์
นางสาวสุวรรณา ปัตตาบาล

ผศ.พรทิพย์ พรสุริยา
นางสาวประกาย ขวัญหลาย
นางสาวนิราวัลย์ ศรีทอง
นางสาวลักขณานิ บังเกิดสุข

ผศ.ดร.ปราโมทย์ พรสุริยา
นางสาวเตือนใจ สลักศรี
นางสาวปัญญนา สุริยะสาร

Institute of Research and Development
Rajamangala University
of Technology Tawan-ok

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

Rajamangala University of Technology Tawan-ok Social Science Journal

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2559 Vol.5 No.2 July - December 2016

<http://ird.rmutto.ac.th>

ISSN 2286-6922

วารสารสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

ผู้จัดพิมพ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
กำหนดการเผยแพร่	ตีพิมพ์ 2 ฉบับต่อปี และเผยแพร่ในเว็บไซต์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
การเผยแพร่	มอบให้ห้องสมุดหน่วยงานรัฐบาล สถาบันการศึกษาในประเทศ และหน่วยงาน/บุคคลที่สนใจ
ข้อมูลติดต่อ	กองบรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์ สำนักงานวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก อาคารสำนักงานอธิการบดี ชั้น 5 เลขที่ 43 ม.6 ต.บางพระ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี 20110 โทร. 0-3835-8201 ต่อ 8508-8510 โทรสาร 0-3835-8142 http://ird.rmutto.ac.th

- ❖ บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
- ❖ มีผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกประจำกองบรรณาธิการมากกว่าร้อยละ 50
- ❖ มีบทความจากนักวิชาการและนักวิจัยภายนอกลงตีพิมพ์ทุกฉบับมากกว่าร้อยละ 50
- ❖ ข้อความและบทความในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เป็นแนวคิดของผู้เขียน ไม่ใช่ความคิดเห็นและความรับผิดชอบของคณะผู้จัดทำ บรรณาธิการ กองบรรณาธิการ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
- ❖ กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ควรระบุแหล่งอ้างอิงจากวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

ชลกิจการพิมพ์

47 ถ.ศรีราชานคร 1 ต.ศรีราชา อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี 20110
โทร. 038-324711 E-mail : chonlakit555@hotmail.com

วารสารสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

(RMUTTO SOCIAL SCIENCE JOURNAL)

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2559

Vol. 5 No. 2 July - December 2016

ISSN 2286-6922

เจ้าของ

สถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

ที่ปรึกษา

ศ.ดร.สิน พันธุ์พินิจ

ศ.ดร.สุมาลี สังข์ศรี

รศ.ดร.วราภรณ์ ปัญญาดี

รศ.ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ

รศ.สุพจน์ บุญวิเศษ

รศ.ดร.วิกร ตันทงขุโธ

รศ.ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจน์

รศ.ดร.เสาวคนธ์ สุดสวาท

รศ.บำเพ็ญ เขียวหวาน

รศ.ดร.นวลลออ แสงสุข

กองบรรณาธิการ

ศ.ดร.สิน พันธุ์พินิจ

ศ.ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์

ศ.ดร.สุมาลี สังข์ศรี

ศ.สุมน อมรวิวัฒน์

รศ.ดร.วราภรณ์ ปัญญาดี

รศ.ดร.วิกร ตันทงขุโธ

รศ.ดร.สุพจน์ บุญวิเศษ

รศ.ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ

รศ.ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจน์

รศ.ดร.เสาวคนธ์ สุดสวาท

ม.กรุงเทพธนบุรี

ม.สุโขทัยธรรมาธิราช

ราชบัณฑิต

ม.แม่โจ้

ม.เกษตรศาสตร์

ม.บูรพา

มทร.ศรีวิชัย

มศว.ประสานมิตร

ม.เกษตรศาสตร์

บรรณาธิการ

ผศ.คมเดือน โพธิ์สุวรรณ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.ภทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ

ดร.ชัยวัฒน์ หฤทัยพันธ์

ผลงานวิจัยและบทความในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เป็นแนวคิดของผู้เขียน ไม่ใช่ความคิดเห็นและความรับผิดชอบของคณะผู้จัดทำ บรรณาธิการ กองบรรณาธิการ ไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ควรระบุแหล่งอ้างอิงจากวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ฉบับที่ 2/2559 นี้เป็นฉบับที่ออกมาหลังจากวารสารได้รับการประเมินเมื่อเดือนเมษายนที่ผ่านมาให้จัดอยู่ในฐานข้อมูลวารสารกลุ่มที่ 2 ของศูนย์อ้างอิงดัชนีวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Center: TCI) การเข้าสู่ฐานข้อมูลนี้ บทความทั้งหมดที่ลงวารสารได้รับการยอมรับมาตรฐาน ย้อนไปอีก 2 ปี คือในปี 2557 และ 2558 และยอมรับไปจนถึง 31 ธันวาคม 2562 นับเป็นความก้าวหน้าในเชิงวิชาการของการจัดทำวารสารอีกก้าวหนึ่งที่นำภูมิใจของมหาวิทยาลัย ที่จะส่งผลให้เกิดการพัฒนางานวิจัยและงานวิชาการในแขนงสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

บทความวิจัยในฉบับนี้ เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่หลากหลาย อาทิ การพัฒนาด้านเกษตรกรรม การจัดการทรัพยากรในองค์กร วิทยาศาสตร์สุขภาพ การถ่ายทอดเทคโนโลยี กฎหมาย ธุรกิจบริการ จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน การสอนภาษาอังกฤษ และวรรณคดีอังกฤษ นอกจากประเด็นที่กล่าวแล้ว วารสารยังได้มีโอกาสเผยแพร่บทความที่เขียนด้วยภาษาอังกฤษ ซึ่งนับเป็นโอกาสอันดีในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของมหาวิทยาลัย เพื่อให้ให้นักวิชาการชาวต่างประเทศได้ศึกษาหาความรู้และเพื่อพัฒนาวิชาการในรูปแบบของงานวิจัยสู่สากล

สถาบันวิจัยและพัฒนาและคณะทำงานของสถาบันฯ ในฐานะผู้จัดทำวารสาร จึงใคร่ขอขอบคุณ ศาสตราจารย์ ดร.สิน พันธุ์พินิจ ผู้ริเริ่มและกำหนดนโยบายการจัดทำวารสาร และขอบคุณนักวิจัย เจ้าของบทความ ผู้อ่านและประเมินบทความ และผู้อ่านทุกท่านที่ติดตามสนับสนุนการตีพิมพ์บทความ และในอนาคตคุณภาพของบทความและวารสารที่ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องจะส่งผลให้วารสารได้ผ่านการประเมินให้เข้าสู่ฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 1 ต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมเดือน โพธิ์สุวรรณ
บรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

สารบัญ

หน้า

English into Thai Translation Errors of English Prepositions and Prepositional Phrases of Thai Undergraduates.....	1
<i>Natthamma Thong-lam</i>	
Morality and Moderation of a Leader in George Orwell's Animal Farm.....	11
<i>Khomduen Phothisuwan and Sutassi Smuthkochorn</i>	
กฎหมายเกี่ยวกับมลพิษทางแสงออสเตรเลีย.....	19
<i>ปิติเทพ อยู่เย็นยง</i>	
กรอบแนวคิดการวางแผนจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจอัจฉริยะในสถาบันอุดมศึกษา.....	34
<i>อรรณพ จันทร์สมุด</i>	
การวิเคราะห์แนวทางการลดต้นทุนการผลิตข้าวในจังหวัดปราจีนบุรี.....	44
<i>ไพฑูล สีใส, ทัดดาว ผาสุก และ จิระพร เนตรนุช</i>	
การสังเคราะห์งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต.....	55
<i>ภทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ</i>	
คุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนักบำบัดสรีรบำบัดตามความคิดเห็นของผู้บริหารธุรกิจสปา และผู้ให้บริการชาวต่างชาติในจังหวัดชลบุรี.....	70
<i>จิตต์โสภิน มีระเกตุ</i>	
จากชีวิตอิสระสู่ความเป็นระเบียบวินัย: เรื่องเล่าชีวิตและการเอาตัวรอดของกะเทยทหารเกณฑ์.....	80
<i>นฤทธิ ฤทธิ์คำรพ และ พิทักษ์ ศิริวงศ์</i>	
ประสบการณ์ชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ขณะรักษาด้วยเคมีบำบัด.....	92
<i>พัชรินทร์ แก้วรัตน์ และ น้ำอ้อย รักดีวงศ์</i>	
ปัจจัยการดำรงชีวิตของครูที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี.....	102
<i>ชญาดา ร่วมโพธิ์รี และ มลฤดี วัฒนอังกูร</i>	

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ปัจจัยสนับสนุนและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการการนํานโยบายสาธารณะสู่การปฏิบัติ :

กรณีศึกษาโครงการคืนคนดีสู่สังคม..... 113

บุญช่วย แจ่มเวชฉาย

เรื่องเล่าหญิงรักหญิง: วิถีเพศของคูรักสูงวัย..... 123

กนิษฐา สุขสมัย และ พัทธ์ชัย ศิริวงศ์

English into Thai Translation Errors of English Prepositions and Prepositional Phrases of Thai Undergraduates

Nattharmma Thong-lam

Department of English as an international Communication, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Rajamangala University of Technology Tawan-ok, Bangpra Campus.
E-mail: nattharmma@gmail.com Tel. 0852846969

Abstract

This study aimed to examine English into Thai translation errors of English prepositions and prepositional phrases of Thai undergraduates. The participants were 10 students who were studying in Department of English as an international Communication, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajamangala University of Technology Tawan-ok, Bangpra Campus. They were asked to translate the 30-item translation task involving six types of English prepositions and prepositional phrases: preposition for time, preposition for place, preposition for direction, preposition for agent, preposition for instrument, and prepositional phrase. The result revealed that the participants encountered the problem when they translated preposition for time and prepositional phrase whereas they are able to translate preposition for place, preposition for direction, preposition for agent, and preposition for instrument. The result required further study to investigate the factors affecting English into Thai translation abilities of English prepositions and prepositional phrases and the improvement of equivalence between English sourced text and Thai translated texts.

Keywords: English into Thai Translation, English Prepositions, Prepositional Phrases

1. Introduction

Prepositions and preposition phrases play significant roles in translation since they influence the meaning of both source and target texts as well as the equivalence of the translation quality. Prepositions and preposition phrases can be difficult for the L2 and EFL students (Abdulhay, 2012; Nuryanfar, 2014). They have to determine and select the appropriate and equal vocabulary representing the equivalent meaning between first language (L1) and second language (L2) (Chung-ling, 2012; Yaari, 2013). Six types of English prepositions and preposition phrases have been employed in general in order to convey the meaning. Each of them functions differently as follows:

Preposition for Time	Indicate or specify time (day, month, year, specific time) such as in January, in 2015, on Monday, at 7 O'clock, at noon, etc.
-------------------------	---

Sample sentence:

Meet me at ten.

The class will be cancelled on Tuesday.

Preposition for Place	Use for specify the different places, indicate a physical or virtual boundary or different places <i>Sample sentence:</i> Writing <u>on</u> the wall. Her house is <u>at</u> the end of the street.
Preposition for Direction	Point the direction or describe the way the action or agent is committed. <i>Sample sentence:</i> She jumped <u>into</u> the river. She walked <u>along</u> the street.
Preposition for Agent	Use for agent of the sentence <i>Sample sentence:</i> This book is written <u>by</u> her.
Preposition for instrument	Indicate or describe devices, instruments or machines <i>Sample sentence:</i> She was travelling <u>by</u> car.
Prepositional Phrase	A combination of a verb and a preposition. The meaning is normally changed from the former meaning of verbs and preposition attached. <i>Sample sentence:</i> <u>Come on</u> ! We are late now! I <u>give up</u> doing it.

In order to be a proficiently translator, students are required to develop their translation competency which is, according to Göpferich (2009), the content should use grammatical and communicative, concern extra-linguistic reality in both L1 and L2. Prepositions and prepositional phrases in English and Thai employ different collocations and some English prepositions do not have equivalents in Thai (Defense Language Institute, 1974); therefore Thai students may experience difficulties in translating English into Thai, regarding the differences between these two languages. Thus, this study attempted to examine the ability in translating English prepositions and preposition phrases into Thai, based on the following research question.

How do Thai undergraduates translate six types of English prepositions and prepositional phrases: preposition for time, preposition for place, preposition for direction, preposition for agent, preposition for instrument, and prepositional phrase?

2. Research Methodology

The participants of this study were a group of students who enrolled in Introduction to Translation in the first semester of the Academic Year 2014. They were ten Thai undergraduate students from Department of English as an international Communication, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajamangala University of Technology Tawan-ok, Bangpra Campus. They were 1 males and 9 females. Considering the results from the screening test required at the beginning of the semester, they all had English proficiency at the lower intermediate level. The instrument employed was in form of 30-item translation tasks, without a permission of dictionary use. Given 60 minutes, the participants were asked to read the given statements and translated them into Thai in the provided space according to the assigned numbers. Then, the tasks were collected and the excerpts of correct, incorrect and no translation categories were categorized, using error analysis. In addition, the English into Thai translated statements were quantitatively analyzed the results in terms of correct, incorrect, and no translation using IBM SPSS Statistics.

3. Results

As shown in Table 2, the participants demonstrated their translation of English prepositions and prepositional phrases across six prepositional categories. The result can be classified into three categories: correct translation (CT) (the participants correctly translated the given statement and matched with the expected Thai translation.), incorrect translation (IT) (the participants incorrectly translated the given statement and mismatched with the expected Thai translation.), and no translation (NT) (the participants omitted the preposition in Thai version.). Overall, the participants correctly translated English prepositions and prepositional phrases ($n = 186$), incorrectly translated English prepositions and prepositional phrases ($n = 92$), and did no translation for English prepositions and prepositional phrases ($n = 22$). Differentiated by the prepositional categories, the participants translate preposition for time (13 CT, 27 IT, and 10 NT), preposition for place (40 CT, 5 IT, and 5 NT), preposition for direction (41 CT, 9 IT, and 0 NT), preposition for agent (42 CT, 8 IT, and 0 NT), preposition for instrument (33 CT, 10 IT, and 7 NT), and prepositional phrase (17 CT, 33 IT, and 0 NT).

Table 1: Participants' translation of preposition

Prepositions	Correct translation		Incorrect translation		No translation	
	n	%	n	%	n	%
1. Preposition for Time	13	6.99	27	29.35	10	45.45
2. Preposition for Place	40	21.51	5	5.43	5	22.73
3. Preposition for Direction	41	22.04	9	9.78	0	0.00
4. Preposition for Agent	42	22.58	8	8.70	0	0.00
5. Preposition for Instrument	33	17.74	10	10.87	7	31.82
6. Prepositional Phrase	17	9.14	33	35.87	0	0.00
Total	186	100.00	92	100.00	22	100.00

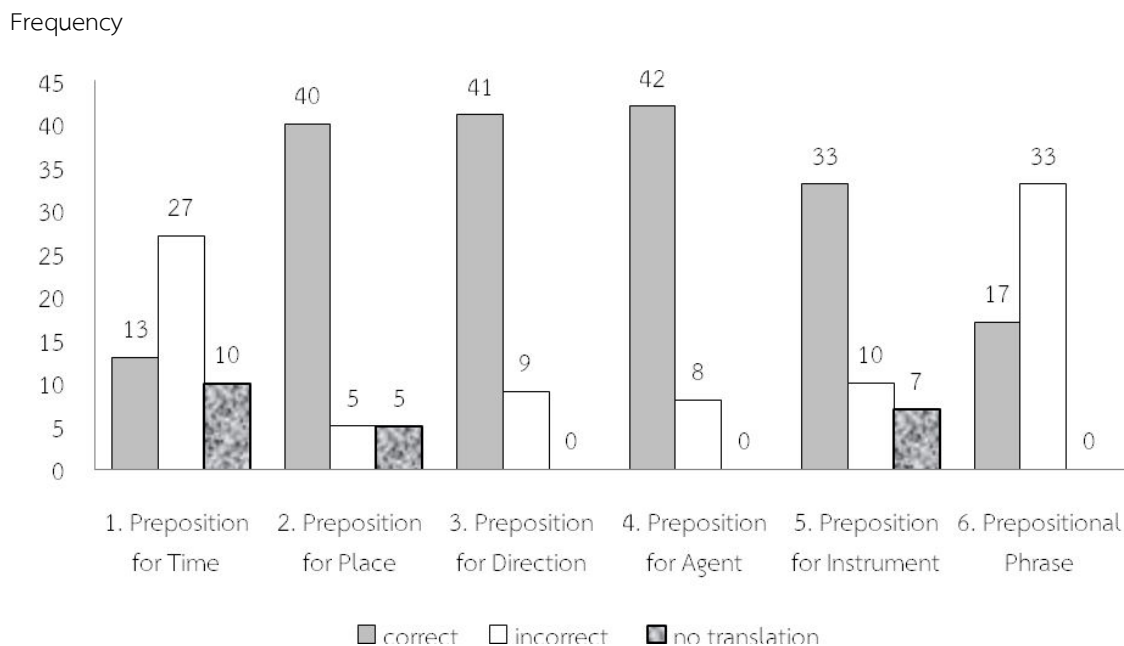

Figure 1: Comparisons of the correct, incorrect, and no translations of English prepositions and prepositional phrases produced by the participants

According to Figure 1, the graph compares the frequency of the correct, incorrect, and no translations of English prepositions and prepositional phrases produced by the participants. As shown in the graph, the numbers of correct translation in preposition for place, preposition for direction, preposition for agent, and preposition for instrument are higher than the numbers of incorrect translation. Only two categories that have been reported the outwitted numbers of incorrect translation over correct translation are preposition for time and prepositional phrase. Also, it can be clearly seen that there is no 'no translation' category found in preposition for direction, preposition for agent, and prepositional phrase. Considering the 'correct translation' category, the participants can translate English prepositions and prepositional phrases rank from the lowest to the highest frequency as follows: preposition for time, prepositional phrase, preposition for instruments, preposition for place, preposition for direction, and preposition for agent, respectively. Regarding the 'incorrect translation', the result can be ranked from the lowest to the highest frequency as follows: preposition for place, preposition for agent, preposition for direction, preposition for instruments, preposition for time, and prepositional phrase, respectively.

Furthermore, each translated excerpts reflected the errors of English into Thai translation of English prepositions and prepositional phrase as follows.

1. Preposition for Time

The participants confused between collocations of Thai and English prepositions for time. In Thai, collocation for time nature of day is 'in' while English is 'on'. So, the participants were found

to produce the Thai sentence using ‘ที่ (at)’ or omitted the translation of English prepositions for time as shown in Excerpt 1 and 2.

Excerpt 1

Statement	Our trip will be <u>on</u> Sunday.
Expected English into Thai translation	เราจะไปเที่ยวกัน <u>ในวันอาทิตย์นี้</u> (Our trip will be <u>in</u> Sunday.)
Error(s) produced by the participants	
<i>Incorrect translation</i>	เราจะไป <u>ที่</u> วันอาทิตย์ (Our trip will be <u>at</u> Sunday.)
<i>No translation</i>	ทริปของเราจะไปวันอาทิตย์ (Our trip will be <u>...</u> Sunday.) เราไปเที่ยววันอาทิตย์ (Our trip will be <u>...</u> Sunday.)

Excerpt 2

Statement	Christmas is celebrated <u>on</u> 25 th of December.
Expected English into Thai translation	เราฉลองวันคริสต์มาส <u>ในวันที่</u> 25 ธันวาคม (We celebrate Christmas <u>in</u> 25 th <u>...</u> December.)
Error(s) produced by the participants	
<i>Incorrect translation</i>	คริสต์มาสได้รับการฉลอง <u>เมื่อ</u> วันที่ 25 ธันวาคม (Christmas is celebrated <u>when</u> 25 th of December.)
<i>No translation</i>	คนฉลองคริสต์มาสวันที่ 25 ธันวาคม (Christmas is celebrated <u>...</u> 25 th of December.)

In excerpt 3, it is presented that the participants directly translated the word ‘at’ into Thai word ‘ที่’; however, the Thai word ‘ที่’ is used with a specification of space. Also, some participant chose to avoid translating the preposition for time.

Excerpt 3

Statement	I will call you <u>at</u> 10.
Expected English into Thai translation	ฉันจะโทรหาคุณ <u>ตอน</u> 10 โมง (I will call you <u>at</u> 10.)
Error(s) produced by the participants	
<i>Incorrect translation</i>	ฉันจะโทรหาคุณ <u>ที่</u> 10 โมง (I will call you <u>at</u> 10.)
<i>No translation</i>	10 โมง ฉันจะโทรหา (10, I will call you.)

2. Preposition for Place

According to the excerpts, it can be seen that the participants did not only deal with the collocations of preposition in Thai, but also the differences between English and Thai sentence structures. For example, the sentence ‘I tuck my son into bed.’ has to be translated as ‘I take my son to bed and cover blanket for him.’ to make a meaningful sentence. However, the participants tried to translate the sentence using the meaning from dictionary so that the Thai sentence is not equivalent to English sentence.

Excerpt 4

Statement

I tuck my son into bed.

Expected English into Thai translation

ผมส่งลูกชายเข้านอนแล้วห่มผ้าให้เขา (I take my son to bed and cover blanket for him.)

Error(s) produced by the participants

*Incorrect translation*ฉันยัดลูกชายเข้าไปในเตียงนอน (I tuck my son inside the bed.)ฉันจับลูกชายใส่ไปในเตียง (I tuck my son inside the bed.)*No translation*ฉันพาลูกชายไปนอนเตียง (I take my son to ... the bed.)

Excerpt 5 – 6 presented the different use of vocabulary of English and Thai preposition. In context of boxing, Thai collocation employs ‘on’ while English uses ‘in’. Therefore, the participants translated English preposition ‘in’ in the sentence “Two fighters are in the ring.” as ‘ใน (in), which is incorrect.

Excerpt 5

Statement

Two fighters are in the ring.

Expected English into Thai translation

นักสู้สองคนอยู่บนสังเวียน (Two fighters are on the ring.)

Error(s) produced by the participants

Incorrect translation

นักมวยสองคนอยู่ในเวทีมวย (Two fighters are in the ring.)

นักมวยทั้งสองอยู่ที่สนามมวย (Two fighters are at the ring.)

No translation

พวกนักมวยสองคนอยู่เวทีมวย (Two fighters are ... the ring.)

Vice versa, in the context of football field, Thai collocation employs ‘in’ while English uses ‘on’. So, the participants mistakenly translated the English preposition ‘on’ as ‘บน (on)’. (See Excerpt 6)

Excerpt 6

Statement

The football players were on the soccer field.

Expected English into Thai translation

นักฟุตบอลอยู่ในสนาม (The football players were in the soccer field.)

Error(s) produced by the participants

*Incorrect translation*นักบอลวิ่งบนสนาม (The football players were on the soccer field.)

3. Preposition for Direction

‘To’ can be translated into various Thai words. The participants showed their confusions in Thai word choices of ‘to’ as shown in Excerpt 7 – 8.

Excerpt 7

Statement

The stage manager shouted to the heroine.

Expected English into Thai translation

ผู้จัดการเวทีตะโกนใส่นักแสดงหญิง (The stage manager shouted ... the heroine.)

Error(s) produced by the participants

*Incorrect translation*ผู้จัดการเวทีตะโกนไปที่ดารา (The stage manager shouted to the heroine.)ผู้จัดการเวทีตะโกนไปยังดาราหญิง (The stage manager shouted to the heroine.)

Excerpt 8

Statement

She arrived at the hotel.

Expected English into Thai translation

เธอมาถึงโรงแรมแล้ว (She arrived ... the hotel.)

Error(s) produced by the participants

*Incorrect translation*เธอมาถึงที่โรงแรม (She arrived at the hotel.)เธอมายังโรงแรมแล้ว (She arrived at the hotel.)

4. Preposition for Agent

It is noticeable that the participants had the highest frequency of correct translation in this category. It may be a result of the similar structure between English and Thai preposition for agent. However, the participants still demonstrated the difficulties in Thai word choices as presented in Excerpt 9 – 10.

Excerpt 9

Statement

I am upset with the way some people behave.

Expected English into Thai translation

ฉันไม่สบายอารมณ์กับวิถีปฏิบัติของคนบางจำพวก (I am upset with the way some people behave.)

Error(s) produced by the participants

*Incorrect translation*ฉันอารมณ์เสียในเรื่องทางของคนบางคน (I am upset in the way some people behave.)

Excerpt 10

Statement

The pond is filled with water.

Expected English into Thai translation

มีน้ำเต็มบ่อ (There is water full the pond.)

Error(s) produced by the participants

*Incorrect translation*บ่อน้ำมีน้ำใสในกับบ่อ (The pond is filled with water.)น้ำใสในบ่อน้ำ (Water filled in the pond.)

5. Preposition for Instrument

The preposition for instruments was found to be difficult for the participants, especially the sentence 'Please leave message at the tone.' for the participants did not familiar with leaving message at the telephone so that they did not have Thai collocation for this situation as shown in Excerpt 11.

Excerpt 11

Statement

Please leave message at the tone.

Expected English into Thai translation

กรุณาฝากข้อความหลังสัญญาณเสียง (Please leave message after the tone.)

Error(s) produced by the participants

Incorrect translation

กรุณาทิ้งข้อความที่เสียงเรียกเข้า (Please leave message at the tone.)

กรุณาฝากข้อความที่เสียง (Please leave message at the tone.)

No translation

กรุณาฝากข้อความเสียง (Please leave message ... the tone.)

The rest of preposition for instruments were not found to be collocation problem, but a word choice as presented in Excerpt 12.

Excerpt 12

Statement

I come here by motorbike.

Expected English into Thai translation

ฉันขี่รถจักรยานยนต์มาที่นี่ (I ride the motorbike to here.)

Error(s) produced by the participants

Incorrect translation

ฉันมาที่นี่โดยมากับรถจักรยานยนต์ (I come here by coming with motorbike.)

ฉันมาโดยรถมอเตอร์ไซด์ (I come by motorbike.)

No translation

ฉันใช้รถจักรยานยนต์มานี้ (I use motorbike to here.)

6. Prepositional Phrase

This category is found to be the second problematic for the participants. Even though the participants were aware of the linguistic feature of prepositional phrases, they encountered the interpretation of the meaning of that prepositional phrase and the selection of word choices as shown in Excerpt 13 - 17.

Excerpt 13

Statement

I asked around but nobody has seen my book.

Expected English into Thai translation

ฉันเที่ยวไล่ถามคนโน้นคนนี้ แต่ไม่มีใครเห็นหนังสือฉันเลย (I asked many people about my book, but nobody has seen it.)

Error(s) produced by the participants

Incorrect translation

ฉันถามไปรอบ ๆ แต่ไม่มีใครเห็นหนังสือของฉัน (I asked around but nobody has seen my book.)

Excerpt 14

Statement

Vivian called on you last night.

Expected English into Thai translation

วิเวียนไปหาคุณเมื่อคืนนี้ (Vivian visited you last night.)

Error(s) produced by the participants

Incorrect translation

วิเวียนโทรไปหาคุณคืนก่อน (Vivian called you last night.)

วิเวียนร้องเรียกคุณคืนก่อน (Vivian called you last night.)

วิเวียนขอให้คุณช่วยเมื่อคืนก่อน (Vivian asked you for help last night.)

Excerpt 15

Statement

She got away for a week.

Expected English into Thai translation

เธอไปเที่ยวเป็นเวลาหนึ่งสัปดาห์ (She went on a vacation for a week.)

Error(s) produced by the participants

Incorrect translation

เธอหนีไปหนึ่งสัปดาห์ สัปดาห์ (She fled away for a week.)

เธอได้ออกไปหนึ่งสัปดาห์ (She went away for a week.)

Excerpt 16

Statement

Mary has kept her best friend from her parents for nearly two years.

Expected English into Thai translation

แมรีปิดเรื่องเพื่อนสนิทไม่ให้พ่อแม่รู้อยู่เกือบสองปี (Mary has not told her parents about her best friend for nearly two years.)

Error(s) produced by the participants

Incorrect translation

แมรีป้องกันเพื่อนที่ดีที่สุดเธอจากพ่อแม่เกือบสองปี (Mary has protected her best friend from her parents for nearly two years.)

แมรีเก็บเพื่อนสนิทเธอให้พ้นจากพ่อแม่เกือบสองปี (Mary has preserved her best friend from her parents for nearly two years.)

แมรีดูแลเพื่อนเธออย่างดีที่สุดเกือบสองปีไม่ต่างจากพ่อแม่ (Mary has taken the best care of her friend, not different from her parents for nearly two years.)

Excerpt 17

Statement

Jerry passed away last month.

Expected English into Thai translation

เจอรี่ตายเมื่อเดือนก่อน (Jerry died last month.)

Error(s) produced by the participants

*Incorrect translation*เจอรี่เดินผ่านไปเดือนก่อน (Jerry walked pass through last month.)เจอรี่หมกมุ่นเห็นทางไปเมื่อเดือนก่อน (Jerry quarantined himself last month.)เจอรี่สอบผ่านเมื่อเดือนที่แล้ว (Jerry passed the test last month.)เจอรี่เปลี่ยนไปมาก ต่างจากเดือนก่อน (Jerry had changed. He was different last month.)เจอรี่ก้าวข้ามไปไกลแล้วจากเดือนที่แล้ว (Jerry stepped across from last month.)

4. Conclusion

The result revealed the participants' ability in translating English prepositions and prepositional phrases of Thai undergraduates that they still encountered the difficulties as a result from the differences between source and target text, background and cultural knowledge of the topics involved in the text, and their inadequacy of English and Thai proficiency. Also, they should have been enhanced their sense of language use, lexical banks in both Thai and English in order to improve their ability in English into Thai translation. As many errors were caused from the non-equivalents between Thai and English, the future study should be included the aspects of contrastive analysis or interlanguage in order to investigate the effects of translator's interpretation of sentence's meaning based on his or her linguistic knowledge.

5. References

- Abdulhay, N. 2012. **Problems of translation from Arabic into English**. Cairo: Cairo Bookstore.
- Chung-ling, S. 2012. **A Corpus-Aided Study of Shifts in English-to-Chinese Translation of Prepositions**. International Journal Of English Linguistics, 2(6), 50-62.
- Defense Language Institute. 1974. **A Contrastive Study of English and Thai**. Presidio of Monterey: CA.
- Göpferich, S. 2009. **Towards a Model of Translation Competence and its Acquisition: the Longitudinal Study**. TransComp. In: Göpferich, Jakobsen & Mees (2009). 11-37.
- Nuryanfar, Y. 2014. **Contrastive Analysis of Prepositional Errors**. Journal of Novel Applied Sciences (2014). p. 1503-1509.
- Yaari, S.A.S.A. 2013. **The Problem of Translating the Prepositions at, in and on into Arabic: An Applied Linguistic Approach**. Journal for the Study of English Linguistics. Vol. 1, No. 2. p. 256 – 273.

Morality and Moderation of a Leader in George Orwell's *Animal Farm* คุณธรรมและความพอประมาณของผู้ผู้นำ ใน แอนนิมอล ฟาร์ม ของ จอร์จ ออร์เวล

Khomduen Phothisuwan¹ and Sutassi Smuthkochorn²

คมเดือน โพธิ์สุวรรณ และ สุทัตสี สมุทรโคจร

¹ English for International Communication Department, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Rajamangala University of Technology, Tawan-ok

Email: khomduen12@hotmail.com Phone Number: 0890970667

² Department of Western Language, Faculty of Humanity, Srinakharinwirot University

Abstract

As various Thai literary works study Sufficiency Economy Philosophy (SEP) characteristics displayed by the main characters, this study reveals SEP in Western literature. The study aims at investigating morality and moderation according to SEP characteristics portrayed by Major, the main character, characterized as a leader in George Orwell's *Animal Farm*. This is, then, to study the reasons behind the portrayals of these characteristics. A qualitative method is used, and the results are presented in a form of a descriptive analysis. The study finds that Major displays morality. The sub-elements of morality such as kindness, unity, justice, and prosperity as well as moderation are seen. In addition, Major contrasts both morality and moderation with humans' greed and brutality. Three reasons behind the portrayals of these two features are to lay a political theory, to soothe his fear, and to differentiate human farm owners from the farm animals. However, happiness—the ultimate outcome of the SEP—that never becomes real means that all SEP features are not displayed by Major and the features he displays do not belong to his true self. He just uses morality and moderation to exploit the animals, or in other words, to reach his personal gains.

Keywords: Sufficiency Economy Philosophy, morality, moderation, *Animal Farm*

บทคัดย่อ

งานวิจัยหลายเรื่องได้ศึกษาคุณลักษณะของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในวรรณกรรมไทยแล้ว งานวิจัยนี้สนใจศึกษาคุณลักษณะของปรัชญาดังกล่าวในวรรณกรรมตะวันตก วัตถุประสงค์ของงานวิจัย กล่าวคือ เพื่อศึกษา คุณธรรมและความพอเพียง ซึ่งเป็นคุณลักษณะตามความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่แสดงออกโดย เมเจอร์ ตัวละครเอกที่เป็นผู้นำใน *แอนนิมอล ฟาร์ม* ของ จอร์จ ออร์เวล และเพื่อศึกษาเหตุผลที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังการแสดงคุณลักษณะทั้งสองนี้ วิธีวิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพและเขียนแสดงผลการวิจัยแบบบรรยาย พบว่า เมเจอร์แสดงคุณธรรมและองค์ประกอบย่อยของคุณธรรม ได้แก่ ความใจดี ความเป็นหนึ่งเดียวกัน ความยุติธรรม และความเจริญรุ่งเรือง รวมทั้งความพอเพียงด้วย นอกจากนี้ เมเจอร์ได้ยกเอาความตะกละและความโหดร้ายของมนุษย์ มาขบขันคุณธรรมและความพอเพียงของตนให้เด่นชัดมากขึ้น เหตุผลที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังการแสดงคุณธรรมและความพอเพียง ของ เมเจอร์ มีสามประการ คือ ต้องการวางทฤษฎีการเมือง ปลอบใจตนเองจากความกลัว และแยกมนุษย์ออกไปจากสัตว์ อย่างไรก็ตาม ความสุขอันเป็นผลกระทบที่สำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่เกิดขึ้น แสดงให้เห็นว่า เมเจอร์ไม่ได้แสดงคุณลักษณะ

ทั้งหมดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคุณลักษณะที่แสดงออกนั้นไม่ใช่คุณลักษณะที่เป็นตัวตนจริงของเมเจอร์ เขาเพียงแต่ใช้คุณธรรมและความพอเพียงเพื่อเอาเปรียบสัตว์ หรืออีกนัยหนึ่ง เพื่อผลประโยชน์ส่วนตน

คำสำคัญ: ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, คุณธรรม, ความพอประมาณ, แอนนิมอล ฟาร์ม

1. Introduction

Sufficiency Economy Philosophy (SEP) is a guideline approach to life and conduct. Rachroat Punyaboon (2011) summarizes the meaning of the philosophy that Sufficiency Economy Philosophy is a set of moral, ethical, and practical guidelines intended to help the Thai people more effectively navigate globalization through adherence to the principles of moderation, reasonableness, and self-immunity in the light of knowledge and virtue.

Knowledge and virtue (morality) are characterized as the underlying conditions of SEP. At the time, moderation, reasonableness, and self-reliance or self-immunity are served as the SEP three key elements. These characteristics are defined in *Sufficiency Economy: A New Philosophy in the Global World* as follows. Knowledge consists of accumulating knowledge from various subjects from the past, present, and future. Morality embraces the four virtues namely kindness, unity, honesty, and justice that, if practiced, it will bring peacefulness and prosperity to each individual and also the public. Moderation or sufficiency means not doing something too much or controlling of behavior within reasonable limits. Reasonableness is fairness and sensibleness for all factors and consequences affecting. Self-reliance means the ability to face a difficult situation and to predict both short-term and long-term difficulties with the self-awareness of external and unpredicted factors (The Thai Chamber of Commerce, 2007).

These characteristics of SEP can be seen in various literary works. In Thailand, many researchers analyze the SEP characteristics through a lot of Thai literature. Nida Meesook (2007) reports in *Makatho's Self-Growth and the Philosophy of Sufficiency Economy* that studies the self-growth of Makatho in Rajadhiraja, the epic about the battle between Burmese and Mon (an ethnic group). Meesook finds that Makatho's self-growth starts from being a vendor's son having traveled to sell goods in many places to becoming the king. Moderation, reasonableness, and self-immunity including the two necessary conditions: knowledge and morality can be seen. She also reports that Makatho's self-growth demonstrates the sense of sufficiency as a careful and gradual change with morality, especially without stinginess. In addition to that, she views SEP as an outstanding path leading people to step forward with sustainability and security. Nontcharas Wongwichaiwat (2009) writes an article entitled *An Analysis of the Concept of Sufficiency Economy in Wang Dokya by V. Vinicchayakul*. The SEP concept in *Wang Dokya* reflects the Thai way of life in urban areas and the sufficiency way of life which has the standard of Buddhism concept. Wongwichaiwat depicts the SEP concept through characters, dialogues, settings, and intellectual words. This article reveals the sufficiency way of life that is the ultimate outcome of the self-sufficient farm imagined in *Animal Farm*. Anont Srisakda (2011) writes an article entitled, *An Analysis of Ideas in Suphasit Phra Ruang with Reference to the*

Philosophy of Sufficiency Economy. It studies the numbers of teachings that are consistent with SEP. Srisakda reports that the morals from *Suphasit Phra Ruang* conform to the characteristics of SEP in many aspects, namely, moderation, reasonableness, self-immunity and the two important conditions: knowledge and morals.

Animal Farm was published in 1945, but the novel has still greatly gained popularity. It appears that a book series of *Animal Farm* has been constantly published in 1959, 1960, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, and 1968. Meanwhile, it is ranked to be one of one hundred world classics. Its enormous popularity has caused it to have been continuously analyzed and even assigned in classroom over the world. Recently, the two latest versions are marketed in Kindle—a series of e-readers designed and marketed by Amazon.com which is an American electronic and cloud computer company. One is produced by Kaf Publishing in the name *Animal Farm*, marketed via the kindle in June 19, 2012. Another one is produced by Wildside Press as *Animal Farm: Reader's Edition*, marketed in October 5, 2011. In *Animal Farm*, the farm animals led by two pigs, Snowball and Napoleon, revolt against their human owners and found a “free and self-sufficient” society. Later, the clashes between the two pigs have arisen because of the different views of controlling the animals and the farm as a whole. After Snowball is exiled, the farm turns into dictatorship under the iron heel of greedy Napoleon. At the end, the animals cannot distinguish themselves from their common enemies—humans.

The worth of the philosophy reported in these studies proves its enormous significance. It encourages the idea of bringing SEP to analyze world classics such as George Orwell's *Animal Farm*. This study aims at investigating morality and moderation in terms of SEP portrayed by Major, a leader of the farm animals, in *Animal Farm* and understanding the reasons behind the portrayals of these characteristics.

1.1 Objectives of the Study

1. To investigate morality and moderation in terms of SEP, portrayed by Major, the main character, in *Animal Farm*
2. To point out the reasons behind the portrayals of these characteristics.

1.2 Scope of the Study

This study uses data to analyze morality and moderation according to Sufficiency Economy Philosophy portrayed by Major, the main character, in George Orwell's *Animal Farm* from beginning to end of the story.

1.3 Hypotheses

The hypotheses of this study are that Major, the main character, in George Orwell's *Animal Farm* portrays morality and moderation, two key characteristics of Sufficiency Economy Philosophy. Also, there are certain reasons cause these portrayals to be demonstrated.

2. Research Methodology

A qualitative method is conducted through the steps as follows. First, the data is collected from the Major's dialogues when he talks to other characters. In this step, the narration of his actions and the circumstances surrounding are also investigated. Second, the data is analyzed by exploring morality and moderation Major portrays and examining the reasons behind their portrayals of them. Third, the conclusion and the discussion are demonstrated.

3. Results and Discussion

3.1 Results: Morality and Moderation according to Sufficiency Economy Philosophy in *Animal Farm* and the Reasons behind the Portrayals

Major is the oldest male pig who is found dead after transferring a Marxist regime to the farm animals. Major is characterized as a reliable pig as found in "everyone was quite ready to lose an hour's sleep in order to hear what he had to say" (Orwell, 1996). John W. Campbell (2000) describes Major's characteristics in *The Book of Great Books* that Major is a leader who lays a political theory, "Prize pig who plants seeds of Rebellion against human control. Urges animals to cooperate, stressing that they are all equal. Tells of the "golden future time" and teaches animals to sing "Beasts of England," a song of unity. His skull later becomes an object of veneration (dignity, respect, worship)" (Campbell, 2000).

Morality is the beliefs about how people should behave. In this study, morality is characterized as kindness, unity, honesty, justice, altruism, and patience sensed and practiced through moral awareness.

Moderation refers to the acts of doing something in a middle way or not doing something too much or too little. In this study, moderation is characterized as the satisfaction of individuals' basic needs or the condition of having food, shelter, clothing, and medicine.

The study finds that Major portrays morality. It is seen when he is giving a speech, or in fact, laying a political theory. First and foremost, Major's kindness reflects when he is characterized as wise and benevolent, "he was still a majestic-looking pig, with a wise and benevolent" (Orwell, 1996). This statement notably reflects kindness because 'benevolent' means kind and generous. Unity is also seen through the aim of this speech because, while he is giving it, Major is uniting the animals to be ready to revolt against human owners. Although the aim reflects violence, the animals' unity is shown. Morality itself can be seen when Major expresses his concern about his role and duties on the animals, "I feel it my duty to pass on to you such wisdom as I have acquired" (Orwell, 1996). As wisdom refers to knowledge with morality and ethics, this statement reflects Major's morality as well as knowledge at the same time. When he uses the word 'wisdom' to characterize himself, Major is confirming that he has morals. Justice has appeared throughout the story through the following big words, stated firstly by Major, showing the attempt to build up equality among all animals, "All animals are equal" (Orwell, 1996). Prosperity is pointed out in Major's speech when he describes the rich of the valuable

natural resources of the land such as “The soil of English is fertile, its climate is good, it is capable of affording food” (Orwell, 1996). Prosperity is also found in the song, *Beasts of England*, when he leads the animals to sing it, “Of the golden future time” (Orwell, 1996). In that moment, golden refers to a golden opportunity, golden days, or golden years that great happiness or success will come. Even, it may lead some animals to think about the happiness arising from people with a ‘heart of gold’—a very kind character. Kindness, unity, morality, justice, prosperity, and morality itself reflect in Major and are interconnected by him.

Also, Major’s moderation is seen. The study finds that, while Major is displaying morality, he is presenting moderation as well. Like morality, moderation is found in his speech when he states about the land. It is classified as moderation because the land can produce enough food. When soil and climate are fertile and good, they bring life to the land which helps feed the population. The soil and the climate are the necessary factors Major points out to build up the atmosphere of not only prosperity but moderation. Later on, moderation is noticed again in the song, *Beasts of England*, describing England as the land that is fruitful enough to produce a lot of crops, “Riches more than mind can picture, Wheat and barley, oats and hay, Clover, beans, and mangel-wurzels, Shall be ours upon that day” (Orwell, 1996). From the victorious rebellion until the end of the story, the animals have been willing to do all physical hard work with happiness with the hope for fruitful land depicted in such description, “All that year the animals worked like slaves. But they were happy in their work” (Orwell, 1996). This implies that, from that moment onwards, Major succeeds in imprinting the need of living independently without humans into the animals’ mind through sense of morality and moderation. In addition to the portrayals of morality and moderation, the study also finds that Major sharply contrasts these features with humans’ greed and brutality. Humans are depicted as greedy and not capable of producing expressed as “Man is the only creature that consumes without producing” (Orwell, 1996). Brutality is demonstrated when Major points out the death of the animals caused by humans, “no animal escapes the cruel knife in the end” (Orwell, 1996).

The reasons behind Major’s portrayals of both morality and moderation can be categorized into 3 main aspects as follows: laying a political theory, soothing fear, and differentiating humans from the animals.

The two SEP characteristics: morality and moderation are clearly displayed in Major’s serious attempts to lay and transfer a political ideal—a Marxist regime—to the farm animals. In fact, Major has been found being characterized as the one everyone believes in even before he displays the SEP features, “Old Major was so highly regarded on the farm that everyone was quite ready to lose an hour’s sleep in order to hear what he had to say” (Orwell, 1996). Thereupon, morality and moderation including other SEP features are portrayed to support such characterization. At the time, the two characteristics support each other to express Major’s personality to become more reliable. These cause everyone to feel pleased and secure under his leadership. Therefore, the animals are ready to listen to him, and it results in sending the animals to fight more easily. After the rebellion, the animals have hopes for better life to come and feel happy to wait for it while working harder and harder. This

proves that the political ideal laid by Major is imprinted on the animals' mind forever.

In addition to that, the study finds that Major uses both morality and moderation to sooth his fear. Like other farm animals, Major has just lived in the farm and is awaiting for death. The study notices that Major suffers from the illusion that he cannot avoid death caused by humans, "no animal escapes the cruel knife in the end" (Orwell, 1996). When he expresses his concern about the animals' life and living conditions, he is protecting himself from such fear. He shows his moral awareness to make all animals stay by his side and even be willing to sacrifice themselves to fight against humans. Major also draws an imagination of the moderation in the dream, in the future, and in an ideal society to fulfill a hope of better life after the humans are exiled. Meanwhile, the sense of living without humans can erase Major's fear of death.

Moderation differentiates humans from the animals, too. While Major leads the animals to reject properties that are necessary for humans, those are pointed out to be unnecessary for the animals, "No animal must ever live in a house, or sleep in a bed, or wear clothes, or drink alcohol, or smoke tobacco, or touch money" (Orwell, 1996). In this case, Major uses the word 'no' to mean 'enough' for the animals. Moderation is seen through the animals because the word 'no' shows that they do not need anything more. On the contrary, extravagant life is characterized to belong to only humans because they consume huge products. As humans' need is far from the sense of enough, they are entirely different from the animals. In addition, because humans and the animals are not the same, moderation builds up a sense of happiness of living without humans to the animals. Therefore, moderation is helpful for Major to differentiate humans from the animals as well as making it easier to transfer a political theory to the farm animals.

3.2 Discussion

Morality and moderation according to SEP are displayed by Major, one of the main characters of *Animal Farm*. This is consistent with the research of Meesook (2007), Wongwichaiwat (2009), and Srisakda (2011) which report that SEP features are found through the characteristics of the main characters in various Thai literary works. At first glance, the study finds that the reasons behind the portrayals of Major's morality and moderation are similar with the portrayals of the main characters in Thai literature. They present SEP features because they need to build up trust within their own community, to live with happiness with others, and to bring better life to the community.

However, with a closer look, the study finds the reasons behind the portrayals of morality and moderation of Major appear significantly different from other main characters in literary works. Of the three pigs (Major, Snowball, and Napoleon), Major is only leader who is portrayed to lay a political theory—a Marxist regime—for the farm. Particularly, he is the first one who uses both morality and moderation, including other SEP features such as knowledge, as a significant mean to make full use of Marxism. Thereupon, the portrayals lead him to reach his personal gains which refer to the need to replace humans as well as the need of power. It appears that Major exploits the idea of equality and happiness to build up hopes among the struggling animals. The hopes are based on the belief

that if they are guided by Major, the animals are able to not only alleviate misery arising from being overloaded with hard work but also gain both equality and happiness. Meanwhile, Major makes up the condition that the human owners have to be replaced by him so that he can lead all animals to be treated as equals and to share benefits they need.

There is an important reason that causes Major's portrayals of SEP to be different from the portrayals portrayed by the main characters in typical literary genres. The main characters in *Animal Farm* are demonstrated to satirize real people in and after the period of the Russian Revolution (1917-21). Campbell (2000) states that the writer describes Major to satirize Karl Marx, "Orwell compares Old Major to Karl Marx (1818-83), a major force behind socialism (in this context, communism), who had a dream of a better society, where justice, equality, and service to the common good would prevail". According to Campbell, Major acts as Karl Marx in the true story. After cruel human owners are exiled, the pigs, new leaders of the farm, embark on the oppression and the exploitation of the animals in their own place—the place that once the pigs, together with all animals, used to fight for justice and to eradicate the inhuman distinction. Throughout the story, the animals still do all physical hard work. It is obvious that morality which is prosperous for a while is overshadowed and even erased. On the other hand, cruelty which creates its own cycle to stay eternity has played its role tirelessly and even can grow prosperously especially in civilized circumstances. *Animal Farm* that ends up as a tragedy rather than a happy ending or living in harmony leads many people to believe that, although the theory of Marx seems beneficial, it cannot bring happiness or equality to life if bad people use it. This is consistent with the words of Ho Chi Minh, the greatest Vietnamese leader of the revolution in 1945. He strongly confirmed the brutal inequality of human beings with his miserable sense, "despite the differences in skin color, there are only two human races on earth: the exploiter and the exploited" (Xanh, 2008).

4. Conclusion

In conclusion, Major portrays morality and moderation according to SEP through his speech and the song, *Beasts of England*. The sub-elements of morality such as kindness, unity, and justice are also found displayed. He even points out brutality and greed of the humans to express his senses of morality and moderation. The results of the portrayals affect not only Major himself but all animals in the farm, and even the human owners. Major is trusted by all animals and successfully lays a political theory. Thereupon, the animals accept him as a leader and differentiate the human owners as the enemies. These cause them to be ready to fight against the humans. Meanwhile, the portrayals help Major to reduce his fear of death caused by a human's knife. The study tells us that morality and moderation can make life better if everyone believes in and really practices them. On the other hand, greedy ones often use these characteristics to manipulate others in order to reach their personal gains.

5. References

- Campbell, John W. 2000. **The Book of Great Books**. New York: Barnes & Noble.
- Meesook, Nida. 2007. **Makatho's Self-growth and the Philosophy of Sufficiency Economy**. Parichart Journal. 19(2) : 67-78.
- Orwell, George. 1996. **Animal Farm**. Florida : Harcourt Brace.
- Punyaboon, Rachroat. 2011. **Sufficiency Economy: An Innovative Method of Buddhist Development Economics**. Journal of Humanities and Social Sciences, Surattthani Rajabhat University. 3(2) : 33-51.
- Srisakda, Anont. 2011. **An Analysis of Ideas in Suphasit Phra Ruang with Reference to the Philosophy of Sufficiency Economy**. BU Academic Review. 10(1) : 150-158.
- Thai Chamber of the Commerce. 2007. **Sufficiency Economy: A New Philosophy in the Global World**. Bangkok: Amarin.
- Wongwichaiwat, Nontcharas. 2009. **An Analysis of the Concept of Sufficiency Economy in Wang Dokya by V. Vinicchayakul**. Journal of Humanities Kasetsart University. 16(2) : 121-132.
- Xanh, Pham. 2008. **Ho Chi Minh: the Nation and the Times 1911-1946**. 2nd ed. Viet Nam : The Gioi Publishers.

กฎหมายเกี่ยวกับมลพิษทางแสงออสเตรเลีย Australian Light Pollution Law

ปีดิเทพ อยู่ยูนยง

Pedithep Youyuenyong

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

e-mail: pedithep.y@cmu.ac.th โทร. 063-2544800

บทคัดย่อ

การศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างวิทยาศาสตร์สุขภาพ นิเวศวิทยา วิศวกรรมส่องสว่าง สถาปัตยกรรม แสงสว่าง การลดการใช้แสงที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมาตรการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกฏหมายว่าด้วยการใช้แสงสว่างภายนอกอาคารเพื่อควบคุมมลพิษทางแสงได้ถูกนำมาอ้างอิงในงานวิชาการฉบับนี้ จากการที่มีความวิตกกังวลในด้านนี้เพิ่มมากขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ได้เป็นผลให้เกิดการปรับปรุงพัฒนากฎหมายออสเตรเลียเพื่อควบคุมมลพิษทางแสง การอภิปรายวิเคราะห์กฎหมายควบคุมมลพิษทางแสงของออสเตรเลียย่อมอาจทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคารทั้งจากประเทศออสเตรเลียและประเทศไทยหันมาสนใจพัฒนาประสิทธิภาพกับประสิทธิภาพของการออกแบบและติดตั้งแสงสว่างภายนอกอาคารที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม บทความนี้ยังมุ่งที่จะกระตุ้นให้เกิดการถกเถียงกันระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้านกฎหมาย นักออกแบบแสงสว่างและวิศวกรส่องสว่างเกี่ยวกับความสำเร็จของกฎหมายควบคุมมลพิษทางแสงออสเตรเลีย

คำสำคัญ: มลพิษทางแสง, ความเดือดร้อนรำคาญ, มาตรฐานการใช้แสงสว่างภายนอกอาคาร, กฎหมายออสเตรเลีย

Abstract

The previous studies of the connection between health sciences, ecological studies, illuminating engineering, lighting architecture, non-environmentally friendly lighting abatement, and other measures of outdoor lighting regulation for controlling all key sources of light pollution were reviewed with several references. Increased concern in recent years has resulted in improvements to the Australian regulatory frameworks for light pollution control. This discussion paper on analysing Australian light pollution law is aimed at all relevant stakeholders in both Australia and Thailand who are interested in improving the efficiency and effectiveness of environmentally friendly outdoor lighting fixtures and design. Its aim is to stimulate discussion among legal practitioners, light designers and illuminating engineers about the successes of Australian light pollution legislation.

Keywords: Light Pollution, Environmental Nuisance, Outdoor Lighting Standard, Australian Law

1. บทนำ

ด้วยประเทศออสเตรเลียมีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินกิจกรรมด้านบริการสาธารณะ การดำเนินกิจกรรมด้านพาณิชย์กรรม การดำเนินกิจกรรมด้านอุตสาหกรรม การดำเนินกิจกรรมด้านนันทนาการและสันทนาการ การดำเนินกิจกรรมเหล่านี้ย่อมต้องใช้แสงประดิษฐ์ (artificial light) จากหลอดไฟฟ้าหรือโคมไฟเพื่อให้

กิจกรรมสามารถดำเนินต่อไปในช่วงเวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกจนถึงเวลาที่พระอาทิตย์ขึ้นหรือเวลาอื่น ๆ ที่มีแสงธรรมชาติ (natural light) ไม่เพียงพอต่อการประกอบกิจกรรมด้านต่าง ๆ (National Capital Authority, 2012)

ดังนั้น กิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของประชาชนชาวออสเตรเลียต่างก็ต้องใช้แสงประดิษฐ์จากหลอดไฟฟ้าหรือโคมไฟภายนอกอาคารเพื่อให้มีแสงสว่างเพียงพอต่อการมองเห็น ทั้งในเวลากลางวันที่ต้องการแสงประดิษฐ์มาชดเชยแสงธรรมชาติที่อาจไม่เพียงพอหรือในเวลากลางคืนที่ต้องการแสงประดิษฐ์มาเพิ่มความสว่างอันทำให้ประชาชนชาวออสเตรเลียใช้ชีวิตได้ทั้งภายในและภายนอกอาคารได้อย่างสะดวก (Wood et al., 2015) เช่น ไฟรักษาความปลอดภัย ไฟถนน ไฟกิจกรรมการค้า และไฟโฆษณา การใช้แสงประดิษฐ์ไม่เพียงแต่จะช่วยให้ความสว่างต่อกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับประชาชนชาวออสเตรเลียเท่านั้น หากแต่การใช้แสงประดิษฐ์ภายนอกอาคารยังอาจป้องกันพื้นที่มืด อันจะส่งผลในด้านความมั่นคงปลอดภัย เพราะอาชญากรจะไม่สามารถเข้าไปซ่อนตัวในมุมมืด แล้วอาศัยจังหวะเข้าใช้กำลังประทุษร้ายหรือก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้อื่นได้ (Cooke, 2005)

นอกจากนี้ ประเทศออสเตรเลียยังประกอบด้วยปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ทำให้ผู้คนใช้งานแสงสว่างหรือไฟส่องสว่างภายนอกอาคาร โดยเฉพาะปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ กับการตั้งถิ่นฐาน เพราะประเทศออสเตรเลียมีภูมิประเทศที่ล้อมรอบด้วยทะเล เหตุปัจจัยนี้เองทำให้ประเทศออสเตรเลียประกอบด้วยพื้นที่ทางภูมิศาสตร์สองประเภท ได้แก่ พื้นที่ชายฝั่ง และพื้นที่ไม่ใช่ชายฝั่ง หากพื้นที่ใดที่มีลักษณะเอื้อต่อการตั้งถิ่นฐานของชาวออสเตรเลีย พื้นที่นั้นย่อมทำให้ประชาชนโยกย้ายเข้าไปอยู่อาศัย ทำกินและประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในเมืองมากขึ้น เมื่อมีการอาศัย การทำกินและการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ชุมชนเมือง ชาวออสเตรเลียก็ย่อมต้องการสาธารณูปโภคแสงสว่างภายนอกอาคาร กับต้องการไฟส่องสว่างภายนอกอาคาร มาเป็นส่วนช่วยให้ชาวออสเตรเลียสามารถดำเนินกิจกรรมบริการสาธารณะ กิจกรรมอุตสาหกรรม กิจกรรมพาณิชยกรรม กิจกรรมทางธุรกิจ และกิจกรรมภายนอกอาคารอื่น ๆ ของชาวออสเตรเลียได้ (Kamrowski, 2014) ตัวอย่างเช่น พื้นที่ชายฝั่งที่ค่อนข้างยาวของประเทศออสเตรเลียทำให้ประเทศออสเตรเลียมีระบบนิเวศชายฝั่งทะเลสามารถเอื้อต่อการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ การดำรงชีพของสัตว์และการขยายพันธุ์พืชมากมายหลายชนิด รวมไปถึงสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลต่างก็อาจมีความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตด้วยกันและอาจแลกเปลี่ยนความสัมพันธ์กันระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเลได้ เมื่อชาวออสเตรเลียเข้าไปตั้งถิ่นฐานในบริเวณพื้นที่เมืองบริเวณชายฝั่งได้ จนทำให้พื้นที่ดังกล่าวเติบโตและกลายมาเป็นชุมชนเมืองบริเวณชายฝั่งทะเล การใช้หรือการติดตั้งแสงสว่างภายนอกอาคารก็ย่อมที่จะเติบโตและขยายออกไปตามลักษณะการขยายตัวของเมืองอีกด้วย (Kamrowski et al., 2012)

การเจริญเติบโตของเมืองในประเทศออสเตรเลีย ไม่ว่าจะเป็นการเจริญเติบโตของพื้นที่ชุมชนเมืองบริเวณชายฝั่งทะเล กับพื้นที่ชุมชนเมืองนอกบริเวณชายฝั่งทะเล รัฐบาลท้องถิ่น ภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม และประชาชนทั่วไป ต่างก็ต้องออกแบบหรือติดตั้งหลอดไฟฟ้าหรือโคมไฟภายนอกอาคารเพื่อให้ตนเองสามารถดำเนินกิจกรรมภายนอกอาคารต่าง ๆ ในเวลาที่มีแสงสว่างไม่เพียงพอหรือในเวลากลางคืนได้อย่างสะดวก (Brisbane City Council, 2009) ตัวอย่างเช่น เทศบาลเมือง Brisbane อันเป็นเทศบาลเมืองที่ตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งทะเลในเขตรัฐ Queensland ได้ติดตั้งไฟส่องสว่างที่มีประสิทธิภาพพลังงานภายนอกอาคารที่ก่อให้เกิดทั้งผลดีต่อการดำเนินกิจกรรมบริการสาธารณะของเทศบาลเมือง Brisbane เอง กับการดำเนินกิจกรรมของภาคเอกชนและประชาชนโดยทั่วไป รวมไปถึงผลดีในด้านประหยัดพลังงาน ประสิทธิภาพการมองเห็นในเวลากลางคืน และภูมิทัศน์ของเมือง Brisbane ในเวลากลางคืน (Brisbane City Council, 2009)

อย่างไรก็ตาม การใช้แสงสว่างภายนอกอาคารจากการออกแบบแสงสว่างภายนอกอาคารที่ไม่เหมาะสม หรือการติดตั้งแสงสว่างภายนอกอาคารที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Building Council of Australia, 2015) ก็อาจยอมก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศในประเทศออสเตรเลียได้ เพราะแสงประดิษฐ์ที่ถูกปล่อยออกมาจากแหล่งกำเนิดแสง อาจก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและภาวะที่เป็นพิษภัย

อันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้ รวมไปถึงความเดือดร้อนรำคาญทางสิ่งแวดล้อม อันเกิดมาจากการกระทำใด ๆ อันเป็นเหตุให้แสงสว่างที่เป็นเหตุให้เสื่อมหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ที่อาศัยบริเวณพื้นที่โดยรอบแหล่งกำเนิดแสงสว่างเช่นว่านั้น (Government of Western Australia Department of Health, 2009)

อนึ่ง การใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคารที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมกับการใช้งานแสงสว่างที่สร้างความเดือดร้อนรำคาญทางสิ่งแวดล้อม ก็ย่อมอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ที่ดีของชาวออสเตรเลียและระบบนิเวศในประเทศออสเตรเลียได้ (Astronomical Society of New South Wales, 2015) ซึ่งในอดีตที่ผ่านมารัฐบาลออสเตรเลียได้พยายามนำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคารกับมาตรการทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มีมาแต่เดิมมาปรับใช้เพื่อแก้ไขผลกระทบจากการใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคารที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการใช้งานแสงสว่างที่สร้างความเดือดร้อนรำคาญทางสิ่งแวดล้อม (Environment and Planning Directorate, 2016) ได้แก่ หลักเกณฑ์การใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคารตามเกณฑ์มาตรฐาน Australian Standard 4282 Control of the Obtrusive Effects of Outdoor Lighting 1997 และกฎหมาย Environmental Protection Act 1997

อย่างไรก็ตาม เกณฑ์มาตรฐาน Australian Standard 4282 Control of the Obtrusive Effects of Outdoor Lighting 1997 และกฎหมาย Environmental Protection Act 1997 ยังขาดการวางเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำที่สอดคล้องกับปัญหาใหม่ ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคารหลายประการและยังขาดการวางมาตรการเฉพาะที่สามารถตอบสนองหรือสอดคล้องต่อการสร้างสมดุลระหว่างการใช้เทคโนโลยีแสงสว่างภายนอกอาคารสมัยใหม่กับการแก้ปัญหาการใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคารอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่เพื่อนบ้าน

บทความฉบับนี้มุ่งที่จะทบทวนวรรณกรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหามลพิษทางแสงภายนอกอาคารในประเทศออสเตรเลีย ที่จะทำให้อ่านได้ทราบถึงนิยามความหมายของมลพิษทางแสง ประเภทของมลพิษทางแสงที่เกิดขึ้นในประเทศออสเตรเลีย และผลกระทบของมลพิษทางแสงจากการใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคารในประเทศออสเตรเลีย รวมไปถึงวัฒนธรรมการใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคารบางประการของชาวออสเตรเลียที่อาจส่งผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมในเวลากลางคืน และบทความฉบับนี้ยังประสงค์ที่จะทบทวนวรรณกรรม พร้อมวิเคราะห์เกณฑ์มาตรฐาน Australian Standard 4282 Control of the Obtrusive Effects of Outdoor Lighting 1997 และกฎหมาย Environmental Protection Act 1997 ซึ่งถือเป็นเกณฑ์การใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคารของประเทศออสเตรเลียในปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษทางแสงภายนอกอาคาร เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบว่าเกณฑ์ดังกล่าวมีปัญหาทางกฎหมายประการใดบ้าง ซึ่งการศึกษาวิเคราะห์เหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากฎหมายควบคุมมลพิษทางแสงของประเทศออสเตรเลียและของประเทศไทยต่อไปในอนาคต

2. มลพิษทางแสงและออสเตรเลีย

การขยายตัวของชุมชนเมือง ในประเทศออสเตรเลีย ย่อมเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้มีการติดตั้งไฟส่องสว่างภายนอกอาคารมากขึ้น เพราะเมื่อชุมชนเมืองขยายตัวเพิ่มขึ้น ภาครัฐ ท้องถิ่น ภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจและประชาชน ก็ย่อมออกแบบหรือติดตั้งไฟส่องสว่างภายนอกอาคารให้เพียงพอต่อความต้องการใช้งานของภาครัฐ ท้องถิ่น ภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจและประชาชน อนึ่ง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนเมืองกับภาคเอกชน ภาคอุตสาหกรรม และภาคธุรกิจที่มีสถานประกอบกิจการในพื้นที่ชุมชนเมือง อาจต้องการขยายเวลาในการทำกิจกรรมภายนอกอาคารทั้งในเวลากลางวันและในเวลากลางคืนให้มากขึ้น เพราะฉะนั้นรัฐหรือท้องถิ่นออสเตรเลีย จึงได้พยายามติดตั้งสาธารณูปโภคที่ให้แสงสว่างหรือไฟส่องสว่างภายนอกอาคาร เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการแสงสว่างที่ช่วยในการมองเห็นวัตถุต่าง ๆ ในเวลาที่มีแสงสว่างไม่เพียงพอหรือในเวลากลางคืน ทำให้ประชาชนชาวออสเตรเลียในเมืองใหญ่ ๆ หรือในท้องถิ่นระดับต่าง ๆ สามารถมองเห็นวัตถุต่าง ๆ หรือประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในเวลากลางคืนได้เสมือนว่าเป็นเวลากลางวัน (Department of Infrastructure and Transport, 2013) ตัวอย่างเช่น การติดตั้งไฟถนนของหน่วยงานรัฐที่

เกี่ยวข้องหรือท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งของออสเตรเลียสามารถให้ประโยชน์ต่อการคมนาคมขนส่งทางบก ทำให้ภาคอุตสาหกรรมหรือภาคธุรกิจสามารถลำเลียงสินค้าและผลิตภัณฑ์ของตนจากสถานที่แห่งหนึ่งไปยังสถานที่อีกแห่งหนึ่งในช่วงเวลากลางคืนได้ เป็นต้น

อย่างไรก็ดี การขยายตัวของเมืองอย่างไม่เป็นระบบ ประกอบกับการติดตั้งแสงสว่างภายนอกอาคารที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Newton, 2008) ย่อมก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศในประเทศออสเตรเลียได้ เพราะแสงสว่างที่ถูกปล่อยออกมาจากหลอดไฟฟ้าหรือโคมไฟที่ได้รับการออกแบบหรือติดตั้งที่ไม่เหมาะสมนั้น ก็อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและก่อให้เกิดภาวะที่เป็นพิษภัยอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้

นอกจากนี้ แสงสว่างจากแหล่งกำเนิดแสงที่มีลักษณะการติดตั้งที่ไม่เหมาะสม ก็อาจก่อให้เกิดแสงสว่างที่มีความสว่างที่มากเกินไปกว่าความต้องการในการใช้งาน หรือแสงสว่างที่มีทิศทางการส่องรบกวน ไปยังพื้นที่ส่วนตัวของเพื่อนบ้าน (Environmental Defender's Office of Western Australia, 2010) จนกลายมาเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่เพื่อนบ้านได้ประการหนึ่ง

ดังนั้น แสงสว่างที่มีความสว่างที่มากเกินไปกว่าความต้องการในการใช้งานหรือแสงสว่างที่มีทิศทางการส่องรบกวนไปยังพื้นที่ส่วนตัวของเพื่อนบ้าน รวมไปถึงแสงสว่างที่มีลักษณะที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพของมนุษย์ ย่อมถือเป็นมลพิษได้เช่นเดียวกับมลพิษอย่างอื่น ๆ ที่มีหรือเกิดขึ้นในประเทศออสเตรเลีย เพราะแสงสว่างที่ถูกปล่อยจากแหล่งกำเนิดแสง ก็อาจก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือก่อให้เกิดภาวะที่เป็นพิษภัยอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนออสเตรเลียได้ กรมสิ่งแวดล้อมและผังเมืองของออสเตรเลีย (2016) ได้กำหนดนิยามความหมายของคำว่า มลพิษทางแสงเอาไว้ ได้แก่ แสงประดิษฐ์จากแหล่งกำเนิดแสงที่ส่องสว่างหรือส่องรบกวนไปยังพื้นที่ที่ไม่ต้องการใช้งานแสงสว่าง ไม่ว่าจะเป็นการรบกวนของแสงที่มีความสว่างจนเกินไป หรือแสงที่มีทิศทางการส่องที่ไปยังทรัพย์สินของเพื่อนบ้านที่ไม่เหมาะสม จนไปกระทบสิทธิในการอยู่อาศัยหรือใช้ทรัพย์สินอย่างปกติสุข

มลพิษทางแสงได้กลายมาเป็นปัญหาด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของประเทศออสเตรเลีย แสงสว่างจากแหล่งกำเนิดแสงที่ส่องสว่างหรือส่องรบกวนไปยังพื้นที่ที่ไม่ต้องการความสว่าง ย่อมทำให้สิ้นเปลืองพลังงานอย่างมหาศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองใหญ่ ๆ ในประเทศออสเตรเลียที่มีการใช้งานแสงสว่างจากหลอดไฟฟ้าหรือโคมไฟภายนอกอาคารเป็นจำนวนมาก เช่น เมืองซิดนีย์ เมืองเมลเบิร์น เมืองเพิร์ท และเมืองบริสเบน ซึ่งแสงสว่างจากการออกแบบหรือติดตั้งหลอดไฟฟ้าหรือโคมไฟภายนอกอาคารที่ไม่เหมาะสมในพื้นที่ชุมชนเมืองขนาดใหญ่ ย่อมทำให้เกิดภาวะแสงส่องหลงทิศทาง (Clarence Valley Council, 2016) จนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสมดุลวัฏจักรความสว่างในเวลากลางวันและความมืดในเวลากลางคืน เพราะแสงส่องหลงทิศทางย่อมทำให้เกิดความสว่างในช่วงเวลาที่ไม่จำเป็นหรือสถานที่ที่ไม่ต้องการใช้งานแสงสว่างในบริเวณชุมชนเมือง ซึ่งอาจทำให้บริเวณพื้นที่ชุมชนเมืองได้รับแสงสว่างจากธรรมชาติทั้งในเวลากลางวันและได้รับแสงสว่างจากแสงส่องหลงทิศทางในเวลากลางคืน เมื่อพื้นที่ชุมชนเมืองมีแต่ความสว่างจากทั้งแสงธรรมชาติและแสงส่องหลงทิศทางจากหลอดไฟฟ้าที่ติดตั้งอย่างไม่เหมาะสม ก็ย่อมทำให้พื้นที่ชุมชนเมืองขาดความมืดตามธรรมชาติ เมื่อขาดความมืดตามธรรมชาติแล้ว ผลเสียที่ตามมาอาจตกอยู่กับสัตว์ สิ่งมีชีวิตและระบบนิเวศที่ต้องอาศัยสมดุลความสว่างตามธรรมชาติในเวลากลางวันกับความมืดตามธรรมชาติในเวลากลางคืน

3. แหล่งกำเนิดมลพิษทางแสงที่เกิดขึ้นในออสเตรเลีย

แสงสว่างจากหลอดไฟฟ้าหรือโคมไฟภายนอกอาคารย่อมมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของชาวออสเตรเลีย แสงสว่างเป็นพลังงานในลักษณะเป็นคลื่น ที่เคลื่อนที่ได้คล้ายกับคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าและทำให้ชาวออสเตรเลียสามารถมองเห็นวัตถุกับกิจกรรมต่าง ๆ ภายนอกอาคารได้เป็นอย่างดี การเลือกใช้แสงที่มีสีสันทันทีแตกต่างกันหรือแสงสว่างที่ดวงตาชาวออสเตรเลียสามารถมองเห็นได้เป็นสีสันทันต่าง ๆ แสงเหล่านี้ก็ย่อมมีความยาวคลื่นของแสงที่มาตกกระทบดวงตาในช่วง

ของความยาวคลื่นแสงที่ต่างกัน มลพิษทางแสงอาจกำเนิดมาจากแหล่งกำเนิดแสงประดิษฐ์ที่มนุษย์ได้ประดิษฐ์ขึ้นมาในรูปแบบที่ต่างกันไป เช่น หลอดไส้ หลอดแสงจันทร์ หลอดฮาโลเจน หลอดคอมแพคฟลูออเรสเซนต์ หลอดไฮโปรทความดันต่ำ หลอดไฮโปรทความดันสูง หลอดเมทัลฮาไลด์ หลอดฟลูออเรสเซนต์ และหลอดไอโอดีนเปล่งแสงหรือหลอด LED เป็นต้น

การใช้งานแสงสว่างจากแหล่งกำเนิดแสงเหล่านี้ โดยทั่วไปย่อมไม่มีปัญหาแต่อย่างใด เพราะจากที่ได้กล่าวมาแล้วในช่วงต้น ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการบริการสาธารณะจากภาครัฐหรือท้องถิ่นออสเตรเลีย การดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจของภาคธุรกิจออสเตรเลีย การดำเนินกิจกรรมทางการผลิตและบริการของภาคอุตสาหกรรมออสเตรเลีย และการดำเนินชีวิตประจำวันของชาวออสเตรเลีย ย่อมต้องใช้แหล่งกำเนิดแสงประเภทต่าง ๆ เหล่านี้มาช่วยในการดำเนินกิจกรรมของตน (Government of Western Australia Department of Health, 2011) เช่น ในการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจของภาคเอกชนออสเตรเลีย นายจ้างในภาคเอกชนออสเตรเลียย่อมต้องติดตั้งไฟส่องสว่างภายนอกอาคารหรือแสงสว่างภายในอาคารให้เหมาะสมกับสุขภาพอนามัยสายตาของลูกจ้าง ที่ปฏิบัติงานในทางการที่จ้างในช่วงที่มีแสงสว่างไม่เพียงพอต่อการมองเห็นหรือในช่วงเวลากลางคืน อย่างไรก็ตาม แหล่งกำเนิดแสงเหล่านี้จากกลายมาเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษทางแสงในออสเตรเลีย หากมีการออกแบบหรือติดตั้งแสงสว่างที่ไม่เหมาะสม จนทำให้ปรากฏการณ์ของแสงและคุณสมบัติบางประการของแสงกลายมาเป็นภัยอันตรายต่อสุขภาพของผู้คน สัตว์ สิ่งมีชีวิตและระบบนิเวศในประเทศออสเตรเลีย ได้แก่ การสะท้อนของแสง การหักเหของแสง ความสว่างของแสง และสเปกตรัมของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าของแสง

การออกแบบหรือติดตั้งแสงสว่างที่ไม่เหมาะสมสามารถทำให้ปรากฏการณ์ของแสงและคุณสมบัติบางประการของแสงจากกลายมาเป็นมลพิษทางแสงประเภทต่าง ๆ หรือมลพิษทางแสงในลักษณะที่ต่างกันไปได้ จนทำให้แสงไปส่องสว่างหรือส่องรบกวนไปยังพื้นที่ที่ไม่ต้องการใช้งานแสงสว่าง ไม่ว่าจะเป็นการรบกวนของแสงที่มีความสว่างจนเกินไปหรือแสงที่มีทิศทางส่องที่ไปยังทรัพย์สินของเพื่อนบ้านที่ไม่เหมาะสมจนไปกระทบสิทธิในการอยู่อาศัยหรือใช้ทรัพย์สินอย่างปกติสุข

4. แหล่งกำเนิดมลพิษทางแสงในออสเตรเลีย

แหล่งกำเนิดแสงจากการออกแบบแสงสว่างภายนอกอาคารที่ไม่เหมาะสมหรือการติดตั้งไฟส่องสว่างภายนอกอาคารที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ย่อมอาจทำให้เกิดมลพิษทางแสงได้ในสองกรณีด้วยกัน นั่นก็คือ กรณีแรก แหล่งกำเนิดที่แสงสามารถก่อมลพิษทางแสงได้โดยตัวเอง กล่าวคือ การใช้งานหลอดไฟฟ้าหรือโคมไฟที่ปล่อยแสงที่มีความส่องสว่างหรือปริมาณแสงที่ตกกระทบต่อพื้นที่หนึ่งหน่วย ซึ่งมีหน่วยเป็นลูเมนต่อตารางเมตรหรือลักซ์ (lux) มากเกินกว่าค่าความส่องสว่างที่เป็นมิตรต่อสุขภาพมนุษย์ เช่น ไฟสนามกีฬาฟุตบอล ที่มักมีความสว่างจ้าจนอาจก่อให้เกิดแสงบาดตา กับกรณีที่สอง แหล่งกำเนิดแสงไม่สามารถก่อหรือปล่อยมลพิษทางได้โดยตัวเอง หากแต่เมื่อแหล่งกำเนิดแสงดังกล่าวได้ปล่อยแสงสว่างออกมาแล้ว แสงสว่างนั้นได้ไปส่องสะท้อนหรือหักเหยังวัตถุใดวัตถุหนึ่ง จนก่อให้เกิดภาวะบางประการที่ไม่เป็นมิตรต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม เช่น ไฟเลเซอร์ในการแสดงแสงสว่างตามเทศกาลหรืองานรื่นเริงต่าง ๆ ในประเทศออสเตรเลีย อาจส่องไปยังบริเวณชั้นบรรยากาศจนทำให้เกิดแสงเรืองไปบนท้องฟ้าในพื้นที่ที่มีการจัดเทศกาลหรืองานรื่นเริง อันอาจมีผลกระทบต่อความมืดตามธรรมชาติในเวลากลางคืน เป็นต้น

นอกจากนี้ในการใช้งานแสงสว่างจากหลอดไฟฟ้าหรือโคมไฟภายนอกอาคารนั้น ผู้ออกแบบหรือติดตั้งแสงสว่างภายนอกอาคาร อาจไม่ได้ตั้งใจที่จะก่อให้เกิดแสงสว่างที่มีลักษณะที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในตอนแรกหรือไม่ตั้งใจที่จะปล่อยมลพิษทางแสงไปสู่ระบบนิเวศ จนทำให้สมดุลความสว่างตามธรรมชาติในเวลากลางวันกับความมืดตามธรรมชาติในเวลากลางคืนเสื่อมลง หากแต่ต่อมาเมื่อมีการใช้งานแสงสว่างดังกล่าวไปในระยะเวลาหนึ่งแล้ว สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงจนก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อระบบนิเวศกับสิ่งแวดล้อมได้

5. สาเหตุของการเกิดมลพิษทางแสงในออสเตรเลีย

สาเหตุประการสำคัญที่ทำให้เกิดมลพิษทางแสงย่อมเป็นผลโดยตรงจากกิจกรรมที่ชาวออสเตรเลียได้กระทำขึ้น โดยรัฐบาลท้องถิ่น ภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม และประชาชนทั่วไป ต่างก็ต้องออกแบบหรือติดตั้งหลอดไฟฟ้าหรือโคมไฟภายนอกอาคารเพื่อให้ตนเองสามารถดำเนินกิจกรรมภายนอกอาคารต่าง ๆ ในเวลาที่มีแสงสว่างไม่เพียงพอหรือในเวลากลางคืนเพื่อความสะดวกสบายในการประกอบกิจกรรมภายนอกอาคาร โดยไม่ได้คำนึงถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะตามมาภายหลังจากการใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคาร

สำหรับสาเหตุของการเกิดมลพิษทางแสงในออสเตรเลียนั้นก็มีด้วยกันหลายสาเหตุ ประการแรก ความหนาแน่นของประชากร จากการเติบโตของจำนวนประชากรในพื้นที่ชุมชนเมืองใหญ่ ๆ ในประเทศออสเตรเลีย ย่อมเป็นแรงขับเคลื่อนที่ทำให้มีความต้องการในบริโภคพลังงานแสงสว่างภายนอกอาคารมากขึ้น แต่เมื่อมีการใช้งานพลังงานแสงสว่างในพื้นที่ส่วนตัวหรือพื้นที่สาธารณะมากขึ้น ความสว่างของแสงและทิศทางการส่องของแสงก็อาจก่อผลกระทบต่อประชาชนเกิดความเดือดร้อนรำคาญต่อการดำรงชีวิตประจำวันอย่างไม่ปกติสุขได้ ประการต่อมา การขยายตัวของเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีวิศวกรรมส่องสว่าง ถือเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหามลพิษทางแสงในออสเตรเลีย การประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ชุมชนเมืองย่อมประกอบด้วยกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ยังมีประชากรเพิ่มขึ้นในพื้นที่ชุมชนเมืองจากปัจจัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเพิ่มขึ้นจากการตั้งถิ่นฐาน หรือเพิ่มขึ้นจากการเคลื่อนย้ายถิ่นของประชาชนอันพึงคาดหมายได้ ความต้องการในการใช้งานแสงสว่างสำหรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมก็ย่อมมีมากขึ้น ในขณะเดียวกันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีวิศวกรรมส่องสว่างก็ถูกพัฒนาให้เจริญขึ้นสอดคล้องความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม (Astronomical Society of South Australia, 2015) เช่น การติดตั้งป้ายไฟโฆษณาขนาดใหญ่ภายนอกอาคารในยามค่ำคืน เพื่อดึงดูดผู้บริโภคให้เข้าซื้อสินค้าและใช้บริการต่าง ๆ ในศูนย์การค้า บริเวณพื้นที่ชุมชนเมือง ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ ในแวดวงอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์แสงสว่างหันมาพัฒนาผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีวิศวกรรมส่องสว่างให้สามารถตอบสนองต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนเมืองเพิ่มมากขึ้น แต่ทว่าผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีดังกล่าวอาจปล่อยมลพิษทางแสงที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ระบบนิเวศได้ จะเห็นได้จากการใช้แสงสว่างจากผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีวิศวกรรมส่องสว่างอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิในการอยู่อาศัยหรือใช้ทรัพย์สินอย่างปกติสุขได้ แม้ว่าการใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจะเป็นการใช้อย่างธรรมชาติหรือตามปกติวิสัยที่วิญญูชนพึงคาดหมายถึงการใช้งานผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้ เช่น การใช้ไฟรัยหาความปลอดภัยในพื้นที่ชุมชนเมืองก็เป็นสิ่งที่ประชาชนทั่วไปพึงคาดหมายได้ว่ารัฐหรือท้องถิ่นจะต้องจัดไฟส่องสว่างไว้ประจำจุดต่าง ๆ บริเวณพื้นที่ชุมชนเมือง สำหรับช่วยให้ตำรวจมองเห็นอาชญากรหรือโจรผู้ร้ายได้ในเวลากลางคืน แต่ไฟรัยหาความปลอดภัยที่ได้รับการออกแบบหรือติดตั้งที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ก็อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศได้ และประการสุดท้าย ค่านิยมหรือทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานด้านวิศวกรรมส่องสว่างและสถาปัตยกรรมแสงสว่างบางประการที่มีต่อการใช้แสงสว่างภายนอกอาคาร รวมไปถึงความเชื่อส่วนบุคคลเกี่ยวกับการใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคาร โดยปราศจากฐานความคิดทางวิทยาศาสตร์มายืนยันว่าค่านิยมหรือความเชื่อเกี่ยวกับการใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคารบางอย่างเป็นเรื่องดี เช่น ปัจจุบันยังไม่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่สนับสนุนว่าการติดตั้งไฟส่องสว่างภายนอกอาคารเป็นจำนวนมากจะสามารถทำให้เกิดการลดปริมาณอาชญากรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม เป็นต้น

6. ประเภทของมลพิษทางแสงในออสเตรเลีย

แหล่งกำเนิดแสงจากการออกแบบแสงสว่างภายนอกอาคารที่ไม่เหมาะสมหรือการติดตั้งไฟส่องสว่างภายนอกอาคารที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สามารถก่อให้เกิดมลพิษทางแสงได้สามประเภทหลักด้วยกัน (Clark, 2009)

ประเภทแรก แสงบาดตา คือ แสงสว่างจ้าจากแหล่งกำเนิดแสงประเภทต่าง ๆ ที่ส่องมาเข้าดวงตาของมนุษย์โดยตรงจนทำให้เกิดการอาการไม่สบายดวงตา ทำให้ยากต่อการปรับดวงตาให้เข้ากับระดับแสงสว่างในบริเวณพื้นที่

โดยรอบ แสงบาดตาสามารถแบ่งได้เป็นสองประเภทย่อยๆ ได้อีกตามลักษณะผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อดวงตามนุษย์ ได้แก่ แสงบาดตาที่ทำให้มนุษย์ไม่สามารถมองเห็นได้ หรือแสงสว่างจ้าที่ส่องเข้ามายังดวงตามนุษย์ จนทำให้ไม่สามารถมองเห็นวัตถุได้กับแสงบาดตาที่ทำให้มนุษย์มองเห็นแบบไม่สบายตา หรือแสงสว่างจ้าที่ส่องเข้ามายังดวงตามนุษย์ จนอาจทำให้มนุษย์สูญเสียความสามารถในการมองเห็นเพียงบางส่วน แต่ก็ยังสามารถมองเห็นวัตถุต่าง ๆ ได้บ้าง

ประเภทที่สอง การส่องรบกวนของแสง คือ การที่แสงส่องกระจาย ไปตกกระทบยังบริเวณพื้นที่หรือทรัพย์สินของเพื่อนบ้าน โดยประการที่มักจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่เพื่อนบ้านหรือผู้ที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่โดยรอบได้ อนึ่ง การที่แสงส่องกระจายไปอันปราศจากการควบคุมทิศทางการส่องของแสงที่ดี ไม่เพียงแต่จะก่อให้เกิดการส่องรบกวนของแสงอันทำให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญเท่านั้น หากแต่ยังอาจก่อให้เกิดการสิ้นเปลืองพลังงานโดยใช้เหตุอีกด้วย

ประเภทที่สาม แสงเรืองไปบนท้องฟ้า คือ แสงที่ส่องขึ้นไปยังท้องฟ้าหรือชั้นบรรยากาศ จนก่อให้เกิดภาวะแสงกระจัดกระจายไปบนชั้นบรรยากาศ ซึ่งแสงเรืองไปบนท้องฟ้าไม่เพียงจะทำให้กระทบต่อความงดงามของท้องฟ้าตามธรรมชาติในยามค่ำคืนเท่านั้น หากแต่แสงเรืองไปบนท้องฟ้ายังสามารถ ที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการณ์มองเห็นดวงดาวบนท้องฟ้าในยามค่ำคืนของชาวออสเตรเลียโดยทั่วไปกับก่อให้เกิดผลกระทบต่อการศึกษาดาราศาสตร์ของนักดาราศาสตร์ออสเตรเลีย เพราะแสงเรืองไปบนท้องฟ้าย่อมลดความคมชัดของวัตถุบนท้องฟ้า ทำให้ชาวออสเตรเลียไม่สามารถมองเห็นวัตถุบนท้องฟ้าได้อย่างชัดเจนในบริเวณพื้นที่ชุมชนเมืองใหญ่ ๆ ที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นและมีการบริโภคไฟส่องสว่างภายนอกอาคารอย่างมากในเวลากลางคืน

สามประเภทที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นมลพิษทางแสงประเภทหลัก ๆ ที่สามารถพบได้ในออสเตรเลีย โดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่ชุมชนเมืองที่มีการใช้งานแสงสว่างจากหลอดไฟฟ้าหรือโคมไฟภายนอกอาคารเป็นจำนวนมาก เช่น ไฟรั้วความปลอดภัย ไฟถนน ไฟกิจกรรมการค้า และไฟโฆษณา ที่ได้รับการออกแบบแสงสว่างภายนอกอาคารที่ไม่เหมาะสมหรือมีการติดตั้งที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดมลพิษทางแสงประเภทต่าง ๆ ภาครัฐ ท้องถิ่น ภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจและประชาชนจึงควรออกแบบแสงสว่างภายนอกอาคารที่เหมาะสมหรือติดตั้งแสงสว่างภายนอกอาคารที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Clark, 2002) แต่จะหลีกเลี่ยงได้หรือไม่ขึ้น รัฐออสเตรเลียก็จำเป็นต้องกำหนดเกณฑ์หรือมาตรการบางประการเพื่อให้ภาครัฐ ท้องถิ่น ภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจและประชาชนปฏิบัติตามสำหรับระบวงษ์ล่วงหน้าหรือป้องกันปัญหามลพิษทางแสง (Clark, 2003)

นอกจาก มลพิษทางแสงสามประการหลังที่ได้กล่าวมาในข้างต้นแล้ว ก็ยังอาจจำแนกประเภทของมลพิษทางแสงได้ตามลักษณะภูมิศาสตร์ของออสเตรเลียได้อีกด้วย เนื่องจากออสเตรเลียล้อมรอบด้วยพื้นที่ชายฝั่งที่มีความยาวประมาณถึง 35,876 กิโลเมตร อันทำให้ประเทศออสเตรเลียมีอาณาบริเวณชายหาดถึงกว่า 10,685 แห่ง ซึ่งชายหาดเหล่านี้เองก็ประกอบด้วยระบบนิเวศบริเวณชายหาดที่ประกอบด้วยสิ่งมีชีวิตมากมายหลายอย่าง ที่ต้องอาศัยสมดุลความสว่างในเวลากลางวันและความมืดในเวลากลางคืนตามธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของพื้นที่ชุมชนเมืองบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลย่อมทำให้ประชาชนออกแบบหรือติดตั้งแสงสว่างภายนอกอาคารมากขึ้น ซึ่งการออกแบบหรือติดตั้งแสงสว่างภายนอกอาคารที่มากขึ้นบริเวณชายฝั่งทะเล ก็อาจย่อมทำให้เกิดแสงบาดตา การรบกวนของแสงและแสงเรืองไปบนท้องฟ้าบริเวณพื้นที่ชายฝั่งของออสเตรเลียได้ ดังนั้น หากพิจารณาตามลักษณะภูมิศาสตร์ของออสเตรเลียแล้ว ก็ย่อมจะสามารถแบ่งมลพิษทางแสงตามลักษณะภูมิศาสตร์ออสเตรเลียได้เป็นอีกสองประเภท (Verutes et al., 2014) ได้แก่ มลพิษทางแสงนอกบริเวณชายฝั่งทะเล กับมลพิษทางแสงบริเวณชายฝั่งทะเล

ดังนั้น มลพิษทางแสงบริเวณชายฝั่งทะเลออสเตรเลียจึงอาจหมายถึง แสงสว่างจากภายนอกอาคารที่ถูกปล่อยออกมาจากหลอดไฟฟ้าหรือโคมไฟที่ติดตั้งบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล ซึ่งก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศชายฝั่งทะเล และสมดุลความมืดและความสว่างตามธรรมชาติในบริเวณชายฝั่งทะเล รวมไปถึงภาวะอื่น ๆ ที่อาจเป็นอันตรายหรือสร้างความเดือดร้อนรำคาญต่อประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่ชายฝั่ง

มลพิษทางแสงในประเทศออสเตรเลียจึงอาจจำแนกได้หลายประเภทตามลักษณะการออกแบบหรือติดตั้งหลอดไฟฟ้าหรือโคมไฟบางประการ ที่ก่อให้เกิดมลพิษทางแสงในแต่ละชนิด รวมไปถึงการนำเอาลักษณะทางภูมิศาสตร์บางประการมาจำแนกชนิดของมลพิษทางแสงในออสเตรเลีย แต่กระนั้นก็ดี เมื่อมลพิษทางแสงถูกปล่อยออกจากแหล่งกำเนิดแสงแล้ว ก็ย่อมมีข้อสงสัยตามมามว่ามลพิษทางแสงสามารถก่อให้เกิดผลกระทบอะไรได้บ้างกับมลพิษทางแสงสามารถส่งผลกระทบต่อออสเตรเลียอะไรได้บ้าง

7. ผลกระทบของมลพิษทางแสงในออสเตรเลีย

ผลกระทบของมลพิษทางแสง ได้แก่ ผลอันเกิดขึ้นมาจากการปล่อยแสงสว่างภายนอกอาคารออกมาสู่สิ่งแวดล้อม และผลของแสงที่ถูกปล่อยออกมาจากแหล่งกำเนิดที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในเวลากลางคืน (nocturnal ecosystem) กับสิ่งแวดล้อมในเวลากลางคืน กล่าวคือ แหล่งกำเนิดแสงจากการออกแบบแสงสว่างภายนอกอาคารที่ไม่เหมาะสมหรือการติดตั้งไฟส่องสว่างภายนอกอาคารที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบในด้านลบต่อมนุษย์ ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมได้

เมื่อชาวออสเตรเลียต้องอาศัยร่วมอยู่กับสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างในบริเวณพื้นที่ชุมชนเมือง ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่ภาครัฐได้จัดทำขึ้นมาเพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันของประชาชนหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่ภาคเอกชนได้จัดทำขึ้นอันเนื่องต่อการค้า การผลิตและการดำรงชีวิตประจำวันของตน ภาครัฐหรือภาคเอกชนออสเตรเลียก็ย่อมต้องใช้แสงสว่างมาเป็นส่วนช่วยให้เกิดการมองเห็นวัตถุหรือสิ่งกีดขวางต่าง ๆ เช่น เมื่อภาครัฐต้องการจัดทำบริการสาธารณะด้านคมนาคมขนส่ง ภาครัฐก็จำเป็นต้องออกแบบหรือติดตั้งไฟส่องสว่างภายนอกอาคารประเภทต่าง ๆ ให้ตอบสนองต่อการทำกิจกรรมบริการสาธารณะด้านคมนาคมขนส่งด้วย ซึ่งการออกแบบหรือติดตั้งไฟส่องสว่างเหล่านี้ย่อมทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะในเวลากลางคืนได้อย่างสะดวกและปลอดภัย เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ผลที่เกิดขึ้นตามมาจากการออกแบบหรือติดตั้งไฟส่องสว่างภายนอกอาคารที่ไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จนก่อให้เกิดผลเสียบางประการต่อสุขภาพมนุษย์ ระบบนิเวศในเวลากลางคืนหรือกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด ผลนั้นเองก็ย่อมเป็นผลกระทบของมลพิษทางแสง มลพิษทางแสงอาจจำแนกได้ออกเป็นหลายประเภทด้วยกัน อันประกอบด้วย

ประเภทแรก ผลกระทบของมลพิษทางแสงต่อดาราศาสตร์ ได้แก่ การออกแบบหรือติดตั้งแสงประดิษฐ์ที่ไม่มีประสิทธิภาพ จนก่อให้เกิดแสงเรืองไปบนท้องฟ้าในเวลากลางคืนทั่วพื้นที่ชุมชนเมือง ซึ่งแสงเรืองไปบนท้องฟ้าตามลักษณะที่ได้อธิบายไปแล้วในข้างต้น ย่อมไปบดบังวัตถุบนท้องฟ้าหรือดวงดาวบนท้องฟ้าทำให้คนทั่วไปไม่สามารถมองเห็นวัตถุบนท้องฟ้าหรือดวงดาวได้ชัดเจน บริเวณพื้นที่ชุมชนเมืองในเวลากลางคืน (Goldsmith, 2014)

ประเภทที่สอง ผลกระทบมลพิษทางแสงต่อระบบนิเวศกับพื้นที่ชายฝั่ง ได้แก่ การส่องของแสงสว่างที่มีความสว่าง หรือมีทิศทางส่องของแสง อันไปกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งของออสเตรเลีย ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่นอกบริเวณชายฝั่งทะเลกับพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเล ความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งมีชีวิตด้วยกันเองหรืออาจเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งไม่มีชีวิตก็ได้ มลพิษทางแสงทั้งสามประเภทที่ได้อธิบายมาในข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นแสงบาดตา แสงเรืองไปบนท้องฟ้าและแสงที่ส่องรบกวน ก็อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสมดุลความสว่างในเวลากลางวันและความมืดในเวลากลางคืนตามธรรมชาติ เพราะเมื่อแสงประดิษฐ์ที่มนุษย์ได้ประดิษฐ์ขึ้น ไม่ว่าจะเป็นแสงสว่างที่มนุษย์ได้ประดิษฐ์ขึ้นจากไฟรัศยาความปลอดภัย ไฟถนน ไฟกิจกรรมการค้า และไฟโฆษณา ได้ส่องรบกวนเข้าไปยังพื้นที่ระบบนิเวศหรือส่องไปบนท้องฟ้าจนก่อให้เกิดแสงเรืองไปบนท้องฟ้า ย่อมทำให้พื้นที่ระบบนิเวศมีความสว่างในเวลากลางคืน จนอาจสูญเสียความมืดตามธรรมชาติในเวลากลางคืน เมื่อสูญเสียความมืดตามธรรมชาติในเวลากลางคืนแล้ว สิ่งมีชีวิตก็ไม่สามารถอาศัยความมืดตามธรรมชาติประกอบกิจกรรมที่จำต้องกระทำเพื่อความอยู่รอดหรือดำรงเผ่าพันธุ์ตามธรรมชาติได้ (Green Building Council of

Australia, 2016) ตัวอย่างเช่น เต่าหัวฆ้อน (loggerhead turtles หรือ *Caretta caretta*) ที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งออสเตรเลีย ที่มีอาศัยความมืดมืดตามธรรมชาติในเวลากลางคืนในการวางไข่ (hatching) และการกำหนดทิศทางเคลื่อนที่ลงสู่ทะเลภายหลังจากวางไข่ (orientation) แต่ทว่าเต่าหัวฆ้อนไม่สามารถอาศัยความมืดตามธรรมชาติหรือแสงธรรมชาติจากดวงดาวตามธรรมชาติในยามค่ำคืนสำหรับกำหนดทิศทางเคลื่อนที่ลงสู่ทะเลได้ เพราะแสงสว่างที่มนุษย์ได้ประดิษฐ์ขึ้นส่องไปยังพื้นที่ชายฝั่งทะเลจนไปรบกวนพฤติกรรมตามธรรมชาติของเต่าหัวฆ้อนที่มีอาศัยอยู่บริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลออสเตรเลีย เป็นต้น

ประเภทที่สาม ผลกระทบของมลพิษทางแสงต่อพลังงาน ได้แก่ แสงที่ส่องไปยังพื้นที่ที่ไม่ต้องการใช้งานแสงสว่างหรือแสงที่ยังเปิดเมื่อเวลาที่หมดความจำเป็นต่อการใช้งานแล้ว ย่อมก่อให้เกิดการสูญเสียหรือสิ้นเปลืองพลังงานไปโดยใช่เหตุ (Environment and Planning Directorate, 2014) ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดผลกระทบในลักษณะเช่นนี้มีหลายสาเหตุ ไม่ว่าจะเป็นการเปิดไฟในเวลาเมื่อไม่ใช้งาน การใช้งานหลอดไฟฟ้าบางประเภทที่ให้ความสว่างมากเกินไปจนเกินไป (Office of Environment and Heritage, 2014) จนไม่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ใช้สอย และเลือกใช้อุปกรณ์แสงสว่างบางอย่างที่มีประสิทธิภาพต่ำ จนทำให้เกิดภาวะสิ้นเปลืองพลังงานไฟฟ้าโดยใช้เหตุ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดผลกระทบของมลพิษทางแสงต่อพลังงานทั้งสิ้น (Green Building Council of Australia, 2013)

จากที่กล่าวมาในข้างต้น อาจพบได้ว่ามลพิษทางแสงมีหลายประเภทและก่อให้เกิดผลกระทบหลายประการต่อสุขภาพ ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมของออสเตรเลีย รวมไปถึงสร้างความเดือดร้อนรำคาญ ในกรณีที่แสงสว่างก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้ที่อาศัยบริเวณใกล้เคียงแหล่งกำเนิดแสงหรือก่อให้เกิดความรำคาญต่อผู้ที่ต้องประสบเหตุเช่น ๆ ภาครัฐกับท้องถิ่นออสเตรเลียจึงได้พยายามสร้างมาตรการหลายประการเพื่อควบคุมมลพิษทางแสงไม่ให้ส่งผลกระทบต่อผู้คน ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม

8. เกณฑ์มาตรฐาน Australian Standard 4282 Control of the Obtrusive Effects of Outdoor Lighting 1997

จากปัญหาและผลกระทบที่เกี่ยวกับมลพิษทางแสงของออสเตรเลียที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ทำให้รัฐบาลออสเตรเลียตระหนักถึงว่าแสงสว่างจากหลอดไฟฟ้าหรือโคมไฟจากการใช้งานของผู้หนึ่งผู้ใด ก็อาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญต่อผู้อื่นได้ ในขณะเดียวกันแสงสว่างจากหลอดไฟฟ้าหรือโคมไฟก็อาจก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางแสงได้ ในเวลาต่อมา รัฐบาลออสเตรเลียกับองค์กรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคาร ไม่ว่าจะเป็นสมาคมวิศวกรที่ปรึกษาแห่งออสเตรเลีย (Association of Consulting Engineering Australia) และสมาคมดาราศาสตร์แห่งออสเตรเลีย (Astronomical Society of Australia) รวมไปถึงท้องถิ่นของออสเตรเลียที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษทางแสงเป็นพิเศษ อันได้แก่ เทศบาลเมืองบริสเบน (Council of Standards Australia, 1997) ก็ได้พยายามหาทางออกร่วมกันเกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบอันเนื่องมาจากมลพิษทางแสง จนนำไปสู่การกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน Australian Standard 4282 Control of the Obtrusive Effects of Outdoor Lighting 1997 (Northern Territory Environment Protection Authority, 2004)

เกณฑ์มาตรฐาน Australian Standard 4282 Control of the Obtrusive Effects of Outdoor Lighting 1997 (Lighting Council of Australia, 2015) ได้แก่ เกณฑ์มาตรการการใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคารเพื่อกำหนดแนวทางให้ผู้ปฏิบัติงานด้านแสงสว่าง ไม่ว่าจะเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านวิศวกรรมส่องสว่างกับผู้ปฏิบัติงานด้านสถาปัตยกรรมส่องสว่างตระหนักถึงการใช้งานแสงสว่างเป็นเอื้อต่อการประกอบกิจกรรมดาราศาสตร์และเป็นมิตรต่อระบบนิเวศในเวลากลางคืนในออสเตรเลีย

เกณฑ์มาตรฐานฉบับนี้ยังเป็นคู่มือที่สำคัญที่ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคารบังเกิดความเข้าใจถึงปัญหามลพิษทางแสงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พลังงานในออสเตรเลีย ทำให้เกิด

จุดเริ่มต้นให้ประชาชนออสเตรเลียได้ทราบถึงการใช้พลังงานแสงสว่างจากหลอดไฟฟ้าหรือโคมไฟภายนอกอาคารอย่างถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดการส่องของแสงที่พลาดเป้าไปตกกระทบยังพื้นที่ที่ไม่ต้องการใช้งาน จนก่อให้เกิดการสิ้นเปลืองพลังงานไฟฟ้าหรือพลังงานแสงโดยใช้เหตุ อีกทั้งยังไม่ก่อให้เกิดความสว่างของโคมไฟ ในเชิงที่ไปรบกวนผู้อื่นที่อาศัยอยู่โดยรอบ เกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวยังมุ่งให้ผู้อ่านได้ทราบหรือตระหนักถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับแสงบาดตาจากแหล่งกำเนิดแสงประเภทต่าง ๆ ที่ส่องมาเข้าดวงตาของผู้ใช้รถใช้ถนนในระบบคมนาคมขนส่งออสเตรเลียโดยตรงจนทำให้ผู้ใช้รถใช้ถนนเกิดการอาการไม่สบายดวงตา ทำให้ยากต่อการปรับดวงตาให้เข้ากับระดับแสงสว่างในบริเวณที่มีการสัญจรบนท้องถนน

สำหรับสาระสำคัญของเกณฑ์มาตรฐาน Australian Standard 4282 Control of the Obtrusive Effects of Outdoor Lighting 1997 มุ่งให้ผู้อ่านเกณฑ์ได้ทราบถึงปัจจัยทางเทคนิคเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษทางแสง 4 ประการด้วยกัน ได้แก่ (Council of Standards Australia, 1997)

ประการแรก เกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวได้แนะนำระดับของการใช้งานแสงสว่างอย่างละเอียด ให้เหมาะสมตามลักษณะพื้นที่ใช้สอย เพราะแต่ละพื้นที่ใช้สอยภายนอกอาคาร ย่อมมีความต้องการการใช้งานแสงสว่างที่ไม่เหมือนกัน ระดับความสว่างตามปริมาณแสงที่พึงตกกระทบลงบนวัตถุต่อพื้นที่ซึ่งมีหน่วยเป็นลูเมนต่อตารางเมตรหรือลักซ์ก็ย่อมที่จะแตกต่างกันด้วย เกณฑ์ระดับของการใช้งานแสงสว่างนี้เอง จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานด้านแสงสว่างภายนอกอาคารได้ทราบว่าควรใช้งานแสงสว่างที่มีค่าลักซ์ในช่วงไหนหรือระดับเท่าไรที่เป็นมิตรต่อกิจกรรมภายนอกอาคารหรือเหมาะสมกับสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานในลักษณะที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น ประสิทธิภาพการทำงานของกล้องบันทึกภาพจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายนอกอาคารได้ จะต้องมิลักซ์ในระดับแนวตั้ง ส่องจากด้านหลังกล้องบันทึกภาพจำนวน 4 ลักซ์ ในระดับความสูงกว่ากล้องบันทึกภาพ 1.5 เมตร เป็นต้น

ประการที่สอง เกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวได้อธิบายถึงเวลาที่ควรใช้งานแสงสว่าง กล่าวคือ เกณฑ์ดังกล่าวได้แนะนำให้ผู้ปฏิบัติงานด้านแสงสว่างตระหนักว่าควรใช้แสงสว่างในเวลาใดให้เหมาะสมกับการป้องกันมลพิษทางแสงและเหมาะสมกับการประหยัดพลังงานไฟฟ้า เช่น การใช้งานไฟส่องสว่างภายนอกอาคาร ควรใช้งานเวลาตั้งแต่พระอาทิตย์ตกจนถึงเวลาพระอาทิตย์ขึ้น โดยประชาชนหรือผู้ปฏิบัติงานด้านแสงสว่างไม่ควรใช้งานไฟส่องสว่างในเวลากลางวันหรือเวลาที่มิแสงสว่างเพียงพอต่อการมองเห็นวัตถุหรือประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ภายนอกอาคารแล้ว รวมไปถึงเวลาที่ไม่มีผู้คนอยู่บริเวณโดยรอบพื้นที่อาคาร ซึ่งในปัจจุบันผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือท้องถิ่นออสเตรเลียก็ได้พยายามนำเอาเทคโนโลยีแสงสว่างที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติตามเกณฑ์ว่าด้วยเวลาที่ควรใช้งานแสงสว่าง เช่น การที่ท้องถิ่นติดตั้งไฟส่องสว่างที่อาศัยระบบเซ็นเซอร์ตรวจจับความเคลื่อนไหว หรือไฟส่องสว่างหรือเปิดติดขึ้นมาเอง เฉพาะเวลาที่มิผู้คนอาศัยหรือเวลาที่มิผู้คนเดินผ่านไปผ่านมารอบบริเวณที่มีการติดตั้งแสงสว่างภายนอกอาคารเท่านั้น เป็นต้น

ประการที่สาม เกณฑ์มาตรฐานนี้ได้ระบุประเภทของการใช้แสงสว่างที่เหมาะสมกับกิจกรรมภายนอกอาคารประเภทต่าง ๆ เพราะแท้จริงแล้วกิจกรรมภายนอกอาคารแต่ละกิจกรรมย่อมมีความต้องการใช้งานแสงสว่างที่ไม่เหมือนกัน การติดตั้งไฟส่องสว่างภายนอกอาคารจึงย่อมแตกต่างกันด้วยในแต่ละกิจกรรม เช่น ชนิดของพื้นที่ใช้สอย ก็อาจแบ่งลักษณะการใช้งานแสงสว่างตามลักษณะปฏิบัติการออกไปได้อีก เป็นต้น

ประการที่สี่ เกณฑ์มาตรฐานนี้ได้รับข้อมูลทางเทคนิคในการติดตั้งไฟส่องสว่าง เพราะการใช้ไฟส่องสว่างภายนอกอาคารแต่ละประเภท ก็ย่อมต้องมีเทคนิคในการติดตั้งไม่เหมือนกัน การติดตั้งตามเกณฑ์นี้ผู้ติดตั้งต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านประโยชน์ใช้สอยกับปัจจัยในเชิงป้องกันมลพิษทางแสงควบคู่กันไป เช่น ในการติดตั้งไฟถนน ผู้ติดตั้งจำเป็นต้องพิจารณาบริบทของแสงที่ส่องขึ้นไปยังท้องฟ้าหรือชั้นบรรยากาศ จนก่อให้เกิดภาวะแสงกระจกระจายไปบนชั้นบรรยากาศและต้องพิจารณาบริบทของแสงที่ส่องกระจกระจายไปยังบริเวณข้างทาง เพราะแสงที่ส่องขึ้นไปยังท้องฟ้าและแสงที่ส่องกระจกระจายไปยังบริเวณข้างทาง (แสงไม่ได้ตกกระทบไปยังบริเวณที่ต้องการใช้งานแสงสว่างอย่างแท้จริง) ย่อมก่อให้เกิด

เกิดการสิ้นเปลืองพลังงานโดยใช้เหตุ

แม้เกณฑ์มาตรฐาน Australian Standard 4282 Control of the Obtrusive Effects of Outdoor Lighting 1997 ได้กล่าวถึงเนื้อหาสาระสำคัญของการออกแบบแสงสว่างภายนอกอาคารที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน (Gunn's Limited, 2005) แต่ทว่าเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวกลับไม่มีสภาพบังคับทางกฎหมาย ที่ให้ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจ ท้องถิ่นและประชาชนทั่วไปต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดแต่ประการใด ซึ่งลักษณะของเกณฑ์ดังกล่าวเป็นเพียงเกณฑ์ที่ให้ผู้ปฏิบัติงานด้านแสงสว่างปฏิบัติตามคู่ไปกับการปฏิบัติวิชาชีพวิศวกรรมส่องสว่างและสถาปัตยกรรมส่องสว่างเท่านั้น

การไม่มีสภาพบังคับทางกฎหมายของเกณฑ์ดังกล่าว ย่อมทำให้เกณฑ์ดังกล่าวเป็นเพียงเกณฑ์ที่ไม่มีสภาพบังคับทางกฎหมาย กล่าวคือ เกณฑ์ดังกล่าวถูกจัดทำขึ้นโดยองค์กรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคารกับท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบจากปัญหามลพิษทางแสงเป็นพิเศษเท่านั้น แต่รัฐออสเตรเลียไม่ได้นำเกณฑ์ดังกล่าวมาพัฒนาควบคู่ไปกับการใช้บังคับใช้มาตรการทางกฎหมายอื่น ๆ เช่น มาตรการทางอาญา มาตรการทางปกครอง และมาตรการทางแพ่ง

มีข้อสังเกตประการหนึ่งที่น่าสนใจ นั่นคือ ในการประเมินโครงการก่อสร้างสาธารณูปโภคขนาดใหญ่ของออสเตรเลียนั้น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสัญญาจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค ได้แก่ ผู้ดำเนินกิจกรรมก่อสร้างถาวรวัตถุที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าใช้ประโยชน์ได้โดยตรงหรือสิ่งที่ทำขึ้นเนื่องจากการดำเนินการดำเนินชีวิตของประชาชน อาจต้องจัดทำรายงานทางเทคนิคประเมินผลกระทบจากการใช้ไฟส่องสว่าง เพื่อรายงานให้หน่วยงานทางปกครองหรือบริษัทเอกชนขนาดใหญ่ที่ทำสัญญาวางจ้างให้สร้างหรือพัฒนาสาธารณูปโภคได้ทราบว่า การออกแบบหรือติดตั้งไฟส่องสว่างภายนอกอาคารมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด แล้วการออกแบบหรือติดตั้งไฟส่องสว่างดังกล่าวได้คำนึงถึงปัญหามลพิษทางแสงหรือไม่

9. กฎหมาย Environmental Protection Act 1997

การส่องรุกร้าของแสงไปตกกระทบยังบริเวณพื้นที่หรือทรัพย์สินของเพื่อนบ้าน โดยประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่เพื่อนบ้านหรือผู้ที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่โดยรอบ ถือเป็นเหตุที่สร้างความเดือดร้อนรำคาญต่อสิ่งแวดล้อม รัฐบาลออสเตรเลียจึงเอาหลักเกณฑ์ภายใต้กฎหมาย Environmental Protection Act 1997 ที่เป็นกฎหมายควบคุมมลพิษโดยทั่วไปมาปรับใช้กับการควบคุมมลพิษทางแสงด้วย (Environment and Planning Directorate, 2016)

กฎหมาย Environmental Protection Act 1997 เป็นกฎหมายออสเตรเลียอันมีวัตถุประสงค์ที่จะคุ้มครองสิ่งแวดล้อมไม่ให้ได้รับผลกระทบจากมลพิษ ซึ่งภายใต้กฎหมายดังกล่าวกำหนดให้ผู้คนในสังคมมีหน้าที่ที่จะต้องกระทำการใด ๆ ที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่บุคคลอื่น ๆ หรือมีหน้าที่ที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายใด ๆ ต่อสิ่งแวดล้อม (Environment and Planning Directorate, 2016) ดังนั้น หากบุคคลหนึ่งบุคคลใดในออสเตรเลียได้ใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคาร แล้วแสงสว่างที่ใช้งานได้ส่องรุกร้าเข้าไปยังพื้นที่ส่วนตัวหรือทรัพย์สินของเพื่อนบ้านอย่างสม่ำเสมอจนทำให้เพื่อนบ้านได้รับความเสียหายแก่ ชีวิต ร่างกาย อนามัยหรือทรัพย์สิน เช่นนี้ก็ถือว่ามีความเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากการใช้งานแสงสว่างแล้ว

อย่างไรก็ตาม กฎหมาย Environmental Protection Act 1997 ไม่ได้กำหนดวาระดับความส่องสว่างเท่าไหนหรือเพียงใด จึงจะเป็นแสงสว่างที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญต่อมนุษย์ ระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อม แต่กฎหมายดังกล่าวเปิดโอกาสให้ศาลออสเตรเลียได้ใช้ดุลพินิจพิจารณาว่าการใช้งานแสงสว่างในลักษณะใดจึงจะถือเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น ซึ่งฝ่ายที่กล่าวอ้างว่าได้รับผลกระทบจากการส่องรุกร้าของแสงหรือจากทัศนคติที่มีภาระที่จะต้องแสดงให้ศาลออสเตรเลียเห็นว่าตนได้รับความเดือดร้อนรำคาญจากการใช้งานแสงสว่างของผู้ที่ปล่อยแสงสว่างส่องเข้ามารุกร้ายังที่ดินหรือทรัพย์สินของตนหรือจำเลยในคดี

10. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับมลภาวะทางแสงของออสเตรเลีย

จากที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น แม้ออสเตรเลียจะมีกฎหมาย Environmental Protection Act 1997 ซึ่งถือเป็นเกณฑ์ทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคารของประเทศออสเตรเลียในปัจจุบัน แต่ทว่าออสเตรเลียก็ไม่ได้มีการนำเอาหลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัด มาบังคับใช้เพื่อบรรเทาภาระพิษของโคมไฟในคดีหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหามลพิษทางแสงทั้งสามประเภท ได้แก่ แสงบาดตา แสงเรืองไปบนท้องฟ้า และการส่องรบกวนของแสง

ระบบกฎหมายออสเตรเลียเองก็ไม่ได้กำหนดหรือระบุมาตรการที่แน่ชัดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคาร เช่น ผู้ผลิตหลอดไฟฟ้า ผู้จัดจำหน่ายหลอดไฟฟ้า และผู้ใช้งานหลอดไฟฟ้า เป็นผู้ต้องรับผิดชอบ หากแหล่งกำเนิดแสงอันถือเป็นผลิตภัณฑ์ที่วางขายในท้องตลาด (light products) สามารถก่อมลพิษทางแสงโดยตัวเอง หรือสามารถก่อให้เกิดมลพิษทางแสงได้จากการใช้งาน กล่าวคือ หากการใช้งานหลอดไฟฟ้าหรือโคมไฟที่ปล่อยแสงที่มีความส่องสว่างหรือปริมาณแสงที่ตกกระทบต่อพื้นที่หนึ่งหน่วย ซึ่งมีหน่วยเป็นลูเมนต่อตารางเมตรหรือลักซ์ (lux) มากเกินกว่าค่าความส่องสว่างที่เป็นมิตรต่อสุขภาพมนุษย์ ผู้ผลิตหลอดไฟฟ้า ผู้จัดจำหน่ายหลอดไฟฟ้า และผู้ใช้งานหลอดไฟฟ้าก็ควรที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่ออย่างหนึ่งอย่างใดหากผลิตภัณฑ์หลอดไฟฟ้าของตนหรือการใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไปกระทบต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ ออสเตรเลียยังไม่ได้กำหนดหน้าที่ของรัฐในการป้องกันประชาชนจากผลกระทบจากปัญหามลพิษทางแสง และไม่ได้กำหนดหน้าที่แห่งความระมัดระวัง เพื่อให้ผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย ผู้นำเข้า ผู้ใช้งานต้องหันมาเตือนภัยหรือใส่ใจกับการควบคุมมลพิษทางแสงจากการออกแบบหรือติดตั้งหลอดไฟฟ้าหรือโคมไฟภายนอกอาคารอันมีลักษณะที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งแม้ว่าหลักเกณฑ์การใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคารตามเกณฑ์มาตรฐาน Australian Standard 4282 Control of the Obtrusive Effects of Outdoor Lighting 1997 จะเป็นเกณฑ์ที่กล่าวถึงบริบทของมลพิษทางแสงเรื่องต่างๆ พร้อมกล่าวถึงการป้องกันมลพิษทางแสง แต่รัฐบาลออสเตรเลียก็บ่งชี้ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคาร ไม่ว่าจะเป็นสมาคมวิศวกรที่ปรึกษาแห่งออสเตรเลีย สมาคมดาราศาสตร์แห่งออสเตรเลีย และท้องถิ่นของออสเตรเลียที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษทางแสงเป็นพิเศษ กลับไม่ได้กำหนดวิธีการลงโทษหรือกำหนดให้มีสภาพบังคับแก่ประชาชนโดยทั่วไปที่ได้ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐาน Australian Standard 4282 Control of the Obtrusive Effects of Outdoor Lighting 1997 แต่ประการใด

อนึ่ง จากการจำแนกประเภทมลพิษทางแสงตามลักษณะภูมิศาสตร์ของออสเตรเลียที่กล่าวมาในตอนต้น ก็ย่อมจะสามารถจัดแบ่งมลพิษทางแสงตามลักษณะภูมิศาสตร์ออสเตรเลียได้เป็นอีกสองประเภท ได้แก่ มลพิษทางแสงนอกบริเวณชายฝั่งทะเลกับมลพิษทางแสงบริเวณชายฝั่งทะเล เกณฑ์มาตรฐาน Australian Standard 4282 Control of the Obtrusive Effects of Outdoor Lighting 1997 ถือเป็นแนวปฏิบัติทั่วไปสำหรับสนับสนุนให้มีการใช้งานหลอดไฟฟ้าหรือโคมไฟภายนอกอาคารที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและประหยัดพลังงานเท่านั้น แต่เกณฑ์ดังกล่าวไม่ใช่เกณฑ์ที่จัดทำขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคารต่อระบบนิเวศบริเวณชายฝั่งทะเลเป็นการเฉพาะ ซึ่งแท้ที่จริงแล้วการออกแบบหรือติดตั้งไฟส่องสว่างภายนอกอาคารบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล ก็ควรออกแบบหรือติดตั้งไฟส่องสว่าง ในลักษณะที่ว่าจะไม่ทำลายบรรยากาศความมืดตามธรรมชาติที่เหมาะสมกับการประกอบกิจกรรมของสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศในยามค่ำคืนกับในลักษณะที่ว่าจะไม่เป็นมิตรต่อการทำกิจกรรมของสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศในยามค่ำคืน เช่น การวางไข่ การสร้างรัง การย้ายถิ่นฐานในเวลากลางคืน และการผสมพันธุ์ในเวลากลางคืน เป็นต้น

แม้ในปัจจุบันผู้ปฏิบัติงานด้านแสงสว่างจะยอมรับเกณฑ์มาตรฐาน Australian Standard 4282 Control of the Obtrusive Effects of Outdoor Lighting 1997 ว่าเป็นเกณฑ์มาตรฐานทั่วไปในการออกแบบแสงสว่างภายนอกอาคาร แต่เมื่อเกณฑ์ดังกล่าวไม่ได้มีสภาพบังคับอย่างเช่นกฎหมายหรือไม่มีมีข้อผูกพันให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคารปฏิบัติตาม ก็ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคารออกแบบหรือติดตั้งไฟส่องสว่างภายนอกอาคารเพื่อสนองความต้องการของตนเองหรือสนองความต้องการผู้ที่เกี่ยวข้อง

สัมพันธ์กับต้น เช่น สถาปนิกที่ออกแบบแสงสว่างตามความต้องการของลูกค้าโดยไม่คำนึงว่าแสงสว่างเหล่านั้นจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในเวลากลางคืนมากน้อยเพียงใดหรือวิศวกรที่ติดตั้งไฟส่องสว่างโดยไม่คำนึงว่าแสงสว่างเหล่านั้นจะก่อให้เกิดการสูญเสียหรือสิ้นเปลืองพลังงานไปโดยใช้เหตุหรือไม่ เป็นต้น

11. สรุป

ปัญหามลพิษทางแสงในประเทศออสเตรเลียก็ถือเป็นปัจจัยประการหนึ่งที่สามารถส่งผลกระทบในด้านลบต่อระบบนิเวศกับสิ่งแวดล้อมในเวลากลางคืนได้ เมื่อมีการใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคารอย่างแพร่หลายมากขึ้นในประเทศออสเตรเลีย สิ่งที่ต้องกระทำนั้นคือการแสวงหาแนวทางป้องกัน ไม่ให้มลพิษทางแสงมาทำลายสมดุลความมืดตามธรรมชาติในเวลากลางคืนและความสว่างตามธรรมชาติในเวลากลางวันได้ การกำหนดหลักเกณฑ์ทางกฎหมายเพื่อจัดการกับมลพิษทางแสงทั้งสามประเภทที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น ได้แก่ แสงบาดตา แสงเรืองไปบนท้องฟ้า และการส่องรบกวนของแสงย่อมจะทำให้รัฐออสเตรเลียสามารถป้องกันปัญหามลพิษทางแสงโดยอาศัยกลไกหรือมาตรการทางกฎหมายต่าง ๆ ได้ รวมไปถึงรัฐก็สามารถที่จะป้องกันไม่ให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดจงใจใช้งานแสงสว่างหรือไม่ได้ใช้ความระมัดระวังในการใช้งานแสงสว่างจากหลอดไฟฟ้าหรือโคมไฟภายนอกอาคาร จนทำให้แสงสว่างนั้นส่องไปรบกวนสิทธิในการอยู่อาศัยหรือใช้ทรัพย์สินอย่างปกติสุขของเพื่อนบ้านหรือส่องรบกวนไปยังระบบนิเวศจนเป็นเหตุให้เสียสมดุลความสว่างตามธรรมชาติในเวลากลางวันและความมืดตามธรรมชาติในเวลากลางคืน

12. เอกสารอ้างอิง

- Astronomical Society of New South Wales. 2015. **Light Pollution**. [Online] Available from: <http://www.asnsw.com/node/747> (Retrieved on 1 March 2016).
- Astronomical Society of South Australia. 2015. **Light pollution**. Astronomical Society of South Australia: Adelaide.
- Brisbane City Council. 2009. **Brisbane City Plan 2000 - Volume 1**. Brisbane City Council: Brisbane.
- Brisbane City Council. 2009. **Managing light and air pollution in our community**. [Online] Available from: <http://www.lgtoolbox.qld.gov.au/BrisbaneCC/EH/EH%20Document%20Uploads%20%20Customer/Fact%20Sheet%20-%20Light%20Nuisance.pdf> (Retrieved on 1 March 2016).
- Clark, B. A. J. 2002. **Outdoor lighting and crime, Part 1: Little or no benefit**. Astronomical Society of Victoria: Melbourne.
- Clark, B. A. J. 2003. **Outdoor lighting and crime, Part 2: Coupled growth**. Astronomical Society of Victoria: Melbourne.
- Clark, B. A. J. 2009. **A Rationale for the Mandatory Limitation of Outdoor Lighting**. 2nd edition. Astronomical Society of Victoria: Melbourne.
- Clarence Valley Council. 2016. **Light pollution fact sheet**. [Online] Available from: file:///C:/Documents%20and%20Settings/User/My%20Documents/Downloads/Light_Pollution.pdf (Retrieved on 1 March 2016).
- Cooke, K. 2005. **Light Pollution, a Growing Environmental, Safety and Health Hazard for Residents of Strathfield**. Strathfield Council: Strathfield.

- Council of Standards Australia. 1997. **Australian Standard 4282 Control of the Obtrusive Effects of Outdoor Lighting 1997**. Council of Standards Australia: Sydney.
- Department of Infrastructure and Transport. 2013. **State of Australian Cities 2013**. 2nd edition. Department of Infrastructure and Transport: Canberra.
- Environment and Planning Directorate. 2014. **Light pollution**. [Online] Available from: http://www.environment.act.gov.au/__data/assets/pdf_file/0007/575026/Residential_-_Light_pollution_-_Jan2014.pdf (Retrieved on 1 March 2016).
- Environment and Planning Directorate. 2016. **Light pollution**. [Online] Available from: http://www.environment.act.gov.au/environment/environment_protection_authority/residential_information/light_pollution (Retrieved on 1 March 2016).
- Environmental Defender's Office of Western Australia. 2010. **An Introduction to Common Law: Trespass, Nuisance and Negligence**. Environmental Defender's Office of Western Australia: Perth.
- Goldsmith, J. 2014. Enlightened, illuminated, or light polluted?: A public submission on the draft City of Perth Lighting Strategy. Celestial Visions: Perth.
- Government of Western Australia Department of Health. 2009. **Public Health Nuisances Considerations for developers, builders and contractors**. Government of Western Australia Department of Health: Perth.
- Government of Western Australia Department of Health. 2011. **Health Risk Assessment (Scoping) Guidelines**. Government of Western Australia Department of Health: Perth.
- Green Building Council of Australia. 2013. **Green Star – Performance Summary of Categories and Credits**. Green Building Council of Australia: Sydney.
- Green Building Council of Australia. 2015. **Green Square South Tower**. Available from: http://www.gbca.org.au/uploads/73/1609/Green_Square_South_Tower.pdf (Retrieved on 1 March 2016).
- Green Building Council of Australia. 2016. **Eco-1 Ecological Value of Site**. Available from: https://www.gbca.org.au/uploads/37/2085/Eco-1_Ecological_Value_of_Site_web.pdf (Retrieved on 1 March 2016).
- Gunn's Limited. 2005. Report of Compliance with Requirements of Australian Standard 4282 Control of the Obtrusive Effects of Outdoor Lighting. Light Harmony & Lighting Engineering and Design Consultants: Launceston.
- Kamrowski et al. 2012. Coastal light pollution and marine turtles: assessing the magnitude of the problem. **Endang Species Res** 19: 85–98.
- Kamrowski, R. L. E. 2014. **Coastal light pollution in Australia: insights and implications for marine turtle conservation**. James Cook University: Brisbane.
- Lighting Council of Australia. 2015. **Major revision planned to obtrusive outdoor lighting standard AS 4282**. Lighting Council of Australia: Yarralumla.
- Newton, P. W. 2008. **Transitions Pathways Towards Sustainable Urban Development in Australia**. CSIRO Publishing: Clayton.

- Northern Territory Environment Protection Authority. 2004. **Alcan Gove Alumina Refinery Expansion Project Volume 1: Main Report**. Northern Territory Environment Protection Authority: Darwin.
- Office of Environment and Heritage. 2014. **Energy efficient lighting Technology report**. Department of Premier and Cabinet: Sydney.
- Verutes et al. 2014. Exploring scenarios of light pollution from coastal development reaching sea turtle nesting beaches near Cabo Pulmo, Mexico. **Global Ecology and Conservation** 2: 170–180.
- Wood., J. M., Marszalek, R., Carberry, T., Lacherez, P. and Collins, M. 2015. Effects of Different Levels of Refractive Blur on Nighttime Pedestrian Visibility. **Investigative Ophthalmology & Visual Science** 56: 4480-4485.

กรอบแนวคิดการวางแผนจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจอัจฉริยะในสถาบันอุดมศึกษา

Conceptual Framework of Enterprise Resource Planning-Business Intelligence In Higher Education Institutes

อรรถพล จันทน์สมุด

Artaphon Chansamut

สำนักงานคณบดี คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

e-mail Artaphon-jo@hotmail.com โทร 083-1278245

บทคัดย่อ

บทความวิจัย เรื่อง กรอบแนวคิดการวางแผนจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจอัจฉริยะในสถาบันอุดมศึกษา วัตถุประสงค์ 1) เพื่อสังเคราะห์กรอบแนวคิดการจัดการทรัพยากรในสถาบันอุดมศึกษา 2) เพื่อประเมินกรอบแนวคิดวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจอัจฉริยะในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารธุรกิจ จำนวน 5 คน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 5 คน รวมผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด จำนวน 10 คน รวมผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิดการวางแผนจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจอัจฉริยะในสถาบันอุดมศึกษา 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเหมาะสมขององค์ประกอบหลัก ความเหมาะสมของการกำหนดข้อมูล เครื่องมือการคัดแยก คลังข้อมูล ชุดคำสั่งเพื่อการวิเคราะห์ รายงานการตัดสินใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานวิธีดำเนินการวิจัย การประเมินประสิทธิภาพระบบสารสนเทศ การประเมินระบบสารสนเทศใช้วิธี Black Box ผลการประเมินของกรอบแนวคิดภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 สรุปว่า สามารถนำกรอบแนวคิด เรื่อง กรอบแนวคิดวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจอัจฉริยะในสถาบันอุดมศึกษา สนับสนุนการพัฒนาระบบธุรกิจอัจฉริยะได้

คำสำคัญ : กรอบแนวคิดการวางแผนจัดการทรัพยากรองค์กร, ธุรกิจอัจฉริยะในสถาบันอุดมศึกษา

Abstract

The research aimed at conceptual framework of enterprise resource planning-business intelligence in higher education institutes. The objectives of this research were: 1) To synthesis the conceptual framework of enterprise resource planning-business intelligence in higher education institute. 2) To evaluate the conceptual framework of enterprise resource planning-business intelligence in higher education institute. The sample groups were five experts in the business field and five experts in information technology field totaling 10 experts. The research tool was questionnaire to evaluate the appropriateness of the conceptual framework of enterprise resource planning-business intelligence in higher education institute. The questionnaire comprises five main components namely Sub-components, Data Sources, Extract Data Warehouse, Subject Specific analytics and Decision making report. The data was analyzed by using arithmetic mean and standard deviation. Black-Box technique was used in the assessment of information system. The overall evaluation of conceptual framework showed that the overall mean rate was 4.10. Therefore, it was

suggested that the conceptual framework of enterprise resource planning-business Intelligence in higher education institute can support the sustainable planning-business intelligence development.

Keywords: Conceptual Framework Enterprise Resource Planning, Business Intelligence in Higher Education Institute

1. บทนำ

ในยุคเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และตลอดเวลาประกอบกับธุรกิจที่มีการแข่งขันกันค่อนข้างรุนแรง องค์กรต่าง ๆ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมรับมือกับการแข่งขัน ระบบเทคโนโลยีมาใช้เป็นความได้เปรียบทางธุรกิจ ระบบสารสนเทศนับเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินการ การตัดสินใจ วางแผนเกี่ยวกับงบประมาณรายรับรายจ่าย การเงินและการบัญชี พัสดุ ครุภัณฑ์ การฝึกอบรม สัมมนา จำนวนบุคลากร ฯลฯ ที่นำเสนอด้วยระบบสารสนเทศในการปฏิบัติงาน ตามปกติจะมีความสามารถไม่เพียงพอในการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ การใช้ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย กล่าวได้ว่าการมีระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยจะทำให้มีโอกาส ชัยชนะเหนือคู่แข่งในระดับหนึ่ง แต่ในบางครั้งระบบสารสนเทศจะมีศักยภาพการทำงานในระดับปฏิบัติการเฉพาะทางธุรกิจ แต่ในทางกลับกัน การมีข้อมูลจำนวนมากแต่ขาดการจัดเรียงให้เป็นระบบ การเข้าถึงและการค้นคืนก็จะก่อให้เกิดการยุ่งยาก ธุรกิจอาจเกิดการสูญเสียโอกาสทางธุรกิจได้ ซึ่งหากต้องการให้องค์กรมีธุรกิจโดดเด่น ที่สามารถอยู่เหนือคู่แข่งในด้านการบริหารจัดการข้อมูลในปริมาณมาก ประกอบกับการมีข้อมูลที่หลากหลาย และเพิ่มมากขึ้น ที่สามารถให้ผู้บริหาร วางแผน ตัดสินใจได้มาก ระบบธุรกิจอัจฉริยะ (Business Intelligence : BI) ที่เป็นกระบวนการ รวบรวมข้อมูลขนาดใหญ่ และนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ รวมถึงการทำการงานที่เป็นผลจากการวิเคราะห์แบบจำลองหลายมิติ (Multidimensional Model) ของหน่วยงาน ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเพื่อให้ผู้บริหารเหล่านั้นมีข้อมูลในการดำเนินการในมือกับการนับเป็นทางเลือกในการ วางแผน การนำข้อมูลไปใช้ในด้านต่าง ๆ เช่น การทำความเข้าใจลูกค้า การตลาด และเข้าใจการทำงานที่เกิดขึ้นในองค์กรมากขึ้น ซึ่งคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ เป็นสถาบันหลักในการบริหารจัดการ ต่างก็ได้ให้ความสำคัญของการจัดการเทคโนโลยีให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่องค์กร เพื่อเพิ่มการตัดสินใจของธุรกิจทั้งหมดในหน่วยงาน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนากรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจอัจฉริยะในสถาบันอุดมศึกษา สามารถสนับสนุนการตัดสินใจที่ถูกต้อง แม่นยำได้ทันต่อเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์กรอบแนวคิดการจัดการทรัพยากรในสถาบันอุดมศึกษา
2. เพื่อประเมินกรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจอัจฉริยะในสถาบันอุดมศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

ผลการประเมินกรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจอัจฉริยะในสถาบันอุดมศึกษาอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

2. วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากร ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญบริหารธุรกิจ จำนวน 5 คน เทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 5 คน รวมทั้งหมด 10 คน ประเมินความคิดเห็นของกรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจอัจฉริยะ

ในสถาบันอุดมศึกษา

ตัวแปรต้น คือ กรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจธุรกิจจริยะในสถาบันอุดมศึกษา

ตัวแปรตาม คือ ผลการประเมินกรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจธุรกิจจริยะในสถาบันอุดมศึกษา

2. เครื่องมือ

แบบประเมินกรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจจริยะในสถาบันอุดมศึกษา ดำเนินงานวิจัยครั้งนี้

การดำเนินงานวิจัยออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษา วิเคราะห์ การสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของกรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรด้วยธุรกิจจริยะในสถาบันอุดมศึกษา

2. กำหนดกรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจจริยะในสถาบันอุดมศึกษา

3. ออกแบบ และสร้างกรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจจริยะในสถาบันอุดมศึกษา

4. นำกรอบที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (พินันทา ฉัตรวัฒนา และพัลลภ พิริยะสุขะวงศ์, 2558)

5. สร้างแบบสอบถามประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิดในด้านความเหมาะสมต่าง ๆ ดังนี้

5.1 ความเหมาะสมของการกำหนดข้อมูล

5.2 ความเหมาะสมของเครื่องมือการคัดแยก

5.3 ความเหมาะสมของคลังข้อมูล

5.4 ความเหมาะสมของชุดคำสั่งเพื่อการวิเคราะห์

5.5 ความเหมาะสมของการรายงานและตัดสินใจ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลด้วยแบบประเมินของผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนำไปใช้ ผู้เชี่ยวชาญ บริหารธุรกิจ จำนวน 5 คน เทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 5 คน รวมผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 10 คน โดยประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจจริยะในสถาบันอุดมศึกษา 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเหมาะสมขององค์ประกอบหลัก ความเหมาะสมของการกำหนดข้อมูล เครื่องมือการคัดแยก คลังข้อมูล ชุดคำสั่งเพื่อการวิเคราะห์ รายงานการตัดสินใจเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของกรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจจริยะในสถาบันอุดมศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลของแบบประเมินผลการประเมินกรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจจริยะในสถาบันอุดมศึกษา ใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังนี้

1. สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของผลการประเมินกรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจจริยะในสถาบันอุดมศึกษาโดยกำหนดน้ำหนักคะแนนมาตราส่วนประมาณค่า (rating Scale) 5 ระดับตามความเหมาะสมของกรอบแนวคิด ได้แก่ ความเหมาะสมขององค์ประกอบหลัก ความเหมาะสมของการกำหนดข้อมูล เครื่องมือการคัดแยก คลังข้อมูล ชุดคำสั่งเพื่อการวิเคราะห์ รายงานการตัดสินใจ ดังนี้ (Artaphon Chansamut and Pallop Piriyasurawong, 2014)

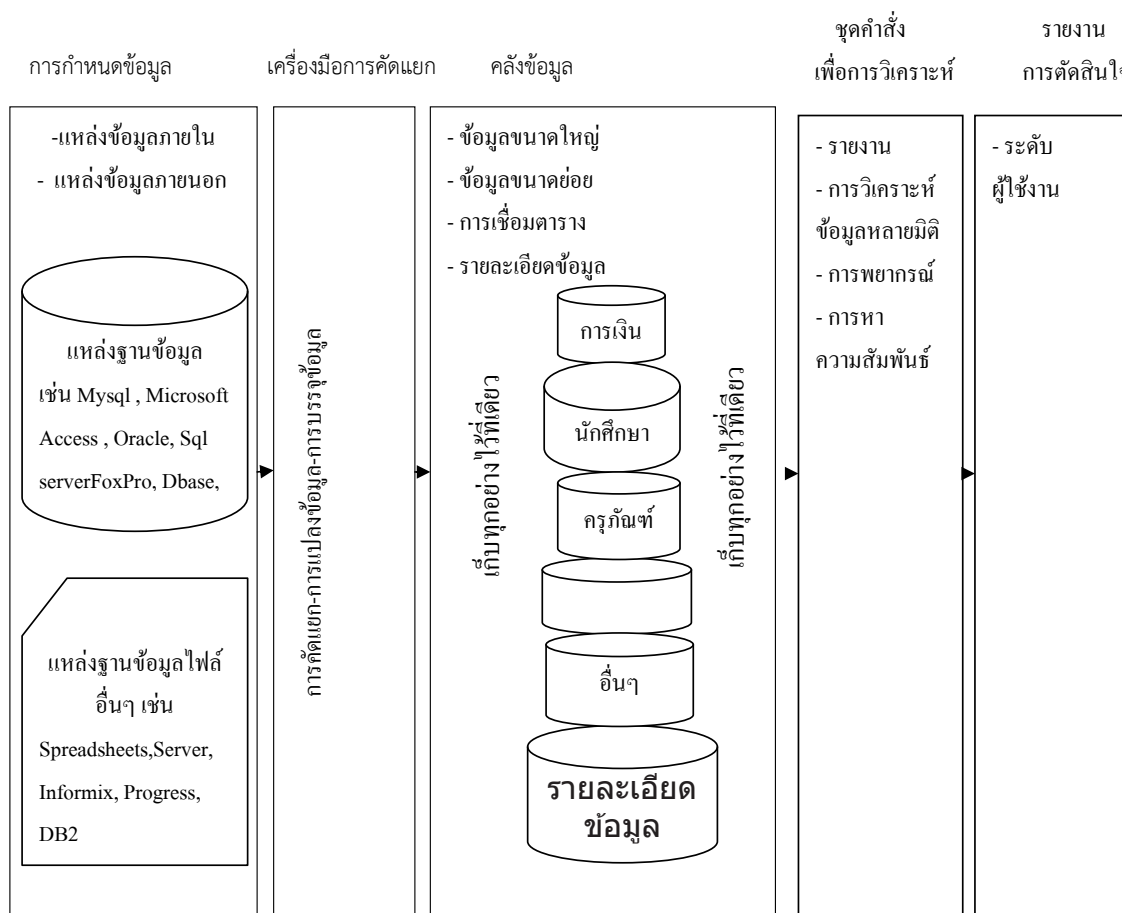
มากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

2. กำหนดเกณฑ์แปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง	เหมาะสมระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง	เหมาะสมระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง	เหมาะสมระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง	เหมาะสมระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 0.00-1.50	หมายถึง	เหมาะสมระดับน้อยที่สุด

3. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยกรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจอัจฉริยะในสถาบันอุดมศึกษาสามารถอธิบายได้ในรูปที่ 1 การสังเคราะห์กรอบแนวคิดในตารางที่ 1-6 แสดงรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจอัจฉริยะในสถาบันอุดมศึกษา
(ที่มา : New York University, 2014)

ความเหมาะสมแต่ละองค์ประกอบ สรุป ดังนี้

1. การกำหนดข้อมูล

กระบวนการในการจัดทำ Business Intelligence เริ่มต้นที่การกำหนดแหล่งข้อมูล (Data Sources) ที่จะนำมาเข้าสู่คลังข้อมูลโดยแหล่งข้อมูลสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ แหล่งข้อมูลภายใน (Internal Data Sources) และแหล่งข้อมูลภายนอก (External Data Sources) แหล่งข้อมูลภายในได้แก่ ข้อมูลการดำเนินงาน (Operation Transaction) ข้อมูลอดีต (Legacy Data) เป็นต้น แหล่งข้อมูลภายนอกได้แก่ ข้อมูลสถิติจากหน่วยงาน ข้อมูลของโครงการสารสนเทศอื่นๆ แฟ้ม เอกสาร วารสารวิชาการต่าง ๆ ซึ่งในการกำหนดแหล่งข้อมูล จำเป็นต้องคำนึงถึงผลลัพธ์ที่ต้องการเพื่อที่ว่าข้อมูลที่นำเข้ามาใช้งานจะสามารถสอดคล้องกับผลลัพธ์ที่ต้องการเมื่อมีการกำหนดแหล่งข้อมูลที่แน่ชัด ขั้นตอนถัดไป คือ การออกแบบคลังข้อมูล (Data Warehouse Design) เพราะว่า Business Intelligence จำเป็นต้องอาศัยแหล่งข้อมูลจากคลังข้อมูล (Data Warehouse) เป็นหลัก ซึ่งการออกแบบคลังข้อมูลที่มีอยู่ด้วยกัน 3 แบบ เช่น คลังข้อมูลแบบ Star Schema คลังข้อมูลแบบ Relational Schema และ Snowflake Schema ดังนั้น Business Intelligence ส่วนใหญ่จะนิยมใช้คลังข้อมูลแบบ Star Schema เป็นต้น

2. การคัดแยก

ชุดเครื่องมือในการคัดแยก (Extract) เปลี่ยนแปลง (Transform) และบรรจุ (Load) ในที่จัดเก็บ เครื่องมือชุดนี้เป็นที่รู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า อีทีแอล (ETL) เนื่องจากข้อมูลในแหล่งกำเนิดข้อมูลมีทั้งจำนวนและปริมาณที่สูงมาก ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ใช้ข้อมูลจะมีความต้องการข้อมูลเฉพาะอย่างไม่ใช่ข้อมูลทั้งหมดและที่สำคัญคือข้อมูลที่ต้องการนั้นไม่ได้อยู่ในแหล่งข้อมูลเดียวกันทั้งหมด เครื่องมือชุดนี้จะช่วยทำหน้าที่คัดแยกข้อมูลเฉพาะที่ผู้ใช้ต้องการจากทุกแหล่งข้อมูลมารวมกัน เมื่อข้อมูลมาจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกันทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องต่าง ๆ เช่น ขนาดของข้อมูล ลักษณะรูปแบบ ดังนั้นเครื่องมืออีทีแอลจะทำการทำความสะอาดข้อมูล (Data Cleansing) เพื่อให้ข้อมูลมีความสม่ำเสมอ สอดคล้องกันทั้งหมด ก่อนจะนำบรรจุลงที่เก็บที่เรียกว่า คลังข้อมูล (Data Warehouse)

3. คลังข้อมูล

เป็นที่จัดเก็บข้อมูลนำมาจากแหล่งข้อมูลภายในองค์กร ซึ่งก็คือระบบสารสนเทศในระดับปฏิบัติการ เช่น นักศึกษา ครู ภัณฑ์ การเงิน บัญชี บุคลากร ฯลฯ แหล่งข้อมูลภายนอกที่ผู้บริหารเห็นว่ามีความจำเป็นต้องใช้ในการทำงาน การตัดสินใจของผู้บริหาร และข้อมูลส่วนบุคคล (Personnel Data) เช่น ข้อมูลที่ผู้บริหารบันทึกไว้สำหรับในการทำงานของตนเอง รวมถึงข้อมูลส่วนย่อยของคลังข้อมูล ข้อมูลเหล่านั้นจะถูกนำมาจัดเตรียมให้อยู่ในรูปแบบที่พร้อมจะทำงานเชิงวิเคราะห์ (Analytical Data) การเชื่อมต่อความสัมพันธ์แล้ว กำหนดรายละเอียด ตามที่ผู้บริหารต้องการได้ คลังข้อมูลจะเป็นฐานข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ด้วยชุดคำสั่งงานต่าง ๆ เช่น การประมวลผลเชิงวิเคราะห์แบบออนไลน์หรือโอแลป (On-Line Analytical Processing, OLAP) การทำเหมืองข้อมูล (Data Mining) และระบบสารสนเทศอื่น ๆ เป็นต้น

4. ชุดคำสั่งการวิเคราะห์

ชุดคำสั่งงานเพื่อการวิเคราะห์ จะประกอบไปด้วยชุดคำสั่งงานหลายชุดคำสั่งที่จะทำการวิเคราะห์ในประเด็นที่แตกต่างหลากหลายกันไปผู้ใช้จะเลือกชุดคำสั่งงานตามที่ต้องการมาใช้ ได้แก่

4.1 ชุดคำสั่งงานในการจัดทำรายงาน รวมถึงการนำเสนอรายงานจากการสอบถามที่ไม่ได้มีการคาดการณ์ไว้ก่อน (Ad Hoc Query) รายงานที่นำเสนอ มักจะเป็นผลการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้การดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงาน หรือการติดตามค่าเป้าหมายของการดำเนินงานที่สำคัญ การนำเสนอรายงานมักจะถูกอยู่ในรูปแบบของกราฟเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายผ่าน Dashboard ที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงผ่านหน้าเว็บไซต์ที่จัดทำไว้

4.2 การประมวลผลเชิงวิเคราะห์แบบออนไลน์หรือโอแลป (Online Analytical Processing, OLAP) เป็นชุดคำสั่งงานที่ช่วยให้ผู้ใช้งานวิเคราะห์ข้อมูลที่มาจากรังข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกิดขึ้นบ่อยจะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลหลายมิติ (Multidimensionality) เพื่อช่วยให้ผู้ใช้วิเคราะห์ได้มองเห็นข้อมูลในเชิงลึกในมิติต่าง ๆ เป็นการเสริมความ

เข้าใจในสถานการณ์ให้มากขึ้น

4.3 การทำเหมืองข้อมูล (Data Mining) เป็นชุดคำสั่งงานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อค้นหาความสัมพันธ์ในระหว่างข้อมูลที่ไม่เคยมีการค้นพบมาก่อน หรือคาดการณ์กันมาก่อน การได้ค้นพบสิ่งใหม่ก่อนผู้อื่นอาจจะสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันผลการวิเคราะห์ที่นำเสนอจากการทำเหมืองข้อมูล เช่น การวิเคราะห์เพื่อจัดประเภทลูกค้า การค้นหากลุ่มของลูกค้า การค้นหาลักษณะหรือพฤติกรรมของลูกค้าในแต่ละกลุ่ม การพยากรณ์พฤติกรรมของลูกค้าที่อาจจะพาไปสู่การกระทำที่ไม่ดี เช่น การฉ้อโกง (ศรีสมรัก อินทุจันทร์ยง, 2556)

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลหลายมิติ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบหลายมิติได้

4.5 การพยากรณ์เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการทดสอบสมมติฐาน ใช้หลักการทางคณิตศาสตร์ คำนวณ เช่น การจำลองเหตุการณ์ การทำ What- If analysis เป็นต้น

4.6 การหาความสัมพันธ์เครื่องมือที่ใช้หาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่เกี่ยวข้องใน คลังข้อมูล เช่น การวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk Analysis) ใช้ในการกรองข้อมูลที่ไม่มีความสัมพันธ์กันออกไป จัดรูปแบบของข้อมูลที่เหลืออยู่ในรูปของคำบรรยาย เพื่อให้สามารถเข้าใจ สืบค้นข้อมูลที่ต้องการได้

5. ระดับผู้ใช้งาน

ลำดับขั้นตอนสุดท้ายที่แสดงให้เห็นถึงปลายทางของผู้ใช้ แสดงให้เห็นข้อมูล รายงานการวิเคราะห์ของระดับผู้ใช้ผู้ทำงานอยู่ในองค์กร โดยใช้เครื่องมือธุรกิจอัจฉริยะช่วยเพิ่มการตัดสินใจให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่รับข้อมูล, เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบและดูแลอัตราค่าจ้าง, เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่คอยบริการลูกค้าใหม่, เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ป้อนข้อมูลเข้าไป ผู้ใช้เหล่านี้ในช่วงเวลาหนึ่งจะทำงานกับ 1 แอคเคาท์ (account) เท่านั้น ผู้ใช้งานออนไลน์ทรานแซคชันนี้มักจะทำงานที่มีลักษณะเป็นงานซ้ำ ๆ เดิม ๆ รายงานส่วนใหญ่ที่ได้จากการทำงานบนระบบออนไลน์ทรานแซคชันนี้มักจะมีลักษณะเป็นรายลิสต์ของทั้งตารางเลย สำหรับดาต้าแวร์เฮาส์ ผู้ใช้ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่คอยดูแลการทำงานของพนักงาน ในองค์กร ลักษณะการทำงาน เช่น คอยนับจำนวนข้อมูลที่เป็นปัจจุบันใหม่ ๆ หาเหตุว่าทำไมลูกค้าจึงไม่พอใจ คอยตรวจสอบว่ามีข้อมูลอะไรใหม่ ๆ เข้ามาบ้าง คอยตรวจสอบ และแก้ไขข้อผิดพลาดของข้อมูล ผู้ใช้ของดาต้าแวร์เฮาส์จะไม่ทำงานที่ละ 1 แอคเคาท์ แต่จะพิจารณาจากแอคเคาท์ทั้งหมดแล้วหาคำตอบที่ต้องการออกมา (ชุดคำตอบ (answer set) ขนาดเล็ก ๆ และคำถามที่ให้กับดาต้าแวร์เฮาส์ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งอาจไม่ใช่คำถามเดิมที่เคยถามก็ได้ (กิตติกริช ม่วงมั่งสุข, 2553)

ผลการประเมินกรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจอัจฉริยะในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ บริหารธุรกิจ จำนวน 5 คน เทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 5 คน รวมผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 10 คน ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินขององค์ประกอบหลัก

ลำดับ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	การกำหนดข้อมูล	4.15	0.87	มาก
2	การคัดแยก	4.16	1.05	มาก
3	คลังข้อมูล	4.0	0.84	มาก
4	ชุดคำสั่งเพื่อการวิเคราะห์	4.0	0.81	มาก
5	การรายงานและตัดสินใจ	4.2	0.63	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.10	3.33	มาก

จากตารางที่ 1 ความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักของกรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กร ด้วยธุรกิจอัจฉริยะในสถาบันอุดมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$ S.D. = 3.33) เมื่อพิจารณาความคิดเห็นจากผู้ประเมิน พบว่า เครื่องมือการคัดแยก คลังข้อมูล ชุดคำสั่งเพื่อการวิเคราะห์ รายงานและตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก มี ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 1.05, $\bar{X} = 4.0$, S.D. = 0.84, $\bar{X} = 4.0$, S.D. = 0.81, $\bar{X} = 4.2$, S.D. = 0.63)

ตารางที่ 2 ความเหมาะสมขององค์ประกอบที่กำหนดข้อมูล

ลำดับ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	แหล่งข้อมูลภายใน	4.5	0.52	มาก
2	แหล่งข้อมูลภายนอก	3.8	1.03	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.15	1.03	มาก

จากตารางที่ 2 ความเหมาะสมของการกำหนดข้อมูลภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 1.03) เมื่อพิจารณาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า การกำหนดข้อมูล แหล่งข้อมูลภายในและแหล่งข้อมูลภายนอกอยู่ในระดับมากมี ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.52, $\bar{X} = 3.8$, S.D. = 1.03)

ตารางที่ 3 ความเหมาะสมของเครื่องมือการคัดแยก

ลำดับ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	การคัดแยก	4.2	1.22	มาก
2	การบรรจุ	4.1	1.28	มาก
3	การแปลงข้อมูล	4.2	0.63	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.16	1.04	มาก

จากตารางที่ 3 ความเหมาะสมของเครื่องมือการคัดแยกภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 1.04) เมื่อพิจารณาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า การคัดแยก การบรรจุ การแปลงข้อมูล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 1.22, $\bar{X} = 4.10$, S.D. = 1.28, $\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.63)

ตารางที่ 4 ความเหมาะสมของคลังข้อมูล

ลำดับ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	ข้อมูลขนาดใหญ่	4.1	1.19	มาก
2	ข้อมูลขนาดเล็ก	4	1.15	มาก
3	การเชื่อมตาราง	4.1	0.31	มาก
4	รายละเอียดข้อมูล	3.8	0.42	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.00	0.76	มาก

จากตารางที่ 4 ความเหมาะสมของคลังข้อมูลภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ข้อมูลขนาดเล็ก การเชื่อมตารางและรายละเอียดข้อมูลอยู่ในระดับมากมี ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 1.19, $\bar{X} = 4.00$, S.D. = 1.15, $\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.31, $\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.42)

ตารางที่ 5 ความเหมาะสมของชุดคำสั่งเพื่อการวิเคราะห์

ลำดับ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	รายงาน	4.50	0.70	มาก
2	การวิเคราะห์ข้อมูลหลายมิติ	4.70	0.48	มาก
3	การพยากรณ์	3.60	0.51	มาก
4	การหาความสัมพันธ์	3.20	0.42	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.00	0.52	มาก

จากตารางที่ 5 ความเหมาะสมของชุดคำสั่งเพื่อการวิเคราะห์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า การแสดงรายงาน ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.70) การวิเคราะห์ ข้อมูลหลายมิติ ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.48) การพยากรณ์ ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.51) และการหาความสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 0.42) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 6 ความเหมาะสมของการรายงาน การตัดสินใจ

ลำดับ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	ระดับผู้ใช้งาน	4.20	0.32	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.20	0.32	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของการรายงาน การตัดสินใจ จากผู้เชี่ยวชาญ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มี ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.32)

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการประเมินกรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจอัจฉริยะในสถาบันอุดมศึกษา อธิบายได้ ดังนี้

ตารางที่ 7 ความเหมาะสมของกรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจอัจฉริยะในสถาบันอุดมศึกษา

ลำดับ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	ความเหมาะสมขององค์ประกอบหลัก	4.10	3.33	มาก
2	ความเหมาะสมของการกำหนดข้อมูล	4.15	1.03	มาก
3	ความเหมาะสมของเครื่องมือการคัดแยก	4.16	1.04	มาก
4	ความเหมาะสมของคลังข้อมูล	4.00	0.76	มาก
5	ความเหมาะสมของชุดคำสั่งเพื่อการวิเคราะห์	4.00	0.52	มาก
6	ความเหมาะสมของการรายงานและตัดสินใจ	4.20	0.32	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.10	3.67	มาก

จากตารางที่ 7 ผลการประเมินของกรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจอัจฉริยะในสถาบันอุดมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.3.67) เมื่อพิจารณาความเหมาะสมขององค์หลักและองค์ประกอบ การกำหนดแหล่งข้อมูล เครื่องมือการคัดแยก คลังข้อมูล คำสั่งเพื่อการวิเคราะห์ และการรายงานตัดสินใจ อยู่ในระดับมากมี ($\bar{X} = 3.33$, S.D = 0.70, $\bar{X} = 4.15$, S.D = 1.03, $\bar{X} = 4.16$, S.D = 1.04, $\bar{X} = 4.00$, S.D = 0.76, $\bar{X} = 4.00$, S.D = 0.52, $\bar{X} = 4.20$, S.D = 0.32)

5. การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนากรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรด้วยธุรกิจอัจฉริยะในสถาบันอุดมศึกษาอยู่ระดับสูง จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้พัฒนารอบ และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ผลการประเมินองค์ประกอบหลักทั้งหมดของกรอบแนวคิดจะอยู่ในระดับดี เนื่องจาก องค์ประกอบหลักจัดอยู่ในกลุ่มระบบธุรกิจอัจฉริยะ เริ่มจาก การกำหนดแหล่งข้อมูล การใช้เครื่องมือคัดแยก แล้วจัดเก็บบรรจุลงคลังข้อมูล ทำการวิเคราะห์เลือกชุดคำสั่งที่ต้องการ ผลที่ได้ คือ รายงาน รูปภาพ การพยากรณ์ เป็นต้น
3. ผลการประเมินการกำหนดแหล่งข้อมูลจะอยู่ในระดับดี หมายความว่า ระบบธุรกิจอัจฉริยะจะเริ่มจากแหล่งข้อมูลภายใน แหล่งข้อมูลภายนอก ขั้วเคลื่อนที่ไปสู่การรายงานการตัดสินใจ ปลายทางระดับผู้ใช้ คือ ข้อมูลหลายมิติ และรูปภาพ รายงานนำเสนอผลการดำเนินงานบน Dashboard ลำดับสุดท้าย
4. ผลการประเมินองค์ประกอบย่อยของเครื่องมือการคัดแยกอยู่ในระดับดี ดูจากข้อมูล que เริ่มเข้าสู่กระบวนการ ETL (Extract, Transform, Load) สามารถคัดแยกข้อมูลเฉพาะที่ผู้ใช้ต้องการจากแหล่งมารวมกันก่อนที่จะบรรจุลงคลังข้อมูลได้
5. ผลการประเมินคลังข้อมูลเมื่อพิจารณาอยู่ในระดับดี เนื่องจากเป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ที่วิเคราะห์ด้วยชุดคำสั่งงาน เช่น การทำเหมืองข้อมูล และระบบสารสนเทศ
6. ผลการประเมินของชุดคำสั่งเพื่อการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาอยู่ในระดับสูงดูจากกิจกรรมทั้งหมดของกรอบแนวคิด การวางแผนการจัดการทรัพยากรด้วยธุรกิจอัจฉริยะในสถาบันอุดมศึกษา เป็นจุดที่สามารถ วิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ได้ ผลที่ได้ คือ รายงาน รูปภาพ การพยากรณ์ การหาความสัมพันธ์ เป็นต้น
7. ผลการประเมินระดับผู้ใช้ เป็นลำดับสุดท้ายของปลายทางระดับผู้ใช้ ที่แสดงออกมา การรายงานการวิเคราะห์โดยเครื่องมือธุรกิจอัจฉริยะช่วยเพิ่มการตัดสินใจให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ถึงแม้ว่ากรอบแนวคิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรองค์กรด้วยธุรกิจอัจฉริยะในสถาบันอุดมศึกษาจะมีความเหมาะสมอยู่ในระดับสูง แต่กรอบแนวคิดไม่ได้นำไปใช้ในมหาวิทยาลัย ดังนั้น หากเป็นไปได้ ควรนำกรอบแนวคิดไปใช้ในมหาวิทยาลัยในส่วนเรื่อง การวางแผน การตัดสินใจ
2. ควรสร้างระบบอัจฉริยะในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนารอบแนวคิด
3. ควรศึกษางานวิจัยในสถาบันการศึกษาเพื่อให้กรอบแนวคิดมีประสิทธิภาพ

6. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณข้อมูลจากเว็บไซต์ต่าง ๆ ซึ่งผู้จัดทำได้ใช้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตและขอขอบคุณเจ้าหน้าที่หอสมุด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ สำหรับค้นคว้าข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัย

7. เอกสารอ้างอิง

- กิตติรักษ์ ม่วงมั่งสุข. 2553. คู่มือการติดตั้ง SQL 2008. [online]. เข้าถึงจาก <http://www.ki.in.th/course/iis/project> : 2559.
- พินันทา ฉัตรวัฒนา และพัลลภ ปิริยะสุขะวงศ์. 2558. รูปแบบการสอนอัจฉริยะเชิงสร้างสรรค์บนเว็บเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยพาร์อีสเทอร์น ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 : 87-101.
- ศรีสมรัก อินทุจันทร์ยง. 2556. Business Intelligence กับการบริหาร วางแผน และการตัดสินใจ. วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีที่ 36 ฉบับที่ 137 : 1-5.
- Artaphon Chansamut and Pallop Piriyasurawong. 2014. **Conceptual framework of SCM-IS for curriculum management based on Thailand Qualifications Framework for Higher Education**. International Journal of Managing Value and Supply Chains (IJMVSC) Vol. 5, No. 4, : 33-45.
- New York University. 2014. **Practical Approach to Implementing Business Intelligence In Higher Education**. [online]. Available : <http://www.nacubo.org/Documents/EventsandPrograms/2014/2014MADS/Practical%20Approach%20Nacubo%202014%20v2.pdf> : 2559.

การวิเคราะห์แนวทางการลดต้นทุนการผลิตข้าวในจังหวัดปราจีนบุรี Analysis of Reducing Rice Production Cost Guideline in Prachinburi Province

ไพทูล สีสไ, ทัดดาว ผาสุก และ จิระพร เนตรนุช

Paitool Seesai, Taddao Pasuk and Jiraporn Natenooch

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจักรพงษ์พานารณ

E-mail : paitoolse2012@hotmail.com โทร 081-8251219

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ทราบถึงวิธีการหรือโครงการที่ชาวนาต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปช่วยสนับสนุนการลดต้นทุนการผลิตข้าว และ (2) ทราบวิธีการส่งเสริมการผลิตข้าวที่สามารถลดต้นทุนต่อหน่วยในการผลิตข้าว การวิจัยจะใช้ข้อมูลปฐมภูมิที่รวบรวมจากชาวนา 85 ครอบครัวที่ทำทั้งนาปีและนาปรังใน 4 อำเภอของจังหวัดปราจีนบุรี ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะอยู่ในรูปของข้อมูลตัวเลขสมบูรณ เป็นช่วง และเป็นอันดับ นำมาสรุปเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์ และสมการถดถอยเชิงซ้อน แล้วนำข้อมูลมาสังเคราะห์เพื่อแสวงหาแนวทางการลดต้นทุนการผลิตข้าวในระดับที่มีนัยสำคัญ ผลการศึกษาพบว่า (1) โครงการที่ชาวนาต้องการให้ช่วยเหลือสนับสนุนได้แก่โครงการการผลิตสารกำจัดศัตรูพืช การผสมปุ๋ยเคมีใช้ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การวิเคราะห์ค่าดิน และการกำจัดศัตรูพืช ตามลำดับ โครงการเหล่านี้ควรคัดเลือกชาวนาที่มีเวลาเข้ารับการอบรม ไม่เคยอบรมเรื่องนั้นมาก่อน และมาจากพื้นที่ทำนาหมู่บ้านต่าง ๆ เป็นผู้ที่ต้องการนำไปใช้ปฏิบัติจริง อยู่ในท้องถิ่นที่มีวัตถุดิบที่นำมาใช้ได้ กำหนดการอบรมในช่วงเวลาว่างจากงานและใช้สถานที่ใกล้บ้าน และโครงการต้องมีการทดลองในแปลงสาธิตของชาวนา (2) วิธีการที่ชาวนาจะปฏิบัติได้ง่ายและทำให้ได้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นมากซึ่งทำให้ลดต้นทุนต่อตัน ได้แก่การตรวจศัตรูพืช การใช้ข้าวพันธุ์ต้านทานโรค การใช้ฟางข้าว และการใช้ข้าวพันธุ์ดี (ระดับนัยสำคัญ 0.01) โดยเจ้าหน้าที่เกษตรควรแวะเวียนมาพบปะและให้ความรู้ข้างต้นนี้อย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: ต้นทุนการผลิตข้าว แนวทาง/วิธีการ จังหวัดปราจีนบุรี

Abstract

The purposes of this research study were: (1) To acknowledge the methods or projects which farmers demanded the related government departments to support reducing the production cost of rice. (2) To acknowledge the methods of promoting rice production that could reduce cost per unit. This research study used primary data collected from 85 families of farmers who cultivated seasonal paddy fields and off-season paddy fields in four districts of Prachinburi Province. The data from the questionnaires were analyzed in absolutely numerical data of interval and sequence and summarized in form of Percentage, Mean, Standard Deviation, Correlation Value and Complex Regression Equation. Afterwards, the data were synthesized in order to search for the guideline to reduce the production cost of rice at the significance level. The results of this research study were as follows: (1) the projects

that farmers demanded help or support were the pesticides production project, the self mixed chemical fertilizer project, the organic fertilizer production project, the analysis of soil project, and the disposal of weed project, respectively. To arrange a training session, the attended farmers were selected from those who had free time in training for the projects and have not been trained in the topics before. The selected farmers worked in paddy field areas from different villages, demanded the real practice and implementation and live where raw materials were available. The training periods were scheduled from the free time of farmers and the training place should be close to the farmers' residences. Moreover, there were also an experiment and demonstration in the farmers' farm. (2) The easy methods for farmers to practice and to gain more products of rice per farm as well as reduce cost per ton were an inspection of weed, the use of disease-resistant rice seeds, the use of rice straw and the use of good quality rice (at the significance level of 0.01). Meanwhile, agricultural officers should frequently visit the farmers and provide the above knowledge.

Keywords: the cost of rice production, path/method, Prachinburi Province

1. บทนำ

ความสำคัญของปัญหาที่ทำการวิจัย

ต้นทุนการผลิตข้าวของไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นคู่แข่ง คือ ประเทศเวียดนาม เช่น ต้นทุนการผลิตข้าวปี 2551 ของชาวนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะมีต้นทุน 5,800 บาท/ไร่ ได้ผลผลิต 733 กิโลกรัม/ไร่ ขณะที่ต้นทุนการผลิตข้าวของชาวนาในจังหวัดเกินเทอของประเทศเวียดนามมีต้นทุนการผลิต 4,979 บาท/ไร่ ได้ผลผลิต 832 กิโลกรัม/ไร่ นอกจากนี้เวียดนามยังคงมีนโยบายลดต้นทุนการผลิตข้าวอย่างจริงจัง ซึ่งจะทำให้ต้นทุนการผลิตข้าวของเวียดนามต่ำกว่าไทยมากยิ่งขึ้น (อิทธิ, 2554: 158,162) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการลดต้นทุนการผลิตข้าวของไทยจึงควรแสวงหาแนวทางการลดต้นทุนการผลิตข้าวอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับการนำไปปฏิบัติของชาวนา เนื่องจากองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิตข้าวของไทยแม้จะมีความก้าวหน้าประเทศหนึ่ง แต่การผลิตข้าวของชาวนาไทยก็ยังคงมีต้นทุนการผลิตที่สูงเหมือนเดิม ทั้งนี้เนื่องจากชาวนายังมีปัญหการยอมรับและปัญหการนำความรู้ไปใช้ จึงจำเป็นที่จะต้องค้นหาวิธีการส่งเสริมการผลิตข้าวที่ชาวนายอมรับและนำไปปฏิบัติได้สะดวกยิ่งขึ้น และสามารถลดต้นทุนการผลิตข้าวได้ พร้อมกันนี้เพื่อให้ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปใช้ได้ทั้งในทางปฏิบัติในพื้นที่ต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง การศึกษาครั้งนี้จึงเลือกพื้นที่ที่มีการเพาะปลูกทั้งข้าวนาปีและข้าวนาปรังในพื้นที่ต่อเนื่องกัน 3 อำเภอ บ้านสร้าง อำเภอมือง อำเภอศรีมหาโพธิ์ และอำเภอศรีมหาโพธิ์ของจังหวัดปราจีนบุรีเป็นพื้นที่ศึกษา เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกับพื้นที่เพาะปลูกข้าวในภาคกลางและภาคเหนือตอนล่างซึ่งเป็นพื้นที่เพาะปลูกข้าวที่สำคัญของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงวิธีการหรือโครงการที่ชาวนาต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปช่วยสนับสนุนการลดต้นทุนการผลิตข้าวของชาวนาในพื้นที่ปลูกทั้งข้าวนาปีและข้าวนาปรังของจังหวัดปราจีนบุรี
2. เพื่อให้สามารถใช้วิธีการส่งเสริมการผลิตข้าวที่สามารถนำมาใช้ส่งเสริมในการลดต้นทุนต่อหน่วยในการผลิตข้าวของชาวนาในพื้นที่ปลูกทั้งข้าวนาปีและข้าวนาปรังของจังหวัดปราจีนบุรี

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ขอบเขตของการศึกษามีดังนี้

1. ขอบเขตพื้นที่และสถานการณ์การผลิต ศึกษาในเขตพื้นที่ราบลุ่มที่มีการปลูกข้าวทั้งนาปีและนาปรังในพื้นที่ราบลุ่มของอำเภอบ้านสร้าง อำเภอมือง อำเภอศรีมโหสถ และอำเภอศรีมหาโพธิ์ ในจังหวัดปราจีนบุรี เฉพาะกรณีที่ชาวนาที่ได้รับผลผลิตตามปกติ
2. ขอบเขตเวลา เก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2556 ถึงเดือนมิถุนายน 2557 และเป็นข้อมูลข้าวนาปรัง

นิยามคำศัพท์

ข้าว (Rice) หมายถึงข้าวเปลือก ชาวนา (Farmer) หมายถึงผู้มียารายได้จากการผลิตข้าว การผลิต (Production) หมายถึงการใช้ปัจจัยการผลิตทุกชนิดเพื่อให้ได้ข้าวเปลือกที่พร้อมขาย ต้นทุนการผลิต (Production Cost) หมายถึงรายจ่ายที่เป็นตัวเงินที่ใช้ซื้อปัจจัยการผลิตทุกชนิด รวมค่าเสื่อมราคาของเครื่องจักรที่ใช้ และดอกเบี้ยจากรายจ่ายที่เป็นตัวเงินและค่าเสื่อมราคา แนวทาง (Path) หมายถึงวิธีการที่นำมาใช้

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่สำคัญดังนี้

1. ต้นทุนการผลิตข้าวแต่ละปีจะต่างกัน เช่น ข้าวนาปรัง ปี 2553 เฉลี่ยทั้งประเทศ มีต้นทุนค่าแรงงาน 650 บาท ค่าเมล็ดพันธุ์ 400 บาท ปุ๋ยเคมี 925 บาท ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง 250 บาท ค่ายาปราบศัตรูพืช 400 บาท ค่าเช่า 450 บาท และอื่น ๆ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 26 ธันวาคม 2554 : ออนไลน์) ต้นทุนส่วนใหญ่เป็นต้นทุนเกี่ยวกับค่าปุ๋ย ค่ายา ค่าเตรียมดิน ค่าเมล็ดพันธุ์ และค่าเช่าที่ดิน (สมหมาย และสุวรรณา, 2552 : 75) จึงต้องพึ่งพาปุ๋ยเคมีที่ราคาแพงเมื่อเปรียบเทียบกับราคาส่งผลิต หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงหันมาสนับสนุนการใช้ปัจจัยการผลิตที่ทำจากวิธีการทางธรรมชาติ (ปิยรัตน์, 2554 : 2-3) การใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างเหมาะสมตั้งแต่ขั้นเตรียมดินโดยใช้ประโยชน์จากฟางข้าวและใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพ ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี ใช้สารเคมีคุมหญ้า ใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน ป้องกันศัตรูพืชโดยใช้น้ำหมักสมุนไพร และเก็บเกี่ยวช่วงระยะเวลาที่เมล็ดสุกพอดี จะลดต้นทุนการผลิตลงได้มาก (ธีรยุทธ, 26 ธันวาคม 2554 : ออนไลน์)
2. วิธีการผลิตข้าวของชาวนาที่สำคัญ คือวิธีหว่านน้ำตม ต้นทุนการผลิตจะมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับการใช้ปัจจัยการผลิต ชาวนาบางรายมีโอกาสศึกษาดูงานการทำปุ๋ยชีวภาพแล้วนำความรู้ไปใช้ผลิตและกระจายความรู้สู่เกษตรกรรายอื่น ลดต้นทุนการปลูกข้าวได้และยังผลิตออกจำหน่ายมีรายได้เพิ่มขึ้น (ทำนาลดต้นทุนโดยใช้ชีวภาพทดแทนเคมี, 28 ธันวาคม 2554 : ออนไลน์) การใช้จุลินทรีย์ชีวภาพย่อยสลายฟางข้าวเป็นปุ๋ย ผลิตสารป้องกันกำจัดโรคและแมลงใช้เอง ดัดแปลงและผลิตอุปกรณ์ใช้เอง คัดพันธุ์ข้าวจากพันธุ์ดีด้านทานที่ทางราชการแนะนำ ทำให้ลดต้นทุนได้มาก โดยที่ผลผลิตต่ำกว่านาเคมีเล็กน้อย เนื่องจากนาเคมีใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีต่าง ๆ เพิ่มขึ้นมาก (เกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพทำนา, 28 ธันวาคม 2554 : ออนไลน์)
3. วิธีการผลิตข้าวในทางวิชาการ แนะนำให้ชาวนาใส่ปุ๋ยเคมีในปริมาณที่เหมาะสมกับดินที่ใช้เพาะปลูกโดยการอบรมการตรวจสอบค่าเอ็น พี เค และใช้ปุ๋ยตามลักษณะของดิน ทำให้ได้ผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้นร้อยละ 7 ต้นทุนการปลูกข้าวลดลง 510 บาท/ไร่ เนื่องจากปุ๋ยเคมีเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิตได้มากที่สุด (ทัศนีย์ และรุ่งโรจน์, 27 ธันวาคม 2554 : ออนไลน์) ถ้าต้องการลดต้นทุนร้อยละ 20 โดยผลผลิตไม่ลดลงต้อง (1) ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีที่มีคุณภาพ 20-25 กก./ไร่ (2) โกลบหรือหมักฟางในนาและเร่งการผุพังสลายตัว (3) การใส่ปุ๋ยให้ตรงความต้องการของข้าว (4) สรรวจแมลงศัตรูข้าวก่อนพ่นสารฆ่าแมลง ปฏิบัติทั้ง 4 ข้อแล้วค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ย ค่าสารฆ่าแมลงจะลดลง

91, 241 และ 178 บาท ตามลำดับ การเพาะปลูกในเขตชลประทานภาคกลางควรลดการใช้ปุ๋ย เอ็น และ พี ร้อยละ 65 และ 43 ตามลำดับ และใส่ปุ๋ย เค เพิ่มขึ้นร้อยละ 48 และใช้ปุ๋ยเคมีโดยวิเคราะห์ดินช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมีลงร้อยละ 47 หรือ 370 บาท/ไร่ ผลผลิตเพิ่มขึ้นจาก 716 กก./ไร่ เป็น 766 กก./ไร่ ความชื้นร้อยละ 14 (ทัศนีย์, 8 ธันวาคม 2555 : ออนไลน์) ขณะที่กรมการข้าวแนะนำให้ใช้เมล็ดพันธุ์ดีสูงมากกว่าร้อยละ 80 นาหว่านใช้เมล็ดพันธุ์ 15-20 กิโลกรัม/ไร่ โกลบฟางข้าว ระบายน้ำเข้านา หมักฟางข้าวด้วยสารเร่ง พด.2 ทำล่อน้ำ นาดีนเหนียวใช้ปุ๋ยสำหรับข้าว สูตร 16-20-0 หลังหว่านข้าว 20-30 วัน ในอัตรา 25-30 กิโลกรัม/ไร่ ครั้งที่สองและสามใส่ปุ๋ยยูเรียสูตร 46-0-0 อัตรา 10-15 กิโลกรัม/ไร่ และสูตร 16-16-8 ในดินทราย เมื่อข้าวอายุ 40-45 วัน และระยะสร้างรวงอ่อน และไม่ใส่ปุ๋ยหลังข้าวออกดอก ช่วงข้าวเล็กปรับระดับน้ำ 5 ซม. ช่วงข้าวแตกกอสร้างรวงอ่อนและข้าวออกดอกปรับระดับน้ำ 10-15 ซม. เก็บเกี่ยวหลังข้าวออกดอก 30 วัน (ดวงกมล, 26 ธันวาคม 2554, ออนไลน์)

4. วิธีการแสวงหาความรู้ของชาวนาโดยทั่วไปเรียนรู้จากบรรพบุรุษหรือด้วยตนเองและศึกษาเพิ่มเติม บางรายผลิตสารชีวภาพเอง บางรายศึกษาการดูแลระบบนิเวศในนาข้าวและทดลองใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันและกำจัดโรค/แมลงรบกวน และรวมกลุ่มผลิตและใช้ทดลองในแปลงของตนเอง โดยมีเจ้าหน้าที่ศูนย์บริหารศัตรูพืชเข้ามาส่งเสริม ขณะที่ชาวนาบางรายเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และการใช้สมุนไพรจากเพื่อนบ้าน บางรายทำนาแบบเกษตรอินทรีย์และไม่พึ่งปุ๋ยไม่พึ่งยา ชาวนาที่เคยทำนาและไม่เคยทำนามาก่อนสามารถประกอบอาชีพได้ผลดีได้ด้วยการเรียนรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ เช่น การเรียนรู้การผลิตปุ๋ยคอกอัดเม็ดที่ได้รับการสนับสนุนจากกรมพัฒนาที่ดิน (ธัญญพิชชา, 2554 : 2-4)

5. วิธีการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าวของราชการ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะเข้าไปให้คำแนะนำกับชาวนา เช่น จัดทีมสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรในท้องถิ่นโดยให้ความรู้การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (สุทิน, 26 ธันวาคม 2554 : ออนไลน์) การใช้วัสดุเหลือใช้ หรือการทำน้ำหมักชีวภาพใช้เอง ลดการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว การใช้ปุ๋ยและสารเคมีต่าง ๆ (โครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว, 23 กุมภาพันธ์ 2557 : ออนไลน์) ส่งเสริมให้ลดใช้เมล็ดพันธุ์ลดใช้สารเคมี ลดใช้ปุ๋ยเคมี ใช้เมล็ดพันธุ์ดี เพาะปลูกไม่เกิน 2 ครั้งต่อปี และทำบัญชีต้นทุน เกิดผลสำเร็จใน 26 หมู่บ้านใน 26 จังหวัด สามารถลดต้นทุนจาก 8,731 บาท/ตัน เหลือ 4,983 บาท/ตัน (กรมการข้าวเตรียมช่วยชาวนาลดต้นทุน, 23 กุมภาพันธ์ 2557 : ออนไลน์) แต่การให้ความรู้เรื่องการลดต้นทุนการผลิตข้าวยังขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ทั้งในลักษณะการต่อยอดพื้นที่เดิมและขยายไปยังพื้นที่อื่นๆ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 28 ธันวาคม 2554 : ออนไลน์)

2. วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษาเริ่มจากการกำหนดทฤษฎี กรอบแนวคิด และสมมติฐานที่ใช้ในการวิจัย แล้วจึงเลือกวิธีการและเครื่องมือที่สามารถนำมาใช้ดำเนินการวิจัยที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ได้อย่างชัดเจนมากที่สุด

การกำหนดทฤษฎี กรอบแนวคิด และสมมติฐานของการวิจัย

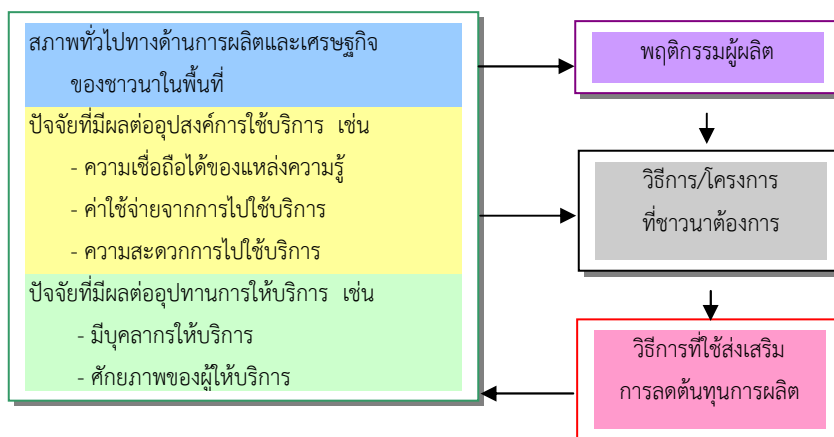
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยทฤษฎีอุปสงค์ของการให้บริการและอุปทานการให้บริการของแหล่งความรู้ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การไปใช้บริการ และปัจจัยที่มีผลต่ออุปทานของการให้บริการ ซึ่งจะบอกถึงความต้องการของชาวนาและบอกถึงแนวทางการส่งเสริมการผลิตที่เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของแหล่งความรู้นั้น เนื่องจากชาวนาจะมีความต้องการปรับปรุงการผลิตมากขึ้นก็ต่อเมื่อเกิดปัจจัยที่มีผลทำให้ชาวนามีอุปสงค์สำหรับวิธีการผลิตข้าว ปัจจัยเหล่านี้จำเป็นต้องสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์ทำให้อุปสงค์ขยับเพิ่มขึ้น ขณะที่อุปทานความรู้จะมีมากขึ้นได้ก็ต่อเมื่อแหล่งความรู้นั้นมีปัจจัยที่ทำให้เกิดอุปทานดังกล่าวเพิ่มขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งทำให้อุปทานของการให้บริการขยับเพิ่มขึ้นและต้นทุนของการเข้าถึงบริการความรู้เพื่อการปรับปรุงการผลิตลดลง

ผลของการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์และอุปทานดังกล่าวข้างต้น ไม่สามารถวัดได้โดยอุปสงค์และอุปทานตามปกติ เนื่องจากไม่มีข้อมูลที่มีความละเอียดระดับตัวเลขสมบูรณ (Ratio Scale) ผู้วิจัยต้องรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามที่มีความละเอียดน้อยลงเพื่อให้ได้ข้อมูลเพียงพอสำหรับการวิจัย ดังนั้น ข้อมูลที่ใช้วิจัยครั้งนี้จึงใช้วัดเป็นช่วง (Interval Scale) และวัดเป็นอันดับ (Ordinal Scale) เป็นส่วนใหญ่ ควบคู่กับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ทฤษฎีพฤติกรรมผู้ผลิต การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้ผลิต (Analyzing Producer Behavior) เป็นการค้นหาความจริงเกี่ยวกับสาเหตุหรือปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ปัจจัยการผลิตของผู้ผลิต เพื่อทราบถึงลักษณะความต้องการและพฤติกรรมการใช้ปัจจัยการผลิตภายใต้สถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอน

2. แนวคิดการวัดพฤติกรรมผู้ผลิต การศึกษาครั้งนี้ใช้มาตรวัดที่อาศัยหลักการวัดค่ารวม (Summative Scale) เพื่อเป็นการวัดในเรื่องเดียวกัน มีคะแนนเป็นระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยมาก มีคะแนน 1, 2, 3, 4 และ 5 คะแนน ตามลำดับ แสดงความต้องการมากไปหาน้อย แล้วใช้วิธีการคำนวณค่าถ่วงน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (Weight Mean Score : WMS) $WMS = (1f_1 + 2f_2 + 3f_3 + 4f_4 + 5f_5) / N$ กำหนดให้ WMS คือน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ยของปัจจัยการผลิต ค่า f_1, f_2, f_3, f_4, f_5 คือน้ำหนักความสำคัญของมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยมาก ตามลำดับ โดย N คือ จำนวนตัวอย่าง และช่วงคะแนน 4.21–5.00, 3.41–4.20, 2.61–3.40, 1.81–2.60, 1.00–1.80 แสดงถึงความต้องการน้อยมาก น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ

3. ผลตอบแทนจะวัดผลผลิต (Y) จากการใช้ปัจจัยการผลิตจำนวนต่าง ๆ ปัจจัยการผลิตสำคัญคือ ที่ดิน หุ่น แรงงาน และผู้ประกอบการ หรือแยกเป็นปัจจัยผันแปร (L) และปัจจัยคงที่ (K) แสดงในรูปฟังก์ชันการผลิตแบบ Cobb-Douglas Function หรือในรูปสมการถดถอยพหุคูณ (Regression Equation) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์แบบใดจะใช้วัดได้เหมาะสม สมการจึงอยู่ในรูปทั่วไปคือ $Y = A_t f(K, L)$ ที่จะนำไปปรับใช้ในแต่ละเรื่องต่อไป

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัยในการศึกษาจึงสรุปได้ดังภาพที่ 1 แสดงถึงสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การใช้บริการและปัจจัยที่มีผลต่ออุปทานการให้บริการจะมีผลต่อพฤติกรรมผู้ผลิต ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์วิธีการและโครงการที่ชาวนาต้องการ เพื่อหาวิธีการที่ใช้ส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตได้

สมมติฐานที่ใช้ในการวิจัย ผู้ผลิตที่ต้องการแสวงหากำไรสูงสุดจะแสวงหาวิธีการผลิตที่ใช้ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยต่ำสุด การส่งเสริมการผลิตที่เสียต้นทุนต่อหน่วยที่ต่ำกว่าย่อมได้รับการยอมรับจากผู้ผลิต ดังนั้นสมมติฐานที่เกี่ยวกับการผลิตมีดังนี้

1. เมื่อใช้ปัจจัยการผลิตแต่ละชนิดเพิ่มขึ้น ผลผลิตรวมจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง (หรืออย่างมากเพิ่มขึ้นในอัตราคงที่)
2. การใช้ปัจจัยการผลิตแต่ละชนิดของชาวนาที่ต่างกัน ทั้งการเตรียมดินและเชื้อเพลิง การใช้เมล็ดพันธุ์ การใช้แรงงานเพาะปลูก การใช้ปุ๋ยเคมี การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การใช้สารเคมี การใช้สมุนไพรกำจัดแมลง การใช้แรงงานฉีดยา ค่าเก็บเกี่ยว ค่าเช่าที่นา ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร และค่าดอกเบี้ยจะมีผลต่อต้นทุนการผลิตต่างกัน
3. ถ้าปฏิบัติกิจกรรมปัจจัยที่มีผลต่อผลผลิตที่สำคัญ 10 กิจกรรม คือ ใช้ฟางข้าว การบำรุงดิน การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การใช้ข้าวพันธุ์ดี การใช้ข้าวพันธุ์ต้านทานโรค การใช้สารเคมีคุมหญ้า การใช้สมุนไพรกำจัดแมลง การตรวจศัตรูพืช การเก็บเกี่ยวที่เมล็ดสุกพอดี และการทำบัญชีต้นทุนรายรับ กระจายในพื้นที่เพาะปลูกทุกไร่ (ร้อยละ 66.67-100) บางส่วน (ร้อยละ 33.34-66.33) หรือน้อยไร่ (ร้อยละ 0-33.33) และกรณีการใช้ปุ๋ยตามการวิเคราะห์ค่าดิน วิเคราะห์ดินทุกไร่ (วิเคราะห์ดิน 1-2 ปี/ครั้ง) บางส่วน (เคยมีการวิเคราะห์ดินตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป) หรือน้อยไร่ (ไม่มีการวิเคราะห์ดิน) จะมีผลต่อผลผลิตต่อไร่ต่างกัน
4. ชาวนาต้องการแสวงหาความรู้เรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญ 5 เรื่องคือการผสมปุ๋ยเคมีใช้ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การผลิตสารกำจัดแมลง การกำจัดศัตรูพืช และการวิเคราะห์ค่าดิน แหล่งความรู้ที่ใช้บริการปัจจุบันได้จากเจ้าหน้าที่เกษตร ศูนย์เรียนรู้ เรียนรู้ด้วยตนเอง อาสาสมัครชุมชน เพื่อนบ้าน วิทยุและโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต พ่อค้า และอื่น ๆ ถ้าชาวนาเข้าถึงง่ายและมีผลต่อผลผลิตมากจะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีผลต่อผลผลิตและการลดต้นทุนการผลิตได้

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยเริ่มจากกำหนดประเด็นของการวิจัยที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการ แล้วจึงกำหนดตัวแปรและกำหนดข้อมูลของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

1. กำหนดประเด็นการวิจัยที่สำคัญ ได้แก่วิธีการส่งเสริมที่สามารถลดต้นทุนการผลิตข้าวของชาวนาได้ โดยคำนึงถึงความต้องการของชาวนาที่มีต่ออุปสงค์การใช้บริการ และข้อจำกัดด้านอุปทานการให้บริการในสถานการณ์การใช้ปัจจัยการผลิตต่างๆ โดยกำหนดให้ปัจจัยด้านอื่น ๆ มีเหมือนกัน
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากชาวนาที่ปลูกข้าวทั้งนาปีและนาปรังในพื้นที่ราบลุ่มอำเภอบ้านสร้าง อำเภอมือง อำเภอสรีมโหสถ และอำเภอสรีมหาโพธิ์ ของจังหวัดปราจีนบุรี เกี่ยวกับ (1) ปัจจัยการผลิตแต่ละชนิด เช่น ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ยเคมี ค่าปุ๋ยอินทรีย์ และค่าสารเคมี วัดค่าเป็นตัวเงิน (2) ปัจจัยที่มีผลต่อผลผลิตที่สำคัญ 10 กิจกรรม เช่น การใช้ฟางข้าว การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การใช้ข้าวพันธุ์ดี การใช้ข้าวพันธุ์ต้านทานโรค การใช้ปุ๋ยตามการวิเคราะห์ค่าดิน และการทำบัญชีต้นทุนรายรับ จะกำหนดค่าตัวแปรเหล่านี้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ทุกไร่ บางส่วน และน้อยไร่ (3) แหล่งความรู้ที่ชาวนาใช้บริการปัจจุบัน เช่น จากเจ้าหน้าที่เกษตร ศูนย์เรียนรู้ เรียนรู้ด้วยตนเอง อาสาสมัครชุมชน และเพื่อนบ้าน จะวัดค่าความต้องการเข้าไปใช้บริการแหล่งเรียนรู้เหล่านี้กำหนดค่าตัวแปร 9 อันดับ (4) ชาวนาจะเข้าไปแสวงหาความรู้ทั้ง 5 เรื่อง เช่น การผสมปุ๋ยเคมีใช้ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การผลิตสารกำจัดแมลง การกำจัดศัตรูพืช และการวิเคราะห์ค่าดิน โดยมีข้อจำกัดการเข้าถึงแต่ละแหล่งความรู้ จะวัดค่าตัวแปรเป็น 5 ระดับ ได้แก่เข้าถึงง่ายมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด
3. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ใช้ทั้งข้อมูลหัตถภูมิและข้อมูลปฐภูมิ โดยที่การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐภูมิจะเป็นข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการศึกษา จากข้อมูล Crossection Data ที่เก็บรวบรวมข้อมูลช่วงเดือนพฤศจิกายน 2556 ถึงเดือนมิถุนายน 2557

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

1. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ คือเครื่องมือที่ใช้บันทึกข้อมูล บันทึกบรรณานุกรม บันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้อง บันทึกข้อคิดเห็น และข้อมูลแยกประเด็นการศึกษา เพื่อใช้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจากข้อมูลของกรมส่งเสริมการเกษตร กรมการข้าว สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ผลงานการวิจัยของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและเว็บไซต์ต่าง ๆ เป็นต้น
2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ คือแบบสอบถามที่มีการทดสอบความถูกต้องแล้ว โดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์เชิงลึกจากชาวนาในเขตที่ราบลุ่มที่ต่อเนื่องกันในอำเภอบ้านสร้าง อำเภอมืองปราจีนบุรี อำเภอสรีมโหสถ และอำเภอสรีมโหฬาร ของจังหวัดปราจีนบุรี ในพื้นที่ที่มีการปลูกข้าวได้ทั้งนาปีและนาปรัง (ข้อมูลที่จัดเก็บเป็นข้อมูลข้าวนาปรัง) โดยที่ก่อนการใช้แบบสอบถามจะมีการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นก่อน ซึ่งพบว่าชาวนาในแต่ละหมู่บ้านมีพฤติกรรมการใช้ปัจจัยการผลิต การทำงานในไร่นา การเรียนรู้ และสังคม มีความคล้ายคลึงกัน จึงใช้วิธีการสุ่มแบบกระจายจากบางครัวเรือนในพื้นที่แต่ละแห่ง ๆ ครอบคลุมกระจายทั้งพื้นที่จำนวน 85 ครัวเรือน แล้วนำมาจัดระเบียบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องการ
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่ใช้ในการประมวลผลข้อมูล วิเคราะห์สมการถดถอย วิเคราะห์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย ค่ารวม ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด

3. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลที่สอดคล้องและขัดแย้งกับสมมติฐาน

ชาวนาจะมีต้นทุนการผลิตที่แตกต่างกันจากปริมาณการใช้ปัจจัยการผลิตต่างกัน ถ้าชาวนาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ใช้เมล็ดพันธุ์ดี ใช้เมล็ดพันธุ์ต้านทานโรค ใช้สารเคมี ใช้แรงงานนิตยและอื่น ๆ ใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าการวิเคราะห์ดิน และใช้สมุนไพร จะมีต้นทุนสูงเมื่อทำทุกไร่ ถ้าใช้บ้างหรือไม่ใช้เลยจะมีต้นทุนรองลงมา ตามลำดับ เมื่อใช้ปัจจัยการผลิตแต่ละชนิดเพิ่มขึ้นผลผลิตรวมจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง (วัดจากค่าสัมประสิทธิ์ของสมการที่อยู่ในค่า log) ยกเว้นค่าเก็บเกี่ยวและค่าดอกเบี้ย ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 1.027 และ 1.018 ตามลำดับ ซึ่งแสดงถึงผลผลิตมีอัตราการเพิ่มขึ้นในอัตราที่เพิ่มขึ้นเล็กน้อย (ไม่ขัดแย้งกับสมมติฐานมากนักเนื่องจากมีค่ามากกว่า 1 เล็กน้อย) เมื่อมีการปฏิบัติทุกไร่จะให้ผลผลิตต่อไร่มากกว่าปฏิบัติบางส่วนหรือน้อยไร่ ขณะที่การปฏิบัติทุกไร่หรือบางส่วนหรือน้อยไร่กรณีการใช้ประโยชน์จากฟางข้าว มีการบำรุงดิน ใช้ข้าวพันธุ์ดี ใช้ข้าวพันธุ์ต้านทานโรค ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน มีการตรวจศัตรูพืช เก็บเกี่ยวเมล็ดสุกพอดี และทำบัญชีต้นทุน จะมีผลต่อผลผลิตที่แตกต่างอย่างชัดเจน (นัยสำคัญ 0.01) แต่การปฏิบัติทุกไร่หรือบางส่วนหรือน้อยไร่กรณีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การใช้สารเคมีคุมหญ้า และการใช้สมุนไพร มีผลต่อผลผลิตต่อไร่ไม่แตกต่างกันชัดเจน (ไม่มีนัยสำคัญ) โดยแหล่งเรียนรู้ที่ชาวนาเข้าถึงง่ายและมีอิทธิพลต่อผลผลิตและการลดต้นทุนการผลิตได้ดีที่สุด พบว่า จะมีเพียงแหล่งที่เป็นเพื่อนบ้านเท่านั้นที่เข้าถึงง่ายและได้ผล (นัยสำคัญ 0.01)

ความต้องการของชาวนา

สมการที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ปัจจัยการผลิตแต่ละชนิดของชาวนากับผลผลิตต่อไร่ที่อยู่ในรูปสมการค่า log ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อผลผลิตอย่างมีนัยสำคัญทุกปัจจัยการผลิต และพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ทุกค่าที่อยู่ในหน้าตัวแปรที่อยู่ในรูปสมการ log ทุกตัวมีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่าปัจจัยการผลิตมีผลต่อผลผลิตในลักษณะเพิ่มขึ้นแบบลดน้อยถอยลงทุกปัจจัย ยกเว้นค่าเก็บเกี่ยว และค่าดอกเบี้ย ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 1.027 และ 1.018 ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์สมการถดถอยของต้นทุนการผลิตข้าวจากแต่ละปัจจัยการผลิต เมื่อทำทุกไร่ ทำบางส่วน และทำน้อยไร่ จะเสียต้นทุนอย่างมีนัยสำคัญสำหรับปัจจัยการผลิตชนิดนั้น ๆ (บาท/ไร่) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ต้นทุน (บาท/ไร่) จากแต่ละปัจจัยการผลิต กรณีทำทุเรียน ทำบางส่วน และทำน้อยไร่

วิธีปฏิบัติ	ทุเรียน	บางส่วน	น้อยไร่	ส่วนต่าง
ค่าปุ๋ยอินทรีย์ เมื่อใช้ปุ๋ยอินทรีย์	222.97	112.355	1.74	110.615
ค่าเมล็ดพันธุ์ เมื่อใช้เมล็ดพันธุ์ดี	478.645	440.068	401.491	38.577
ค่าเมล็ดพันธุ์ เมื่อใช้เมล็ดพันธุ์ต้านทานโรค	500.00	434.05	368.10	65.949
ค่าสารเคมี เมื่อใช้สารเคมี	702.777	475.507	248.241	227.268
ค่าแรงงานฉีดยาและอื่นๆ เมื่อใช้สารเคมี	307.222	278.979	250.735	28.243
ค่าปุ๋ยเคมี เมื่อใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าการวิเคราะห์ดิน	889.121	972.983	1,056.845	83.862
ค่าสมุนไพรเมื่อใช้สมุนไพร	68.707	36.11	3.513	32.597

ปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมีต่าง ๆ น้ำมันเชื้อเพลิง และเมล็ดพันธุ์ จะมีราคาแพง ประกอบกับชาวสวนส่วนใหญ่เป็นผู้เช่านาทำ และชาวสวนส่วนใหญ่มีอายุมากจึงอาศัยการจ้างแรงงานช่วยทำงาน ทำให้ต้นทุนการผลิตข้าวยิ่งสูงขึ้น รายได้เมื่อผลผลิตข้าวในภาวะปกติจะได้กำไรประมาณ 1,789.81 บาท/เดือน/คน เมื่อใดก็ตามที่เกิดโรคระบาดเกิดน้ำท่วมหรือเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ ต้นทุนที่ลงไปก็จะสูญสิ้นหายไปและเกิดหนี้สินตามมาเกินที่จะรับภาระได้ ดังนั้นรายได้จากการทำนาเพียงอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอ ชาวสวนที่มีหนทางที่จะทำอาชีพอื่นได้ก็จะออกไปหารายได้จากการรับจ้างทั่วไปและงานก่อสร้างที่ใช้ทักษะและความรู้ไม่มากนัก การแสวงหาความรู้มาใช้ปรับปรุงการทำนาจึงมีความสนใจปานกลาง (ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก 2.75) การเรียนรู้ด้วยตนเองจึงมากที่สุด (ร้อยละ 33) ขณะที่แหล่งเรียนรู้ที่ได้ผลดีคือจากเจ้าหน้าที่เกษตร (ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก 2.93) ซึ่งชาวสวนก็เข้าถึงยาก เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร การแสวงหาความรู้มาใช้ปรับปรุงการผลิตข้าวของชาวสวนจึงน้อย สิ่งที่ชาวสวนปฏิบัติเพื่อการลดต้นทุนการผลิตข้าวในปัจจุบันทั้งการกำจัดศัตรูพืช การวิเคราะห์ดิน การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การผสมปุ๋ยเคมี และการผลิตสารกำจัดแมลง จึงยังคงมีน้อย อย่างไรก็ตาม ชาวสวนให้ความสนใจผลิตสารกำจัดแมลง การผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง และการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองเนื่องจากมีต้นทุนต่ำและสะดวกในการปฏิบัติ วิธีการหรือโครงการที่ชาวสวนต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปช่วยสนับสนุนการลดต้นทุนการผลิตข้าว ได้แก่

1. ชาวสวนต้องการเรียนรู้จากเจ้าหน้าที่เกษตร ศูนย์เรียนรู้ เรียนรู้ด้วยตนเอง อาสาสมัครชุมชน และเพื่อนบ้าน มีค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก 1.00, 1.19, 1.40, 1.53, 1.61 ตามลำดับ ซึ่งการเรียนรู้จากเจ้าหน้าที่เกษตรอาจจะมีการจำกัดทั้งจากงบประมาณและบุคลากร ดังนั้น การเผยแพร่ความรู้จากเจ้าหน้าที่เกษตรหรือศูนย์เรียนรู้จึงควรเลือกชาวสวนที่มีเวลาเข้ารับการอบรม สามารถเรียนรู้ได้ นำไปใช้ปฏิบัติจริง และเลือกอบรมให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของชาวสวนแต่ละแห่งเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นของตนเอง

2. แหล่งความรู้ที่ชาวสวนเข้าถึงง่ายได้แก่เพื่อนบ้าน เรียนรู้ด้วยตนเอง อาสาสมัครชุมชน และพ่อค้า มีค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก 1.69, 1.84, 2.00 และ 2.27 ตามลำดับ ดังนั้น เจ้าหน้าที่เกษตรควรเผยแพร่ความรู้ผ่านแหล่งความรู้เหล่านี้ โดยควรเลือกความรู้ที่ง่ายแก่การเข้าใจและเลือกวิธีปฏิบัติที่นำไปปฏิบัติได้ไม่ยาก หรือเรื่องที่ชาวสวนรู้อยู่แล้วแต่ยังไม่มี การปฏิบัติอย่างจริงจัง เช่น การใช้ประโยชน์จากฟางข้าว การใช้ข้าวพันธุ์ดี และการทำบัญชีต้นทุนแบบง่าย ๆ เป็นต้น แหล่งความรู้ที่เข้าถึงง่ายและได้ผลไม่มีแหล่งใดเลยที่มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันหรือตรงข้ามกันอย่างมีนัยสำคัญ มีเพียงเพื่อนบ้านเท่านั้นที่เข้าถึงได้ง่ายและได้ผล (นัยสำคัญ 0.05) ดังนั้น การอบรมชาวสวนทั่วไปจะมีโอกาสขยายผลได้มากกว่ากรณีอื่น ๆ

3. ความต้องการเรียนรู้ทุกเรื่องอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากชาวสวนมีข้อจำกัดหลายประการทั้งเรื่องความไม่แน่ใจว่าความรู้ที่ได้จะใช้ได้ผล การเดินทางไม่สะดวก ติดภาระกิจการงาน และเสียค่าใช้จ่าย ดังนั้น ถ้าทางราชการจัดข้อจำกัดดังกล่าวได้ก็ย่อมจะทำให้ชาวสวนมีความต้องการเรียนรู้มากขึ้น เช่น การอบรมในช่วงเวลาและสถานที่

ใกล้บ้าน และทดลองในแปลงสาธิตของชาวนา เพื่อให้มั่นใจถึงผลที่ได้รับและปฏิบัติได้จริง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชาวนาได้อย่างแท้จริง ขณะที่ความต้องการอบรมความรู้การผลิตสารกำจัดแมลงจะได้รับความสนใจมากกว่าเรื่องอื่น ๆ (มีค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก 2.48) แต่ก็ยังอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

ตารางที่ 2 ผลผลิต (ถัง/ไร่) จากปัจจัยการผลิตแต่ละชนิด กรณีทำทุกระยะ ทำบางส่วน และทำน้อยไร่

วิธีปฏิบัติ	ทุกระยะ	ทำบางส่วน	ทำน้อยไร่	ส่วนต่าง
ใช้ประโยชน์จากฟางข้าว	96.165	87.677	79.189	8.488
มีการบำรุงดิน	98.489	91.262	84.035	7.227
ใช้ข้าวพันธุ์ดี	93.958	87.988	82.018	5.970
ใช้ข้าวพันธุ์ต้านทานโรค	98.333	86.974	75.615	11.359
มีการวิเคราะห์ค่าดิน	104.769	95.36	86.011	9.379
มีการตรวจศัตรูพืช	96.488	84.348	72.208	12.140
มีการเก็บเกี่ยวเมื่อสุกพอดี	95.47	82.646	69.822	12.824
มีการทำบัญชีต้นทุน	94.551	90.495	86.439	4.056

วิธีการส่งเสริมการผลิตข้าว

1. เมื่อนำข้อมูลผลผลิตต่อไร่ (ถัง/ไร่) มาหาความสัมพันธ์กับวิธีการที่ชาวนาปฏิบัติจะได้สมการถดถอยอย่างง่าย (Recursive Model) ที่คำนวณได้ค่าผลผลิตจาก 3 กรณี คือกรณีทำทุกระยะ ทำบางส่วน และทำน้อยไร่ พบว่าผลผลิตต่อไร่แตกต่างกันระหว่างกรณีทำทุกระยะ ทำบางส่วน และทำน้อยไร่ (มีนัยสำคัญ 0.01) โดยปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลผลิตได้แก่ การเก็บเกี่ยวเมื่อสุกพอดี การตรวจศัตรูพืช การใช้ข้าวพันธุ์ต้านทานโรค การวิเคราะห์ดิน การใช้ประโยชน์จากฟางข้าว การบำรุงดิน ใช้ข้าวพันธุ์ดี และการทำบัญชีต้นทุน มีค่าแตกต่างกันในแต่ละกรณีคือ 12.824, 12.140, 11.359, 9.379, 8.488, 7.227, 5.970 และ 4.056 ถัง/ไร่ ตามลำดับ กล่าวคือเมื่อปัจจัยอื่น ๆ คงที่ การเก็บเกี่ยวเมื่อสุกพอดี กรณีทำทุกระยะจะได้ผลผลิตมากกว่าทำบางส่วน 12.824 ถัง/ไร่ และทำบางส่วนได้ผลผลิตมากกว่าทำน้อยไร่ 12.824 ถัง/ไร่ กรณีอื่น ๆ จะแตกต่างกันในทำนองเดียวกันตามข้อมูลดังตารางที่ 2

อย่างไรก็ตาม การตรวจศัตรูพืช การใช้ข้าวพันธุ์ต้านทานโรค การใช้ฟางข้าว และการใช้ข้าวพันธุ์ดี เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้ทำ เนื่องจากให้ผลตอบแทนสูง (เพิ่มขึ้นอีก 5.97–12.14 ถัง/ไร่) ขณะที่ต้นทุนที่เพิ่มขึ้นเล็กน้อย (เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิมไม่เกิน 65.949 บาท/ไร่) โดยภาครัฐควรอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติ เช่น การเปิดเปิดน้ำของชลประทาน และการแนะนำสารเร่งต่าง ๆ เพื่อให้ชาวนาใช้ประโยชน์จากฟางข้าวได้ง่ายและทันกับช่วงเวลาที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มจากการทำน้อยไร่เป็นการทำทุกระยะ การปฏิบัติข้างต้นเป็นความรู้ที่สามารถปฏิบัติได้ทันที การส่งเสริมควรผ่านเพื่อนบ้าน อาสาสมัครชุมชน หรือตัวชาวนาเอง เนื่องจากชาวนาเข้าถึงง่ายและใช้วิธีการณรงค์ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีเจ้าหน้าที่เกษตรและวิทยากรมาพบปะและให้ความรู้เพิ่มเติมเล็กน้อย

2. จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก พบว่าแหล่งเรียนรู้ที่ได้ผลดีจะได้จากเจ้าหน้าที่เกษตรและศูนย์เรียนรู้ แม้ว่าจะได้ผลเพียงในระดับปานกลางและชาวนาเข้าถึงค่อนข้างยาก เนื่องจากมีข้อจำกัดเกี่ยวกับงบประมาณ บุคลากร และการขาดแคลนแปลงสาธิต สิ่งที่ควรเรียนรู้ 5 เรื่องสำคัญที่สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ควรจะต้องเลือกอบรมชาวนาที่ไม่เคยอบรมหรือไม่เคยผลิตสารกำจัดแมลง วิเคราะห์ดิน ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และไม่เคยผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง เนื่องจากผู้ที่เคยทำอยู่แล้วยังคงทำอยู่ จึงควรขยายไปยังชาวนาอื่น ๆ และควรเป็นชาวนามาจากพื้นที่ทำนาหมู่บ้านต่าง ๆ กันเพื่อให้ชาวนาที่อบรมแล้วเหล่านี้เป็นแหล่งเรียนรู้ในหมู่บ้านของตนเอง ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างหมู่บ้านหรือ

พื้นที่อื่น ๆ ได้ต่อไป โดยสิ่งที่ควรคำนึงถึงคือความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง จึงควรเผยแพร่ความรู้ในเรื่องที่มีวัตถุประสงค์ เช่น ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์มีวัตถุประสงค์ในท้องถิ่นนั้น ๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่เกษตรต้องแวะเวียนพบปะชาวบ้านในบางโอกาสในเรื่องที่ไม่ต้องอาศัยการเรียนรู้หรือใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มากนัก

4. สรุป

1. แม้ว่าความสนใจของชาวบ้านในการแสวงหาความรู้จะมีในระดับปานกลาง ทั้งเรื่องการผลิตสารกำจัดแมลง การผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง และการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง แต่ความรู้เหล่านี้ชาวบ้านมีโอกาสจะยอมรับและนำมาใช้ปฏิบัติได้มาก เนื่องจากมีต้นทุนต่ำและสะดวกในการปฏิบัติ เพียงแต่เจ้าหน้าที่เกษตรอำนวยความสะดวกในเรื่องเวลาและสถานที่ การอบรม และเลือกท้องถิ่นที่มีวัตถุประสงค์ที่นำมาใช้ปฏิบัติได้หลังจากการอบรมแล้ว

2. โอกาสในการส่งเสริมวิธีการผลิตข้าวบางวิธีมีโอกาสมาก เนื่องจากทำได้ง่ายและได้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ได้แก่ การใช้ประโยชน์จากฟางข้าว การใช้ข้าวพันธุ์ดี การใช้ข้าวพันธุ์ต้านทานโรค และการตรวจศัตรูพืช เนื่องจากเป็นสิ่งที่ชาวบ้านยังทำในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ถ้าณรงค์และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติเพื่อให้ชาวบ้านปฏิบัติได้ง่าย จะทำให้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นได้มาก เนื่องจากทำได้ทันที โดยเจ้าหน้าที่เกษตรแวะเวียนพบปะชาวบ้านในบางโอกาส จะช่วยให้ชาวบ้านมีความมั่นใจในการปฏิบัติตามมากขึ้น เนื่องจากเมื่อปฏิบัติตามอย่างหนึ่งแต่เกิดผลเสียอีกอย่างหนึ่ง จึงไม่มั่นใจว่าจะปฏิบัติตามดีหรือไม่ เช่น การไม่เผาฟางข้าวทำให้ไถยากมากขึ้น และข้าวจะเหลืองจากแก๊สที่เกิดขึ้นจากฟางข้าวที่ย่อยสลายไม่สมบูรณ์ ขณะเดียวกันการปล่อยน้ำของชลประทานก็ไม่ได้ตามต้องการที่จะใช้แช่ฟางข้าวให้สลายได้ทันเวลาการเพาะปลูก เมื่อเกิดความไม่แน่นอนจึงปฏิบัติได้ยาก

3. การอบรมเผยแพร่ความรู้ไปยังกลุ่มชาวบ้านที่ไม่เคยทำเพื่อให้กระจายไปยังหมู่บ้านต่าง ๆ ทั่วไปและชาวบ้านจะได้เรียนรู้กันเองได้มากขึ้น เนื่องจากเพื่อนบ้านเป็นแหล่งความรู้ที่เข้าถึงง่ายที่สุด โดยเป็นความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เช่น เผยแพร่ความรู้การผลิตสารกำจัดแมลงหรือปุ๋ยอินทรีย์ในท้องถิ่นที่มีวัตถุประสงค์การผลิตสารกำจัดแมลงหรือวัตถุประสงค์การผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพียงพอที่จะส่งเสริมให้ผลิต

5. เอกสารอ้างอิง

กรมการข้าวเตรียมช่วยชาวนาลดต้นทุน. (ออนไลน์) เข้าถึงจาก www.dailynews.co.th/content/agriculture/113758/ : 2557. (สืบค้นวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2557).

เกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพทำนา. (ออนไลน์) เข้าถึงจาก <http://suphanburi.doae.go.th/tongmoae.htm> : 2554. (สืบค้นวันที่ 28 ธันวาคม 2554).

โครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว. (ออนไลน์) เข้าถึงจาก www.atssc-doe.go.th/report_%20choice.../rice_cost_reduction.doc : 2557. (สืบค้นวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2557).

ดวงกมล เริ่มตระกูล. ขั้นตอนการปลูกข้าวเพื่อลดต้นทุน. (ออนไลน์) เข้าถึงจาก http://www.riceproduct.org/index.php?option=com_content&task=view&id=138&Itemid=1 : 2554. (สืบค้นวันที่ 26 ธันวาคม 2554).

ทัศนีย์ อัดตะนันท์ และรุ่งโรจน์ พิทักษ์ด้านธรรม. คลินิกปุ๋ยสั่งตัด : เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตข้าวและข้าวโพดได้ด้วยตนเอง. (ออนไลน์) เข้าถึงจาก http://rdi.ku.ac.th/kasetresearch52/10-clinic/tasnee_au/clinic_00.html : 2554. (สืบค้นวันที่ 27 ธันวาคม 2554).

ทัศนีย์ อัดตะนันท์. ทางรอดของชาวนาไทยในยุคปุ๋ยแพง. (ออนไลน์) เข้าถึงจาก http://www.ssnm.info/know/510422_know : 2555. (สืบค้นวันที่ 8 ธันวาคม 2555).

- ทำนาลดต้นทุนโดยใช้ชีวภาพทดแทนเคมี. (ออนไลน์) เข้าถึงจาก <http://www.pandintong.com/viewcontent.php?contentID=4182> : 2554. (สืบค้นวันที่ 28 ธันวาคม 2554).
- ธีรยุทธ รู้ทำนอง. การลดต้นทุนการผลิตข้าว. (ออนไลน์) เข้าถึงจาก http://www.angthong.doae.go.th/doc/doc_knowledge/doc_canpaige.doc : 2554. (สืบค้นวันที่ 26 ธันวาคม 2554).
- ธัญญ์พิชา เถระรัชานนท์. 2554. ขาวนาหั่วกั่วหน้ารับ สารชีวภาพทำเอง : ยาวีเศษจริง. วารสารเศรษฐกิจการเกษตร ปีที่ 57(657) : 2-4.
- ปิยรัตน์ บรรณาลัย. 2554. ทำนาข้าวจากการใช้ “น้ำหมักชีวภาพ” (Bioextract : BE) “ปุ๋ยอินทรีย์” ทดแทนการใช้ปุ๋ยและสารเคมี”. วารสารเศรษฐกิจการเกษตร ปีที่ 57(655) : 2-3.
- สุทิน หิรัญอ่อน. สารชีวภัณฑ์. (ออนไลน์) เข้าถึงจาก http://www.angthong.doae.go.th/doc_knowledge/doc_canpaige.doc : 2554. (สืบค้นวันที่ 26 ธันวาคม 2554).
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. โครงการส่งเสริมและขยายผลการจัดการลดต้นทุนการผลิตข้าวในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยา ปี 2552. (ออนไลน์) เข้าถึงจาก <http://www.oae.go.th/download/article/2010227153629.pdf> : 2554. (สืบค้นวันที่ 28 ธันวาคม 2554).
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. “ต้นทุนการผลิตข้าว ข้าวนาปี ปี 2553 ทั้งประเทศ”. (ออนไลน์) เข้าถึงจาก http://www.chainat.go.th/sub/moac/main_manu/other/capital/production.htm : 2554. (สืบค้นวันที่ 26 ธันวาคม 2554).
- สมหมาย อุดมวิจิต และสุวรรณา ประณีตวตุกุล. 2552. การประเมินรูปแบบสมการการผลิตข้าวในประเทศไทย. วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 16 (1) : 75.
- อัทธ์ พิศาลวานิช. 2554. การเปรียบเทียบศักยภาพการผลิตและการค้าข้าวไทยและเวียดนามในตลาดอาเซียน. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 31(2) : 158,162.

การสังเคราะห์งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต

Synthesizing Various Findings of Research about the Development of Achievement Motivation According to P.A. Payutto's Concept

ภทรพร ยุทธาภรณ์พิณิจ

Phattharaphon Yutthaphonphinit

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตบางพระ

บทคัดย่อ

การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์วิธีดำเนินการดำเนินงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต ประกอบด้วย วิธีการวิจัย ประชากรที่ศึกษา และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสังเคราะห์องค์ความรู้ของการวิจัยที่ดำเนินการกับผู้เรียนต่างระดับชั้น ตั้งแต่ 1) ระดับชั้นประถม 2) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 4) ระดับอุดมศึกษา โดยใช้กรอบแนวความคิดเดิมปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน

ผลการวิจัย พบว่าผู้เรียนทุกระดับชั้นได้รับประโยชน์ และสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองได้อย่างชัดเจน กล่าวคือ ผู้เรียนเพิ่มความสนใจ ความพยายาม ความเอาใจใส่และการใช้สติปัญญาไตร่ตรองในการทำงาน/กิจกรรม/กิจวัตรประจำวันอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูล ต่อตนเองและผู้อื่นและสังคม

คำสำคัญ: แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต สังเคราะห์งานวิจัย ไตรสิกขา

Abstract

This research aimed at synthesizing various findings of research about the development of motivation achievement according to P.A. Payutto's Concept. The scope of the study consisted of methodology, population, instrument, and findings. The research was conducted with the students studying in 4 levels: primary school, secondary school, high school, and a bachelor degree. The study synthesized all of the data under a conventional theory adapted to suit both ages and characteristics of the students.

The study found that students at all levels had gained benefits from and could notably adapt themselves according to the concept. Their motivation achievement was shown, namely, attention, enthusiasm, and carefulness. Also, they were able to use a psychological ability to do their work and routine activities. All activities were done with full capacity in order to gain benefits to support both themselves and others in the society.

Keywords: achievement motivation, P.A. Prayudh Payutto's Concept, synthesis of research, Tri Sikkha

1. บทนำ

การสร้างและพัฒนาแรงจูงใจทางการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับวงการศึกษา เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนที่เป็นเยาวชนของชาติมีพฤติกรรมทางการเรียนที่ดี อันจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะพาตนเองให้ประสบความสำเร็จและห่างไกลสิ่งชั่วร้ายทั้งปวงในสังคม ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่อง การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต (พระพรหมคุณาภรณ์) ด้วยวิธีการสอนตามหลักไตรสิกขา โดยดำเนินการทั้งหมด 4 เรื่องด้วยกัน เริ่มต้นจากการทำวิทยานิพนธ์ปริญญาเอก สาขาจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นการสร้างรูปแบบในการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนว ป.อ. ปยุตโต ดำเนินการกับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 20 คน ปรากฏได้ผลดีเป็นอย่างยิ่ง ผู้เรียนมีคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิด ป.อ. ปยุตโต สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และผู้เรียนได้แนวทางแสดงพฤติกรรมและรายงานต่อตนเองได้อย่างชัดเจนว่า ผู้เรียนเพิ่มความตั้งใจ ความพยายาม ความเอาใจใส่และการใช้ปัญญาไตร่ตรองในการทำกิจกรรมอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม และมีกลุ่มตัวอย่างบางคนได้แสดงให้เห็นถึงความประทับใจต่อการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิด ป.อ. ปยุตโต โดยผู้วิจัยให้ทดลองรักษาศีล 5 ตามความสมัครใจ ผู้เรียนคนนั้นบอกว่าแรก ๆ รู้สึกอึดอัดมาก เพราะชอบการฆ่า ชอบเอาน้ำร้อนลวกมด ปลวก รู้สึกสนุกที่ได้เห็นมด ปลวก ดิ้นทุรนทุราย แต่เมื่อก่อนจบการพัฒนา ให้เขารายงานด้วยตนเองเรื่องผลจากการเข้ารับการพัฒนา เขาบอกว่า “อาจารย์ การฆ่ายังคงสนุกอยู่แต่การไม่ฆ่าสบายใจกว่า” และ “ผมไม่เคยรู้ว่าตัวเองมีความสำคัญและไม่เคยมีจุดมุ่งหมายอะไร เรียนไปวัน ๆ พอมาเห็นโครงการฝึกอบรมนี้ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความสุข และมองเห็นอนาคตตนเองมากขึ้น และได้เพื่อนมากขึ้นด้วย ปกติเป็นคนไม่มีเพื่อน” จึงเป็นแรงบัลดาลสำคัญให้ผู้วิจัยดำเนินการขอทุนวิจัยอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-ปัจจุบัน (2557) เพราะผู้วิจัยเชื่อว่าการที่งานวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งสามารถทำให้คนหนึ่งเปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดชีวิตคือเป็นความสำเร็จอย่างยิ่งแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบเดิมดำเนินการอีก 3 ครั้ง กับผู้เรียนต่างวัย ต่างชั้นเรียน ได้แก่ 1) ผู้เรียนระดับมัธยมปลาย 2) ผู้เรียนระดับประถมต้นและปลาย 3) ผู้เรียนระดับอุดมศึกษา โดยใช้กรอบแนวคิดเดิม ปรับเปลี่ยนจากกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน และประโยชน์ที่ผู้เรียนที่เข้าร่วมการพัฒนาทุกระดับรับได้อย่างชัดเจน ผลการวิจัยในทุกะดับได้ผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ เช่นเดียวกับการดำเนินงานในครั้งแรก แต่ละระดับก็จะมีเรื่องที่น่าประทับใจแตกต่างกันออกไป จึงอยากสังเคราะห์งานเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจโดยเฉพาะครู/อาจารย์ ได้นำไปปรับใช้ในห้องเรียน

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ตั้งแต่แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) เป็นต้นมา ได้มุ่งยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาให้คนมีความสุขและใช้ชีวิตที่ดีขึ้นตามแผนพัฒนาฯ ฉบับปัจจุบันคือ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ก็ยังคงมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญ นับว่าเป็นแนวคิดในการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของสังคม และสามารถสร้างความยั่งยืนได้ แต่เนื่องจากในช่วงแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับ 8 ประเทศประสบกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ประกอบกับการแพร่ขยายของข้อมูลในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้การดูแลปกป้องวัยรุ่นจากค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์เป็นไปได้ยากมาก วัยรุ่นจึงมีคุณธรรม จริยธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่เสื่อมลง การป้องกันเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน จึงน่าจะเป็นเรื่องที่เหมาะสมกว่าการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ และในปัจจุบันสถาบันที่สำคัญในสังคมคือ ครอบครัว การศึกษา และศาสนา มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดู ปลูกฝังค่านิยม และคุณธรรมน้อยลง (สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11) การแก้ไขปัญหาดังกล่าวในขณะนี้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยมากที่สุดควรจะเป็น การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของสถาบันการศึกษาที่จะต้องตระหนัก และหาวิธีการดำเนินการให้เป็นรูปธรรม ในที่นี้ผู้วิจัยสนใจจะพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต ซึ่งเป็นคุณธรรม ที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต เป็นแรงจูงใจที่ท่านพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต, 2538 : 486 - 512) ได้สรุปจากแนวคิดแรงจูงใจทางพุทธศาสนาที่มี 2 ประการ คือ ความอยากฝ่ายดีหรือกุศลธรรมฉันทะ และความอยากฝ่ายร้าย คือ ตัณหา ซึ่งมีรายละเอียดพอสรุปได้โดยสังเขป ดังนี้

1. **ตัณหา** หมายถึง ความกระหาย ความทะยานความ ความแส่นหา แรงจูงใจจากตัณหา เป็นความต้องการที่เกิดจากความเวทนาเป็นปัจจัย มีอวิชชา (ความไม่รู้) เป็นรากฐาน ตัณหาบีบคั้นบีบคั้นเป็นตัวกำกับการดำเนินชีวิตส่วนใหญ่ของมนุษย์ ตัณหานั้นนำไปสู่การแสวงหาให้ได้สิ่งต้องการมาเสพ และหากมนุษย์ตอบสนองความอยากของตนเองทุกเรื่อง ทุกครั้ง ความทะยานอยาก ก็มีได้หมดไป มีแต่จะเพิ่มขึ้นจนไม่มีที่สิ้นสุดแห่งความอยาก ดูได้จากความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบัน ก็มีรากเหง้าของปัญหาจากตัณหาของนักการเมืองที่กุมอำนาจ และชะตากรรมของประเทศ

2. **ฉันทะ** ในที่นี้คือ กุศลธรรมฉันทะ หมายถึง ความอยากในสิ่งที่ดีงาม สิ่งที่เกิดจากชีวิตจิตใจ สิ่งที่เป็นผลดีแก่ความเจริญงอกงามในทางที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น ฉันทะสัมพันธ์กับการกระทำ คือ กระทำเพื่อให้ความจริง และเพื่อสร้างภาวะดีงามที่เกิดขึ้นจากแนวคิดในเรื่องแรงจูงใจทางพระพุทธศาสนาข้างต้น พระเทพเวที (ป.อ.ปยุตโต, 2539 : 95-97) ได้กล่าวถึง แรงจูงใจที่ทำการศึกษามีหน้าที่สร้างให้เกิดขึ้น และเป็นแรงจูงใจที่เข้ากับหลักการของฉันทะ ท่านเรียกว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หรือความใฝ่ความเป็นเลิศที่เป็นความเป็นเลิศที่แท้ ซึ่งมีลักษณะดังนี้

ลักษณะที่ 1 คือ ทำให้เป็นเลิศทำให้ดีที่สุดในตำแหน่งงานนั้น ๆ หรือเรื่องนั้น ๆ ที่จะทำให้ งานนั้น ๆ จะดีเลิศได้อย่างไรเรื่องนั้น ๆ เต็มที่ได้อย่างไรทำให้ได้ถึงขนาดนั้น

ลักษณะที่ 2 คือ ความเป็นเลิศที่ดีที่สุดในตำแหน่งความสามารถของเรา หมายความว่า เราจะทำอะไรก็ทำให้ดีที่สุดในตำแหน่งที่เราทำได้ เต็มขีดความสามารถตามศักยภาพของเรา ทำให้ดียิ่งขึ้นในแต่ละครั้ง โดยไม่มุ่งหวัง แข่งขันกับผู้อื่น

ลักษณะที่ 3 คือ บุคคลจะต้องพิจารณาว่างานนั้น สิ่งนั้น เป็นสิ่งที่เกิดจากและเป็นประโยชน์ต่อชีวิต และสังคม จึงทำ และเมื่อทำแล้ว งานนั้น สิ่งนั้น เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นทางสังคม ทั้งนี้อาจมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของงานนั้น ๆ และความสามารถของบุคคลนั้น

พระเทพเวทียังได้กล่าวไว้อีกว่า (ป.อ.ปยุตโต, 2536: 96-97) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในแบบที่ท่านกล่าวไว้ แม้จะไปอยู่ในระบบแข่งขันก็จะชนะโดยไม่ต้องแข่งขันกับผู้อื่น ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ข้างต้น จะทำไปเองโดยไม่ตั้งใจ แข่งขัน แต่จะชนะโดยที่ว่าเขาจะทำให้งานนั้นเป็นเลิศ เพราะต้องการให้งานนั้นดีที่สุดในตัวของมันเอง ดังนั้น เมื่อเขาเหล่านั้นจะประกอบภารใด ๆ ก็จะทำให้ได้ดีที่สุด ทำเต็มกำลังความสามารถของตนเอง เขาเหล่านั้นก็จะอยู่ในระบบแข่งขันได้ การสร้างความเป็นเลิศในแบบนี้จะส่งเสริมความเป็นมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันสร้างความเป็นเลิศ และจะต้องทำให้ความสำเร็จของบุคคลคนหนึ่ง เป็นความสำเร็จของตนเอง ผู้อื่น และสังคมด้วยรูปแบบการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ฯ โดยใช้หลักกระบวนการไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ที่มีรายละเอียดเป็นแนวทางและได้ปรากฏว่าได้ผลดีเป็นอย่างยิ่ง (ภทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ, 2547 : 237-239) กล่าวคือเยาวชนกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความตั้งใจ พยายาม เอาใจใส่ และใช้ปัญญาไตร่ตรอง ในการทำกิจกรรมอย่างเต็มความสามารถ มุ่งประโยชน์เน้นเกิดแก่ตนเอง ผู้อื่น และสังคม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำรูปแบบการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับเยาวชนซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับประถมศึกษา เป็นการวิจัยอีกครั้งที่ได้งบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และงบประมาณแผ่นดินของมหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราชตามลำดับ โดยผู้วิจัยได้นำข้อบกพร่องจากการสร้างรูปแบบการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในทั้ง 3 ครั้ง มาปรับปรุง ทั้งในส่วนรายละเอียดกิจกรรมให้สอดคล้องกับช่วงวัยผู้เรียน และเน้นไปในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะคุณธรรมที่เกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง และสำหรับการวิจัยกับผู้เรียนในช่วงวัยมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบผลการเรียน (เกรดเฉลี่ย) ด้วยปรากฏว่าร้อยละ 80 มีผลการเรียนสูงขึ้นกว่าเดิมได้ รวมทั้งได้ผลดีเช่นเดียวกับการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ฯ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ภทรพร ยุทธาภรณ์

พินิจ, 2550 และ 2554) จึงทำให้เห็นว่าผู้เรียนทุกระดับชั้นตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาทั้ง 2 ช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายต่างก็สามารถพัฒนาได้ผลเป็นอย่างดีโดยมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรนำมาปรับใช้กับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาบ้าง เป็นการพัฒนาและเตรียมทรัพยากรบุคคลให้กับสังคมโดยได้รับทุนสนับสนุนงบประมาณการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เปลี่ยนแปลงวิธีหรือกระบวนการในการพัฒนา คือ ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) เพราะเป็นวิธีการพัฒนาที่ชัดเจนให้ผลเป็นรูปธรรม และเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยอยู่แล้ว นอกจากนี้จะเป็นการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิด ป.อ.ปยุตโต ให้เกิดขึ้นกับเยาวชนได้แล้ว ยังส่งผลต่อเนื่องให้เยาวชนพาตนเองให้ห่างไกลจากความหมกมุ่นทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์หรือการอยู่ร่วมกันก่อนการสมรส การทำแท้ง การติดเกมคอมพิวเตอร์ และการใช้สารเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาอย่างมากในปัจจุบันและปรากฏว่าผู้เรียนในระดับนี้ก็สามารถพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต ได้เป็นอย่างดี เช่นเดียวกับผู้เรียนทุกระดับที่ผ่านมา ผู้วิจัยจึงต้องการสังเคราะห์งานวิจัยของผู้วิจัยทั้ง 4 เรื่อง ให้เห็นภาพรวม เนื่องจากหากเยาวชนมีแรงจูงใจข้างต้น จะมีความมุ่งมั่นในการเรียน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งยังคำนึงถึงประโยชน์ และเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น และส่วนร่วมทำให้ไม่มีเวลา และความคิดในทางที่ผิดศีลธรรม หากเป็นเช่นนั้นได้ สังคมไทยลดหน้าตาเทียมอารยะประเทศ และคงไว้ซึ่งความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตาต่อกัน ตามบริบทของสังคมไทย

วัตถุประสงค์ของโครงการสังเคราะห์งานวิจัย

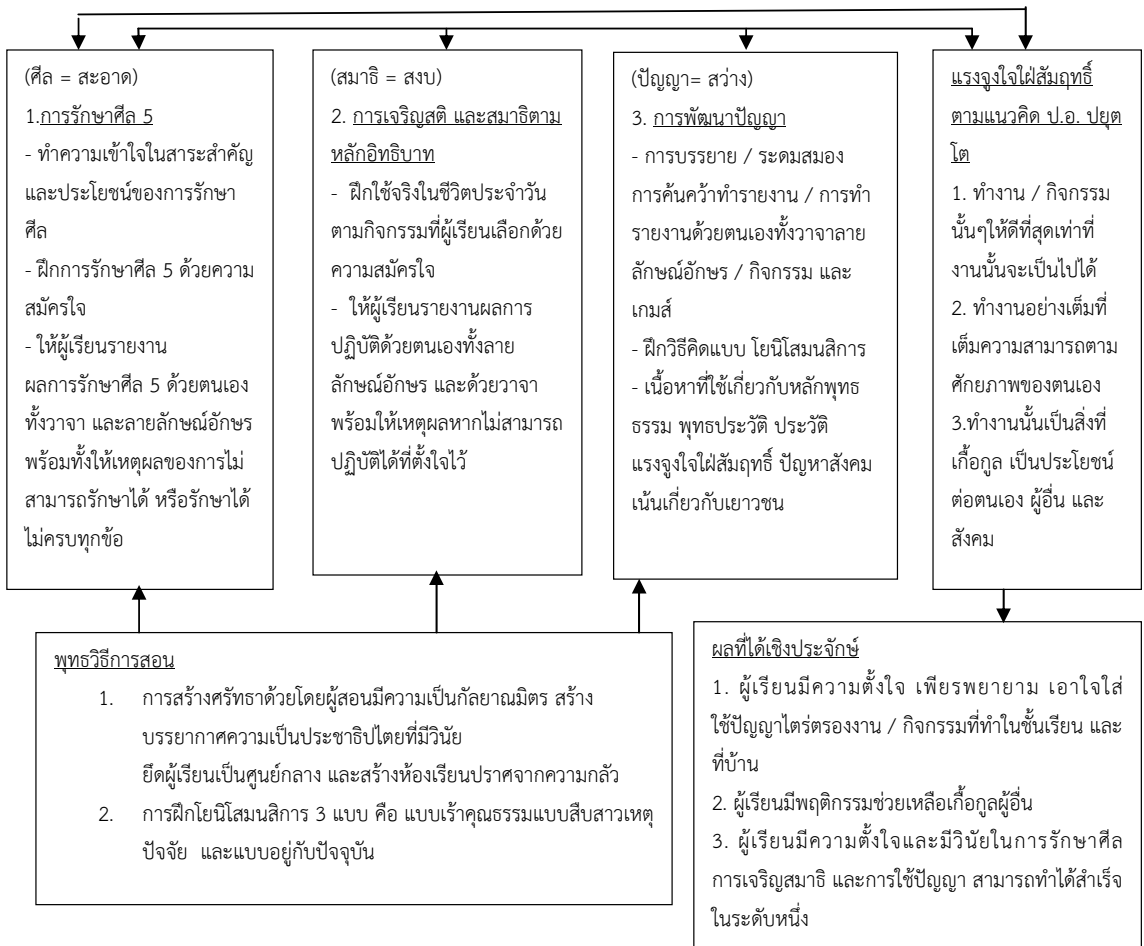
1. เพื่อสังเคราะห์วิธีการดำเนินงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต ประกอบด้วยวิธีการวิจัย ประชากรที่ศึกษา และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
2. เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัยองค์ความรู้/นวัตกรรมงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต ประกอบด้วยผลการเรียนการสอน และการนำผลการวิจัยไปใช้

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ งานวิจัยการสร้างรูปแบบการพัฒนาและการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต ที่ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2557 จำนวน 4 เรื่อง

กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษา และทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน กระบวนการศึกษา หรือกระบวนการพัฒนาทางปัญญาตามหลักพุทธธรรม ได้แก่ ระบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีคือ ปรัชญาสุตต (กัลยาณมิตร) และโยนิโสมนสิการ กระบวนการในการศึกษา (ไตรสิกขา) ความรู้ทางพุทธธรรมเกี่ยวกับสติและสมาธิ บุคลาธิษฐาน และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura) ร่วมกับการศึกษาเรื่องจินตภาพ และการศึกษาของแมคเคลแลนด์ (McClelland) และคนอื่นๆ ในเรื่องการเพิ่มหรือพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แนวทางสากล ซึ่งสรุปได้ว่าการศึกษิตตามแนวทฤษฎีจิตวิทยานั้น เป็นเรื่องที่เทียบเคียงหรือเป็นเรื่องใกล้เคียงกับการศึกษาตามหลักพุทธธรรม แต่จะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีของแบนดูรา หรือ แมคเคลแลนด์ก็ตาม หลักพุทธธรรม ก็ได้กล่าวไว้อย่างลึกซึ้ง ชัดเจน และครอบคลุม ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต มาดำเนินการโดยยึดไตรสิกขาเป็นหลัก แสดงในแผนภาพซึ่งเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

2. ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต จำนวน 4 เรื่อง (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547- ปี พ.ศ. 2557) โดย ดร.ภทรพร ยุทธธารณพิปัจ

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	แหล่งสนับสนุนงบประมาณ	ปีที่แล้วเสร็จ (พ.ศ.)	วิธีดำเนินการวิจัย				ผลการวิจัย
				วิธีวิจัย	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	สถิติที่ใช้	
1	รูปแบบการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต	มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาสีราช และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นงานวิทยานิพนธ์ระดับคุณวุฒิปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)	2547	เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ Pre-Post Experimental Design คือ การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต ด้วยไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา-สวดมนต์) โดยมีรายละเอียดในแต่ละกิจกรรมดังนี้ 1) ให้ผู้เรียนทดลองรักษาศีล 5 อย่างสม่ำเสมอแล้วให้รายงาน 2) ให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมในชีวิตประจำวัน 3 อย่าง เช่น ทานข้าว	นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.2) โรงเรียนคิณภูมิวิทยา จังหวัดจันทบุรี โดยมีข้อตกลงให้เป็นนักเรียนที่ค่อนข้างมีปัญหาด้านพฤติกรรม จำนวน 20 คน	แบ่งเป็น 2 ชนิด 1. เครื่องมือวัดความสำเร็จในการพัฒนา 1.1 แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต 1.2 แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนจากผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย 1.3 การรายงานตนเองทั้งทางวาจาและลายลักษณ์อักษร 1.4 แบบสอบถามผู้ปกครอง 2. เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา 2.1 คู่มือกิจกรรมการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต	1. ใช้สถิติพรรณนา X จำนวน SD และร้อยละ 2. ใช้ t-test dependent ในการทดสอบค่าความเปลี่ยนแปลง ระดับค่าคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต 2. คะแนนเฉลี่ย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต ของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 3. ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมและรายงานตนเองอย่างชัดเจนว่าสามารถพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้ กล่าวคือ ผู้เรียนเพิ่มความตั้งใจ ความพยายามความเอาใจใส่ และการใช้สติปัญญาไตร่ตรองในการทำกิจกรรมอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลตนเอง ผู้อื่น และสังคม	

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	แหล่งสนับสนุนงบประมาณ	ปีที่แล้วเสร็จ (พ.ศ.)	วิธีดำเนินการวิจัย				สถิติที่ใช้	ผลการวิจัย
				วิธีวิจัย	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	สถิติที่ใช้		
				อาบนำ แบ่งปัน ดูหนังสือ พงษ์ขาว ล้างจาน เป็นต้น แล้วดำเนินการทุกกิจกรรมอย่างมีอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ มีใจรักในงานที่ทำ ทำและทำอย่างตั้งใจ วิริยะ ทำกิจกรรมด้วยความขยันหมั่นเพียร จิตตะ เอาใจใส่ในสิ่งที่ทำ และวิมังสาใช้สติปัญญาไตร่ตรองในงานที่ทำ		2.2 กิจกรรมตามหลักไตรสิกขา ได้แก่ 1) การรักษาศีล 5 ด้วยความสมัครใจ 2) การเจริญสติและสมาธิหลักอิทธิบาท การเจริญสมณะสมาธิ การเจริญสมาธิแบบจินตภาพ และการเจริญสมาธิแบบหลวงพ่อยืน โดยใช้อ้อและแขนคือหัวใจ 3) การพัฒนาปัญญาด้วยเกมส์/กิจกรรมต่างๆ เน้นความเป็นกัลยาณมิตรของผู้สอน และความจริงใจที่มีต่อผู้เรียน รวมทั้งการยัดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นหลักสำคัญในการพัฒนา			4. มีการเปลี่ยนแปลงตนเองที่ผู้เรียนบางคนรายงานอย่างชัดเจนทั้งสายลักษณะอักษร และการรายงานหน้าชั้นเรียนอย่างน่าประทับใจ เช่น 4.1 ผู้เรียนคนหนึ่งชอบการฆ่า ทำร้าย ฆาตกรรม สัตว์มาก และเห็นเป็นความสนุกสนาน ซึ่งหลังจากเข้ารับการพัฒนาก็สามารถได้ด้วยตนเองว่า “การฆ่ายังคงสนุก ตื่นเต้น แต่การฆ่าสายใจกว่า” 4.2 ผู้เรียนอีกคนสรุปว่า “การเรียนการใช้ชีวิตที่ผ่านมามองตนเองไม่มีความหมาย ใช้ชีวิตไปวันๆ ไม่รู้จะเรียนไปทำไม หรือทำกิจกรรมต่างๆ ไปทำไม หลังจากเข้ารับการพัฒนา เขารู้สึกว่าตัวเองเป็นคนมีค่า และรู้ว่าการตั้งใจทำกิจกรรม ตั้งใจเรียน ทำให้ชีวิตมีคุณค่า 4.3 ผู้เรียนหลายๆ คน เห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มมากขึ้น และเห็นว่าการเจริญสมาธิหลักอิทธิบาท คือกิจกรรมที่เลือก 3 กิจกรรมที่ทำให้ได้อย่างมีอิทธิบาท ได้ผลดีแก่ตนเองอย่างมากการได้รักษาศีลก็รู้สึกสบายใจ และที่สำคัญได้รับคำชมเชยจากผู้ปกครองมากขึ้น ซึ่งบางคนไม่เคยได้รับคำชมเชยมาก่อนเลย

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	แหล่งสนับสนุนงบประมาณ	ปีที่แล้วเสร็จ (พ.ศ.)	วิธีดำเนินการวิจัย				สถิติที่ใช้	ผลการวิจัย
				วิธีวิจัย	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย			
2	การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของปอ. ปยุตโต	สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ(สกววิจัยแห่งชาติ)	2552	เป็นการวิจัยประยุกต์ โดยประยุกต์ใช้รูปแบบที่ได้แล้วจากการวิจัยเรื่อง 1 มาใช้ในการพัฒนาสื่อไตรสิกขา (ศีล สมถิ ปัญญา) เน้นการสร้างศรัทธา ด้วยความเป็นกัลยาณมิตรและโยนิโสมนสิการ 3 1) คิดแบบเร่งคุณธรรม 2) คิดแบบสืบสาเหตุปัจจัย และ 3) คิดแบบอยู่กับปัจจุบัน และทำให้เกิดกิจกรรมในชีวิตประจำวันอะไรก็ได้ 3 อย่าง เช่น แปร่งฟัน อบน้ำ ทานอาหาร เล่นกีฬา ฯลฯ แล้วทำอย่างมีอิทธิบาท 4 คือ ตั้งใจ ยึดมั่น เพียร เอาใจใส่และใช้สติปัญญาไตร่ตรอง รวมกับการเจริญสมาธิแบบจินตภาพ คือจินตนาการถึงความสำราญในระยั้ง	เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 โรงเรียน จัดใน 3 ลักษณะ คือ 1) จัดในลักษณะ day camp ต่อเนื่องเป็นเวลา 8 วันๆ ละ 5-6 ชั่วโมง รวม 42 ชั่วโมง 2) จัดเป็นช่วง สัปดาห์ละ 2 วัน ติดต่อกัน 4 สัปดาห์ 3) จัดในช่วงเย็นหลังเลิกเรียน ประมาณวันละ 2 ชั่วโมง ติดต่อกัน 4-6 ชั่วโมง	เครื่องมือที่ใช้เหมือนกันเพียงแต่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบในรายละเอียดของกิจกรรม มีการสร้างสรรบอร์ดในเรื่องของการป้องกันสาเหตุและการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร 2) แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ปอ. ปยุตโต 3) แบบสังเกตความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนโดยผู้ปกครองและผู้วิจัย 4.) การรายงานตนเองด้วยวาจา และถ่ายลักษณะกิจกรรมประกอบ การวาดภาพบรรยาย 5) ข้อคิด คำคม บทกลอน สุภาษิต และบทเพลงเพื่อชีวิต เป็นเครื่องช่วยกระตุ้น สร้างและพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ปอ. ปยุตโต	1. ใช้สถิติพรรณนา จำนวนร้อยละ, X, SD 2. ใช้เปรียบเทียบ t-test dependent และ t-test independent	ได้ผลเหมือนข้อ 2 และ 3 และมีสิ่งที่ต่างกันคือลักษณะการจัดเป็น day camp หรือจัดสัปดาห์ละ 2 วัน 4 สัปดาห์ จัดดำเนินการ 2 สัปดาห์ วันละ 1-2 ชั่วโมง ทุกลักษณะการจัดให้ผลไม่แตกต่างกัน เนื่องจากรูปแบบการพัฒนาเป็นรูปแบบที่ดี รวมทั้งผลการพัฒนาเรื่อง 1 และมีความประทับใจ การเปลี่ยนแปลงตนเองของผู้เรียนเช่นกัน 4.1 ผู้เรียนคนหนึ่ง และมีเพื่อนไทยมาเข้ารับการพัฒนาด้วย กอดกัน หยอก ล้อกันในห้องเรียน และเลิกกับแฟน ขณะอยู่ระหว่างการพัฒนา ด้วยความสมัครใจทั้งสองฝ่าย เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงตนเองทุกอย่าง ของการพัฒนา หลังจากจบการพัฒนา ผู้วิจัยติดตามต่อปรากฏว่าเด็กผู้หญิงตั้งใจเรียนมากขึ้นจากเดิมที่เคยได้เกรดเฉลี่ย 1 กว่า กลายเป็นได้เกรดเฉลี่ย 3 กว่า และสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ตั้งใจเรียนจนจบปริญญาตรี และกำลังศึกษาต่อปริญญาโท	

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	แหล่งสนับสนุนงบประมาณ	ปีที่แล้วเสร็จ (พ.ศ.)	วิธีดำเนินการวิจัย				
				วิธีวิจัย	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	สถิติที่ใช้	ผลการวิจัย
				และระยะยาวของ ตนเอง - ให้ผู้เรียนร่วม กิจกรรมพัฒนา ปัญญาต่างก็ สนุกสนานและมี สาระ เช่น กิจกรรม จัดบอร์ด ร้องเพลง เพื่อชีวิต ระดมสมอง มองปัญหาวิสัยทัศน์และ หาทางแก้ไข ฯลฯ ใน ทุกกิจกรรมผู้เรียน จะต้องลงมือทำด้วย ตนเอง และรายงาน ผลด้วยตนเองทั้ง วาจาและลายลักษณ์ อักษรที่สำคัญผู้สอนมี ความเป็น กัลยาณมิตรตลอด ระยะของการพัฒนา รวมทั้งสร้าง บรรยากาศ ประชาธิปไตยตลอด ระยะเวลาด้วย				4.2 ผู้เรียนหลายคนที่มีลักษณะคล้ายเป็นเด็กออทิสติก สามารถเข้าสังคมได้มากขึ้นและตั้งเป้าหมายในชีวิตเป็นสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ในเรื่องที่ต้องการเรียน 4.3 ผู้เรียนส่วนมากเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มมากขึ้น รู้จักการตั้งเป้าหมายในชีวิตทั้งระยะสั้นและระยะยาว และประสบความสำเร็จพอสมควรกับเป้าหมายของตนเอง

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	แหล่งสนับสนุนงบประมาณ	ปีที่แล้วเสร็จ (พ.ศ.)	วิธีดำเนินการวิจัย				สถิติที่ใช้	ผลการวิจัย
				วิธีวิจัย	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	สถิติที่ใช้ในการวัด		
3	การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต กรณีศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองน้ำขุ่น	งบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	2554	เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์โดยใช้รูปแบบเดิมจากการวิจัยเรื่องที่ 1 คือการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโตด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำเร็จรูป	กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย จำนวน 4 กลุ่มละ 23-25 คน รวม 98 คน ของโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่งในจังหวัดนนทบุรี 2 โรงเรียน คือ 1) โรงเรียนบ้านคลองม่วง ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบัวทอง นนทบุรี และ 2) โรงเรียนวัดลำโพ ตำบลลำโพ อำเภอบางบัวทอง นนทบุรี เป็นโรงเรียนที่ทั้งผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองสนใจและสมัครใจให้นักเรียนเข้าร่วมการพัฒนา	เครื่องมือที่ใช้มี 5 แบบ คือ 1) คู่มือการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ซึ่งปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน เช่น - ให้มีการรายงานด้วยลายลักษณ์อักษรน้อยลง ให้วาดรูปภาพประกอบจากให้รายงานด้วยวาจามากขึ้น - เพิ่มเติมการนำเสนอแบบหลวงเพื่อเขียนซึ่งใช้มือและแขนประกอบสอดคล้องกับผู้เรียนมากกว่าสมมติ ทำให้ง่ายต่อผู้เรียนจดจำอยู่กับมือและแขนที่ต้องทำท่าทาง - เพิ่มเติมและตัดกิจกรรมบางอย่างออก เช่น เพิ่มในเรื่องของสิ่งที่จะในการอบรม	สถิติที่ใช้ในการวัดข้อมูล เช่น ปริมาณ คือจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test dependent และ t-test independent	1) ผลการวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณพบว่า - ผู้เรียนที่เข้ารับการพัฒนาทั้ง 2 โรงเรียน และ 2 ช่วงชั้น มีคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 - ผู้เรียนที่เข้ารับการพัฒนาทั้ง 2 โรงเรียน และ 2 ช่วงชั้น มีคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต ทั้งก่อนและหลังการพัฒนาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ (คุณภาพ) - ผู้เรียนที่เข้ารับพัฒนามีความรู้ ทักษะในการรักษาศิลปะ 5 การเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท และการพัฒนาปัญญาด้วยการสร้างศรัทธาและโยนิโสเมสิกการ โดยรายงานด้วยตนเองทั้งจากและลายลักษณ์อักษร การวาดภาพประกอบ - ผู้เรียนที่เข้ารับการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพิ่มมากขึ้น โดยพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ชัดเจนคือ ผู้เรียนมีความตั้งใจมากขึ้น มีความพยายาม เอาใจใส่ และใช้สติปัญญาไตร่ตรอง รวมทั้งคำนึงถึงสิ่งที่เกิดก่อนตนเอง ผู้อื่นและสังคม เห็นได้ชัดในเชิงประจักษ์ อันโดย ผู้ปกครอง ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย ได้เห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมชัดเจน	

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	แหล่งสนับสนุนงบประมาณ	ปีที่แล้วเสร็จ (พ.ศ.)	วิธีดำเนินการวิจัย			
				วิธีวิจัย	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	สถิติที่ใช้
4	การพัฒนาแรงจูงใจไม่สัมพันธ์ตามแนวคิดของปอ. ปยุตโตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	งบประมาณเงินรายได้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	2557	การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงคุณภาพคือการวิจัยที่มุ่งทำความเข้าใจถึงลักษณะของปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยเน้นการตีความความหมายของข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกตและการสนทนากับผู้เกี่ยวข้อง การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยที่มุ่งทำความเข้าใจถึงลักษณะของปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยเน้นการตีความความหมายของข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกตและการสนทนากับผู้เกี่ยวข้อง	นักศึกษาระดับอุดมศึกษาภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ในวิชาพื้นฐาน ได้แก่ วิชาจิตวิทยาทั่วไป 3 กลุ่ม จำนวน 68 คน วิชาการศึกษา 35 คน วิชาพัฒนาศิลปะ 2 กลุ่ม จำนวน 22 คน และรวมภาคเรียนที่ 3/2555 วิชาจิตวิทยาทั่วไป 1 กลุ่ม จำนวน 19 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 144 คน จำนวนคนในชั้นเรียนได้ 106 คน เกือบ 10% ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 120 คน	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเหมือนกับการวิจัยเชิงปริมาณที่ 3 แต่แตกต่างกันตรงที่การเก็บข้อมูลเป็นแบบอิสระ ไม่มีการกำหนดกรอบการวิจัยไว้ล่วงหน้า การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยที่มุ่งทำความเข้าใจถึงลักษณะของปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยเน้นการตีความความหมายของข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกตและการสนทนากับผู้เกี่ยวข้อง	ใช้สถิติจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test independent

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	แหล่งสนับสนุนงบประมาณ	ปีที่แล้วเสร็จ (พ.ศ.)	วิธีดำเนินการวิจัย				
				วิธีวิจัย	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	สถิติที่ใช้	ผลการวิจัย
				ผู้สนใจสามารถนำไปปรับใช้ได้		ห้องเรียนที่ปราศจากศูนย์กลาง รวมทั้งสร้างความกลัว ได้เลิกบางกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมกับวัยนี้ เช่น 1) การละลายพฤติกรรม 2) การเล่นเกมสติกดาบล้มลุก 3) การกำหนดเป้าหมาย เนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมกับวัยเด็กและวัยรุ่นมากกว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (ผู้เรียนที่เป็นนักศึกษา)		-ผู้วิจัยปรับปรุงคู่มือให้สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน โดยเสริมกิจกรรมต่างๆ เข้าไป กิจกรรมที่เสริมและบางกิจกรรมที่ตัดออก ดูรายละเอียดในช่องเครื่องมือ

3. ผลการสังเคราะห์งานวิจัย

งานวิจัยการเรียนการสอน เรื่อง การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต จำนวน 4 เรื่อง โดยนักวิจัย คือ ดร.ภทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ และคณะสามารถสรุปการสังเคราะห์โดยสังเขปได้ดังนี้

3.1 รูปแบบที่ใช้ในการพัฒนาแรงจูงใจ ทุกเรื่องใช้กระบวนการไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา-สะอาด สงบ สว่าง) เน้นวิธีการสอนด้วยการสร้างศรัทธา ใช้ความเป็นกัลยาณมิตรตลอดเวลา และฝึกโยนิโสมนสิการ คือการฝึกการคิด 3 แบบ 1) แบบเร้าธรรม 2) แบบสืบสาเหตุปัจจัย และ 3) แบบอยู่กับปัจจุบัน รูปแบบนี้เหมาะกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยสามารถใช้ได้ผลดีเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต

3.2 ระยะเวลาที่ใช้ไปในการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต ส่วนมากอยู่ระหว่าง 15-42 ชั่วโมง ผู้เรียนในส่วนที่เป็นเยาวชนที่อายุน้อยจะใช้เวลาในการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต นานกว่าผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา

3.3 ช่วงเวลาในการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต ไม่มีความแตกต่างในเรื่องความสำเร็จของการพัฒนา ไม่ว่าจะจัดในเวลาใด ได้แก่ 1) จัดเป็น day camp ต่อเนื่องกัน 6-8 วัน ๆ ละ 6 ชั่วโมง 2) จัดหลังเลิกเรียน 1-2 ชั่วโมง/วัน สัปดาห์ละ 3 วัน ติดต่อกันประมาณ 5-6 สัปดาห์ 3) จัดเฉพาะเสาร์-อาทิตย์ สัปดาห์ละ 2 วัน 3-4 สัปดาห์ 4) จัดแทรกในชั่วโมงเรียนวิชาต่าง ๆ ประมาณครั้งละ 1-2 ชั่วโมง ซึ่งผลการวิจัยพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ทุกช่วงเวลาที่ทำเนิการนั้น ทุกเรื่อง ผู้เรียนสามารถพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต ได้ทั้งสิ้น

3.4 กิจกรรมในกระบวนการไตรสิกขา

3.4.1 การรักษาศีล 5 ให้ผู้เรียนทุกระดับชั้นรักษาศีลอย่างสมัครใจ ผู้สอนอธิบายความหมายของศีลให้ชัดเจน เป็นการท้าทายผู้เรียนให้ทดลองรักษาศีล ว่าคนอย่างเราจะทำได้แค่ไหน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนทุกระดับมีความตั้งใจ และมีวินัยในการรักษาศีล และทุกคนรายงานตามความเป็นจริง มีจำนวนไม่น้อยที่รายงานว่าตนเองรักษาศีลข้อใดไม่ได้ เพราะเหตุใด ทุกคนซื่อสัตย์และรายงานตามความเป็นจริง แต่ในช่วงท้ายการพัฒนา ผู้เรียนร้อยละประมาณ 80 สามารถรักษาศีลได้ครบทุกข้อ

3.4.2 การเจริญสติและสมาธิ ดำเนินการใน 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) การเจริญสติและสมาธิตามหลักอิทธิบาท ให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมในชีวิตประจำวัน 3 อย่าง เช่น แปร่งฟัน อาบน้ำ ออกกำลังกาย เรียน ทำการบ้าน เป็นต้น แล้วทำอย่างมีอิทธิบาท 4 คือ มีใจรักในงานที่ทำ(ฉันทะ) มีความเพียรพยายาม(วิริยะ) เอาใจใส่(จิตตะ) และใช้สติปัญญาไตร่ตรองในการทำ(วิมังสา) 2) การเจริญสมาธิแบบสมถะสมาธิ ทำในเวลาก่อนเริ่มเรียนประมาณ 10-12 นาที เพื่อให้สงบก่อนการพัฒนาจะประสบผลสำเร็จ 3) การเจริญสมาธิแบบจินตภาพ ให้ผู้เรียนจินตนาการถึงความสำเร็จของตนเองเป็นระยะ ๆ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้เกิดกำลังใจ และจินตนาการไปถึงสถานที่ที่ตนชอบออกไปในที่ที่มีอากาศดี สงบ และสวยงาม เพื่อให้เกิดความผ่อนคลาย และ 4) สมาธิแบบใช้มือและแขน เรียกว่าสมาธิแบบหลวงพ่อดำเทียน จิตของผู้เรียนจะจดจ่ออยู่ที่มือ ทุกกลุ่มจะทำสมาธิทุกแบบข้างต้น แต่แบบที่ 4 จะได้ผลมากกับผู้เรียนในระดับวัยเด็ก แบบสมถะสมาธิใช้ไม่ค่อยได้ผลกับผู้เรียนวัยเด็ก รวมทั้งวัยอื่นๆด้วย

3.4.3 กิจกรรมในการพัฒนาปัญญา มีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เข้ารับการพัฒนา โดยผู้เรียนที่อยู่ในวัยเด็กตอนกลาง และวัยรุ่น ใช้กิจกรรมที่ต้องใช้พลัง การรายงานด้วยวาจาและการวาดภาพระบายสีเป็นหลัก ต่างจากวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เน้นกิจกรรมระดมสมอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การรายงานด้วยวาจาและลายลักษณ์อักษรเป็นหลัก

3.5 ผลการวิจัย ทั้ง 4 เรื่อง พบว่า 1) ผู้เรียนที่เข้ารับการพัฒนามีคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) จากการสังเกตของผู้วิจัยและ

ผู้เรียนสามารถรายงานตนเองได้ว่า มีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ มีใจรักในงานที่ทำมากขึ้น มีความพากเพียรพยายาม และเอาใจใส่ต่องาน/กิจกรรมที่ทำมากขึ้น และใช้สติปัญญาไตร่ตรองในงาน/กิจกรรมที่ทำมากขึ้น และผู้เรียนรายงานด้วยงาน/กิจกรรมที่ทำ ได้รับคำชมเชยจากผู้ปกครอง เพื่อน และญาติมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. การสร้างศรัทธาด้วยความเป็นกัลยาณมิตร เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในทุกด้าน ให้ผู้เรียน ไม่เฉพาะการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต เท่านั้น เพราะจากการวิจัยนี้พบว่า คุณธรรม จริยธรรมหลายด้านได้ถูกพัฒนาไปพร้อม ๆ กันด้วย เช่น ความมีวินัยในตนเอง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การตรงต่อเวลาแต่ทั้งนี้หลักการที่สำคัญที่สุดก็คือ ผู้สอนจะต้องเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียน ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และพยายามสร้างห้องเรียนที่ปราศจากความกลัว ด้วยการพูดคุยเป็นกันเอง ให้อิสระตามความคิดกับผู้เรียน ยิ้มแย้มแจ่มใส กระตุ้นผู้เรียนให้มีความสนใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในทุกโอกาสและต้องให้ความสนใจ ดูแลผู้เรียนอย่างเท่าเทียมและสม่ำเสมอ

2. ผู้สอนต้องพยายามกระตุ้น ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเองก่อนเป็นอันดับแรกของการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพราะการที่ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเองจะก่อให้เกิดกำลังใจ และความพยายามที่จะทำทุกอย่างให้เกิดผลสัมฤทธิ์

3. การสอดแทรกกิจกรรมในการเรียนการสอนตามรายวิชาต่าง ๆ จะต้องสอดแทรกทุกโอกาสและเลือกให้เหมาะสมกับบทเรียน ผู้วิจัยค่อนข้างมั่นใจว่าสามารถนำไปปรับใช้ได้กับทุกรายวิชา แต่อาจจะต้องมีเทคนิคในการให้เป็นคะแนนเก็บ เช่น ให้รายงานเป็นลายลักษณ์อักษรการรักษาศีล การเจริญสติสมาธิ เทคนิคการฝึกสมองไบรท์ แล้วนำใส่รวมเป็นแฟ้มสะสมผลงานส่งก่อนสอบ อาจจะให้ 20 คะแนนแล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละวิชา

4. ผู้สอนที่จะนำไปปรับใช้ในห้องเรียน จะต้องทำความเข้าใจกับไตรสิกขา รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เทคนิคการฝึกสมองไบรท์ การทำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การฝึกสมาธิแบบต่าง ๆ เป็นต้น จนสามารถนำไปปรับใช้ได้จริง

5. ควรมีการติดตามผลผู้ที่เข้ารับการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต จนจบการศึกษา เข้าทำงาน และควรติดตามในลักษณะการให้กำลังใจ ชี้แนะแนวทาง และรับฟังเรื่องราวของผู้เข้ารับการพัฒนา เป็นการเสริมแรงทางบวกอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต อย่างยั่งยืน

6. ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต ให้ครบช่วงอายุ และระดับการศึกษาของผู้เรียน เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการวิจัยระดับประถมศึกษาทั้ง 2 ช่วงชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอุดมศึกษาแล้วและได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ขณะนี้เหลือเพียงระดับอนุบาลเท่านั้นที่ยังมิได้ดำเนินการ จึงควรวิจัยกับผู้เรียนระดับอนุบาลด้วยซึ่งผู้วิจัยคาดว่า การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมอาจจะยั่งยืนหากปลูกฝังตั้งแต่วัยอนุบาล

4. บทสรุป

สาระสำคัญของวิจัยทั้ง 4 ครั้ง เพื่อพิจารณาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยมากกว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดสากล (ตะวันตก) โดยใช้ไตรสิกขาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาปรากฏว่าได้ผลดี ผู้เข้ารับการพัฒนามีความตั้งใจความพยายาม ตามเอาใจใส่และใช้สติปัญญาไตร่ตรอง ในการทำงาน/กิจกรรมเพิ่มมากขึ้น และทำงาน/กิจกรรมทุกอย่างอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ และมุ่งมั่นในงาน/กิจกรรมนั้นเป็นประโยชน์แก่กุลตนเอง ผู้อื่น และสังคม ซึ่งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่เยาวชนของชาติ

5. กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ที่ให้ทุนสนับสนุนวิจัยทั้ง 4 เรื่อง ขอขอบคุณ คุณโสภณ สุภาพงษ์ ท่าน ป.อ. ปยุตโต (พระพรหมคุณาภรณ์) ศาตราจารย์สุน อมรวิวัฒน์ รองศาสตราจารย์บัญญัติ ปญฺญาลวงค์ และคุณณมล กิวนาร่า ที่เป็นแบบฉบับผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต เป็นแบบอย่างการดำเนินชีวิตที่งดงาม มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นตัวแบบที่ดีของสังคมไทย ซึ่งบางท่านก็เป็นผู้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั่วไป บางท่านก็เป็นบุคคลทั่วไปในสังคม และขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน รวมทั้งคณาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ และให้ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

6. เอกสารอ้างอิง

- เอก ธนะสิริ. 2538. **สมาธิกับคุณภาพชีวิต**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สยามน้ำ.
- ดิช นัท อันท์. 2544. **วิถีแห่งบัวบาน บทภาวนาเพื่อการบำบัดและการเปลี่ยนแปลง**, แปลโดย สุภาพร พงศ์พฤกษ์. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สยาม).
- ทศพร ประเสริฐสุข. 2525. **การสร้างโมเดลการสอนแบบกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สำหรับเด็กด้อยสัมฤทธิ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก. 2538. **พุทธธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม.
- เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์. 2550. **พัฒนาการมนุษย์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทธรรมดาเพรส จำกัด.
- ภทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ. 2547. **รูปแบบการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ. 2552. **การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต**. รายงานการวิจัย. เอกสารอัดสำเนา.
- ภทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ. 2554. **การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต กรณีศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดนนทบุรี**. รายงานการวิจัย. เอกสารอัดสำเนา.
- สุน อมรวิวัฒน์. 2528. **การสอนโดยการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไตรสาร.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2541. **จิตวิทยาการศึกษา**. ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Klein, Stephen B. 1982. **Motivation Biosocial Approaches**. New York : McGraw – HillBook Company.
- McClelland, David C. and Winter. 1969. **Motivating Economic Achievement**. New York : Free Press.

คุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนักบำบัดสปาตามความคิดเห็นของผู้บริหารธุรกิจสปา และผู้ใช้บริการชาวต่างชาติในจังหวัดชลบุรี

Desired Characteristics of Spa Therapists by the Spa Executives' and Foreign Customers' Opinion in Chonburi Province

จิตต์โสภิน มีระเกตุ

Jitsopin Merakate

ภาควิชาอุตสาหกรรมบริการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารธุรกิจสปาถึงคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนักบำบัดสปา 2) เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้บริการชาวต่างชาติถึงคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนักบำบัดสปาโดยการสุ่มจากผู้ให้บริการสปาชาวต่างชาติ จำนวน 361 คน และผู้บริหารธุรกิจสปาในจังหวัดชลบุรี 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากการศึกษาคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนักบำบัด 5 ประการ คือ ความรู้ ทักษะ ทัศนคติ ความสามารถ บุคลิกภาพ พบว่า บุคลิกภาพ และทัศนคติของนักบำบัดสปา เป็นคุณสมบัติสำคัญที่ทั้งผู้ใช้บริการสปาชาวต่างชาติและผู้บริหารธุรกิจสปาให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ย 4.91, 4.59 และ 4.67, 4.73 ตามลำดับ ประกอบกับความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สปา ความรู้ด้านสรีรวิทยา ความสามารถในการปฐมพยาบาล เป็นคุณสมบัติที่นักบำบัดสปาควรพัฒนา รวมถึงภาษาเฉพาะของกลุ่มผู้ใช้บริการชาวต่างชาติ เช่น ภาษารัสเซีย อาจจะมีมีความสำคัญมากกว่าภาษาอังกฤษเพื่อให้สามารถสื่อสารและบริการสปาแก่ผู้ใช้บริการชาวต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: นักบำบัดสปาคุณสมบัติอันพึงประสงค์ธุรกิจสปา เวลาว่าง

Abstract

The purposes of this study were to investigate the spa therapists' desired characteristics in accordance with spa business executives' opinions and foreign customers' viewpoints. Random sampling method was applied for 12 spa business executives and 361 foreign customers in Chonburi province. The instrument used in this study was a questionnaire created by the researcher and data were used to analyze percentage, mean and standard deviation.

According to the study, therapists' desired characteristics were divided into five aspects: knowledge, skill, attitude, ability and personality. It was found that spa business executives and foreign customers rated SPA therapists' personality and attitude as the most important features. The means scores were 4.91, 4.59, and 4.67, 4.73 respectively. Moreover, the SPA therapists should develop their knowledge in spa products, physiology, and first aid treatment. They should also know other foreign languages such as Russian which was somehow more important than English, in order to communicate and provide spa services more effectively to the particular target group of foreign customers or clients.

Keywords: SPA therapists, Desired characteristics, SPA business, Leisure

1. บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีแนวโน้มการแข่งขันที่สูงขึ้นทั้งที่เป็นผลจากการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) และจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งก่อให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีรูปแบบเฉพาะมากขึ้น ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2555-2559 โดยกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) เช่น การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Spiritual Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ (Meetings, incentives, conferencing, exhibitions: MICE Tourism) การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourism) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health & Wellness Tourism) ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยเป็นจุดหมายหนึ่งที่นักท่องเที่ยวจากภูมิภาคต่างๆ ให้ความสนใจ ทำให้ธุรกิจบริการส่งเสริมสุขภาพ เช่น สปาเพื่อสุขภาพและธุรกิจบริการนวดไทย สามารถก่อเกิดรายได้ต่อเนื่องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นับเป็นผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศทั้งระบบ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2556)

หากแบ่งประเภทสถานประกอบการสปาตามนิยามของ International Spa Association (ISPA) พบว่าประเทศไทยมี สปาทั่วไป (Day Spa) ร้อยละ 68 และอีกร้อยละ 28 เป็นสปาในโรงแรมและรีสอร์ท (Hotel & Resort Spa) ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 3 และ 1 เป็น medical spa และ destination spa ตามลำดับ (Department of Trade Negotiations, 2011) ซึ่งสปาที่ได้รับความนิยมมากที่สุดและเป็นรายได้หลักคือสปาในโรงแรมและรีสอร์ท (Hotel & Resort Spa) ซึ่งมีกลุ่มตลาดหลักเป็นชาวต่างชาติที่มีกำลังซื้อสูง และสปาทั่วไป (Day Spa) นอกจากนั้นจากการศึกษา ยังพบอีกว่าผู้ใช้บริการกลุ่มหลักของสปาเป็นชาวต่างชาติคิดเป็นร้อยละ 80 ของมูลค่าตลาดโดยรวม ธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพของประเทศไทยสร้างชื่อเสียงให้กับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยได้รับการรองรับเป็นสปาอันดับ 1 ในเอเชีย ในการรวบรวมสปาที่ดีที่สุดในโลก จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลของ Intelligent Spas พบว่า ประเทศไทยเป็นตลาดด้านธุรกิจสปาที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เปรียบเทียบกับประเทศใกล้เคียงในทวีปแถบเอเชีย-แปซิฟิก 7 ประเทศ ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฮองกง ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และไทย ในปี 2557 ธุรกิจสปาในประเทศไทย ได้รับตำแหน่งสำคัญ ในการจัดอันดับ World's Best Spas จาก World's Best Awards 2014 โดยในทวีปเอเชีย ธุรกิจสปาประเภทสปาโรงแรมและรีสอร์ทสปาของประเทศไทย นับเป็นสปาที่ดีที่สุด คือ โรงแรมเพนินซูล่า กรุงเทพ โรงแรมโฟร์ ซีซั่นส์ เติร์ท แคมป์ สามเหลี่ยมทองคำ เชียงราย โรงแรมแมนดาริน โอเรียนเต็ล กรุงเทพ โรงแรมแมนดาริน โอเรียนเต็ล ดารา เทวี เชียงใหม่ โรงแรมโฟร์ซีซั่น รีสอร์ท เชียงใหม่ โดยได้รับการยอมรับเป็นที่ 1 ถึง 5 ตามลำดับ โดยไม่มีธุรกิจสปาของประเทศอื่นเทียบเคียง (<http://www.travelandleisure.com/worlds-best-2014-hp>)

กระบวนการดำเนินงานในธุรกิจสปานั้น ขั้นตอนกิจกรรมและเจ้าหน้าที่ที่มีความสำคัญหลายส่วน ทั้งพนักงานต้อนรับ แม่บ้าน โดยเฉพาะนักบำบัด (Therapist) ซึ่งถือได้ว่าเป็นบุคคลที่ผู้ใช้บริการต้องการใช้เวลาในการนวดบำบัดด้วยเป็นระยะเวลา 1-2 ชั่วโมง ขั้นตอนโดยสังเขปคือ เจ้าหน้าที่สปาสอบถามรายละเอียดของผู้รับบริการ ข้อมูลที่จำเป็นที่จะต้องทราบจากผู้รับบริการสอบถามวัตถุประสงค์ของการรับบริการ ประเภทการบริการที่ต้องการสอบถามถึงประวัติทางการแพทย์ เพื่อป้องกันการแพ้สาร การบาดเจ็บ การตั้งครรภ์ หรือ การนวดบางประเภท โดยกิจกรรมระหว่างการทำบริการ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนวด กิจกรรมประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยกิจกรรมเมื่อจบการรับบริการด้วยการกล่าวขอบคุณ โดยการสื่อสารให้ทราบทางวาจา สอบถามความต้องการในการนัดหมายครั้งต่อไปสอบถามความต้องการได้รับบริการอื่น ๆ เช่น การนวดประเภทอื่น โยคะ คำแนะนำด้านการบำรุงรักษาสุขภาพ ประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ อย่างเป็นลายลักษณ์อักษรในด้านต่างๆ ดังนี้ สิ่งแวดล้อมและสถานที่ ความปลอดภัย เครื่องมือ อุปกรณ์ บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก (จิตต์โสภณ มีระเกตุ, 2549)

หัวใจสำคัญของธุรกิจสปา นอกจากสถานที่ที่สวยงามและอุปกรณ์เครื่องมืออันทันสมัยแล้ว บุคลากรทั้งผู้จัดการ พนักงานต้อนรับ ผู้ฝึกอบรมการบำบัดสปาและนักบำบัดสปา (SPA therapist) ที่ต้องทำงานประสานกันเพื่อให้เกิดบริการ

ที่ดี โดยเฉพาะนักบำบัดสปา เนื่องจากผู้ใช้บริการชาวต่างชาติต้องใช้เวลาในการนัดกับนักบำบัดสปามากกว่า ร้อยละ 80 ของเวลาในการเข้ารับบริการทั้งหมด ดังนั้นจึงควรเน้นการพัฒนานักบำบัดอันดับแรกเพราะเป็นองค์ประกอบสำคัญของการดำเนินงานของธุรกิจสปา “ด้วยธุรกิจสปาของไทยมีชื่อเสียงและได้รับความนิยม การขาดแคลนแรงงานนักบำบัดจึงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับธุรกิจสปาโดยตลอด” (อัครพงศ์ อันทอง และมิ่งสรรพ ขาวสะอาด, 2557) ปัญหาที่สอดคล้องวิชาชีพ ขาดแคลนหน่วยงานฝึกอบรมนักบำบัด ระยะเวลาในการพัฒนาระดับฝีมือของนักบำบัดที่น้อยเกินไปและปัญหาสำคัญคือเมื่อฝึกอบรมพัฒนานักบำบัดสปาแล้ว ยังถูกผู้ประกอบการสปาในต่างประเทศซื้อตัวบุคลากรไป เนื่องจากธุรกิจสปาในต่างประเทศสามารถให้รายได้เฉลี่ยที่สูงกว่าประเทศไทย 2-3 เท่า โดยประเทศที่ดึงดูดบุคลากรไปมาก คือ จีน ประเทศในแถบตะวันออกกลางและยุโรปเพราะบุคลากรไทยมีทักษะการให้บริการสปาที่ดี (อภิชัย เจียรอดิศักดิ์, 2555) ปัญหาดังกล่าวยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการสำรวจแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ในส่วนที่ 8 ผลการสำรวจผู้ประกอบการสาขาสปาและนวดแผนไทย ความต้องการแรงงานระดับปฏิบัติมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ นักบำบัดสปา พนักงานขาย พนักงานเสริมสวย พนักงานต้อนรับ และ พนักงานขับรถ (ร้อยละ 88.1, 6.6, 1.4, 1.2 และ 1.0 ตามลำดับ) โดยผู้ประกอบการมีการจ้างแรงงานไทยมากที่สุด (ร้อยละ 98.2) และแรงงานต่างด้าว (ร้อยละ 1.8) (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2556)

เพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานของธุรกิจสปา คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน (2552) ได้กำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพนักส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมสปาตะวันตก (หัตถบำบัด) ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 126 ตอนพิเศษ 41 ง โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน โดยนิยามอาชีพนักส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม: สปาตะวันตก (หัตถบำบัด) (Holistic health promotion therapist : Western spa massage) หมายถึง บุคลากรผู้ปฏิบัติงานโดยใช้วิธีการนวดแบบตะวันตกในการส่งเสริมสุขภาพ โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับ 1 หมายถึง การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม แบบพื้นฐานที่บุคคลทั่วไปสามารถดูแลตนเองและผู้อื่นได้ภายใต้คำแนะนำ การสนับสนุนของผู้ที่มีความรู้ความสามารถระดับ 2 หมายถึง การดูแลส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม ที่ต้องมีความรู้ความสามารถและความชำนาญในระดับที่สามารถบรรเทาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้น และให้ไปปรึกษาตนเองต่อได้

นอกจากนี้ ในการศึกษาคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนักบำบัดสปา มิ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ อารังศักดิ์ คงคาสวัสดิ์ (2548) อธิบายความหมายของ Competency ว่า หมายถึง คุณลักษณะ เช่น ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ความเชื่อ ตลอดจนพฤติกรรม ของบุคคลที่จะสามารถปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จได้ จากนิยามความหมายที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ข้างต้น ทำให้สามารถสรุปได้ว่าความหมายของขีดความสามารถที่ให้นิยามโดยนักวิชาการแต่ละท่านนั้นก็จะให้นิยามที่แตกต่างกันไปแต่โดยรวมแล้วต่างมีเป้าหมายของขีดความสามารถโดยมุ่งเน้นคุณสมบัติของบุคคลที่ผสมผสานกันหลายด้าน นอกโดยความพึงพอใจของลูกค้าในธุรกิจสปาจะมีต่อปัจจัยด้านกระบวนการ ด้านภาพลักษณ์และการนำเสนอ ด้านสถานที่ ด้านบุคคล ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านผลิตภัณฑ์และบริการ (ศุภรี ฉัตรกันยารัตน์, 2549) โดยสาเหตุสำคัญที่สุดที่ถูกนำมาใช้บริการสปา คือ ต้องการพักผ่อน คลายเครียด และก่อนที่จะไปใช้บริการได้สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความสะอาดมากที่สุด (ศรีสุตา ชัยชนะ, 2546)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนักบำบัดสปา ตามความต้องการของผู้ใช้บริการสปาและผู้บริหารธุรกิจสปาที่แท้จริง เนื่องจากทั้งผู้บริหารและผู้ให้บริการชาวต่างชาติทุกคนย่อมคาดหวังสิ่งที่ดีที่สุด มีครบทุกองค์ประกอบที่มีมาตรฐาน หากในความเป็นจริงเมื่อปริมาณของนักบำบัดสปาไม่เพียงพอ นักบำบัดสปายังคงต้องใช้เวลาในการพัฒนาทักษะของตนให้เป็นไปตามมาตรฐาน หากธุรกิจสปาจำเป็นต้องรับนักบำบัด จะต้องพิจารณาเลือกจากคุณสมบัติอันพึงประสงค์ขั้นพื้นฐานที่มีและสามารถนำไปพัฒนาต่อหากนักบำบัดยังต้องการได้รับการพัฒนา การทำความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวอย่างชัดเจนจะเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาบุคลากรในธุรกิจสปาอย่างเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนักบำบัดสปาในความคิดเห็นของผู้บริหารธุรกิจสปาและผู้ให้บริการชาวต่างชาติในจังหวัดชลบุรีนี้ ผู้วิจัยได้นำสรุปคุณสมบัติของนักบำบัดสปาที่ควรจะมีจากคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานที่กำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพนักส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมสปาตะวันตก (หัตถบำบัด) ในราชกิจจานุเบกษา และแนวคิดเกี่ยวกับขีดความสามารถของบุคคล ซึ่งได้แก่

1. คุณสมบัติด้านความรู้ นักบำบัดสปาควรมีความรู้เกี่ยวกับสปาหรือรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่กำลังให้บริการหรือที่มีให้บริการแก่ลูกค้า คุณสมบัติที่ลูกค้าจะได้รับจากการใช้บริการต่าง ๆ นอกจากนี้จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานทางด้านกายวิภาค หรือลักษณะผิวพรรณแต่ละประเภท อีกทั้งความรู้เกี่ยวกับข้อห้ามในการใช้อุปกรณ์บางประเภทกับลูกค้าที่มีโรคประจำตัวเพื่อความปลอดภัยของลูกค้าในการมาใช้บริการ
2. คุณสมบัติด้านทักษะ นักบำบัดสปาควรมีทักษะในการสื่อสารที่ดีกับลูกค้าและสามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้เพื่อเป็นประโยชน์ในการสอบถามรู้สึกกับลูกค้าชาวต่างชาติในระหว่างการให้บริการได้ เช่น น้ำหนักมือที่นวดเบาหรือหนักเกินไป เพื่อปรับระดับให้เหมาะสมกับที่ลูกค้าต้องการ รวมทั้งทักษะในการให้บริการ อาทิ การนวดการใช้อุปกรณ์ภายในสปา
3. คุณสมบัติด้านความสามารถ นักบำบัดสปาจำเป็นต้องมีความสามารถในการรับคำสั่งและปฏิบัติตามคำสั่งทั้งจากผู้บริหารสปาและลูกค้าได้ ความสามารถในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ความสามารถในการอธิบาย หรือให้คำแนะนำให้ลูกค้าเกิดความเข้าใจได้ รวมทั้งการนำเสนอการบริการที่เหมาะสมกับลูกค้าแต่ละคนได้อย่างดี ตลอดจนสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าและลูกค้ากลับมาใช้บริการในครั้งต่อ ๆ ไป
4. คุณสมบัติด้านทัศนคติ การแสดงออกถึง เชื่อมมั่นในวิชาชีพ ทั้งจิตใจและร่างกาย มุ่งมั่น ทำให้ลูกค้าเชื่อใจในการบำบัดรักษา มีจิตวิญญาณความเมตตา ตรงต่อเวลา รักษากฎและวินัย มีความกระตือรือร้น พยายามให้บริการ
5. คุณสมบัติด้านบุคลิกภาพ นักบำบัดสปาควรมีบุคลิกภาพที่ดี เช่น สุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง มีมนุษยสัมพันธ์ดี หน้าตาที่ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นมิตร มีความมั่นคงทางอารมณ์ อดทนอดกลั้น รู้จักหน้าที่และกาลเทศะและมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

2. วิธีการศึกษา

ประชากรในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจสปาและกลุ่มผู้ให้บริการสปาซึ่งคือกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เป็นกลุ่มผู้ให้บริการหลัก จำนวน 361 คน ที่ใช้บริการสปาขึ้นทะเบียนตามมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุขทั้งหมด จำนวน 34 แห่ง โดยการจับสลากให้เหลือเพียงครึ่งหนึ่ง ตัวแทนผู้บริหารธุรกิจสปา จากธุรกิจสปาจำนวน 17 แห่ง โดยมีขั้นตอนในการศึกษา ประกอบด้วย ศึกษาวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนักบำบัดสปาของผู้บริหารธุรกิจสปาและผู้ให้บริการ ทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นรวบรวมและจัดกลุ่มคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนักบำบัดการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลอ้างอิงจากคุณสมบัติของนักบำบัด โดยคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน (2552) กำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพนักส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม สปาตะวันตก (หัตถบำบัด) ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 126 ตอนพิเศษ 41 ง อาชีพนักส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม สปาตะวันตก (หัตถบำบัด) (Holistic health promotion therapist : Western spa massage) นำมาสร้างเป็นข้อคำถามของแบบสอบถามและทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ระหว่างเดือนมีนาคม - พฤศจิกายน 2558 และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติเช่น ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

การวัดระดับความคิดเห็นแบ่งเป็น 5 ระดับ โดยการแปลผลจัดตามช่วงของคะแนนเฉลี่ยคือ $(5-1)/5 = 0.8$ ดังนี้

- 1.0 – 1.80 แปลผลเป็นระดับ น้อยที่สุด
- 1.81 – 2.60 แปลผลเป็นระดับ น้อย
- 2.61 – 3.40 แปลผลเป็นระดับ ปานกลาง
- 3.41 – 4.20 แปลผลเป็นระดับ มาก
- 4.21 – 5.00 แปลผลเป็นระดับ มากที่สุด

3. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บริการสปาชาวต่างชาติในจังหวัดชลบุรี เป็นกลุ่มชาวต่างชาติที่เป็นกลุ่มผู้ใช้บริการเป็นชาวรัสเซีย คิดเป็นร้อยละ 57.6 รองลงมาคือคือ กลุ่มเกาหลี ฮองกง และจีน ตามลำดับ ผู้ใช้บริการเป็นเพศหญิง ร้อยละ 65.7 ซึ่งมีอายุระหว่าง 30-35 ปี มากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 18.6 รองลงมาคือกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 41-45 ปี ร้อยละ 17.2

ผู้ใช้บริการสปาชาวต่างชาติส่วนใหญ่ ใช้เวลาในการพักในประเทศไทยนาน 7-12 วัน คิดเป็นร้อยละ 47.9 และผู้ใช้บริการสปาชาวต่างชาติส่วนใหญ่เคยเดินทางมาประเทศไทยแล้ว เหตุผลที่มาคือการท่องเที่ยว มากกว่าร้อยละ 80 นอกจากนั้นจะเป็นการเดินทางเพื่อธุรกิจ การเยี่ยมญาติและเพื่อน โดยผู้ใช้บริการชาวต่างชาติคิดว่าครึ่งหนึ่งระบุว่าตนเองเคยใช้เวลาว่างในการเข้ารับบริการในธุรกิจสปาที่ประเทศของตนมาก่อน กว่าร้อยละ 70 มีความถี่ในการใช้บริการอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง จึงมีความสนใจในการใช้บริการสปาในประเทศไทย มากกว่าครึ่งหนึ่งระบุว่าเป็นการใช้บริการสปาในประเทศไทยเป็นครั้งแรก โดยเดินทางมาใช้บริการด้วยตนเองมีจำนวนมากที่สุด ช่วงเวลาที่ใช้บริการระหว่าง 14.00-18.00 น. เป็นช่วงเวลาที่ผู้ใช้บริการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.7 ดังตารางที่ 1

จากบริการสปาทั้งหมดที่มีพบว่าบริการนวดไทยเป็นบริการที่ผู้ใช้บริการชาวต่างชาตินิยมใช้มากที่สุด คือ ร้อยละ 59.6 รองลงมาคือนวดน้ำมันในรูปแบบต่าง ๆ และบริการแช่ออนเซน ส่วนบริการภายในสปาที่มีผู้ใช้บริการน้อยที่สุดคือสปาผิวและบริการแว็กซ์ กำจัดขนผู้ใช้บริการชาวต่างชาติจะใช้ทรีตเมนต์หลายอย่างต่อการใช้บริการ 1 ครั้ง เช่น ใช้บริการนวดไทยและทำทรีตเมนต์บริเวณใบหน้าและลำคอ จึงอาจมีค่าใช้จ่ายแตกต่างกันไป โดยจะมีค่าใช้จ่ายต่อการใช้บริการสปา 1 ครั้ง ประมาณ 500-1,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 52.9 และมีค่าใช้จ่ายมากกว่า 2,500 บาทต่อครั้ง ร้อยละ 21.9 ดังตารางที่ 2

ธุรกิจสปาส่วนใหญ่จะมีพนักงานเฉลี่ย 10 คน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 92 โดยมีพนักงานที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ เช่น หน้าที่พนักงานต้อนรับ ผู้ช่วยผู้จัดการสปา พนักงานแม่บ้าน ในส่วนของพนักงานที่เป็นนักบำบัด โดยเฉลี่ย 6 คน ต่อสถานประกอบการธุรกิจสปา คุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนักบำบัดสปาที่สำคัญตามมาตรฐาน ประกอบด้วยคุณสมบัติด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทัศนคติ บุคลิกภาพ พบว่าบุคลิกภาพและทัศนคติของนักบำบัดสปาเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ผู้บริหารธุรกิจสปาต้องการในระดับมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ย 4.74 และ 4.67

ผู้บริหารธุรกิจสปาให้ความสำคัญกับคุณสมบัติด้านความรู้ ความเข้าใจ ในระดับคะแนนเฉลี่ยที่ 4.17 ซึ่งถือว่าเป็นหัวข้อที่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด จากการสัมภาษณ์พบว่า ความรู้พื้นฐานด้านการดำเนินการธุรกิจสปา ผลิตภัณฑ์เครื่องมือ รวมถึงทักษะด้านหัตถบำบัดแบบต่าง ๆ นับได้ว่าเป็นเรื่องที่นักบำบัดสามารถหาเรียนรู้ใหม่เพิ่มเติม เพราะในธุรกิจสปาแต่ละแห่งจะมีความแตกต่าง จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารธุรกิจสปาเพิ่มเติมต่างมีความเห็นร่วมกันว่าทักษะในการให้บริการ ความรู้วิธีการบำบัดในรูปแบบต่าง ๆ ถือเป็นปัจจัยเบื้องต้นในงานวิชาชีพที่พนักงานบริการจำเป็นต้องมี และอาจมีความแตกต่างกัน ด้วยความชำนาญ แต่สามารถพัฒนาได้ หากพนักงานบำบัดมีทัศนคติที่ดีต่องานและมีบุคลิกภาพที่สอดคล้องกับการให้บริการ

สำหรับความรู้ด้านการดำเนินงานในธุรกิจสปา นับเป็นประเด็นที่ผู้บริหารธุรกิจสปาที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน พิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD = 0.888$) เนื่องจากปริมาณพนักงานในสปาที่มีจำนวนไม่มาก ธุรกิจสปา บางแห่งพนักงานที่เป็นนักบำบัดอาจต้องมีหน้าที่ในการเป็นพนักงานต้อนรับด้วย ความเข้าใจเรื่องการบริหารจึงมีความ จำเป็น แต่โดยส่วนใหญ่พนักงานบำบัดสปาจะมีหน้าที่เฉพาะด้านการนวดเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการชาวต่างชาติจำแนกตามเวลาการใช้บริการสปา

เวลาการใช้บริการสปา	จำนวน	ร้อยละ
ก่อน 10.00 น.	11	3.0
10.00 - 14.00 น.	114	31.6
14.00 - 18.00 น.	147	40.7
18.00 - 22.00 น.	89	24.7
รวม	361	100

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการชาวต่างชาติจำแนกตามค่าใช้จ่ายในการใช้บริการแต่ละครั้ง

ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 500 บาท	37	10.2
501 - 1,000 บาท	99	27.4
1,001 - 1,500 บาท	92	25.5
1,501 - 2,000 บาท	44	12.2
2,001-2,500 บาท	10	2.8
มากกว่า 2,500 บาท	79	21.9
รวม	361	100

คุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนักบำบัดสภาที่ผู้ใช้บริการชาวต่างชาติต้องการ โดยพิจารณาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและตามมาตรฐานแรงงานทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทักษะ บุคลิกภาพ พบว่าบุคลิกภาพและทัศนคติของนักบำบัดสภาเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ผู้ใช้บริการชาวต่างชาติ ต้องการในระดับมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ย 4.91 ผลจากการศึกษาค้นคว้าได้ทำการเปรียบเทียบคุณสมบัติพึงประสงค์ของนักบำบัดสภาของผู้บริหารธุรกิจสภาและผู้ใช้บริการในจังหวัดชลบุรี พบว่าคุณสมบัติด้านบุคลิกภาพและทัศนคติของนักบำบัด เป็นปัจจัยที่ทั้งผู้ใช้บริการและผู้บริหารธุรกิจสภา มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่สุด ดังตารางที่ 3 อย่างไรก็ตามจากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าอาจมีความแตกต่างกันบางประการในรายละเอียด เช่น ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับวิชาชีพ เป็นปัจจัยที่ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญในระดับที่แตกต่างจากผู้ประกอบการ โดยผู้ใช้บริการชาวต่างชาติให้ค่าเฉลี่ย 2.53 ส่วนผู้ประกอบการให้ความสำคัญเกี่ยวกับด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอยู่ที่ 4.25 ด้วยกฎหมายเป็นประเด็นที่ผู้ใช้บริการชาวต่างชาติอาจมีความเกี่ยวข้องน้อย การรับรู้เรื่องกฎหมายการประกอบธุรกิจสภาจึงไม่ใช่สิ่งที่ผู้ใช้บริการชาวต่างชาติคาดหวังและอาจไม่ได้รับผลกระทบโดยตรง แต่ในมุมมองของผู้ประกอบการหรือผู้จัดการสภาให้ความสำคัญเนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการสภา เนื่องจากปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและมีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจสภาโดยตรง หากนักบำบัดสภาขาดความรู้ บกพร่อง ไม่แจ้งเตือน ประมาทต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยไม่เข้าใจถึงกฎหมายที่คุ้มครองผู้บริโภคหรือ

ผู้ให้บริการ จะส่งผลต่อทั้งธุรกิจสปาและนักบำบัด รวมถึงการเปิดเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ซึ่งจะทำให้แรงงานฝีมือและระดับวิชาชีพสามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรี ภายในประเทศสมาชิกด้วยกัน ฉะนั้นจะต้องมีการเตรียมความพร้อม ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับวิชาชีพให้กับนักบำบัดสปา จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้บริหารธุรกิจสปาต่างให้ความสนใจ

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคุณสมบัติด้านบุคลิกภาพและสุขภาพของนักบำบัดสปา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สปาและผู้ให้บริการสปาชาวต่างชาติ

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและสุขภาพของนักบำบัดสปา	ผู้บริหารธุรกิจสปา		ผู้ให้บริการสปา	
	ค่าเฉลี่ย	การแปลผล	ค่าเฉลี่ย	การแปลผล
การมีสุขภาพพลานามัยที่ดี	4.67	มากที่สุด	4.97	มากที่สุด
การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ	4.83	มากที่สุด	4.92	มากที่สุด
การยิ้มแย้มแจ่มใสสงบ เรียบร้อย	4.67	มากที่สุด	4.71	มากที่สุด
การใช้ภาษาเหมาะสมแก่บุคคลและถูกกาลเทศะ	4.83	มากที่สุด	4.98	มากที่สุด
ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเองได้	4.75	มากที่สุด	4.94	มากที่สุด
รวม	4.73	มากที่สุด	4.91	มากที่สุด

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบคุณสมบัติด้านความสามารถของนักบำบัดสปา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สปาและผู้ให้บริการสปาชาวต่างชาติ

คุณสมบัติด้านความสามารถของนักบำบัดสปา	ผู้บริหารธุรกิจสปา		ผู้ให้บริการสปา	
	ค่าเฉลี่ย	การแปลผล	ค่าเฉลี่ย	การแปลผล
คุณสมบัติที่เหมาะสมกับงาน	4.33	มากที่สุด	2.97	ปานกลาง
ความสามารถในการนวดสปาแบบใดรูปแบบหนึ่ง	4.25	มากที่สุด	3.71	มาก
ความสามารถในการสื่อสารและการติดต่อสัมพันธ์	4.17	มาก	4.57	มากที่สุด
ความสามารถด้านการขายและการนำเสนอสินค้า/บริการสปา	4.17	มาก	2.49	น้อย
ความสามารถด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	4.17	มาก	4.94	มากที่สุด
ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าอย่างรวดเร็วถูกต้อง	4.42	มากที่สุด	4.71	มากที่สุด
รวม	4.25	มากที่สุด	3.90	มาก

ทักษะด้านการบริการที่มุ่งเน้นผู้ให้บริการ (Customer engagement) เป็นปัจจัยที่ผู้ให้บริการชาวต่างชาติให้ความสำคัญในระดับที่แตกต่างจากผู้ประกอบการ โดยผู้ให้บริการชาวต่างชาติให้ค่าเฉลี่ย 2.49 ส่วนผู้ประกอบการค่าเฉลี่ยทักษะด้านการบริการที่มุ่งเน้นผู้ให้บริการชาวต่างชาติ 4.5 โดยส่วนผู้จัดการสปาให้ความเห็นว่าหากนักบำบัดให้ความสำคัญกับการมุ่งเน้นที่ผู้ให้บริการเป็นสำคัญ จะสามารถสร้างความประทับใจให้กับผู้ให้บริการชาวต่างชาติได้ถึงระหว่างการให้บริการมีความผิดพลาด เกิดความบกพร่องในการให้บริการแต่หากนักบำบัดสปาที่มีใจที่มุ่งเน้นให้บริการผู้ให้บริการชาวต่างชาติอย่างเต็มที่ ลูกค้าจะเข้าใจและพร้อมจะให้อภัย หากแต่ในมุมมองของผู้ให้บริการชาวต่างชาติเป็นสิ่งที่ควรมีอยู่แล้วในนักบำบัดทุกคนและเป็นลักษณะที่อาจจะไม่สามารถสังเกตได้ง่ายเหมือนกับบุคลิกภาพหรือการสื่อสารด้วยวาจา

ทักษะด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ เป็นปัจจัยที่ผู้ใช้บริการชาวต่างชาติให้ความคาดหวังในระดับที่แตกต่างจากผู้ประกอบการ โดยผู้ใช้บริการชาวต่างชาติให้ค่าเฉลี่ย 2.66 ส่วนผู้ประกอบการค่าเฉลี่ยทักษะด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ 4.25 ด้วยผู้ใช้บริการสปาส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวรัสเซีย ซึ่งมีความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ไม่ติดนัก การสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษไม่เป็นปัจจัยที่ผู้ใช้บริการชาวต่างชาติคาดหวังมากที่สุด ชาวรัสเซียให้ความสำคัญกับภาษาของตนเองมากกว่า ในขณะที่ผู้จัดการสปาระบุเกี่ยวกับการให้บริการสปาถึงจะไม่สามารถสื่อสารกันได้โดยใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาอื่นๆ แต่ระหว่างนักบำบัดกับผู้ใช้บริการชาวต่างชาติจะสามารถสื่อสารกันได้ด้วยภาษากาย (อวัจนภาษา) ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในการให้บริการได้ดังตารางที่ 4

ทัศนคติที่ติดต่อการทำงานเป็นทีม เป็นปัจจัยที่ผู้ใช้บริการชาวต่างชาติให้ความคาดหวังในระดับที่แตกต่างจากผู้ประกอบการ โดยผู้ใช้บริการชาวต่างชาติให้ค่าเฉลี่ย 2.68 ส่วนผู้ประกอบการค่าเฉลี่ยทัศนคติที่ติดต่อการทำงานเป็นทีมสูงถึง 4.75 ด้วยการทำงานที่ประสานกันเป็นทีมเป็นหัวใจสำคัญของธุรกิจสปา โดยเฉพาะสปาที่มีผู้ใช้บริการที่มาเป็นหมู่คณะ กลุ่มทัวร์ เนื่องจากการเข้ารับบริการในเวลาเดียวกัน ทริตเมนต์เดียวกัน จำนวนเวลาในการรับบริการเท่ากัน พนักงานจำนวนมากต้องทำงานพร้อม ๆ กัน ใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ เช่น ห้องอบไอร้อน หมอนอิง ในเวลาเดียวกัน รวมถึงการจัดเรียงอุปกรณ์ เช่น การจัดผ้า จัดเก็บเตียง ซึ่งผู้ใช้บริการชาวต่างชาติที่มาถึงพร้อมกันจะต้องจบการรับบริการในเวลาเดียวกัน การทำงานเป็นทีมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง แต่ในมุมมองของผู้ใช้บริการชาวต่างชาติจะเข้าใจถึงการทำงานของนักบำบัดสปาที่ให้บริการเฉพาะกับตนเองเท่านั้น เช่นเดียวกับคุณวุฒิที่เหมาะสมกับงานเป็นคุณลักษณะที่ผู้ใช้บริการชาวต่างชาติให้ความคาดหวังในระดับที่แตกต่างจากผู้ประกอบการ โดยผู้ใช้บริการระบุค่าเฉลี่ย 2.97 ส่วนผู้ประกอบการค่าเฉลี่ยคุณวุฒิที่เหมาะสมกับงานที่ 4.33 ด้วยการเติบโตในวิชาชีพนักบำบัดสปาในประเทศไทย ยังไม่มีความแตกต่างกันมากนัก นักบำบัดที่มีฝีมือและมีความสามารถ หากทำงานในธุรกิจสปาขนาดใหญ่จะถูกปรับตำแหน่งขึ้นเป็นผู้ฝึกอบรมหรือเป็นผู้จัดการสปา แต่การปรับตำแหน่งดังกล่าวไม่ได้มีมาก เนื่องจากทัศนคติของนักบำบัดสปาต่อวิชาชีพและคุณวุฒิเดิม ทำให้นักบำบัดจะเปลี่ยนสถานประกอบการสปาหรือที่ทำงานของตนตามความสมัครใจและจำนวนค่าตอบแทนที่มากกว่า การจะพัฒนาขึ้นไปในงานอาชีพที่สูงขึ้นและคุณวุฒิที่เหมาะสมกับงาน ไม่ใช่คุณสมบัติที่ผู้ใช้บริการชาวต่างชาติสัมผัสได้จากการใช้บริการ

ความสามารถด้านการขายสินค้าและบริการสปาอื่น ๆ ในสปา เป็นปัจจัยที่ผู้ใช้บริการให้ความคาดหวังในระดับที่แตกต่างจากผู้ประกอบการ โดยผู้ใช้บริการชาวต่างชาติให้ค่าเฉลี่ย 2.49 เนื่องจากในระหว่างการรับบริการ ผู้ใช้บริการต้องการที่จะรับบริการที่ตนเลือกแล้วและใช้เวลาทั้งหมดกับประสบการณ์สปาที่เลือกอย่างเต็มที่ หากในระหว่างการรับบริการ พนักงานที่เป็นนักบำบัดสปาเสนอขายบริการสปาอื่น ๆ อาจทำให้ผู้ใช้บริการชาวต่างชาติรู้สึกไม่พอใจและอาจเกิดความรำคาญได้ ซึ่งตรงกันข้ามกับในส่วนผู้ประกอบการที่ค่าเฉลี่ยความสามารถด้านการขายและการนำเสนอสินค้าและบริการสปา อยู่ที่ 4.17 เนื่องจากหากนักบำบัดสามารถเสนอขายบริการสปาอื่น ๆ ได้เพิ่มเติมจากที่พนักงานต้อนรับได้ขายมาแล้วจะการเพิ่มรายได้ให้กับธุรกิจสปาได้อีกทาง จึงนับว่าคุณสมบัติดังกล่าวเป็นคุณสมบัติที่ผู้ประกอบการคาดหวังไว้

4. สรุป

คุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนักบำบัด 5 ประการ คือ ความรู้ ทักษะ ทัศนคติ ความสามารถ บุคลิกภาพ ผลจากการศึกษาพบว่าบุคลิกภาพและทัศนคติของนักบำบัดสปาเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ผู้ใช้บริการสปาชาวต่างชาติและผู้บริหารธุรกิจสปาต้องการในระดับมากที่สุด คุณสมบัติด้านความรู้ที่เป็นคุณสมบัติที่ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญมาก คือความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ และกายวิภาคศาสตร์ คุณสมบัติอันพึงประสงค์ด้านทักษะของนักบำบัดที่ผู้ใช้บริการชาวต่างชาติคาดหวังว่าจะได้รับและมีความสำคัญอีกประการ คือ การให้คำแนะนำโดยพนักงานต้อนรับ (Receptionist) เป็นอีกคุณสมบัติที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง คือ 4.96 จากการสัมภาษณ์ผู้ใช้บริการชาวต่างชาติเพิ่มเติมพบว่า การให้คำปรึกษา

หรือการแนะนำสำหรับธุรกิจสปาบางแห่ง เป็นขั้นตอนที่ผู้ประกอบการธุรกิจสปาจะเลยที่จะปฏิบัติ อาจด้วยความเร่งรีบของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้มาใช้บริการที่ผ่านการสำรองการให้บริการที่มากับบริษัทนำเที่ยวและผู้ให้บริการที่อาจจะมารับบริการพร้อม ๆ กันในเวลาที่กำหนดเป็นกลุ่ม ครั้งละ 20-30 คน ทำให้ขั้นตอนของการให้คำปรึกษาหรือแนะนำถูกข้ามไปเพื่อความสะดวก รวดเร็วในการบริการ รวมถึงความสามารถของนักบำบัดในการปฐมพยาบาล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้บริการชาวต่างชาติต่างให้ความสำคัญเกี่ยวกับความปลอดภัยจากอุบัติเหตุและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ที่นักบำบัดสปาควรจะสามารถทำได้

ในส่วนทักษะด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษผู้ใช้บริการชาวต่างชาติให้ความสำคัญไม่มาก เนื่องจากกลุ่มผู้ใช้บริการสปาในชลบุรี ส่วนใหญ่เป็นชาวรัสเซีย ซึ่งไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้มากนัก แต่อย่างไรก็ตามในข้อเสนอแนะพบว่าผู้ใช้บริการสปาชาวรัสเซียจำนวนหนึ่ง มีความต้องการนักบำบัดที่สามารถสื่อสารภาษารัสเซียได้ เนื่องจากบางรายมีปัญหาด้านสุขภาพ แพ้ผลิตภัณฑ์ ทรัพย์สินสูญหาย รู้สึกว่าได้รับบริการไม่ครบเวลาแต่ไม่สามารถสื่อสารได้ในห้องบำบัดจึงเกิดความไม่พึงพอใจซึ่งในมุมมองของผู้บริหารธุรกิจสปา มีความเห็นว่าการนัดบำบัดเป็นการให้บริการที่สร้างประสบการณ์สปาผ่านการสัมผัสเป็นอวัจนภาษา (Non Verbal Language) การสื่อสารโดยใช้ภาษากลาง คือ ภาษาอังกฤษ มีความสำคัญและมีประโยชน์ แต่จะใช้ในระหว่างการนัดไม่มากนักเนื่องจากผู้ใช้บริการต้องการพักผ่อนและต้องการความสงบ ส่วนใหญ่จะอยู่ในกระบวนการให้บริการต้อนรับ สอบถาม แนะนำ จากพนักงานต้อนรับมากกว่าทักษะด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษจึงไม่เป็นคุณสมบัติที่ผู้บริหารให้ความสำคัญมากนัก

หากพนักงานบำบัดสปาที่มีทัศนคติที่ดีต่องานและมีบุคลิกภาพที่สอดคล้องกับการให้บริการเป็นสิ่งสำคัญมากที่สุดและมีความสำคัญมากกว่าคุณสมบัติที่ได้ ในบางธุรกิจสปา นักบำบัดที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดได้รับการฝึกอบรมการนวดจากการเป็นพนักงานแม่บ้าน พนักงานสวนที่มีใจรักบริการจากนั้นพัฒนาความสามารถในการนวดบำบัดด้วยตนเองแล้วเข้ารับการฝึกอบรมจากสถาบันด้านการนวดเพื่อสอบขึ้นทะเบียนให้ได้วุฒิที่ถูกต้องตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด พนักงานบำบัดสปากลุ่มนี้ถึงแม้ไม่มีคุณสมบัติที่จะพัฒนาขึ้นเป็นผู้ฝึกสอนหรือผู้จัดการสปาได้ แต่ด้วยทัศนคติที่ดีต่องาน ใจรักบริการ นักบำบัดสปากลุ่มนี้มักจะได้รับการจองจากกลุ่มลูกค้าที่เคยมาใช้บริการมากกว่าและมีรายได้โดยเฉลี่ยในระดับที่สูงกว่าด้วย

แม้ธุรกิจสปาจะนับเป็นบริการวิชาชีพ ที่ต้องอาศัยทักษะความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน แต่ทัศนคติ บุคลิกภาพ ยังคงเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ใช้บริการรับรู้ถึงคุณภาพของบริการสปาที่ได้รับ นอกจากการพัฒนาคุณลักษณะของนักบำบัดสปา ด้านความรู้ความสามารถแล้ว สิ่งที่มีความสำคัญและมักจะไม่ได้รับการกล่าวถึง คือการให้การศึกษ การส่งเสริมการเรียนการสอนเกี่ยวกับทัศนคติที่ดีต่ออาชีพบริการอย่างถูกต้องและมีระบบ ซึ่งจะทำให้นักบำบัดสปามีความรักภาคภูมิใจต่องานอาชีพบริการ รับรู้แนวทางในการพัฒนาตนเองและศักยภาพอย่างเป็นขั้นตอน พร้อมกับการดูแลตนเองให้มีคุณภาพชีวิต สุขภาพอนามัยที่ดี ซึ่งจะส่งผลดีต่อทั้งนักบำบัดสปาและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยต่อไป

5. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิจัยจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา

6. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. 2546. ประกาศ เรื่อง กำหนดสถานที่เพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมสวย มาตรฐานของสถานที่ให้บริการ ผู้ให้บริการ หลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจสอบเพื่อการรับรองให้เป็นไปตามมาตรฐานสำหรับสถานที่เพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมสวยตามพระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546.

- จิตต์โสภิน มีระเกตุ. 2549. **การจัดการสปา. (เอกสารประกอบการสอน).** ชลบุรี : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา.
- ชัยยศ สันตวงษ์และคณะ. 2546. **คู่มือแผนธุรกิจ “สปา” ภูมิปัญญาวาริบำบัด ใน SPA:สปา (วาริบำบัด).** เชียงใหม่ : สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.
- ประกาศคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ เรื่อง **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559,** (2554, 17 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 128 ตอนพิเศษ 67 ง [Online]. เข้าถึงได้จาก : http://www.tica.or.th/images/plan_tourism2555-2559/2555-2559.pdf (วันที่ค้นข้อมูล 3 มีนาคม 2558).
- ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานเรื่อง **มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพนักส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมสปาตะวันตก (หัตถบำบัด),** (2552, 19 มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 126 ตอนพิเศษ 41 ง, หน้า 72-77.
- อรัญศักดิ์ คงคาสวัสดิ์. 2548. **เริ่มต้นอย่างไร เมื่อจะนำ Competency มาใช้ในองค์กร.** กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- ศุภรี ฉัตรกันยารัตน์. 2549. **ความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจสปา ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.**
- ศรีสุตา ชัยชนะ. 2546. **กระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการสปาในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.**
- สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. 2549. **แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วย Competency Based Learning.** ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์จำกัด (มหาชน), กรุงเทพฯ.
- อภิชัย เจียรอดิศักดิ์. 2555. [Online]. เข้าถึงได้จาก:<http://www.dailynews.co.th/Content/economic/103782/%E0%B8%AA> (วันที่ค้นข้อมูล 3 มีนาคม 2558).
- อักรพงศ์ อันทอง และมิ่งสรรพ ขาวสะอาด. 2557. **การเปรียบเทียบสมรรถนะและประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจสปา.** วารสารเศรษฐศาสตร์ประยุกต์, 21(1) (มิถุนายน), 1-19.
- Buchner, D., Snelling, A. 2006. **Spa therapist.** [Online]. Available: http://www.urbanhealing.net/pdf_files/TimetolInvest.pdf (11 January 2015)
- Department of Trade Negotiations. 2011. **Services: Spa and Thai massage.**Bangkok: Bureau of Trade in Services and Investment.
- Intelligent Spas Pte Ltd. 2009. **Thailand: Spa Benchmark Report.** Singapore: Intelligent Spas Pte Ltd.
- World's Best Awards 2014.<http://www.travelandleisure.com/worlds-best-2014-hp>

จากชีวิตอิสระสู่ความเป็นระเบียบวินัย: เรื่องเล่าชีวิตและการเอาตัวรอด ของกะเทยทหารเกณฑ์

From Freedom Life to Military Discipline: Life and Survival Story of Homosexual Private

นฤทธิ์ ฤทธิคำรพ¹ และ พัทธ์ ศิริวงศ์²

Narit Ritkamroth¹ and Phitak Siri Wong²

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² รองศาสตราจารย์ ดร.คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

¹ E-mail : kang.na70@hotmail.com โทร. 0878359833

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตอิสระสู่ความเป็นระเบียบวินัยของกะเทยทหารเกณฑ์ในค่ายทหาร การปรับตัวและการเอาตัวรอดเมื่ออยู่ในค่ายทหารกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาครั้งนี้เป็นกะเทยทหารเกณฑ์ 1 คน ส่วนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลรองเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับกะเทยทหารซึ่งเป็นเพื่อนทหารเกณฑ์ 1 คน และผู้บังคับบัญชาที่ใกล้ชิด 1 คน

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตของกะเทยทหารเกณฑ์ก่อนเข้ามาเป็นทหารจะใช้ชีวิตอย่างอิสระ เมื่ออยู่ในค่ายทหารจะต้องทำตามระเบียบ วินัยของทหาร ในช่วงการฝึกทหาร 3 เดือนแรก ต้องปิดบังตนเองเพื่อไม่ให้ครูฝึกและเพื่อนทหารรู้ว่าเป็นกะเทย เพราะกลัวถูกกลั่นแกล้งและลงละเมิดทางเพศ การฝึกทหารต้องใช้ความอดทนและต้องปรับตัวทั้งสภาพร่างกายและจิตใจก่อนที่มาเป็นทหารจึงจะสามารถเอาตัวรอดได้ส่วนในช่วง 3 เดือน หลังการฝึกทหารจะทำงานมากกว่าการฝึกทหารและต้องอยู่ในระเบียบ วินัยทหารอย่างเคร่งครัด ในเวลาราชการหรือขณะทำงานจะไม่แสดงออกว่าเป็นกะเทยจะปิดบังตนเองเพราะอยู่ในสังคมทหารจะต้องวางตัวให้เหมาะสม แต่หลังเวลาราชการจะเปลี่ยนแปลงตัวเองเป็นอีกแบบเมื่อเข้าไปอยู่ในกลุ่มกะเทยทหารเกณฑ์ด้วยกัน ส่วนการดำเนินชีวิตประจำวันต่าง ๆ ความสัมพันธ์กับเพื่อนในค่าย การเงิน การถูกล่วงละเมิดทางเพศก็สามารถปรับตัวเอาตัวรอดได้ตามสถานการณ์ที่แตกต่างกันไปซึ่งพิสูจน์ให้เห็นว่าไม่ว่าจะเป็นอะไรก็ตามถ้ามีการเตรียมความพร้อมมาดีอยู่ในระเบียบวินัยก็สามารถจะฝ่าฟันปัญหาอุปสรรคเหมือนทหารชายแท้ ๆ ที่เข้ามารับใช้ชาติได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

คำสำคัญ : การเอาตัวรอดของกะเทยทหารเกณฑ์, ในค่ายทหาร

Abstract

This research is Qualitative Research. The objective of the research is to study the way of life of homosexual private from freedom life to military discipline in military base including their adaptability and struggle. The major informant is a homosexual private and the minor informants are the intimate and commander of the private.

The researcher found that before those privates have jointed the military force, their way of life was independent and free. However, during their service they have to comply with all relevant discipline especially for first three months. They have to hide homosexual side and pretend to be a

real male private in order to protect themselves from any sexual harassment from other privates or drill instructors. However, three months after military training, they still have to deal with their assignments and comply with the disciplines. Their real homosexual behavior should be concealed. However, because there are numbers of homosexual privates in the base, they shall assemble and enjoy their homosexual behavior after work. Therefore, they have to learn to adjust their social behavior when they are doing their government services and freely behave when they come along with their similar type of group. It means that those privates in according to their good preparations and disciplines are able to struggle and adapt in the military environment as real male private with dignity.

Keywords : Survival of Homosexual Private, in military base

1. บทนำ

รัฐธรรมนูญของไทยได้กำหนดหน้าที่ของบุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ รับราชการทหาร และพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 ได้กำหนดไว้ว่าชายที่มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมายมีหน้าที่รับราชการทหาร ซึ่งในการตรวจเลือกทหารกองเกินเพื่อเข้ารับราชการทหารนั้นจะมีบุคคลที่มีร่างกายและจิตใจเป็นหญิง (ลักเพศ) หรือบุคคลที่แปลงเพศเป็นหญิงแล้ว เข้ารับการตรวจเลือกเป็นประจำทุกปี ในกรุงเทพมหานครพบว่าในแต่ละปีที่มีการตรวจเลือกจะมีทหารกองเกินประเภทนี้โดยเฉลี่ยสำนักงานเขตละ 1-2 คน และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นทุกปี บุคคลเหล่านี้ไม่ผ่านการตรวจเลือกเข้าเป็นทหาร เนื่องจากคณะกรรมการตรวจเลือกทหารจัดว่าเป็นบุคคลจำพวกป่วยเป็นโรคจิตหรือโรคที่ทำให้จิตผิดปกติอย่างรุนแรงและถาวร ซึ่งเป็นแนวทางในการเขียนวินิจฉัยโรคที่ไม่สามารถเข้ารับราชการทหารได้ (เฉลิมพล ธรรมสุนทร, 2549) ผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกระบุสาเหตุการพ้นจากการคัดเลือกทหารกองเกินได้ยื่นฟ้องร้องต่อศาลปกครองในปี พ.ศ. 2549 กระทรวงกลาโหมจึงให้ความสำคัญกับประเด็นนี้ในปี พ.ศ.2555 จึงได้ออกกฎกระทรวงเพิ่มเติมระบุประเภทของกะเทยสาวประเภทสองเป็นคนจำพวกประเภทที่ 2 คือ เพศสภาพไม่ตรงกับเพศกำเนิด ไม่ได้เป็นโรคจิตถาวรแต่อย่างใด (มูลนิธิเครือข่ายเพื่อนกะเทยไทยเพื่อสิทธิมนุษยชน, 2555)

นอกจากนี้การจำแนกเพศภาวะให้เฉพาะหญิงหรือชายเป็นแบบคู่ตรงข้ามกันคู่เดียวนั้นทำให้กลุ่มกะเทยไม่สามารถจัดเข้าประเภทชายหรือหญิงและนำไปสู่การจัดเป็นเพศชายขอบที่ไม่ได้รับการยอมรับนับได้ว่ากระบวนการดังกล่าวเป็นการมองคนที่ภายนอกแท้จริงกะเทยมีคุณค่ามีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการเป็นสมาชิกของคนในสังคม (กฤษฎาชนม์ สุขะฤกษ์, 2552) แม้สังคมไทยจะเปิดกว้างกับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศแต่ก็ยังมีไม่เพียงพอที่จะทำให้กลุ่มคนเหล่านี้สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและเท่าเทียมกับคนทั่วไปหรือได้รับสิทธิเท่าเทียมกับประชาชนคนอื่น ๆ และคนบางส่วนในสังคมเห็นว่ากลุ่มคนเหล่านี้มีความผิดปกติต้องได้รับการแก้ไขบางคนมีความรู้ความสามารถทำประโยชน์มากมายให้กับประเทศชาติแต่ต้องกลับทนต่อการเหยียดเนื่องจากเพศสภาพของตน สังคมไทยต้องทำความเข้าใจว่าอัตลักษณ์ทางเพศนั้นมีความหลากหลาย หรือคนข้ามเพศก็ควรมีสื่อสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันในฐานมนุษย์คนหนึ่ง (ภัทราภรณ์ จึงเลิศศิริ, 2557)

ปัจจุบันทหารเกณฑ์ในแต่ละผลัดจะพบว่ามีกลุ่มคนหนึ่งที่มีอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่างกับผู้ชายที่เรียกว่ากะเทย ได้ถูกเกณฑ์มาเป็นทหาร ซึ่งกลุ่มคนประเภทยังไม่ได้รับการยอมรับในสังคมทหารเนื่องจากชายไทยที่เข้ามาเป็นทหารมีหน้าที่ในการรบ การป้องกันประเทศจึงต้องมีร่างกายที่แข็งแรงและอดทนแต่กะเทยทหารเกณฑ์ถูกมองว่าเป็นเพศที่มีความอ่อนแอไม่มีความอดทนไม่สามารถทำบางสิ่งบางอย่างได้เหมือนทหารชายที่ต้องใช้อาวุธในการรบ ดังนั้นกะเทยทหารเกณฑ์จะต้องผ่านการฝึกวิชาทหารสามเดือนแรกและจะถูกส่งไปประจำการยังค่ายทหารที่ไม่ใช่หน่วยทหารกำลังรบ

และต้องใช้ชีวิตอย่างขาดความเป็นอิสระอยู่ในระเบียบวินัย จึงต้องปรับตัวในการดำเนินชีวิตและเอาตัวรอดในค่ายทหาร จนกว่าจะถูกปลดประจำการออกไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินชีวิตอิสระสู่ความเป็นระเบียบวินัยของกะเทยทหารเกณฑ์ในค่ายทหาร เพื่อที่จะทำให้ทราบถึงการปรับตัวและการเอาตัวรอดเมื่ออยู่ในค่ายทหารและสังคมทหาร และปัญหาอุปสรรคของการใช้ชีวิตอยู่ในค่ายทหาร และการได้เข้าไปเป็นทหารเกณฑ์เพื่อรับใช้ชาติอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ดังเช่นผู้ชายไทยโดยเลือกศึกษาเฉพาะกะเทยทหารเกณฑ์ในค่ายทหารเพื่อเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการเอาตัวรอดเมื่ออยู่ในค่ายทหารและสังคมของทหาร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตอิสระสู่ความเป็นระเบียบวินัยของกะเทยทหารเกณฑ์ในค่ายทหาร การปรับตัวและการเอาตัวรอดเมื่ออยู่ในสังคมทหาร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตทางด้านเนื้อหาผู้วิจัยได้ศึกษาชีวิตกะเทยทหารเกณฑ์ในการดำเนินชีวิตอิสระสู่ความเป็นระเบียบวินัยอยู่ในค่ายทหาร การปรับตัวและการเอาตัวรอดเมื่ออยู่ในค่ายทหารในช่วง 3 เดือนแรก และช่วงหลัง 3 เดือนแรกที่ประจำการในค่ายทหาร
2. ขอบเขตทางด้านพื้นที่ในการศึกษาพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาในค่ายทหารแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม
3. ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูล 3 คน คือ ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ กะเทยทหารเกณฑ์ในค่ายทหารแห่งหนึ่งส่วนผู้ให้ข้อมูลรองเป็นเพื่อนทหารเกณฑ์ที่ไม่ใช่กะเทยอยู่ในค่ายเดียวกัน 1 คน และผู้บังคับบัญชาที่ใกล้ชิด 1 คน
4. ขอบเขตด้านเวลาระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ระหว่างเดือนมกราคม – เดือนกุมภาพันธ์ 2559

2. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเลือกใช้วิธีวิทยา (Methodology) เป็นการศึกษาอัตชีวประวัติ (Autobiography) และผ่านเรื่องเล่าประสบการณ์ชีวิต (Life History) เป็นวิธีการหลักในการศึกษาการดำเนินชีวิตของกะเทยทหารเกณฑ์ในค่ายทหาร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นกะเทยทหารเกณฑ์หนึ่งคน ส่วนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลรองเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับกะเทยทหารซึ่งเป็นเพื่อนทหารเกณฑ์หนึ่งคน และผู้บังคับบัญชาหนึ่งคน โดยมีรูปแบบและวิธีการศึกษาวิจัยดังนี้

1. การศึกษาจากข้อมูลเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตำราเอกสารต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ
2. การเก็บข้อมูลภาคสนามผู้ศึกษาใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกโดยใช้แนวคำถามที่มีเค้าโครงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาและทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งสามารถแสดงความคิดเห็นและทัศนะได้อย่างอิสระ
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ขึ้นในประเด็นคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาและแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาของคำถามเป็นที่เข้าใจง่ายเป็นคำถามเปิดซึ่งแนวคำถามทั้งหมดได้ผ่านการตรวจสอบและผ่านการแก้ไขของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว รวมทั้งได้ใช้สมุดและเทปบันทึกข้อมูลจากประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ทุก ๆ คำถามอย่างละเอียด การสัมภาษณ์จะนัดหมายล่วงหน้าก่อนเพื่อกำหนดช่วงเวลา

และสถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องข้อมูลจากคำถามที่สัมภาษณ์และถอดเทปบันทึกเสียง นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่แยกตามประเด็นที่ทำการศึกษาและเป็นไปตามเหตุการณ์ โดยเรียบเรียงเนื้อหาให้เป็นระบบ วิเคราะห์ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาและตรวจสอบความสมบูรณ์ พร้อมกับสรุปผล อภิปรายผล การศึกษาและข้อเสนอแนะ

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดและแนวทางในการศึกษา ได้แก่

ดารา ทีปะปาล (2542) ได้ให้นิยามว่า “แบบการดำเนินชีวิต (Lifestyle) หมายถึง บุคคลมีการดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างไร (how one live) หรือ รูปแบบการใช้ชีวิตของบุคคลอยู่ในโลก ที่แสดงออกมาในรูปของกิจกรรม (activities) ความสนใจ (Interest) และความคิดเห็น (Opinion) ต่าง ๆ”

Assael (1986) อ้างถึงใน กาญจนา ธาณีปกรณ์, 2544) รูปแบบการดำเนินชีวิตคือลักษณะของความเป็นอยู่ ที่แสดงถึงการใช้เวลาของแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร (Activities) การให้ความสนใจกับสภาพแวดล้อมรอบตัว (Interests) และความคิดเห็นที่มีต่อตนเองและสิ่งรอบข้าง (Opinions) ซึ่งตัวแปรเหล่านี้คือ ลักษณะทางจิตวิทยา (Psychological Characteristics) อันประกอบด้วย กิจกรรม ความสนใจ ความคิดเห็น

Reimer (1995) รูปแบบการดำเนินชีวิต คือรูปแบบเฉพาะของกิจกรรมในแต่ละวันที่แสดงถึงความเป็นตัวของคนนั้น ๆ โดยที่รูปแบบการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลจะเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนใครคนแต่ละคนจะเลือกทำในสิ่งที่แตกต่างจากคนอื่น ๆ ซึ่งก็อาจจะไม่มีใครคนอื่นทำสิ่งเหล่านี้เหมือนกันก็เป็นได้

Joseph T. Plummer (1974) กล่าวว่า การวัดลักษณะของรูปแบบการดำรงชีวิต (Liststyle) ได้ใช้มาตรวัดในลักษณะทางจิตวิทยา (Psychographics) ได้จำแนกตัวแปรย่อยในการพิจารณา 1. กิจกรรม (Activities) ได้แก่ การทำงาน งานอดิเรก งานสังคม การใช้เวลาว่างการบันเทิง การร่วมกิจกรรม 2. ความสนใจ (Interest) ได้แก่ ครอบครัว บ้าน งานในอาชีพ สันทนาการ อาหารความสำเร็จ 3. ความคิดเห็น (Opinions) ได้แก่ สังคม วัฒนธรรม การศึกษาอนาคต เป็นต้น ซึ่งในการตั้งคำถามเกี่ยวกับ AIO (AIO Categories of Lifestyle Studies) เพื่อใช้ศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตได้กำหนดให้ศึกษาลักษณะทางประชากร (อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ ครอบครัว ที่อยู่อาศัย) ควบคู่ไปด้วย เนื่องจากมีคุณสมบัติเป็นตัวกำหนดรูปแบบการดำเนินชีวิตที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากที่ทำให้แต่ละคนมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน

เปรมปรีดา ปราโมช ณ อยุธยา (2546) กะเทยชาย คือผู้ที่เคยเป็นเพศชาย เนื่องจากมีอวัยวะเพศเป็นชาย และการปรับแต่งตัวตน แต่อาจมองว่าตนเองเป็นชายหรือไม่ใช่ทั้งเพศชาย ไม่ใช่ทั้งเพศหญิง เพียงปรับแต่กิริยาอาการให้ละมุนละม่อม มีความพิถีพิถันอ่อนโยนคล้ายเพศหญิงหรือที่ปัจจุบันเรียกว่า “เกย์รับ”

นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ (2556) คำว่า “กะเทย” เป็นคำที่สังคมสร้างขึ้นเพื่อใช้เรียกบุคคลที่มีเพศไม่สมบูรณ์และคนที่เสพกามกับคนเพศเดียวกัน ซึ่งคำว่า “กะเทย” คือคนที่ไม่ใช่ชายไม่ใช่หญิงและมีความเสน่ห์ในเพศเดียวกัน นอกจากนี้ “กะเทย” ยังมีการดำรงอยู่ของสิ่งที่คลุมเครือ สิ่งที่ไม่เข้าพวกไม่มีหมวดหมู่ ไม่มีพื้นที่ที่ชัดเจนมักจะถูกเพ่งเล็งเป็นพิเศษ เช่น มองเป็นความแปลกประหลาดและตลกขบขัน

คำว่า “ทหาร” ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พุทธศักราช 2497 มาตรา 4(3) บัญญัติไว้ว่า “ทหารกองประจำการ” หมายความว่าผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนกองประจำการและได้เข้ารับราชการในกองประจำการจนกว่าจะได้ปลด

ทหาร หมายถึง ผู้มีหน้าที่ในการรบ นักรบ ผู้ที่ดูแลรักษาความมั่นคงให้กับประเทศหรือผู้เป็นกำลังรบและทำหน้าที่อื่น ๆ ในยามปกติและยามสงคราม

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่าในการศึกษาการดำเนินชีวิตของกะเทยทหารในค่ายทหาร จะต้องศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมในแต่ละวันที่แสดงถึงความเป็นตัวของคนนั้น ๆ ได้แก่ การร่วมกิจกรรม งานที่ทำ เวลาว่าง ส่วนความสนใจจะเกี่ยวข้องกับอาชีพ ครอบครัว และความคิดเห็นจะเกี่ยวกับตนเอง การศึกษา สังคม อนาคต รวมทั้งประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิทักษ์ ศิริวงศ์ และคณะ (2551) ศึกษาเรื่อง อัตลักษณ์ชายรักชายของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่าคนที่สังคมคาดหวังในการแสดงออกในความเป็นเพศเป็นชายตามบรรทัดฐานของสังคมทำให้ชายรักชายบางคนไม่กล้าที่เปิดเผยแสดงออกในความเป็นชายรักชายของตน ต้องปิดบังตัวอยู่ในเงาไม้ของสังคม และพวกเขารู้ตัวว่าสังคมไทยยังไม่ยอมรับการเปิดเผยตนเองกับครอบครัวและสังคม ยังทำไม่ได้มากนัก เนื่องจากครอบครัวยังคาดหวังให้พวกเขามีรสนิยมและการแสดงออกทางเพศจากคุณลักษณะความเป็นเพศชาย ทำให้ไม่มีความเป็นอิสระในการแสดงออกหรือเปิดเผยทางเพศได้ตามความต้องการ

นันทา สำโรง (2552) ศึกษาเรื่อง ทักษะชีวิตของผู้ชมที่มีต่อภาพลักษณ์ของกะเทยที่ปรากฏในสื่อโทรทัศน์ ศึกษาเฉพาะนักศึกษาปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าการนำเสนอภาพลักษณ์กะเทยในสื่อโทรทัศน์ว่าเป็นเพียงเรื่องของความบันเทิงและไม่มองภาพลักษณ์กะเทยในความเป็นจริงต่อยลง ทั้งนี้เป็นการสะท้อนภาพแห่งความเป็นจริงในสังคมที่มีความหลากหลายทางเพศ เนื่องจากสังคมในปัจจุบันเป็นสังคมลักษณะเปิดไม่ได้มีการปิดกั้นการรับรู้ เรื่องเพศที่ 3 และนักศึกษาส่วนใหญ่มีความคาดหวังว่าผู้ผลิตรายการโทรทัศน์น่าจะเปิดพื้นที่เพื่อการนำเสนอบทบาทกะเทยที่เหมาะสมบ้าง มิใช่เสนอบทบาทกะเทยที่เป็นตัวประหลาดหรือตลกโปกฮาเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ผู้ชมยังหวังว่าพฤติกรรมหรือบทบาทกะเทยน่าจะนำเสนออย่างสร้างสรรค์ไม่ไปในทางลามกอนาจารน่ารังเกียจ และการกีดกันหรือกดขี่ ช่มเหง

นาวิณี ไรยแสง และวิรัชธ มาตรนอก (2552) ศึกษาเรื่อง ชีวิตกะเทยทหารเกณฑ์ การดำรงอยู่และเอาตัวรอดในค่ายทหาร ผลการศึกษาพบว่าการใช้ชีวิตในวัยเด็กและวัยรุ่นมีชีวิตที่มีความเป็นอิสระในทุก ๆ ด้าน แต่เมื่อมาใช้ชีวิตเป็นทหารเกณฑ์ต้องอยู่ใน กฎเกณฑ์ ระเบียบวินัยของทหาร ทหารเกณฑ์กะเทยสามารถปรับตัวให้เข้ากับระเบียบวินัยดังกล่าว การใช้ชีวิตช่วงฝึก 3 เดือนแรกเป็นช่วงการฝึกปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากพลเรือนมาเป็นทหาร กะเทยทหารเกณฑ์ต้องปิดบังตัวตนที่แท้จริงเนื่องจากกลัวเพื่อนทหารและครูฝึกทหารกลั่นแกล้ง หรือเพื่อไม่ให้ถูกลามลามทางเพศ

รณภพ นพสุวรรณ (2555) ศึกษาเรื่องมุมมองของนักประชาสัมพันธ์ที่มีต่อเพศที่สามในงานประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มองเพศที่สามตามลักษณะการแต่งกาย กริยา การแสดงออก บุคลิกภาพ และรสนิยมทางเพศ นอกจากนี้นักประชาสัมพันธ์มีแนวโน้มยอมรับความแตกต่างทางเพศ ซึ่งแสดงให้เห็นผ่านคำที่เรียกว่า “ความหลากหลายทางเพศ” และพบว่าเพศที่สามมีความโดดเด่นด้านบุคลิกภาพ ได้แก่การรู้จักกาลเทศะ มีเสน่ห์ ใส่ใจ ในรายละเอียด เก๋ มีสีสันและมีคุณค่าและมีความอดทนต่ออุปสรรค และ ผลการวิจัยนักประชาสัมพันธ์มีมุมมองเชิงบวก และถ้าเพศที่สามที่ยอมรับตนเองและมีความสามารถก็จะทำให้สังคมยอมรับเพศที่สามได้เช่นกัน

พวงเพ็ญ นิกรโทก (2556) ศึกษาเรื่อง การทารุณกรรมในวัยรุ่นกะเทย ผลการศึกษาพบว่าวัยรุ่นกะเทยรับรู้ว่าการทารุณกรรมคือการถูกทำร้ายร่างกายและล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลจากบุคคลในสังคม ส่งผลให้วัยรุ่นกะเทยได้รับอันตรายทั้งร่างกายและจิตใจและทางเพศ ได้แก่การถูกล้อเลียนดูต่ำและดูถูกเหยียดหยามและการทารุณกรรมอัตลักษณ์ ได้แก่ การถูกเหยียดหยามความเป็นกะเทยและตำหนิภาพลักษณ์ ส่วนด้านความต้องการการช่วยเหลือของวัยรุ่นกะเทยพบว่า ต้องการได้รับความเข้าใจและยอมรับจากบุคคลในครอบครัว และต้องการได้รับสิทธิความเท่าเทียมกันในสังคม

กฤติยา เสือนาค และวรรณวิษา บุญมีฤทธิ์ (2556) ศึกษาเรื่อง การใช้ชีวิตและการเอาตัวรอดของกะเทยในเรือนจำ ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถปรับตัวในการใช้ชีวิตและเอาตัวรอดในเรือนจำได้จากการแนะนำของเพื่อนนักโทษกะเทยที่ช่วยเหลือและถ่ายทอดประสบการณ์ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม โดยเฉพาะในด้านกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ทางเพศกับนักโทษชายเพื่อความสุขสบายในการใช้ชีวิต ปัญหาการใช้ชีวิตที่พบคือไม่มีสถานที่เฉพาะสำหรับการร่วมเพศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การดำเนินชีวิตของกะเทยในการเอาตัวรอดอยู่ในสังคมจะต้องปิดบังตัวเองอยู่ในมุมมืดของสังคม และยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม การเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงทำให้ไม่มีความเป็นอิสระในการแสดงออกและมองภาพลักษณะกะเทยในความเป็นจริงด้อยลง การดำเนินชีวิตอย่างเอาตัวรอดจะต้องใช้ความพยายามปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เป็นอยู่และใช้ความสามารถทำสิ่งที่สังคมยอมรับให้ได้ ผู้วิจัยจะได้ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

3. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตีความจากแนวคิดและพฤติกรรมที่แสดงออกในการดำเนินชีวิตอยู่ในค่ายทหาร โดยมีผลการวิจัยดังนี้

ข้อมูลส่วนตัวพื้นฐานครอบครัวและสถานภาพของกะเทยทหารเกณฑ์

ผู้ให้ข้อมูลชื่อพลทหารชาลา (นามสมมติ) เข้ารับการเกณฑ์ทหาร 1 ปี เนื่องจากได้ใช้สิทธิลดวันรับราชการรับราชการทหาร ผลัด 4/57 เข้าประจำการเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2558 และปลดประจำการ 1 กุมภาพันธ์ 2559 ผู้ให้ข้อมูลมีรูปร่างสูงผอมผิวดำแดง เกิดที่จังหวัดชลบุรี เชื้อชาติไทย ศาสนาอิสลาม อายุ 25 ปี มีพี่น้อง 3 คน มีพี่ชายคนโต น้องสาวคนสุดท้อง พ่อเป็นคนจังหวัดชลบุรี ส่วนแม่คนจังหวัดสุรินทร์ ทั้งสองประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป เลี้ยงดูลูกแบบอิสระให้เรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้ให้ข้อมูลเริ่มเป็นกะเทยตั้งแต่วัยเด็กสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัวและญาติพี่น้องที่มีแต่ผู้หญิงจึงรู้สึกซึมซับลักษณะนิสัยของผู้หญิง แต่ก็รู้สึกเฉย ๆ ชินกับสิ่งที่เป็นอย่างนี้ในปัจจุบัน พ่อแม่จะรับไม่ได้กับสิ่งที่เป็นอย่างนี้ ผู้ให้ข้อมูลเรียนจบชั้นประถมศึกษาโรงเรียนพญา 3 ชอบเล่นกับเพื่อนผู้หญิง จะเล่นซ่อนหา กระโดดยาง กูเกิ้ลหาง ขันหม้อโยนไต่ย้ายไปเรียนที่โรงเรียนแตลศิริวิทยา จังหวัดสุรินทร์ เพื่อนส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิงจะไม่มีผู้ชายเพราะชอบมองในความแตกต่างทางเพศ ผู้ให้ข้อมูลเริ่มมีคนรักตอนที่เรียนชั้นมัธยมเป็นเพื่อนผู้ชายที่เรียนด้วยกันช่วงที่รู้จักกันก็จะพากันไปเที่ยวดูหนังฟังเพลง

ส่วนปริญญาตรีเรียนจบคณะวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน จังหวัดสุรินทร์ เรียน 4 ปีจบ คนรักเป็นเพื่อนผู้ชายที่เรียนและที่รู้จักกันทางเฟซบุ๊ก หลังเรียนจบปริญญาตรีได้ทำงานเป็นเจ้าหน้าที่สนับสนุนทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Support) ทำหน้าที่ดูแลระบบเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของโรงแรมเดอะชาวัน พญา ได้เงินเดือน ๆ ละ 20,000 บาท แต่ทำงานได้ไม่ถึงปีต้องมาเป็นทหารเกณฑ์

ความรู้สึกที่ได้มาเป็นทหารเกณฑ์

ความรู้สึกในช่วงที่จับใบแดงได้ต้องมาเป็นทหารเกณฑ์รู้สึกหมดแรงเกิดอาการเครียดและกลัวแอบนั่งร้องไห้ เพราะไม่อยากมาเป็นทหารเกณฑ์ คิดว่าการฝึกทหารต้องหนักและเหนื่อยถ้าทำไม่ได้จะถูกลงโทษ จากนั้นก็ได้เริ่มเตรียมความพร้อมทางร่างกาย ตอนเย็น ๆ จะออกวิ่งและออกกำลังกาย เล่นกีฬาบอลเลย์บอลทุกวันกับเพื่อน พ่อกับแม่ก็รู้สึกชอบและดีใจที่ลูกชายได้เป็นทหารเกณฑ์ เพราะมีความคาดหวังต้องการอยากให้เปลี่ยนพฤติกรรมที่มีลักษณะความเป็นผู้หญิง

ช่วงการฝึก 3 เดือนแรกของทหารเกณฑ์ใหม่

วันแรกที่ไปรายงานตัวที่ศูนย์ฝึกทหารใหม่ ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกตื่นเต้น กล้า ๆ กลัว ๆ มีจำนวนสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ รวมถึงเสื้อผ้ามาให้และเรียกมาสอบถามข้อมูลประวัติส่วนตัว อยู่ในค่ายได้แต่คิดถึงพ่อแม่และคนรักรู้สึกดูแปลก ๆ ที่มาอยู่ร่วมกับคนอื่นที่ไม่เคยรู้จักมาก่อนและไม่เคยใช้ชีวิตร่วมกันอยู่หลับนอนกับผู้ชายมาก ๆ แบบนี้

การปฏิบัติตนของกะเทยทหารเกณฑ์ในช่วงการฝึก 3 เดือนแรก มีดังนี้

05.30 จำเวรเป่านกหวีดจะต้องตื่นนอนเก็บที่นอน รับเข้าห้องน้ำล้างหน้าแปรงฟันในเวลาที่กำหนด ถ้าไปไม่ทันเข้าแถวจะถูกลงโทษสั่งให้วิ่ง ฟุ่หลัง ลูกนั่ง หรือทำความสะอาดห้องน้ำ 06.00 แแถวหน้ากองร้อยพร้อมวิ่งออกกำลังกายตอนเช้าและออกกำลังกายบริหาร ใช้เวลาประมาณไม่เกิน 1 ชั่วโมง กลุ่มทหารเกณฑ์ที่เป็นกะเทยจะวิ่งอยู่ท้ายแถวเพราะวิ่งไม่ทันเพื่อนบางที่ก็ขออนุญาตจ่านั่งพักแล้ววิ่งต่อไป 07.00 ทำความสะอาดกองร้อย และทำธุระส่วนตัวอีกประมาณครึ่งชั่วโมง 08.00 ทหารเกณฑ์ทุกคนเข้าแถวเตรียมเคารพธงชาติ 08.30 รับประทานอาหารเช้าพร้อมกันที่โรงเลี้ยง 09.00 -11.30 เข้าเรียนวิชาทหาร และฝึกภาคปฏิบัติบุคคลท่ามือเปล่า ท่าการใช้อาวุธ ทั้งในห้องเรียนนอกห้องเรียน 12.00 รับประทานอาหารกลางวันที่โรงเลี้ยง 13.00 เข้าแถวเตรียมตัวเรียนและฝึกภาคปฏิบัติ 16.30 เลิกเรียน อนุญาตให้ไปทำธุระส่วนตัว 17.00 ทหารเกณฑ์ทุกคนเข้าแถวหน้ากองร้อย 17.30 รับประทานอาหารเย็นที่โรงเลี้ยงและทำธุระส่วนตัว ส่วนใหญ่จะไปเล่นวอลเลย์บอลกับเพื่อน ๆ 19.30-20.30 อบรมศีลธรรม วินัยทหาร การปฏิบัติตนในค่ายทหาร และสวดมนต์ก่อนนอน 21.00 ทหารเกณฑ์ทุกคนนอน นายทหารเวรและจำเวร จะมาตรวจถ้าไม่นอนจะถูกลงโทษให้ออกไปวิ่งรอบกองร้อยลูกนั่ง ม้วนหน้า กลิ้ง ฟุ่หลัง เป็นต้น

อาทิครั้งแรก ๆ ที่อยู่ในค่ายการฝึกทหารไม่หนัก เป็นช่วงที่ฝึกทำพื้นฐานทางทหาร เช่น ฝึกซ้ายหัน ขวาหัน กลับหลังหัน จัดแถว รายงานตัว การรายงานยอดกำลังพลขณะฝึกครูฝึกสั่งให้วิ่งจะอยู่ท้ายแถวกับเพื่อนกะเทยทหารเกณฑ์ด้วยกัน ถ้าวิ่งไม่ไหวต้องถูกทำโทษให้ดันพื้น ลูกนั่ง ม้วนหน้า กลิ้ง ฟุ่หลัง เป็นต้นรู้สึกเหนื่อยล้าเพลียมากผู้ให้ข้อมูลได้พยายามที่จะเรียนรู้ เอาใจใส่ ตั้งใจและทำทุกอย่างให้เหมือนทหารชายการฝึกส่วนใหญ่ก็สามารถทำได้เหมือนทหารชายหลังจากฝึกทำพื้นฐานทางทหารก็จะมาฝึกวิชาทหารราบการ ท่ามือเปล่า ท่าอาวุธและการใช้อาวุธ สถานที่ที่ต้องออกสนามกลางแจ้งแดดร้อนมากผิวจะดำปวดแขนขาไปหมด ฝึกครั้งหลัง ๆ ต้องแอบทาคริมกันแดด รู้สึกอึดอัดใจที่ต้องปิดบังตัวเองแอบ แอ็บแมนเพื่อไม่ให้เป็นที่สังเกตเห็นจุดสนใจของครูฝึกและเพื่อนทหาร เพราะกลัวถูกทำโทษและโดนกลั่นแกล้ง ซึ่งครูฝึกและเพื่อนทหารก็ทราบว่าเป็นกะเทยแต่ก็ไม่ได้ทำให้เกิดความอึดอัดใจเพราะสามารถปฏิบัติตามคำสั่งของครูฝึกได้ ขณะฝึกก็จะถูกเพื่อนกลั่นแกล้งและมองเป็นตลกที่สร้างสีสันเรียกเสียงหัวเราะให้กับกลุ่มเพื่อนทหารแต่หากมีเพื่อนทหารเกณฑ์มาลวนลามเพื่อนกะเทยทหารเกณฑ์ก็คอยมาช่วยเหลือ

การรับประทานอาหารโรงเลี้ยงจะจัดอาหารไว้ 3 มื้อ และอาบน้ำร่วมกับเพื่อนทหารชายด้วยกันหลาย ๆ คน อาบน้ำไม่เกิน 3 นาที อาบน้ำไม่ทันจะถูกลงโทษให้ลงไปนอนกลิ้งกับพื้น อาบน้ำเสร็จต้องรีบแต่งตัวให้ทัน เวลานอนต้องแต่งกายชุดกีฬานอน ก่อนนอนจำกองร้อยจะมาอบรมศีลธรรม กฎ ระเบียบ และวินัยทหาร การปฏิบัติตนในค่ายทหารและความสามัคคี ขณะนอนห้ามพูดคุยกัยถ้าไม่นอนจะถูกลงโทษสั่งให้ไปวิ่ง วิดพื้น หรือลูกนั่ง บางครั้งตอนดึก ๆ จำยอมจะเรียกตรวจสอบยอดบัญชีว่ามีทหารคนไหนหนีไปเที่ยวบ้าง ส่วนเงินค่าเบี้ยเลี้ยงที่ได้รับหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ก็เหลือประมาณเดือนละ 4,000 บาทซึ่งก็พอใช้จ่าย

ความสัมพันธ์กับเพื่อนในค่ายทหาร

ผู้ให้ข้อมูลมีเพื่อนเป็นกะเทยทหารเกณฑ์อยู่ในกองร้อยเดียวกัน 3 คน ในกองร้อยมีทหารประมาณ 160 คน ในเวลาว่างเพื่อนทหารหรือทหารรุ่นพี่ที่ชอบมาแกล้ง พูดจาตลกเหยียบหยามและลวนลามบ้างแต่ก็มีเพื่อนสนิทที่เป็นกะเทยทหารเกณฑ์ด้วยกันคอยช่วยเหลือ ปกป้องหรือพูดให้กำลังใจ ส่วนทหารชายที่รูปร่างหน้าตาดี ๆ ชาว ๆ ก็มีแอบชอบบ้าง ส่วนใหญ่แค่พูดคุยกัยแต่ไม่มีการล่วงเกินทางเพศ

การปรับตัวในค่ายทหารช่วงการฝึกทหาร 3 เดือนแรก

ผู้ให้ข้อมูลต้องใช้เวลาในการปรับตัวเมื่อเข้ามาอยู่ในค่ายทหาร จากที่เคยใช้ชีวิตอย่างอิสระไม่เคยถูกบังคับหรือต้องทำตามคำสั่งใครนอกจากพ่อแม่ต้องมาอยู่ในกฎ ระเบียบ และวินัยทหารมาเป็นทหารใหม่ทำให้ต้องพลัดพรากจากครอบครัว ต้องสูญเสียอาชีพการงานจึงพยายามที่จะพูดคุยทำความเข้าใจและเรียนรู้กับเพื่อนทหารเกณฑ์ด้วยกันและทหารรุ่นพี่ในการปฏิบัติตนอยู่ในค่ายทหาร จะสอบถามถึงปัญหาของการฝึกและให้ช่วยอธิบายแนะนำการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งการทำให้ถูกต้องตามคำสั่ง ระเบียบวินัยของทหารถ้าทำผิดก็จะถูกลงโทษพยายามปรับสภาพความเป็นอยู่ใหม่ทั้งสภาพร่างกาย จิตใจต้องอดทนจึงจะสามารถดำเนินชีวิตอย่างเอาตัวรอดในค่ายทหารได้

การเอาตัวรอดของกะเทยทหารเกณฑ์ในช่วงการฝึกทหาร 3 เดือน

ผู้ให้ข้อมูลได้เตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้ามาเป็นทหารเกณฑ์ทำให้สามารถฝึกวิชาทหารและทำได้เหมือนเพื่อน ๆ แต่ก็ไม่ได้นึก อยู่ใช้ชีวิตในค่ายทหารช่วงแรก ๆ ต้องปิดบังตนเองไม่ให้ใครรู้ว่าเป็นกะเทย การเดิน การพูด การวางตัวให้เหมาะสม เพราะกลัวถูกลงโทษและกลัวโดนเพื่อนทหารกลั่นแกล้งลงนาม แต่การปิดบังตนเองทำได้ไม่นาน เพราะมีเพื่อนทหารที่อยู่กองร้อยเดียวกันเปิดเผยตัวตนการเป็นกะเทยทำให้รู้สึกโล่งใจ ไม่รู้สึกอึดอัดใจที่มีกะเทยเข้ามาเป็นทหารเหมือนกับตน

การเอาตัวรอดจากการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ วินัยทหารในช่วงการฝึกทหาร 3 เดือนแรก

ก่อนมาเป็นทหารผู้ให้ข้อมูลได้ใช้ชีวิตอย่างอิสระเสรี แต่เมื่อมาเป็นทหารเกณฑ์ต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ วินัยทหาร เช่น การทำความเคารพผู้ที่มียศสูงกว่า ห้ามออกนอกกรมกองโดยไม่ได้รับอนุญาต การแต่งกาย ฯลฯ ในช่วงแรก ๆ ที่เข้ามาอยู่ในค่ายทหารรู้สึกกดดันเครียดกลัวจะปฏิบัติไม่ได้ต้องถูกลงโทษ แต่ได้ปรับตัวและสอบถามเพื่อนหรือทหารรุ่นพี่ ในการวางตัว การทำให้ถูกกฎ ระเบียบ ของทหาร

การดำเนินชีวิตหลังจากการฝึกทหารเกณฑ์ 3 เดือนแรก

เมื่อฝึกครบ 3 เดือนแรกผู้ให้ข้อมูลรู้สึกดีใจเหมือนผ่านชีวิตที่ลำบากเหนียว แต่ก็รู้สึกใจหายที่ต้องแยกย้ายไปจากเพื่อนที่เคยอยู่ร่วมกันคิดถึงเพื่อน ๆ ที่เคยร่วมทุกข์ร่วมสุข ต้องถูกย้ายไปประจำตามค่ายทหารในที่ต่าง ๆ ผู้ให้ข้อมูลถูกส่งไปประจำการที่ค่ายทหารแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม ทำงานที่กองสนับสนุน ทำหน้าที่รับส่งเอกสาร เวลาทำงานจึงต้องวางตัวให้เหมาะสมอยู่ในระเบียบวินัย ได้มารู้จักกับเพื่อนใหม่ที่ค่ายทหารเดียวกันแต่ทำงานอยู่คนละกอง เป็นกะเทยทหารเกณฑ์ 4 คน สนทนากันมาก เวลาเลิกงานจะนั่งจับกลุ่มคุยกัน นักร้องเพลง ปรัชญาหรือกันในเวลาที่มีปัญหาเกิดขึ้น

การเอาตัวรอดในค่ายทหารหลังจากการฝึกทหารเกณฑ์ 3 เดือนแรก

ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกดีใจและสบายใจมากกว่าช่วงที่ฝึกทหาร 3 เดือนแรก ได้ถูกส่งมาประจำการในค่ายทหารจังหวัดนครปฐม ที่กองสนับสนุนทำงานด้านธุรการมีหน้าที่รับส่งหนังสือรับโทรศัพท์ โดยจะศึกษาจากทหารเกณฑ์รุ่นพี่ก็สามารถทำงานได้หลังเลิกงานหรือช่วงวันหยุดราชการก็จะตัดหญ้าเก็บขยะทำความสะอาดอยู่ในค่าย วันแรก ๆ ที่มาทำงานในค่ายต้องปิดบังตนเองไม่ต้องการให้ใครรู้ว่าเป็นกะเทย คิดว่าการเป็นทหารต้องเข้มแข็งอดทน แต่พอได้มาเจอกับเพื่อนกะเทยทหารเกณฑ์ค่ายเดียวกันรู้สึกดีใจ หลังเลิกงานก็จะมานั่งรวมกลุ่มคุยเรื่องคนรักระบายความเครียดต่าง ๆ ในการทำงานและการปฏิบัติตนในค่ายทหาร

การเอาตัวรอดจากการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ วินัยทหารในช่วงหลังการฝึกทหาร 3 เดือนแรก

ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกว่าการมาทำงานอยู่ในค่ายทหารแห่งนี้จะต้องปฏิบัติตามให้ถูกต้อง ที่ผ่านมามีเคยใช้ชีวิตในช่วงการฝึกทหาร 3 เดือนแรกมาแล้วทำให้รู้ว่าต้องปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ วินัยทหาร เมื่อมาอยู่ในค่ายทหารแห่งนี้จึงไม่รู้สึกหนักใจ ไม่เครียดไม่กังวลใจสามารถวางตัวได้อย่างเหมาะสม ทำตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาและปฏิบัติให้อยู่ในกฎระเบียบ วินัยของทหารได้

สัมภาษณ์ทหารเกณฑ์ที่อยู่ในค่ายเดียวกัน

พลทหารบอย (นามสมมติ) เป็นทหารรุ่นพี่ของผู้ให้ข้อมูลทำงานอยู่ในค่ายเดียวกัน การใช้ชีวิตที่อยู่ในค่ายทหารช่วงแรก ๆ ผู้ให้ข้อมูลจะปิดบังตนเองไม่ให้ใครรู้ว่าเป็นกะเทย แต่ทำงานได้ระยะหนึ่งมารู้จักกับเพื่อนทหารที่เป็นกะเทยด้วยกันก็จะแสดงลักษณะท่าทางกระตือรือร้นเหมือนผู้หญิง ช่วงเลิกงาน หรือวันหยุดจะนัดร่วมตัวเป็นกลุ่มกะเทยพูดคุยกันส่งเสียงดัง ชอบพูดแซวเพื่อนทหารผู้ชายที่หน้าตาดี ๆ แต่ไม่มีการล่วงเกินทางเพศเวลาทำงานผู้ให้ข้อมูลจะรู้จักวางตัวอย่างเหมาะสมแอบแอบแมนบ้าง พยายามที่จะปฏิบัติตามเหมือนทหารชาย ท่าทางการเดินการพูดแบบแมน ๆ และทำงานได้เหมือนเพื่อนทหารเกณฑ์ งานที่ทำส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลจะทำหน้าที่รับ ส่งเอกสาร รับโทรศัพท์ ชงกาแฟ ทำความสะอาดสถานที่ทำงาน เป็นต้น ก็สามารถทำงานได้

สัมภาษณ์จำนที่ทำงาน

จำดำ (นามสมมติ) เป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลจะทำหน้าที่รับ-ส่ง เอกสาร รับโทรศัพท์ ทำความสะอาดที่ทำงาน สามารถทำงานได้ เวลาทำงานก็จะรู้จักวางตัวได้อย่างเหมาะสม มีระเบียบวินัย รับผิดชอบงานในหน้าที่ แต่ก็รู้ว่าเป็นกะเทย ผู้ให้ข้อมูลพยายามปิดบังตนเองแสดงลักษณะท่าทางอย่างทหารชาย ส่วนความสัมพันธ์กับทหารชายจะไม่มีการล่วงเกินทางเพศ ส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลจะถูกเพื่อนทหารหยอกล้อ ซึ่งการมาอยู่ในค่ายทหารจะต้องปฏิบัติตามคำสั่ง ถ้าปฏิบัติไม่ถูกต้องตามระเบียบ วินัย ถูกลงโทษโดยจะสั่งให้วิ่ง ฟ่งหลัง ลุกนั่ง หรือให้ทำความสะอาดห้องน้ำ การลงโทษก็เพื่อต้องการให้ทหารเกณฑ์ทุกคนมีความพร้อม ความสามัคคี อยู่ในระเบียบวินัย ไม่ถือเป็นการทารุณกรรมร่างกายและล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล และการลงโทษก็ใช้กับทหารทุกคนโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ

4. อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องจากชีวิตอิสระสู่ความเป็นระเบียบวินัย : เรื่องเล่าชีวิตและการเอาตัวรอดของกะเทยทหารเกณฑ์ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. การเอาตัวรอดของกะเทยทหารเกณฑ์ช่วงสามเดือนแรก พบว่า ต้องฝึกวิชาทหารต้องฝึกหนักและเหนื่อย จึงต้องเตรียมความพร้อมทั้งสภาพร่างกายและจิตใจมาก่อน และการมาอยู่ในค่ายทหารต้องปรับตัวจากที่เคยใช้ชีวิตอิสระต้องอยู่ในกฎ ระเบียบ วินัยของทหาร และปฏิบัติตามตรงต่อเวลาตั้งแต่ตื่นนอนจนเข้านอน การเอาตัวรอดต้องปิดบังตนเอง ไม่เปิดเผยตัวตนว่าเป็นกะเทย เพื่อไม่ให้ถูกกลั่นแกล้งและถูกล่วงละเมิดทางเพศซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นาวิณี ไรยแสง และวีรยุทธ มาตรนอก (2552) ศึกษาเรื่อง ชีวิตกะเทยทหารเกณฑ์ การดำรงอยู่และเอาตัวรอดในค่ายทหาร พบว่าการใช้ชีวิตเป็นทหารเกณฑ์ต้องอยู่ในกฎเกณฑ์ ระเบียบวินัยของทหารสามารถปรับตัวให้เข้ากับระเบียบวินัยและต้องปิดบังตัวตนที่แท้จริง เนื่องจากกลัวเพื่อนทหารและครูฝึกทหารกลั่นแกล้งไม่ให้ถูกลวนลามทางเพศ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิทักษ์ ศิริวงศ์ และคณะ (2551) ศึกษาเรื่องอัตลักษณ์ชายรักชายของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี พบว่าการแสดงออกในความเป็นเพศชายรักชายบางคนไม่กล้าที่เปิดเผยแสดงออกของตนต้องปิดบังตัวอยู่ในเงามืดของสังคม และสังคมไทยไม่ยอมรับการเปิดเผยตนเองกับสังคมทำให้ไม่มีความเป็นอิสระในการแสดงออกหรือเปิดเผยทางเพศได้ตามต้องการ

2. การเอาตัวรอดของกะเทยทหารเกณฑ์ในช่วงหลังสามเดือนแรก พบว่า การปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ และวินัยทหาร สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมเนื่องจากได้ผ่านช่วงการฝึกทหาร 3 เดือนแรกและปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบกฎเกณฑ์ที่ทางทหารกำหนดไว้ได้โดยมีเพื่อนและทหารเกณฑ์รุ่นพี่คอยให้คำแนะนำ ซึ่งผู้บังคับบัญชาก็ยอมรับว่า กะเทยทหารเกณฑ์สามารถทำงานได้และวางตัวได้เหมาะสมในเวลาทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติยา เสือนาคน และวรรณวิษา บุญมีฤทธิ์ (2556) ศึกษาเรื่องการใช้ชีวิตและการเอาตัวรอดของกะเทยในเรือนจำ ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถปรับตัวในการใช้ชีวิตและเอาตัวรอดในเรือนจำได้ดีจากการแนะนำของเพื่อนนักโทษกะเทยที่ช่วยเหลือ และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รณภพ นพสุวรรณ (2555) ศึกษาเรื่องมุมมองของนักประชาสัมพันธ์ที่มีต่อเพศที่สามในงานประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่านักประชาสัมพันธ์มองว่าเพศที่สามที่ยอมรับตนเองและมีความสามารถ จะทำให้สังคมยอมรับได้เช่นกัน

3. การดำเนินชีวิตกะเทยทหารเกณฑ์พบว่าสังคมทหารและเพื่อนทหารเกณฑ์มีมุมมองกะเทยทหารเกณฑ์มีลักษณะทางเพศที่แตกต่างไปจากผู้ชายมีความอ่อนแอไม่เข้มแข็ง มองเป็นตัวตลก ถูกเหยียดหยาม และถูกล่วงเกินทางเพศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทชา สำโรง (2552) ศึกษาเรื่อง ทศนคติของผู้ชมที่มีต่อภาพลักษณ์ของกะเทยที่ปรากฏในสื่อโทรทัศน์ ศึกษาเฉพาะนักศึกษาปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ควรเปิดพื้นที่เพื่อการนำเสนอ บทบาทกะเทยที่เหมาะสมบ้าง มิใช่เสนอบทบาทกะเทยที่เป็นตัวประหลาดหรือตลกโปกหา ทั้งนี้ยังหวังว่าพฤติกรรมหรือ บทบาทกะเทยน่าจะนำเสนออย่างสร้างสรรค์ไม่ไปในทางลามกอนาจารน่ารังเกียจ และการกีดกันหรือกดขี่ข่มเหง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พวงเพ็ญ นิกระโทก (2556) ศึกษาเรื่องการทำรณรงค์ในวัยรุ่นกะเทย พบว่าวัยรุ่นกะเทยรับรู้ว่าการทำรณรงค์คือการถูกทำร้ายร่างกายและล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งการทำรณรงค์ทางอารมณ์/จิตใจ ได้แก่ การถูกล้อเลียนดูต่ำและดูถูก เหยียดหยามและการทำรณรงค์อัตลักษณ์ได้แก่ การถูกเหยียดหยามความเป็นกะเทยและ ต่ำทอนภาพลักษณ์และต้องการได้รับความเข้าใจและยอมรับและความเท่าเทียมกัน

5. สรุปผลการวิจัย

1. การฝึกทหารในช่วง 3 เดือนแรก กะเทยทหารเกณฑ์จะต้องเตรียมความพร้อมสภาพร่างกายและจิตใจ มาก่อน เนื่องจากการฝึกทหารจะฝึกให้ทหารมีร่างกายแข็งแรง อดทน และต้องมีระเบียบวินัย ทำตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา ได้ ซึ่งถ้าเตรียมความพร้อมมาดี อยู่ในระเบียบวินัยก็สามารถฝ่าฟันปัญหาอุปสรรคและทำได้เหมือนทหารชายที่เข้ามา รับใช้ชาติได้อย่างสมเกียรติ

2. จากชีวิตของพลเรือนที่อิสระมาเป็นทหารรับใช้ชาติของกะเทยทหารเกณฑ์จะต้องอยู่ในกฎ ระเบียบ วินัย ทหาร และการปฏิบัติตนต้องตรงต่อเวลา กะเทยทหารสามารถเอาตัวรอดได้โดยการปรับตัวในการดำเนินชีวิต ของตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ โดยได้รับคำแนะนำสอบถามจากเพื่อนทหารเกณฑ์และรุ่นพี่ ในการปรับตัวและเอาตัวรอด

3. ลักษณะทางเพศของกะเทยทหารเกณฑ์มีการแสดงออกที่แตกต่างกับผู้ชาย เช่น การฝึก บุคลิกท่าทางการเดิน หรือการพูด เมื่อมาอยู่ในค่ายทหารของกะเทยทหารเกณฑ์จะต้องปิดบังตนเองเพื่อการเอาตัวรอดไม่ให้ ถูกกลั่นแกล้งหรือถูกลวนลามทางเพศ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. กะเทยที่เข้ามาเป็นทหารเกณฑ์อยู่ในค่ายทหารควรเตรียมความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อจะได้ อยู่อย่างเอาตัวรอดในค่ายทหารในช่วงการฝึกทหาร 3 เดือนแรก ส่วนการดำเนินชีวิตในค่ายทหารจะต้องปฏิบัติตนให้ถูกต้อง ตามกฎ ระเบียบ วินัยทหารโดยเรียนรู้และขอคำแนะนำจากเพื่อนทหารรุ่นพี่

2. ค่ายทหารควรปฏิบัติต่อกะเทยทหารเกณฑ์โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่เลือกปฏิบัติ และควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้สังคมทหารยอมรับและเข้าใจในชีวิตของกะเทยทหารเกณฑ์

3. การศึกษาเรื่องนี้ทำให้ทราบว่ากะเทยทหารเกณฑ์สามารถดำเนินชีวิตอยู่อย่างเอาตัวรอดได้ในค่ายทหาร ผู้ชายควรเปลี่ยนแปลงแนวความคิดที่มองกะเทยว่าเป็นคนที่อ่อนแอมีจิตใจเหมือนเพศหญิง และไม่ควรมาดำเนินภาพลักษณ์ของกะเทย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาการดำเนินชีวิตและการเอาตัวรอดในค่ายทหารของข้าราชการทหารประจำการหญิงรักหญิง ที่แสดงออกทางเพศในค่ายทหาร เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับการศึกษาครั้งต่อไป

6. บรรณานุกรม

- กฤษฎาชนม์ สุขยะฤกษ์. 2552. นักศึกษาเพศที่สามในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: การดำเนินชีวิตและสวัสดิการ. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชามหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กฤติยา เสือนาค และ วรณวิศา บุญมีฤทธิ์. 2556. การใช้ชีวิตและการเอาตัวรอดของกะเทยในเรือนจำ. จุลนิพนธ์บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กาญจนา ธานีปกรณ์. 2544. รูปแบบการดำเนินชีวิตและทัศนคติของผู้อ่านชายต่อนิตยสารผู้ชาย: กรณีศึกษานิตยสารเอสไควร์ฉบับภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชามหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน สาขาสื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เฉลิมพล ธรรมสุนทร. 2549. ทหารเกณฑ์นะยะ : ผลกระทบภายหลังผ่านการตรวจเลือกทหารและได้รับ สด.43 ระบุโรคจิต. ปัญหาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชาล่า. 2559. 20 มกราคม. พลทหาร. สัมภาษณ์.
- ดารา ทีปะปาล. 2542. พฤติกรรมผู้บริโภคร. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- ดำ. 2559. 30 มกราคม. สัมภาษณ์ประจำกอง. สัมภาษณ์.
- นฤพนธ์ ตัวงวิเศษ. 2556. พื้นที่ของเพศนอกกรอบในสังคมไทย ในมิติการเมืองและวัฒนธรรม. [online]. เข้าถึงจาก www.sac.or.th/main/content_detail.php?content_id=73325 : 25 มกราคม 2559.
- นาวิณี โรยแสง และ วีรยุทธ มาตรนอก. 2552. ชีวิตกะเทยทหารเกณฑ์ การดำรงอยู่และเอาตัวรอดในค่ายทหาร. สารนิพนธ์ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี.
- นันทา สำโรง. 2552. ทัศนคติของผู้ชมที่มีต่อภาพลักษณ์ของกะเทยที่ปรากฏในสื่อโทรทัศน์ ศึกษาเฉพาะนักศึกษาปริญญาตรี ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บอย. 2559. 30 มกราคม. พลทหาร. สัมภาษณ์.
- เปรมปรีดา ปราโมช ณ อยุธยา. 2546. การช่วงชิงอัตลักษณ์ “กะเทย”ในงานคาบาเรต์โชว์. กรุงเทพฯ : บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน).
- พวงเพ็ญ นิกระโทก. 2556. การทารุณกรรมในวัยรุ่นกะเทย. วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- พิทักษ์ ศิริวงศ์ และคณะ. 2551. **อัตลักษณ์ชายรักชายของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยศิลปากร เพชรบุรี**. การประชุมวิชาการเวทีวิจัยมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2 ประจำปี 2551 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภัทรารณ จีงเลิศศิริ. 2557. **สังคมไทยยอมรับความหลากหลายทางเพศจริงหรือ**. จดหมายข่าว ประชากรและการพัฒนา สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มูลนิธิเครือข่ายเพื่อนกะเทยไทยเพื่อสิทธิมนุษยชน. 2555. **สรุปแถลงข่าวการตรวจเลือดทหารกองเกินปี 2555**. [online]. เข้าถึงจาก<http://www.thaitga.com/index.php/library/news/232-the-selection-of-military-forces-in-2012#sthash.3psJkAVn.dpuf> :12 มกราคม 2559.
- รณภพ นพสุวรรณ. 2555. **มุมมองของนักประชาสัมพันธ์ที่มีต่อเพศที่สามในงานประชาสัมพันธ์**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์การตลาดบัณฑิตวิทยาลัย.มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- Joseph T. Plummer. 1974. **The concept and Application of Life style Segmentation**. Journal of Marketing.1,3 (January): 34.
- Reimer, B. 1995. **Youth and Modern Lifestyle in Youth Culture in Late Modernity**. London: Saga Publication.

ประสบการณ์ชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ขณะรักษาด้วยเคมีบำบัด

Patients' Experiences of Ongoing Chemotherapy for Colorectal Cancer

พัชรินทร์ แก้วรัตน์^{1*} และ น้ำอ้อย ภักดีวงศ์²

Patcharin Kaeorat^{1*} and Nam-Oy Pakdevong²

¹ โรงพยาบาลมหาวชิราลงกรณธัญบุรี ปทุมธานี 12110

² คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี 12000

¹ Mahavajiralongkorncancercenter, Pathumthani, Thailand 12110

² School of Nursing, Rungsit University, Pathumthani, Thailand 12000

* Corresponding author: kaeorat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสบการณ์ชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ขณะรักษาด้วยเคมีบำบัดผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ระยะ 3-4 ขณะมารักษาด้วยยาเคมีบำบัดที่ หอผู้ป่วยเคมีบำบัด ณ โรงพยาบาลมหาวชิราลงกรณธัญบุรีเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน 2558 ถึงเดือนสิงหาคม 2558 ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคลจำนวนผู้ให้ข้อมูล จำนวน 13 ราย ผลการวิจัย พบว่าประสบการณ์ชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ประกอบด้วย 2 ประเด็นหลัก คือ 1) ความหมายของการเจ็บป่วยเป็นมะเร็งลำไส้ใหญ่ 1.1) รักษาไม่หาย 1.2) ความตาย 2) ประสบการณ์ชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ ประกอบด้วย 9 ประเด็นย่อยดังนี้ 1) กลัว 2) เสียโอกาส 3) ทรมานกับคลื่นไส้ อาเจียน 4) เจ็บแผลร้อนในช่องปาก/เจ็บเวลา 5) ไม่สุขสบาย/รำคาญกับอาการชาปลายนิ้วมือปลายเท้า 6) เหนื่อยเพลีย 7) มองภาพลักษณ์เชิงลบ 8) กลัวเม็ดเลือดขาวต่ำ 9) ไม่แน่ใจว่าจะหาย จากผลการศึกษาครั้งนี้ บุคลากรทางการแพทย์

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีถึงถึงความหมายของการเจ็บป่วยและประสบการณ์ชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ขณะรักษาด้วยเคมีบำบัด สามารถนำไปใช้ในการวางแผนให้การพยาบาลที่มีความสอดคล้องกับความคิด ความเชื่อทางสังคมวัฒนธรรม และให้การพยาบาลที่ตรงตามความต้องการของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่มากที่สุด

คำสำคัญ: ประสบการณ์ชีวิต, มะเร็งลำไส้ใหญ่, การรักษาด้วยเคมีบำบัด

Abstract

The purpose of this research was to study patient's experience of ongoing chemotherapy for colorectal cancers. The sample of this study was patients with colorectal cancers stage III-IV receiving chemotherapy. Data were collected using a colorectal cancers sampling in Mahavajiralongkorn cancer center hospital through guided question interviews (n = 13) from April 2015 to August 2015. All interviews were transcribed verbatim by coding data using the constant comparative method as proposed by descriptive phenomenology. Relatives' experiences were categorized into two themes: 1. The meaning of colorectal cancers could be divided in to two major themes; 1) incurable illness 2) death, 2. The experience of ongoing chemotherapy for colorectal cancers could be divided in to nine major themes; 1) fear 2) loss opportunity and progress in life 3) suffered with nausea and vomiting 4) painful mouth ulcer 5) feeling annoyed with numbness 6) fatigue 7) negative body image

8) fear of low white blood cell 9) feeling uncertain of recovering possibility

The results of this study provided a clear and better understanding of both illness meaning and experience of ongoing chemotherapy for colorectal cancers. This information is helpful and useful for developing nursing care plan relevant to patient perspective as well as sociocultural beliefs.

Keywords: experience, colorectal cancers patients, receiving chemotherapy.

1. บทนำ

โรคมะเร็งเป็นสาเหตุการตายอันดับหนึ่งทั่วโลกทั้งประชากรหญิงและชาย โดยมะเร็งที่พบมากที่สุดคือมะเร็งปอด รองลงมาคือมะเร็งลำไส้ใหญ่ และมะเร็งเต้านม ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับประเทศไทยที่พบว่ามีมะเร็งเป็นสาเหตุการตายอันดับหนึ่งเช่นกัน ซึ่งมะเร็งที่ทำให้เสียชีวิตมากที่สุดคือ มะเร็งตับ มะเร็งปอด และมะเร็งลำไส้ใหญ่ โดยในเพศชายพบมะเร็งลำไส้ใหญ่ในอัตราประชากรชาย 10.9 คนต่อประชากร 100,000 คน และในผู้หญิงมีอัตราส่วนอยู่ที่ 7.3 คนต่อประชากร 100,000 คน โดยในเพศชายจะพบผู้ป่วยที่เป็นมะเร็งลำไส้ใหญ่ในอันดับที่ 1 และในเพศหญิงพบเป็นอันดับที่ 3 (กลุ่มงานเทคโนโลยีสารสนเทศ สถาบันมะเร็งแห่งชาติ, 2555) และมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การดำเนินชีวิตในแต่ละวันที่แข่งขันกันมากขึ้น ความจำกัดในเรื่องเวลา และอุปนิสัยในการบริโภคอาหารประเภทไขมันสัตว์ เนื้อสัตว์ที่สูงขึ้น (สุภาพร จงประกอบกิจ, 2551)

การรับรู้ผลการวินิจฉัยว่าป่วยเป็นโรคมะเร็งลำไส้ใหญ่ มีผลกระทบต่อสภาพจิตใจซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ขึ้นกับระยะของโรคและประสบการณ์เดิมที่รับรู้มาเนื่องจากโรคมะเร็งเป็นโรคที่ร้ายแรง เรื้อรังต้องใช้เวลารักษายาวนาน เป็นสัญลักษณ์ของความทุกข์ทรมาน มีผลส่งผลกระทบต่อความคิด ความรู้สึก พฤติกรรม มีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ในเชิงบวกผู้ป่วยจะเริ่มเห็นคุณค่าของชีวิต คิดถึงผู้อื่นมากขึ้น ครอบครัวยึดเหนี่ยวกันมากขึ้น รู้จักตัวเองมากขึ้น แต่ผู้ป่วยที่ให้ความหมายเชิงลบ จะมองว่า การเจ็บป่วยเป็นโรคมะเร็ง คือ การสูญเสียอย่างใหญ่หลวง ทั้งสูญเสียชีวิต/นำไปสู่ความตาย (วงจันทร์ เพชรพิเชฐชัย, 2554) สูญเสียความก้าวหน้า อนาคตไม่แน่นอน เกิดความเครียด วิตกกังวล สับสนกลัวตาย ซึ่งปฏิกิริยาหรือการตอบสนองด้านจิตใจอาจแตกต่างกันขึ้นกับภูมิหลังครอบครัว อายุ สถานภาพสมรส ความรู้ และการรับรู้เกี่ยวกับโรคของแต่ละบุคคล

ก่อนเข้าสู่อการรักษา ผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ จะมีความโลเลสับสน กลัวผลกระทบจากการรักษา ทั้งการผ่าตัด กลัวผ่าตัดแล้วไม่ฟื้น กลัวผลข้างเคียงที่เกิดจากยาเคมีบำบัด เนื่องจากขาดความรู้ ประกอบกับการรับรู้ข้อมูลเรื่องเคมีบำบัดในทางลบ ทำให้ผู้ป่วยรู้สึกกลัว บางคนปฏิเสธและไปแสวงการรักษาแบบอื่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุวิมล กิมปี, สุพร ดนัยดุฎีกุล, กนกวรรณ บุญสังข์และวิรุณ บุญนุช (2556) ที่พบว่าความกลัวการรักษาด้วยเคมีบำบัดอาจทำให้ผู้ป่วยชะลอการรักษาก่อนเมื่ออาการที่เป็นรุนแรงขึ้นจึงตัดสินใจไปพบแพทย์แผนปัจจุบัน

การรักษามะเร็งลำไส้ใหญ่ในปัจจุบันที่นิยม มี 3 วิธี คือการผ่าตัด รังสีรักษาและเคมีบำบัด และนอกจากนั้นยังมีการใช้ยาในกลุ่ม ทาร์เก็ตเธอราปี (Targeted cell therapy) คือการใช้ยาเคมีที่ออกฤทธิ์เฉพาะจุดหรือเจาะจงไปทำลายเฉพาะเซลล์เนื้อร้าย (สงวน นิตยารัมภ์พงศ์, 2555) แต่มะเร็งลำไส้ใหญ่ในระยะแพร่กระจาย การรักษาด้วยเคมีบำบัดจะเป็นวิธีการหลักที่จะใช้รักษาผู้ป่วยในกลุ่มนี้ ช่วงขณะรักษาผู้ป่วยจะมีความวิตกกังวล กลัวไม่ได้รับยาตรงตามรอบ กลัวผลเสียไม่ผ่าน กลัวไม่มีเตียงรองรับขณะได้รับยาเคมีบำบัด อีกทั้งผลข้างเคียงจากยาเคมีบำบัด ทั้งอาการเจ็บและร้อนบริเวณที่ได้รับยาเคมีบำบัด ทำให้อ่อนไม่หลับ อาการคลื่นไส้ เหนื่อยเบื่ออาหาร ท้องเดิน อ่อนเพลียมีแผลร้อนในปาก เม็ดเลือดขาวต่ำ ทำให้เสี่ยงต่อการติดเชื้อได้ง่าย ภาวะเกล็ดเลือดต่ำอาจทำให้เลือดออกง่าย ในบางรายอาจเกิดลำไส้อุดตันขณะรักษา ซึ่งผู้ป่วยต้องผ่าตัดเปิดทวารเทียมทางหน้าท้อง ส่งผลต่อสภาพลักษณะทางกาย รูปแบบการขับถ่าย ความไม่สุขสบายและวิถีการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไป ต้องปรับตัวในการดูแลทวารเทียม การทำความสะอาดและเปลี่ยนถุง

รองรับอุจจาระ ปัญหาและอาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนี้ล้วนเป็นสิ่งที่ผู้ป่วยต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้ป่วยทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและเศรษฐกิจ

อนึ่ง ผลกระทบด้านจิตใจ อารมณ์สังคมและเศรษฐกิจ ผู้ป่วยรู้สึกวิตกกังวล กลัวรักษาไม่หาย กลัวโรคกลับเป็นซ้ำ กลัวตาย คุณค่าในตนเองลดลงเนื่องจากอ่อนเพลีย ไม่สามารถไปทำงานได้ตามปกติ ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง ทำให้ขาดรายได้ ต้องพึ่งพาผู้อื่น รู้สึกว่าตนเป็นภาระต่อครอบครัวและสังคม แบบแผนการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไปจากเดิม ต้องหยุดกิจกรรมนอกบ้าน หรือการสังสรรค์ในสังคมได้ตามปกติ เพราะต้องเดินทางมารับยาเคมีบำบัดเป็นระยะ ๆ ต่อเนื่อง ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น แม้ว่าการรักษาพยาบาลสามารถที่จะเบิกได้ แต่ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ทั้งของผู้ป่วยและสมาชิกในครอบครัว ค่าอาหารที่พัก หากผู้ป่วยเป็นผู้หารายได้หลัก ย่อมส่งผลกระทบต่อปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัวเพิ่มขึ้น (สุภาพร จงประกอบกิจ, 2551)

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าตลอดช่วงเวลาที่ผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ ต้องได้รับยาเคมีบำบัดจนครบตามแผนการรักษา นั้น ผู้ป่วยต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความวิตกกังวลซึ่งมีผลกระทบกับการดูแลตนเอง พยาบาลเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลและช่วยเหลือผู้ป่วย จะต้องเข้าใจถึงความคิด ความรู้สึก ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่ได้รับยาเคมีบำบัด ซึ่งจะช่วยให้พยาบาลวางแผนให้การพยาบาลได้ถูกต้อง จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมะเร็งลำไส้ใหญ่หลายเรื่อง ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ แต่งานวิจัยไม่ได้อธิบายถึงความหมายของชีวิต ความรู้สึก ปัญหาที่ผู้ป่วยต้องเผชิญและการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะรักษา ซึ่งผู้ป่วยแต่ละบุคคลให้ความหมายในแต่ละช่วงที่เกิดขึ้นแตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษา ประสบการณ์ชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ขณะรักษาด้วยเคมีบำบัดโดยใช้วิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผลที่ได้จะเป็นแนวทางในการวางแผนให้การพยาบาลให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของผู้ป่วยอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อบรรยายประสบการณ์ชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ขณะได้รับการรักษาด้วยเคมีบำบัด

2. วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อบรรยายประสบการณ์ชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ขณะได้รับการรักษาด้วยเคมีบำบัดเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

2.1 ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในครั้งนี้ คือ ผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ทั้งเพศหญิงและเพศชายได้รับการรักษาด้วยเคมีบำบัดที่โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ตามคุณสมบัติที่กำหนด คือ ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งลำไส้ใหญ่ในระยะ 3-4 ให้ยาเคมีบำบัดในสูตรโฟลฟอกซ์ (FOLFOX4) มีอายุ 20 ปีขึ้นไป สามารถสื่อสารพูดและฟังภาษาไทยได้เข้าใจ ยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1.1 ผู้วิจัยซึ่งเป็นเครื่องมือหลักในการวิจัยทั้งด้านระเบียบวิธีวิจัย ความรู้เกี่ยวกับหัวข้อที่วิจัย จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารตำรา เพื่อให้เข้าใจระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเข้าใจเรื่องโรคมะเร็งลำไส้ใหญ่และหลักการรักษามะเร็งด้วยยาเคมีบำบัดโดยเฉพาะสูตรโฟลฟอกซ์ (FOLFOX4)

2.1.2 จัดเตรียม เทปบันทึกเสียงและแบตเตอรี่สำรอง สมุดบันทึก ปากกาเพื่อใช้บันทึกข้อมูลในระหว่างการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคล จัดเตรียมแบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบบันทึกการถอดข้อความและให้รหัส

ข้อมูลเบื้องต้น แบบบันทึกรหัสข้อมูลและหมวดหมู่ แบบบันทึกเชิงปฏิบัติการ เพื่อบันทึกการขึ้นการเก็บรวบรวมข้อมูล ครั้งต่อไป แบบบันทึกส่วนบุคคลของผู้วิจัย เป็นการบันทึกสะท้อนคิดของผู้วิจัยต่อตนเองผู้ให้ข้อมูล

2.1.3 แนวคำถามในการสัมภาษณ์ เป็นคำถามปลายเปิดให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การวิจัย แนวคำถามนี้ได้ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน รวมทั้งนำไปทดลองฝึกสัมภาษณ์กับผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่และมะเร็งทวารหนัก จำนวน 3 คน เพื่อให้ผู้วิจัยคุ้นเคยกับคำถามเพื่อความเป็นธรรมชาติในการสัมภาษณ์ อีกทั้งเป็นการตรวจสอบเรื่องภาษา การสื่อความหมายและการตอบสนองต่อคำถามของผู้ป่วย ความเข้าใจในข้อคำถาม ก่อนนำไปสัมภาษณ์จริง

2.3 การพิทักษ์สิทธิ์

การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล วิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยของโรงพยาบาลมะเร็งแห่งหนึ่งในภาคกลาง ผู้วิจัยได้ดำเนินการพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูลตลอดกระบวนการวิจัยโดยอธิบายวัตถุประสงค์ ขั้นตอนรายละเอียดของการวิจัย รายละเอียดการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกระยะเวลา สถานที่การบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยในกระบวนการวิจัยการขอขุดการให้สัมภาษณ์โดยไม่บอกเหตุผลหรือในระหว่างการสัมภาษณ์ ถ้าคำถามข้อใดที่ไม่สะดวกที่จะตอบ สามารถปฏิเสธส่วนข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ข้อมูลที่ได้จะเก็บรักษาเป็นความลับ ไม่เปิดเผย ชื่อ-สกุลผู้ให้ข้อมูล และใช้รหัสแทน การนำเสนอข้อมูลจะทำในภาพรวมและนำไปใช้ในเชิงวิชาการ จะถูกทำลายทิ้งเมื่อสิ้นสุดการวิจัย เมื่อผู้ป่วยยินยอมเข้าร่วมวิจัย ให้ลงนาม/ประทับลายนิ้วหัวแม่มือ ในแบบฟอร์มยินยอมเข้าร่วมวิจัยไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4.1 ภายหลังโครงการวิจัยได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยของโรงพยาบาลดำเนินการเก็บข้อมูลโดยเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียงและแบตเตอรี่สำรอง เพื่อใช้บันทึกข้อความสนทนา แนวคำถามในการเก็บข้อมูล สมุดบันทึกข้อมูลขณะสัมภาษณ์ ในการสัมภาษณ์ครั้งแรกติดต่อกับหัวหน้าหอผู้ป่วย เคมีบำบัด อธิบายวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัย ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากแฟ้มประวัติเข้าไปพบผู้ป่วย สร้างสัมพันธภาพ ชี้แจงให้ทราบถึงการพิทักษ์สิทธิ์

2.4.2 ผู้วิจัยเริ่มสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ณ สถานที่ที่ผู้ให้ข้อมูลสะดวก บริเวณหอผู้ป่วยเคมีบำบัด ขั้นตอนการสัมภาษณ์ โดยเริ่มต้นด้วยการพูดคุยเรื่องทั่วไปเพื่อสร้างความคุ้นเคย เช่น “สวัสดีคะ วันนี้ดูสีหน้าคุณดูสดชื่นนะคะ วันนี้มีอาการเป็นอย่างไร รับประทานอาหารได้หรือไม่อย่างไร เมื่อสีหน้าผู้ให้ข้อมูลเริ่มผ่อนคลาย แวตตาเป็นมิตร ผู้วิจัยจึงเริ่มการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยใช้แนวคำถามที่ผู้วิจัยเตรียมไว้ เช่น “หลังเจ็บป่วยเป็นมะเร็งลำไส้ใหญ่ชีวิตคุณเป็นอย่างไร” คุณให้ความหมายของการเจ็บป่วยเป็นมะเร็งลำไส้ใหญ่ว่าอย่างไร ขณะสัมภาษณ์ใช้ทักษะการฟัง เพื่อจับประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลเล่า เพื่อถามต่อ และการสังเกต พร้อมกับจดบันทึก สีหน้า แวตตา กิริยาท่าทางจนสิ้นสุดการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ใช้เวลาประมาณ 30 - 45 นาที ทำการสัมภาษณ์จำนวน 1- 2 ครั้งต่อราย ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของข้อมูล

2.4.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลจนกระทั่งข้อมูลอิ่มตัว (saturation of data) โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้ไม่มีข้อมูลใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นจากเดิม คือผู้ให้ข้อมูลคนที่ 13 จึงยุติการเก็บข้อมูล

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ ส่วนข้อมูลประสบการณ์ชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ขณะมารับการรักษาด้วยเคมีบำบัด วิเคราะห์เนื้อหา ดัดแปลงขั้นตอนมาจากการวิเคราะห์ของข้อมูลเชิงปรากฏการณ์วิทยาของโคไลซี (Colaizzi) (Streubert & Carpenter, 2011) โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปคำมาอ่านอย่างละเอียดหลาย ๆ ครั้ง โดยไม่มีการตีความ แยกประโยคที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ชีวิตของผู้ป่วยมะเร็ง

ลำไส้ใหญ่ขณะมารับการรักษาด้วยเคมีบำบัด ทำความเข้าใจความหมายของประโยค แยกประเด็น กำหนดความหมายของรหัสของประเด็น บรรยายประเด็นที่ได้ให้มากที่สุด นำกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 รายเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล เพื่อเป็นการยืนยันความถูกต้องของข้อมูล

2.6 ความน่าเชื่อถือของงานวิจัย

การตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลตามแนวทางของ Lincoln และ Guba (1985) ดังนี้

2.6.1 ความน่าเชื่อถือ (credibility) โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์จริง และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ให้เข้าใจได้ และมีการสร้างความน่าเชื่อถือได้ โดยเริ่มจากการสร้างสัมพันธภาพที่ดีเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความไว้วางใจ พร้อมทั้งถ่ายทอดประสบการณ์ให้ฟัง มีการสะท้อนคิดผู้วิจัยเพื่อทำการตรวจสอบความคิด ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในขณะที่เก็บข้อมูลเพื่อลดความลำเอียงที่อาจเกิดขึ้นได้

2.6.2 การถ่ายโอนงานวิจัย (transferability) ผู้วิจัยเขียนบรรยายลักษณะของการเลือก สถานที่ศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อให้เข้าใจสามารถประยุกต์ข้อค้นพบนั้นได้ในผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะและอยู่ในบริบทคล้ายคลึงกัน

2.6.3 การพึ่งพาเกณฑ์อื่นได้ (dependability) ผู้วิจัยเขียนขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผลการวิจัยอย่างละเอียดเพื่อให้เข้าใจและสามารถตรวจสอบได้

2.6.4 การยืนยันผลการวิจัย (confirmability) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บ เครื่องมือ เอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย ทั้งเครื่องบันทึกเสียง บันทึกต่าง ๆ ที่ใช้ในภาคสนาม เพื่อยืนยันผลการวิจัยว่าเป็นความจริง มิได้เกิดจากความลำเอียงของผู้วิจัย

3. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ระยะที่ 3 ถึงระยะที่ 4 จำนวน 13 คน มีอายุตั้งแต่ 47 - 72 ปี ส่วนใหญ่อายุอยู่ในช่วง 50 - 59 ปี จำนวน 6 คน (ร้อยละ 46.1) ทุกคนมีเชื้อชาติไทยและนับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่เป็นมะเร็งลำไส้ใหญ่ระยะที่ 4 จำนวน 10 คน (ร้อยละ 76) รองลงมาคือระยะ 3 จำนวน 2 คน (ร้อยละ 14) การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 6 คน (ร้อยละ 46.1) ก่อนเจ็บป่วยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 7 คน (ร้อยละ 53.8) สิทธิการรักษาส่วนใหญ่ใช้สิทธิประกันสังคม จำนวน 7 คน (ร้อยละ 53.8)

ส่วนที่ 2 ประสบการณ์ชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ขณะมารับการรักษาด้วยเคมีบำบัด

การวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าประสบการณ์ชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ขณะมารับการรักษาด้วยเคมีบำบัดแบ่งเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ 1) ความหมายของการเจ็บป่วยเป็นมะเร็งลำไส้ใหญ่ 2) ผลกระทบเมื่อเจ็บป่วย 3) การจัดการ/แรงสนับสนุนให้มีชีวิต/ความหวัง

ประเด็นหลักที่ 1 ความหมายของการเจ็บป่วยเป็นมะเร็งลำไส้ใหญ่

1.1 รักษาไม่หาย ผู้ให้ข้อมูลทราบว่าตนเองเจ็บป่วยเป็นมะเร็งลำไส้ใหญ่ในระยะที่ 4 มีการแพร่กระจายของโรคไปยังอวัยวะอื่น ไม่มีโอกาสที่จะหายรักษาให้ขาดถึงจะมียาเคมีบำบัดหลายสูตรที่ใช้รักษามะเร็งลำไส้ แต่ก็แค่ยืดอายุให้อยู่ยาวนานขึ้น เมื่อเกิดการติดยาเคมีบำบัด แพทย์จะปรับเปลี่ยนยาไปเรื่อยๆทำให้ไม่สามารถคาดเดาและกำหนดระยะเวลาการรักษาได้

“โรคนี้ (มะเร็ง) มันรักษาไม่หาย เป็นเยอะแล้วเรารู้หมอบอกแล้วให้ยาสูตรโพลฟอกซ์ 12 ครั้ง ถ้าให้แล้วก้อนไม่ยุบก็ต้องเปลี่ยนสูตรใหม่ไปเรื่อย ๆ จนไม่มียารักษา ไม่มีอะไรกันตัวรักษแล้วมันจะหาย คาดเดาอะไรไม่ได้ กำหนดเวลารักษาแน่นอนก็ไม่ได้” (รายที่ 1)

“เป็นเยอะแล้ว ก็รู้ว่ารักษาไม่หาย นี่ให้ยาสูตรนี้มา 6 ครั้งแล้ว ผลมะเร็ง (ค่าCEA) ก็ขึ้น หมอบอกยาสูตรนี้คงไม่ได้ผล ก็ต้องรักษาไปเรื่อย ๆ คาดเดาอะไรไม่ได้ จนกว่าจะรักษาไม่ได้ หรือสภาพร่างกายเราไม่ไหว” (รายที่ 3)

“เป็นมะเร็ง ไม่หาย....ยังงี้ก็ไม่หาย ยังเป็นเยอะแล้ว รักษาที่แค่นี้...ให้สูตรนี้แล้วมันก็ต้องก็เปลี่ยนใหม่...จนกว่ายาจะหมดไม่รู้ว่าจะนานขนาดไหน ถามหมอหมอก็ไม่รู้” (รายที่ 6)

1.2 ความตายผู้ให้ข้อมูลให้ความหมายการเจ็บป่วยเป็นมะเร็งลำไส้ใหญ่ คือความตาย เพราะบุคคลอื่นที่เจ็บป่วยเป็นโรคนี้อาจรักษาแล้วสุดท้ายก็ตายเปรียบเสมือนการไปรบที่รู้ว่าต้องแพ้ แต่ก็ต้องรบ รบจนหมดแรงถึงจะรู้ว่าต้องตาย

“เป็นโรคนี้อะไรก็คิดถึงความตายเลย รักษาแล้วก็ตายเหมือนการรบที่รู้ตัวว่าแพ้ แต่ก็ต้องรบ รบจนหมดแรงถึงจะรู้ว่าไม่ไหว เพราะบุคคลอื่นที่เจ็บป่วยเป็นโรคนี้อาจรักษาแล้วสุดท้ายก็ตาย” (ID8)

“พอรู้ว่าเป็นโรคนี้อะไรก็คิดถึงความตายเราเป็นเยอะระยะที่ 4 รักษาอย่างไรก็ตาย เห็นคนอื่นเป็นแล้วรักษาแล้วก็ตาย แต่ก็ต้องรักษา” (ID12)

ประเด็นหลักที่ 2 ประสบการณ์ชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ที่รักษาด้วยเคมีบำบัด

2.1 กลัวหลังจากให้ยาเคมีบำบัด ประสบการณ์ที่ต้องเผชิญกับผลข้างเคียงที่เกิดขึ้น ทั้งอาการ เจ็บเส็บชาแขนด้านที่ให้ยาเคมีบำบัด อาการคลื่นไส้ อาเจียน หมดแรง รู้สึกปวดเมื่อยไม่สบายตัวนอนไม่หลับ ทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกกลัวความทุกข์ทรมานจากอาการข้างเคียง ซึ่งความกลัวจะเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะก่อนวันที่จะให้ยาเคมีบำบัดครั้งต่อไป จนบางคนนอนไม่หลับ

“ได้ยาคีราแล้ว แลเลยทรมานมาก มันเส็บร้อนที่เส้นและร้อนซู่ตามตัว บางทีแขนข้างที่ให้ก็ชา รู้สึกคลื่นไส้ มันจะมีเสลดเป็นน้ำลายเหนียว ๆ ออกมาต้องบ้วนออก ความรู้สึกคลื่นไส้ถึงดีขึ้น บางทีพอมันดีขึ้นบางทีก็ต้อง อ้วกถึงดีขึ้น ทรมานบางทีหมดแรง นอนไม่หลับ ไม่อยากถึงวันเลย กลัวจนนอนไม่หลับ” (ID2)

“กลัวนะ ให้ยาแล้วมันคลื่นไส้ เหม็นเปื้อนไปหมด มีอาเจียนออกเป็นน้ำลาย เหนื่อยหมดแรง มันรู้สึกไม่สบายตัว มันร้อนซู่ที่แขนบางทีมันเจ็บเส็บชาแขนด้านที่ให้ยา ยิ่งใกล้วันที่จะให้ยาครั้งต่อไปยิ่งกลัวไม่อยากให้ถึงวันนั้นเลย” (ID 9)

2.2 เสียโอกาสขณะได้รับการรักษาด้วยยาเคมีบำบัด ผู้ให้ข้อมูลที่ยังทำงาน จะมีความวิตกกังวลกับหน้าที่การงาน เนื่องจากการให้ยาเคมีบำบัดในสูตรโฟลโฟกซ์ (FOLFOX4) ผู้ให้ข้อมูลต้องนอนโรงพยาบาล 2 วัน ทุก 2 สัปดาห์ต่อเนื่องถึง 12 ครั้ง ผู้ให้ข้อมูลเสียโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เนื่องจากต้องลาป่วยหลายครั้งเพื่อมารับยาเคมีบำบัด ทำให้หัวหน้างานไม่กล้าให้งานที่หนักและต่อเนื่อง

“พอรู้ว่าจะให้ยาต้องมานอนโรงพยาบาล 2 วันทุก 2 อาทิตย์ ตั้ง 12 ครั้ง รู้สึกกังวลนะ เรื่องผลงาน บางทีขอหมอขอมานอนวันพฤหัสบดี ยาคอร์บวันเสาร์ วันอาทิตย์ก็ได้พัก 1 วัน เราลาบ่อย ๆ หัวหน้าก็ไม่กล้าใช้งาน เราป่วยมันเสียโอกาสที่จะก้าวหน้า” (ID 11)

“ให้ยาเคมีมันให้บ่อยทุก 2 อาทิตย์ให้ตั้ง 12 ครั้ง ลาบ่อย งานอย่าไปหวังว่าจะก้าวหน้า ทำใจ หัวหนักเขาก็ไม่กล้าใช้เรา งานหนักก็ทำไม่ได้ เดียวก็หยุดมาให้ยา นอนตั้ง 2 วัน ป่วยแล้วเราเสียโอกาส ก็ทำให้ว่างานเราไม่ก้าวหน้า” (ID4)

2.3 ทรมานกับคลื่นไส้ อาเจียน ขณะได้รับยาเคมีบำบัดผู้ให้ข้อมูลรู้สึกทรมานกับอาการคลื่นไส้ ที่จะเกิดขึ้นหลังได้รับยาเคมีบำบัดไปแล้ว 3 ชั่วโมง และจะมีอาการต่อเนื่องไปอีก 2 - 3 วัน ความรู้สึกคลื่นไส้ อาเจียนจะลดลง โดยจะเริ่มจากมีอาการเวียนศีรษะ ปั่นป่วนภายในท้อง จุกแน่นหน้าอก มีน้ำลายที่มีฟองยืด ๆ และเป็นเสลดผู้ให้ข้อมูลต้องบ้วนทิ้งปัจจัยที่จะกระตุ้นให้เกิดอาการคลื่นไส้คือกลิ่นอาหารโดยเฉพาะอาหารประเภททอด แกงที่มีกลิ่นฉุน มีเครื่องเทศ เช่น ผักชี ต้นหอม ไวต์กลิ่นน้ำปลา ซอสปรุงรส กลิ่นฉุนจากสบู่ ยาสระผม น้ำหอม และการเคลื่อนไหวของผู้ป่วย

“พอเขาต่อเคมีบำบัดไปประมาณ 2-3 ชั่วโมง น้ำลายมีเสลดออกเป็นฟองยืด ๆ ออกเป็นระยะ ๆ ทรมานมาก มันดีขึ้นต้องรื้อบ้านถึงรู้สึกดีขึ้น จมูกมันไวมาก ได้กลิ่นอาหารเหม็นโดยเฉพาะอาหารทอด ๆ แกงที่ใส่เครื่องเทศฉุน ๆ

อาหารห้ามใส่ผักชี ต้นหอม น้ำปลา ซอสเห็ดหอม อาหารโรงพยาบาลต้องบอกสามีให้ไปกินไกล ๆ บางที่ต้องใส่ที่ปิดจุก”(ID8)

“เห็ด จมูกดี ไวมากลื่นอะไรมาจะเร็ว พยาบาลใส่น้ำหอมมาแทงน้ำเกลือแทบตาย เห็ดคลื่นได้ ต้องเอาผ้าปิดจุก มันทรมาณ.....น้ำลายออกเป็นฟองยี้ดต้องเอาถุงห้อยไว้จะได้บัววัน....จึงรู้สึกดีขึ้นมันเห็ดหมดกลื่นน้ำปลา ซอสปรุงรส สุกกลิ่นที่เคยใช้ ยาสระผม น้ำหอมต้องเปลี่ยนเป็นของเด็ก” (ID12)

2.4 เจ็บแผลร้อนในช่องปากหลังได้รับยาเคมีบำบัดไป 3-4 วัน ผู้ให้ข้อมูลจะเริ่มมีแผลร้อนใน ทำให้รู้สึกเจ็บแสบรับประทานอาหารไม่ได้หลายวัน ซึ่งแผลร้อนในจะหายไป 4- 5 วัน ก่อนเริ่มยาเคมีบำบัดครั้งต่อไป แต่เยื่อช่องปากจะบางลงจน ทำให้ผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถรับประทานอาหารสด ที่มีส่วนผสมของพริก แม้กระทั่งพริกหยวก พริกแดงใหญ่ไม่ได้ต้องปรับอาหารถึงสามารถทานได้ เช่น ต้มข้าวและหุงข้าวละ ๆ กินกับผัดผักละ ๆ แปรงพริกก็เจ็บแสบต้องเปลี่ยนยาสีฟันเป็นยาสีฟันสมุนไพร

“ให้ยาเคมีไปประมาณวันที่ 4-5 มันจะเป็นแผลร้อนใน เจ็บปากมาก ๆ เลย ตอนนั้นกินเผ็ด อาหารรสจัดไม่ได้ หนาดพริกหยวก พริกแดงใหญ่ก็กินไม่ได้ เคยไปสั่งส้มตำ เขาไม่ล้างครก กินเข้าไปร้องไห้เลย ก่อนให้ยา 4-5 วัน แผลจะหาย แต่ปากมันก็บางลงไปเรื่อย ๆ ต้องเปลี่ยนอาหาร ข้าวก็ต้องนิ่ม ๆ ผักก็ต้องนึ่งละ ๆ” (ID3)

“ให้ยาเคมีสูตรนี้ไป วันที่ 3-4 จะเจ็บในปาก ไปส่องกระจกเป็นแผลร้อนในเต็มปากเลย ที่เพดานก็มี ทรมาณมันเจ็บ แสบกินข้าวไม่ได้อยู่หลายวัน แพนเขาก็ต้มข้าวละ ๆ กินกับผัดผักละ ๆ แปรงพริกก็เจ็บแสบ ต้องเปลี่ยนยาสีฟันเป็นสมุนไพร กินเผ็ดไม่ได้เลย อาหารร้อนจัด ไม่ได้เลย” (ID4)

2.5 ไม่สุขสบาย/รำคาญอาการชาปลายนิ้วมือปลายเท้าหลังจากได้รับยาเคมีบำบัดไปแล้ว 4-5 ครั้ง ผู้ให้ข้อมูลบางคนจะรู้สึกไม่สุขสบายจากอาการชาบริเวณปลายนิ้วมือ ซึ่งอาการชาจะเกิดที่นิ้วชี้ นิ้วนาง นิ้วกลาง โดยปัจจัยที่ทำให้อาการชามากขึ้น คือ การสัมผัสกับความเย็น เช่น น้ำเย็น น้ำแข็ง เมื่อสัมผัสอากาศเย็น ซึ่งอาการชาทำให้ผู้ให้ข้อมูลบางคนมีปัญหาในการทำกิจวัตรประจำวัน เช่น การติดกระดุมเสื้อลำบาก

“ให้ยาไป 4-5 ครั้ง มันเริ่มมีชาตรงปลายนิ้วมือ นิ้วชี้ นิ้วนาง นิ้วกลางมันรู้สึกไม่สบาย รำคาญด้วย มันจะเป็นมากถ้าเราไปโดนของเย็น ๆ อย่างหยิบแก้วน้ำเย็น น้ำแข็ง ห้องแอร์เย็น ๆ อาการชาจะรุนแรงขึ้น ติดกระดุมลำบาก” (ID7)

“เขาบอกว่าให้ยาสูตรนี้มันจะชาที่ปลายนิ้วมันชาจริงนะแต่ไม่มาก มันเป็นพัก ๆ ทำให้รู้สึกไม่สุขสบาย รำคาญด้วย ชาตรงปลายนิ้ว ตรงนิ้วชี้ นิ้วกลางตอนนั้นชามากขึ้นให้ยามา 9 ครั้งแล้ว ติดกระดุมเสื้อเองลำบาก” (ID9)

2.6 เหนื่อยเพลีย หลังได้รับยาเคมีบำบัดผู้ให้ข้อมูล 4-5 วัน ผู้ให้ข้อมูลจะมีการเหนื่อย ลำหมดเรื้อรังเรื้อรัง หายใจเหนื่อย ไม่มีกำลังที่จะทำกิจกรรมใด ๆ การนอนพัก การนวดก็ไม่ทำให้อาการเหนื่อย หดแรงดีขึ้น แต่อาการนี้เป็นอยู่ประมาณ 2 วัน ก็ดีขึ้น

“อยู่ดี ๆ ก็รู้สึกเหนื่อยเพลียหมดเรื้อรังหมดแรง ล้า หายใจยังเหนื่อยจนตกใจ เหนื่อยไม่มีแรงทำอะไร ขี้บ่นไม่ได้ ต้องโทรให้ลูกมารับกลับบ้าน แพนก็มานวดให้มันก็ไม่ดีขึ้นนะ” (ID1)

“เพลียก็หลับตื่นขึ้นมา มันเพลียหมดเรื้อรังจะเป็นประมาณวันที่ 4-5 มันรู้สึกเหนื่อย ลำหมดเรื้อรัง หดแรงก็กลางนอนพักทั้งวันมันก็ไม่ดีขึ้นนะ....บางทีมันเหนื่อยจนคิดว่าเราจะตาย เป็นอยู่ 2 วัน ก็ดีขึ้น” (ID9)

2.7 มองภาพลักษณะเชิงลบหลังได้รับยาเคมีบำบัดหลาย ๆ ครั้ง ภาพลักษณะผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ผมร่วงบางลง ใบหน้าดำคล้ำง่าย เล็บมือ เล็บเท้าผู้ให้ข้อมูลดำคล้ำ และเส้นเลือดที่เคยให้ยาเคมีบำบัดดำเป็นลายกิ้งก่าตามลักษณะของเส้นเลือดดูหน้าเกลียดจนผู้ให้ข้อมูลอายจนต้องใส่เสื้อแขนยาวเพื่อปกปิด และไม่กล้าออกนอกบ้าน

“ให้ยาเคมีไปหลายครั้งแล้ว เล็บมือ เล็บเท้าดำลง เส้นเลือดที่ให้น้ำมันก็ดำเป็นรอยตามเส้นเลือด ดูแล้วน่าเกลียด หายยากให้ยามาหลายครั้งแล้วรอยเก๋าก็ไม่จาง ไปไหนมาไหนต้องใส่เสื้อแขนยาว แทบจะไม่อยากออกจากบ้าน” (ID7)

“ผมร่วงแต่ไม่มาก แต่มันบางลงจริง ๆ อายเขา เล็บมือ เล็บเท้าก็ดำมองก็น่าเกลียด หน้าก็ดำลง เหมือนโดนแดดนิดเดียวก็ดำแล้ว เดินไปเขาก็มอง เราก็มองส่ายไป บางทีไม่ออกจากบ้าน ลูก ๆ ขวนกก็ไม่อยากออก” (ID5)

2.8 กล้ามเนื้อเลือดขาวต่ำ ขณะได้รับยาเคมีบำบัดทำให้ข้อมูลจะรู้สึก ล้นกล้ามเนื้อเลือดขาวต่ำ ทำให้ต้องเลื่อนการให้ยาเคมีออกไป การรักษาไม่ตรงตามแผนที่ผู้ให้ข้อมูลวางไว้ ซึ่งส่งผลให้มะเร็งมันโตขึ้น ผู้ให้ข้อมูลแสวงหาข้อมูลจากแพทย์ พยาบาล เพื่อน สื่อต่าง ๆ เพื่อเพิ่มผลเลือด โดยรับประทานไข่ขาวทุกวัน การกินน้ำผักปั่น การออกกำลังกายเพื่อเพิ่มผลเลือด

“ให้ยาแต่ละทีก็ล้นนะ กล้ามเนื้อเลือดไม่ผ่าน กล้ามเนื้อได้ยาตามนัด ยิ่งรอบหลังๆมันก็ต่ำลง ก็ถามหมอ พยาบาล เพื่อนบางทีก็ค้นหาในคอมพิวเตอร์ เพื่อที่จะดูแลตนเอง ผลเลือดจะได้ดีขึ้น หมอแนะนำให้กินไข่ขาว ก็พยายามกินไข่ขาว แพนดัมให้กินทุกวัน วันหนึ่งหลายฟอง อยากให้ผลเลือดดี ๆ” (ID13)

“กล้ามเนื้อเลือดไม่ผ่าน กล้ามเนื้อเลือดขาวต่ำ รอบหลัง ๆ มันต่ำลง ล้น ก็ถามพยาบาล บางทีเพื่อที่แนะนำ เราก็ทำตามนะพยายามดูแลตัวเอง นอนพักเยอะ ๆ กินไข่ขาว กินน้ำผักปั่น และออกกำลังกาย ผลเลือดจะได้ดี ๆ” (ID2)

2.9 ไม่แน่ใจว่าจะหาย ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกไม่แน่ใจว่าตนเองจะหาย เนื่องจากโรคมะเร็งมีการแพร่กระจายไปที่อื่น ทั้งที่ต่อมน้ำเหลือง ตับ และแพทย์ได้อธิบายวัตถุประสงค์ของการให้ยาเคมีบำบัดเพื่อประคับประคองอาการให้มีชีวิตอยู่ยาวนาน ซึ่งสุดท้ายไม่ได้ผล

“ให้ยามา 6 ครั้งแล้ว ไม่แน่ใจว่าตนจะหาย เราเป็นเยอะแล้ว มะเร็งมันแพร่ไปที่ตับ หมอก็บอกแล้วต้องให้เคมีเคมีที่ให้ ก็ให้เรามีชีวิตอยู่นานขึ้น เพราะสุดท้าย ยาก็ใช้ไม่” (ID2)

“ไม่แน่ใจว่าจะหาย เพราะโรคมะเร็งลามไปต่อมน้ำเหลือง ไปตับ ให้ยาเคมีก็เพื่อประคับประคองอาการ หมอบอกแต่แรก เห็นเพื่อนที่รักษาไปตอนแรกก็ดี แต่พอไซเคิล (cycle) หลัง ๆ มะเร็งมันโตขึ้น ก็กลัวว่าเราต้องเป็นแบบนั้น รักษาไปสุดท้ายก็ไม่ได้ผล” (ID9)

4. สรุปผล

สรุปผลการวิจัย พบว่าประสบการณ์ชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ประกอบด้วย 2 ประเด็นหลัก คือ

1) ความหมายของการเจ็บป่วยเป็นมะเร็งลำไส้ใหญ่ 2) ประสบการณ์ชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่

1. ความหมายของการเจ็บป่วยเป็นมะเร็งลำไส้ใหญ่พบว่าผู้ให้ข้อมูลให้ความหมายเป็น 2 ประเด็นคือ 1) รักษาไม่หาย 2) ความตาย จะเห็นว่าความหมายของการเจ็บป่วยเกิดจากการตีความและการนิยามของบุคคลต่อสิ่งนั้นขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ของแต่ละคน เช่น ข้อมูลที่ได้รับเกี่ยวกับโรค ความเจ็บปวด ความทรมาณของโรค ซึ่งการตีความอาจเปลี่ยนแปลงไปเมื่อได้รับข้อมูลใหม่เพิ่ม ซึ่งส่งผลให้การกระทำของบุคคลเปลี่ยนไป (Borgan & Taylor, 1974) เนื่องจากป่วยเป็นโรคมะเร็ง ซึ่งคำว่ามะเร็ง ตามความหมายของบุคคลทั่วไปของบุคคลทั่วไปคือ ความเจ็บปวด และมักจบด้วยความตายที่รวดเร็ว มีสาเหตุไม่ชัดเจน การรักษาแต่ละชนิดทั้งรังสีรักษา เคมีบำบัดใช้ระยะเวลายาวนาน แพทย์ไม่สามารถกำหนดระยะเวลาในการรักษาที่แน่นอน อีกทั้งผลการรักษาไม่แน่นอน ไม่มีเส้นชัย รักษาไปแล้วอาการอาจไม่ดีขึ้น หรือดีขึ้นและอาจกลับเป็นซ้ำได้อีกและตาย (ทิพมาส ชินวงศ์, 2541)

2. ประสบการณ์ชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ประกอบด้วย 9 ประเด็นย่อยดังนี้ 1) กลัว 2) เสียโอกาส 3) ทรมาณกับคลื่นไส้ อาเจียน 4) เจ็บแผลร้อนในช่องปาก 5) ไม่สุขสบาย/รำคาญกับอาการชาปลายนิ้วมือปลายเท้า 6) เหนื่อยเพลีย 7) มองภาพลักษณ์ในเชิงลบ 8) กล้ามเนื้อเลือดขาวต่ำ 8) ไม่แน่ใจว่าจะหายเนื่องจากยาเคมีบำบัดในสูตรโพลฟอกซ์จะประกอบด้วยยาโพลีนิค แอซิด ไฟว์เอฟยู และออกซาลิพลาติน (Oxaliplatin) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ทำให้เกิดอาการคลื่นไส้ อาเจียนได้ถึงร้อยละ 30-60 สอดคล้องกับการศึกษาของชุดิมา ฉันทมิตรโอภาส, พิษณุภา พิษะยะ, ลาวัลย์ รักษาเวชและอาภรณ์ นามดี (2555) ที่พบว่าอาการที่รบกวนต่อการดำเนินชีวิตของผู้ป่วยที่ได้รับยาเคมีบำบัดคือ อาการคลื่นไส้และอาเจียน ความรู้สึกกลัว อาการชาปลายมือปลายเท้าและอาการเพลียหมดเรี่ยวแรง ส่วนอาการที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจ คือ การที่ภาพลักษณ์เปลี่ยนไป รักษาแล้วไม่แน่ใจว่าโรคจะหายขาด และสอดคล้องกับการศึกษาของเพลินพิศ ธรรมนิภา, พรณทิพย์ คนชื้อ และสุนันต์ย ธีรศักดิ์วิเชียร (2557) ที่พบว่าอาการที่รบกวนผู้ป่วยมะเร็งรังไข่ที่ได้รับยาเคมี

บ้ำบัดคือ เพลีย/ไม่มีแรง/อ่อนล้า ซาปลายมือ/ปลายเท้า เปื้ออาหาร ซึ่งความเหนื่อยล้าก่อให้เกิดความรู้สึกไม่สุขสบาย โดยมีระยะเวลาและความรุนแรงที่แตกต่างกัน ผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ที่ได้รับการรักษาด้วยเคมีบำบัดอาจทำให้เกิดความเหนื่อยล้าได้จากการที่เซลล์มะเร็งถูกทำลายอย่างรวดเร็วจากยาเคมีบำบัด จึงเกิดการสะสมของกรดแลคติก ไพรูเวท ไฮโดรเจนไอออน ซึ่งจะขัดขวางการส่งกระแสประสาทและการสร้างพลังงานปกติในกล้ามเนื้อลาย ทำให้การทำงานของกล้ามเนื้อลดลงจึงเกิดความเหนื่อยล้าของกล้ามเนื้อลาย (Wonder KY, 2010)

เจ็บแผลรื้อนในช่องปากซึ่งจะพบมากถึงร้อยละ 70 ในผู้ป่วยที่ได้รับยา ไซโทซายน์ สาเหตุจากผลข้างเคียงของยาเคมีบำบัด ซึ่งทำให้เกิดการอักเสบของเยื่อบุอวัยวะ ริมฝีปาก เพดานและเหงือก ส่งผลให้อัตราการกลับคืนสู่สภาพปกติของเซลล์บุเยื่อช่องปากลดลงและบางลง (ชวนพิศ นรเดชาพันธ์, 2547)

5. กิตติกรรมประกาศ

วิจัยเรื่องนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดีจากที่ปรึกษาวิจัย ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเกร็ดธนบุรี และรองผู้อำนวยการด้านการพยาบาล หัวหน้าแผนกผู้ป่วยเคมีบำบัด ที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี ตลอดจนผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่มีประโยชน์ที่ไม่อาจประเมินค่าได้ขอขอบคุณ นายวิชาญ แก้วรัตน์และครอบครัวผู้วิจัยที่กำลังใจและสนับสนุนตลอดระยะเวลาทำวิจัย

6. เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานเทคโนโลยีสารสนเทศ สถาบันมะเร็งแห่งชาติ. 2555. **ทะเบียนมะเร็งระดับโรงพยาบาล**. ตะวันออกการพิมพ์: กรุงเทพฯ.
- ชวนพิศ นรเดชาพันธ์, 2547. **เคมีบำบัด: หลักการพยาบาล**. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล: กรุงเทพฯ.
- ชุดิมา ฉันทมิตรโสภาส, พิษณุภา พิษะยะ, ลาวลย์ รักษาเวช และอาภรณ์ นามดี. 2555. **ประสบการณ์อาการ และวิธีการจัดการอาการของผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับการรักษาด้วยยาเคมีบำบัดในศูนย์มะเร็ง จังหวัดชลบุรี**. วารสารโรคมะเร็ง. 32(2): 45-60.
- ทิพมาส ชิมวงศ์, 2541. **การรับรู้และการเผชิญปัญหาต่อการได้รับยาเคมีบำบัดของผู้ป่วยมะเร็งปอด**. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เพลินพิศ ธรรมนิภา, พรรณทิพย์ คนชื่อ และสุนิตย์ จีรศักดิ์วิทยา, 2557. **การรับรู้อาการและการจัดการกับอาการข้างเคียงของผู้ป่วยมะเร็งรังไข่ที่ได้รับยาเคมีบำบัด**. วารสารพยาบาลศาสตร์. 32(1): 28-38.
- วงจันทร์ เพชรพิเชฐเชียร. 2554. **การพยาบาลที่เป็นเลิศในการดูแลผู้ป่วยโรคมะเร็ง**. สงขลา: ภาควิชาการพยาบาลสูติศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สงวน นิตยารัมภ์พงศ์. 2555. **เปลี่ยนมะเร็งเป็นพลัง**. สำนักพิมพ์มติชน: กรุงเทพฯ.
- สุภาพร จงประกอบกิจ. 2551. **ความเครียด การเผชิญความเครียดและแรงสนับสนุนทางสังคมของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ที่ได้รับยาเคมีบำบัด**. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุวิมล กิมปี, สุพร ดนัยดุขฎีกุล, กนกวรรณ บุญสังข์ และวิรุณ บุญนุช. 2556. **ปัจจัยทำนายระยะเวลาก่อนการรักษาของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนัก**. วารสารพยาบาลศาสตร์. 2556; 31(2): 16-25.

อภิญา ปรีสุทธีกุล, มลิวรรณ สุคันธพันธ์, ทิพย์วรรณ อรัญตร, อรุณี เดชาพันธุ์กุล และนันท์นภัส พรเพชรแก้ว. 2558. **ประสบการณ์การมีอาการ กลวิธีการจัดการอาการ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับยาเคมีบำบัด.** วารสารโรคมะเร็ง 33(3): 98-110.

Borgan, R. and S. Taylor. 1974. **Breast Cancer: Psycho-Social aspects of early detection & treatment.** baltimore: University Park Press.

Lincoln, Y. S. and E. G. Guba. 1985. **Naturalistic inquiry.** Beverly Hills, CA: Sage Publication, Inc.

Streubert, H. J. and D. R. Carpenter. 2011. **Qualitative research in nursing: Advancing the humanistic imperative.** Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.

Wonder K.Y. 2010. **Treatment strategies for chemotherapy-induced peripheral neuropathy: Potential role of exercise.** Oncol Rev. 4: 117-25.

ปัจจัยการดำรงชีวิตของครูที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี

Factors in Living Condition of Teachers Affecting Quality of Basic Education in Chanthaburi

ชญาดา ร่มโพธิ์ธีร์ และ มลฤดี วัฒนอังกูร

Chayada Rourmporee and Monradee Wattanaungoon

สาขาวิชาการจัดการ คณะเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี

E-mail: chayada_wan@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการดำรงชีวิตของครู 4 ด้าน คือ ด้านครอบครัว ด้านบทบาทหน้าที่ ด้านสังคมและสภาพแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่เบื้องต้นของครูเกี่ยวกับสุขภาพร่างกาย และการพึ่งพาตนเองได้ทางเศรษฐกิจ ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ครูเกิดความเครียด กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ข้าราชการครู และครูอัตราจ้าง ในพื้นที่การศึกษาจังหวัดจันทบุรี จำนวน 345 ราย โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยค่าไค-สแควร์

ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ มีภาระหนี้สินตั้งแต่ 500,001 บาทขึ้นไป ปัญหาที่ทำให้ครูเครียดเกิดจากภาระงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบ นอกเหนือจากงานสอน เช่น งานเอกสารหลักฐาน การทำผลงานวิชาการต่าง ๆ และการที่ต้องไปอบรมบ่อย ๆ รวมถึงปัญหาหนี้สิน ครูมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพในทุก ๆ ด้าน ครูมีความคิดเห็นต่อปัจจัยการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากที่สุดในด้านครอบครัว การเป็นครูทำให้ครอบครัวภาคภูมิใจ ด้านสังคมและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ครูมีความสุขเวลาสอนหนังสือ มีความคิดเห็นในระดับปานกลางในด้านบทบาทหน้าที่ ด้านเศรษฐกิจครูมีความคิดเห็นในระดับน้อย มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ส่วนคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ครูปฏิบัติตัวได้อยู่ในเกณฑ์ดี ทั้งเรื่องสุขภาพร่างกายและการพึ่งพาตนเอง จำนวนหนี้สินมีความสัมพันธ์กับช่วงอายุ และอายุการทำงานของครู ปัญหาที่พบ ครูมีภาระงานอื่นมากเกินไป ครูขาดจริยธรรม มีภาระหนี้สินมาก ควรพัฒนาครูในสาระเกี่ยวกับการสอน กระตุ้นให้ครูควรรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง

คำสำคัญ: ปัจจัยการดำรงชีวิต, ครู

Abstract

The purposes of the research were to study the 4 factors of teachers' living condition: family, role and duty, social and environment and economy. The study focused on the living condition, economic self-reliance, the problems and obstructions causing stress. The participants in the research were the government teachers and employed teachers in Chanthaburi in total 345 persons. Instrument of the research was the questionnaires. The statistics used in the research were the percentage, mean, standard deviation and Chi-square.

The result showed that most of the teachers had more than 500,001 baths of debts. The problems giving stress to the teachers are their additional responsibilities such as the document work, other academic performance, frequent training sections and debts. According to the result, teachers

have the good attitudes toward their occupation. The highest satisfaction levels of factor in teacher living condition were family and social and environment. The teachers obtained honor and fame for their family in aspect of family and they enjoyed teaching in aspect of social and environment. The moderate satisfaction level was role and duty factor and the least satisfaction level was economy. Most teachers perceived that they received insufficient income. However, most of the teachers perform well accordingly to their role including in term of the health care and self-reliance. The important problems of the teachers were large amount of additional responsibilities, lack of moral and large amount of debt. The result also showed that the amount of debt correlated to the age and the working period of the teachers. Therefore, the teachers should consistently develop their teaching skills and become aware of their role and duties as a good teacher.

Keywords: living factors, teachers

1. บทนำ

การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 - ฉบับที่ 10 ได้มุ่งเน้นแนวคิด “คนเป็นจุดศูนย์กลางการพัฒนา” ซึ่งในอดีตที่ผ่านมา การพัฒนาประเทศได้ให้ความสำคัญกับเรื่องเศรษฐกิจ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมและการผลิตเพื่อการส่งออก ส่งผลให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ มีความเจริญทางวัตถุที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งก็ไม่ได้แปลว่า ชีวิตคนไทยและสังคมไทยมีความสมบูรณ์พูนสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างทั่วถึง หากแต่วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของสังคมไทยก็เริ่มเปลี่ยนแปลงพร้อมกับความไม่มั่นคงของครอบครัว ชุมชน และสังคม จากความล้มเหลวในการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นในแง่ของเศรษฐกิจ โดยมองข้ามความสำคัญของมนุษย์ ด้วยเหตุนี้การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันจึงหันมามุ่งเน้นคนเป็นจุดศูนย์กลางการพัฒนา โดยเฉพาะการศึกษาไทยที่มีครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ คุณธรรมและจริยธรรมกับเด็ก ซึ่งเป็นอนาคตสำคัญของชาติ การให้ความสำคัญกับการศึกษาตามนโยบายของภาครัฐ แต่กับมองข้ามบุคคลสำคัญที่เป็นตัวขับเคลื่อนการศึกษาของไทย ก็คือครู หน้าที่ของครูในการเป็นแบบอย่างที่ดี คอยอบรมสั่งสอนลูกศิษย์ทุก ๆ ด้าน ซึ่งสำคัญมากสำหรับการศึกษาในขั้นพื้นฐาน หรือระดับประถมศึกษา คุณภาพการศึกษาของไทยเกิดได้จากคุณภาพของครู ซึ่งครูมีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน มีปัจจัยการดำรงชีวิตที่หลากหลาย ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ การแผ่ขยายของวัฒนธรรมบริโภคนิยมเข้ามา ส่งผลต่อการบริโภคที่มากกว่ารายได้ เกิดความไม่สมดุลของรายได้และรายจ่าย ทำให้เกิดปัญหาภาระหนี้สิน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ ปัญหาหนี้สินของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในขณะที่ครูเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคน แต่สังคมให้ความสำคัญกับครูไม่มากเท่าที่ควร ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของประเทศชาติลดลง ไม่เกิดการพัฒนาศึกษา ปัจจัยในการดำรงชีวิตของครูทั้งในด้านครอบครัว บทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมที่ครูอาศัยอยู่ เจตคติต่ออาชีพของครู รวมถึงศึกษาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่เบื้องต้นเกี่ยวกับการมีสุขภาพดี และการพึ่งพาตนเองได้ทางเศรษฐกิจของครู ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ครูเกิดความเครียดซึ่งจะมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของครูและคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of needs)

มาสโลว์เชื่อว่า ความต้องการของมนุษย์สามารถจัดลำดับขั้นได้ และเชื่อว่าเมื่อความต้องการในลำดับใดบรรลุผลแล้ว ก็จะไม่เป็นตัวจูงใจอีก แต่ความต้องการในลำดับขั้นสูงขึ้นไป จะเป็นตัวจูงใจแทน โดยมาสโลว์ได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการเป็น 5 ขั้น โดยแต่ละขั้นมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ลำดับขั้นที่ 1 ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) ความต้องการขั้นต่ำสุดของมนุษย์ เป็นขั้นพื้นฐานที่ขาดไม่ได้ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัยและการพักผ่อน เป็นต้น เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองในด้านความจำเป็นขั้นพื้นฐานแล้ว มนุษย์จะมีความต้องการในระดับสูงขึ้นไปอีก และความต้องการดังกล่าว จะเป็นตัวกระตุ้นพฤติกรรมของมนุษย์ต่อไป

ลำดับขั้นที่ 2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการในระดับขั้นต่อมา เมื่อได้รับการตอบสนองจากขั้นแรกแล้วจนเป็นที่พอใจ ก็จะเกิดความต้องการด้านความปลอดภัย ความต้องการด้านนี้แบ่งเป็น 2 แบบ คือ ความปลอดภัยทางร่างกาย เช่น ปลอดภัยจากอุบัติเหตุ โจรผู้ร้าย และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น ความมั่นคงในงานที่ทำหรือมีหลักประกันต่าง ๆ ในการทำงาน โดยมีบำเหน็จบำนาญ หรือได้รับเงินชดเชยในการเลี้ยงชีพ เป็นต้น

ลำดับขั้นที่ 3 ความต้องการทางสังคม (Social Needs) ความต้องการระดับนี้จะจะมีลักษณะเป็นนามธรรมมากขึ้น ได้แก่ ความต้องการที่จะเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสังคม ต้องการที่จะเข้าไปมีความผูกพันในสังคม ต้องการที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม รวมถึงความต้องการที่จะมีสถานภาพทางสังคมที่สูงขึ้นด้วย เช่น ต้องการที่จะร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับเพื่อนร่วมงาน หรือมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ซึ่งความต้องการขั้นนี้จะเกิดขึ้นต่อเมื่อความต้องการขั้นที่สองได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว

ลำดับขั้นที่ 4 ความต้องการการยกย่องและยอมรับ (Esteem Needs) ความต้องการที่จะมีชื่อเสียงเกียรติยศ ได้รับการเคารพยกย่องในสังคม ต้องการให้ผู้อื่นยอมรับนับถือว่า เป็นบุคคลที่มีคุณค่า ต้องการให้ผู้อื่นยอมรับในความความสามารถ ต้องการเป็นผู้ที่มีความสามารถ ทักษะ หรือความชำนาญด้านต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของความรู้สึกส่วนตัว หรือความรู้สึกภายใน ที่เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความมีชื่อเสียง เกียรติยศของตนเอง ความต้องการในขั้นนี้จะมีความเข้มข้นสูงกว่าความต้องการทางสังคม ความต้องการขั้นนี้จะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการทางสังคมได้รับการตอบสนองเป็นที่พอใจแล้ว

ลำดับขั้นที่ 5 ความต้องการประจักษ์ในคุณค่าของตนเอง (Self-Actualization) ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ หรือความสมหวังในชีวิต อยากทำ อยากเป็นในสิ่งที่ตนหวังไว้ ฝันไว้ได้ทำอะไรตามที่ตนต้องการจะทำ และมีความสุขกับสิ่งที่ตนเองต้องการทำและหวังที่จะทำ ความต้องการขั้นนี้ถือเป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ ความต้องการขั้นนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว บุคคลที่จะเกิดความต้องการขั้นนี้จึงมีไม่มาก เพราะปกติการที่คนเราจะได้รับตอบสนองความต้องการในแต่ละขั้นอย่างพอเพียงนั้นยาก และปกติคนส่วนใหญ่จะมีความต้องการเพียงขั้นที่สี่เท่านั้น ความต้องการขั้นนี้ จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลที่ได้รับการประสบความสำเร็จในการตอบสนองความต้องการลำดับขั้นต้น ๆ เป็นอย่างดี ก็เกิดความพยายามและ มองเห็นว่า ความต้องการขั้นนี้ เป็นสิ่งที่ท้าทายจะต้องเอาชนะ จึงเกิดความมุ่งมั่นที่จะหาทางตอบสนองความต้องการนี้ให้ได้

หลักการที่สำคัญของทฤษฎีนี้อยู่ที่ว่า มนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการลำดับใดลำดับหนึ่ง จนเป็นที่พอใจแล้ว มนุษย์ก็จะเกิดความต้องการในลำดับขั้นถัดไป และความต้องการของแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน ดังนั้น การที่จะจูงใจคนที่ทำงานให้ได้อย่างถูกต้องนั้น ฝ่ายจัดการต้องทำการศึกษาให้เข้าใจว่าคนที่เราต้องการจะจูงใจต้องการอะไร และสามารถจัดให้อยู่ในลำดับขั้นไหนจะได้ตอบสนองได้ถูกต้อง (สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. 2548: 205-207 อ้างอิงจาก ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา. 2542: 107-110)

การศึกษาคือ ปัจจัยที่ 5 ของชีวิต

การศึกษา คือ การสร้างคนให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็น มีลักษณะนิสัยจิตใจที่ดีงาม มีความพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อตนเองและสังคม มีความพร้อมที่จะประกอบการทำงานอาชีพได้ การศึกษาช่วยให้คนเจริญงอกงามทั้งทางปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม การศึกษาจึงเป็นความจำเป็นของชีวิตอีกประการหนึ่ง นอกเหนือจากความจำเป็นด้านที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค การศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่ 5 ของชีวิต เป็นปัจจัยที่จะช่วยแก้ปัญหา

ทุก ๆ ด้านของชีวิต และเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของชีวิต ในโลกที่มีกระแสความเปลี่ยนแปลง ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบให้วิถีการดำรงชีวิตต้องเปลี่ยนแปลงไป อย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกัน การศึกษา ยังมีบทบาทและความจำเป็นมากขึ้นด้วย การศึกษาที่จะช่วยให้ทุกคนมีชีวิตที่ดีมีความสุข จะต้องมียุทธศาสตร์ที่สำคัญดังนี้

1. เป็นการศึกษาที่ให้ความรู้ และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นอย่างเพียงพอ เช่น ความรู้และทักษะทางด้านภาษา การคิดคำนวณ ความเข้าใจหลักการทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นต้น สภาพปัจจุบันมีความจำเป็นต้องสนับสนุนให้ทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปี จึงจะเพียงพอกับความต้องการและความจำเป็นที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

2. การศึกษาทำให้คนเป็นคนฉลาด เป็นคนมีเหตุผล คิดเป็นแก้ปัญหาเป็น และรู้จักวิธีแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองและเพื่อการทำงานอาชีพ

3. การศึกษาต้องสร้างนิสัยที่ดีงามให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยเฉพาะนิสัยรักการเรียนรู้ และนิสัยอื่น ๆ เช่น ความเป็นคนซื่อสัตย์ขยันอดทนรับผิดชอบ เป็นต้น

4. การศึกษาต้องสร้างความงอกงามทางร่างกาย มีสุขภาพพลานามัยที่ดี รู้จักรักษาดูแลให้แข็งแรงปลอดจากโรคภัยไข้เจ็บและสารพิษ

5. การศึกษาต้องทำให้ผู้เรียนไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว เห็นความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวมให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในสังคม อยู่รวมกับผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยสร้างสังคมที่สงบเป็นสุข รักษาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน

6. การศึกษาต้องทำให้คนมีทักษะการทำงานอาชีพ ที่เพียงพอต่อการเข้าสู่การทำงานอาชีพ รู้จักการประกอบอาชีพ และรู้จักพัฒนาการทำงานอาชีพ

ทั้ง 6 ประการ เป็นพื้นฐานทางการศึกษาที่จำเป็นที่คนจะต้องได้รับรู้อย่างทั่วถึงทุกคน ถ้าทุกคนได้รับอย่างครบถ้วนเพียงพอ ก็จะทำให้เกิดทักษะ ลักษณะและนิสัยที่พึงประสงค์ได้ การศึกษาจึงไม่ใช่สิ่งจำเป็นเพียงสำหรับคนบางคน แต่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกคน โดยเฉพาะผู้ที่ขาดความพร้อมในปัจจุบันต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพยังมีความจำเป็นมากที่สุดการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศ ความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาบุคคล ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 5)

สาเหตุที่ก่อให้เกิดความเครียดที่เกี่ยวข้องกับงาน

ปัจจัยหลายอย่างที่น่ามาซึ่งความเครียดที่เกี่ยวข้องกับงาน (occupational stress) ที่จะนำไปสู่ชีวิตการทำงานที่ด้อยคุณภาพอาจจะไม่นับไม่ถ้วน แต่ Sutherland and Cooper (1998) ได้รวบรวม และแยกประเภทของสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเครียดที่เกี่ยวข้องกับงานไว้ 6 หัวข้อใหญ่ ๆ นั่นคือ สาเหตุที่มาจาก

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพในการทำงานที่ไม่สนองต่อความต้องการของแต่ละบุคคล อาทิ สถานที่ทำงานที่มีเสียงดังจนเกินไป ไม่มีการระบายอากาศที่ดีเพียงพอ สกปรกรกรุงรังแสงและอุณหภูมิ ที่ไม่พอเหมาะและไม่เอื้อต่อการทำงาน

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวงานที่ได้รับมอบหมาย ในบางครั้งงานที่ท่านปฏิบัติอาจจะเป็นเวลาในการทำงานซึ่งอาจจะเป็นแบบกะ (night/shift work) หรือเป็นงานที่ต้องทำเกินเวลาปกติ หรืออาจจะเป็นงานที่ซ้ำซากน่าเบื่อไม่ท้าทาย (repetitiveness & boredom) หรือภาระงานที่มีมากเกินไป (workload)

3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทในองค์การเฉพาะบุคคลที่อาจจะกำกวม (role conflict) และขัดแย้งกันในหน้าที่ความรับผิดชอบ

4. ปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่ไม่ค่อยราบรื่น ระหว่างท่านกับเพื่อนร่วมงาน ความสัมพันธ์ระหว่างท่านและเจ้านายและความเป็นเจ้านายและลูกน้อง

5. ปัจจัยเกี่ยวกับโครงสร้างและบรรยากาศในองค์กร ที่ไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมและกระบวนการในการตัดสินใจ

6. ปัจจัยทางด้านความปลอดภัยและความก้าวหน้าในอาชีพการงาน

ปัจจัยดังกล่าวเป็นแค่เพียง shortlist ที่นำเสนอเพื่อตั้งข้อสังเกตว่า ปัจจัยบางปัจจัยอาจจะส่งผลกระทบรุนแรงและนำมาซึ่งความเครียด แต่สำหรับบางท่านอาจจะสามารถบริหารจัดการได้จนไม่เป็นที่มาของความเครียด จนถึงขั้นส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน ซึ่งทั้งนี้ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยอีกหลายประการ (คอลัมน์ Human Corner โดย ดร.จุฑามาศ แก้วพิจิตร, ประชาชาติธุรกิจ : 6)

คุณภาพการศึกษาเริ่มต้นที่ครู

คุณภาพการศึกษาเป็นหัวใจของความสำเร็จของนโยบายการศึกษาสำคัญ คือ จะเริ่มต้นแก้ไขคุณภาพการศึกษาที่ตรงไหนและอย่างไร หัวใจของคุณภาพการศึกษาอยู่ที่โรงเรียน การแก้ไขคุณภาพจะทำได้มากแค่ไหนก็ตาม จะไม่เกิดผลสำเร็จเลย ถ้าไม่สามารถเปลี่ยนแปลงให้โรงเรียนเป็นที่สร้างการศึกษาที่มีคุณภาพได้ เมื่อโรงเรียนไม่มีคุณภาพ นักเรียนจะไม่มีคุณภาพ และเมื่อนักเรียนไม่มีคุณภาพแล้ว การศึกษาจะมีคุณภาพได้อย่างไร

ดังนั้น การพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพ คือ การพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพนั่นเอง

คนที่จะทำให้คุณภาพการศึกษาเกิดขึ้นคือ “ครู” เท่านั้น คำถามสำคัญ คือ ทำอย่างไรให้ ครูสอนอย่างมีคุณภาพ เมื่อครูมีความสำคัญเช่นนี้ นโยบายการศึกษาจึงต้องมุ่งตรงสู่การทำให้ครูสอนอย่างมีคุณภาพ นโยบายคุณภาพการศึกษาที่ต้องพิจารณา 4 ประการ คือ

- 1) จะทำอย่างไรกับครูที่ไม่อยากเป็นครู
- 2) ทำอย่างไรให้ครูที่อยากเป็นครู สามารถเป็นครูที่ดีได้
- 3) ทำอย่างไรให้ครูที่ดี สามารถทำหน้าที่ครูได้อย่างมีคุณภาพ
- 4) ทำอย่างไรที่จะรักษาครูที่ดี ให้สามารถเป็นครูที่ดีต่อไปได้

ปัญหาครู : ปัญหาคุณภาพการศึกษาไทย

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสภาวะสังคมโลก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ประเทศต่าง ๆ ต้องเผชิญสภาวะการแข่งขันสูงและต้องเร่งพัฒนาคนของตนให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าสามารถรับมือกับสภาวะที่ท้าทายดังกล่าวได้ ดังจะเห็นได้จากการที่ที่ประชุมรัฐมนตรีศึกษาของอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ เมื่อเดือนสิงหาคม 2548 ได้ออกถ้อยแถลงร่วม (Joint Statement) ถึงความจำเป็นของอาเซียนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของภูมิภาค และสร้างอาเซียนให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง เพื่อให้ทุกคนได้รับประโยชน์จากโลกาภิวัตน์อย่างเท่าเทียม (ปัญหาคุณภาพการศึกษาไทย, 2548, สืบค้นวันที่ 1 กันยายน 2552)

ด้วยเหตุนี้นานาประเทศรวมทั้งประเทศไทยจึงได้เร่งปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการหล่อหลอมเยาวชนให้เติบโตขึ้นเป็นแรงงานที่มีศักยภาพ ทั้งนี้ ปัจจัยหลักของการปฏิรูปการศึกษา คือ การพัฒนาคุณภาพครู ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนให้การปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จ (Reimers, 2003 : 12) โดย ดร.รุ่ง แก้วแดง มีความเห็นสอดคล้องกันว่าถ้าครูมีความรู้ ความสามารถ เสียสละ ตั้งใจสอนสั่งผู้เรียนอย่างเต็มความสามารถแล้ว จะช่วยส่งเสริมให้เด็กไทยเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองดี เก่ง ฉลาด มีศักยภาพ มีความสุขและสามารถแข่งขันกับทุกประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รุ่ง แก้วแดง, 2544 : 134)

2. วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) ชนิดการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูและครูอัตราจ้าง ที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในเขตพื้นที่จังหวัดจันทบุรี ซึ่งทำการสอนอยู่ในปีการศึกษา 2554 จำนวน 2 เขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนในระดับประถมศึกษาทั้งหมด 204 โรงเรียน และมีจำนวนครูทั้งสิ้น 2,414 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูและครูอัตราจ้างในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดจันทบุรี เขต 1 และเขต 2 ที่ปฏิบัติการสอนในปีการศึกษา 2554 ทั้งหมด 69 โรงเรียน และจำนวนครูทั้งสิ้น 345 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) โดยมีรายละเอียดการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. สืบหาข้อมูลครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีทั้ง 2 เขต
2. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการกำหนดขนาดของความคาดเคลื่อน และระดับความเชื่อมั่น (Level of confidence : $1-\alpha$) ที่ 0.95
3. กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จากการดูจำนวนตัวอย่างจากตารางตามวิธีของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนครู 345 คน
4. ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นของการสุ่ม และแยกขนาดโรงเรียนตามพื้นที่ 10 อำเภอของจังหวัดจันทบุรี หลังจากนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดโควตา (Quota Sampling) ตามพื้นที่แยกออกเป็น 4 ขนาดโรงเรียน และแต่ละขนาดสุ่มออกมา 3 โรงเรียน ในแต่ละอำเภอ
5. จากข้อ 4 จะได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนทั้งสิ้น 69 โรงเรียนจาก 10 อำเภอ และ 4 ขนาดโรงเรียน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างครูจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 69 โรงเรียน โดยใช้เกณฑ์กำหนดจำนวนครูตัวอย่างตามสัดส่วนดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียนและจำนวนครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีเขต 1 และเขต 2 ที่ได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน		จำนวนครู ในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนขนาดเล็ก	82	30	466	69
โรงเรียนขนาดกลาง	112	30	1,458	207
โรงเรียนขนาดใหญ่	8	7	274	38
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	2	2	216	31
รวม	204	69	2,414	345

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ส่วน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 20 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบวัดเจตคติต่ออาชีพครูมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเพื่อสำรวจปัจจัยการดำรงชีวิตของครูมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ โดยแยกวัดระดับของสำคัญของ ปัจจัยออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านครอบครัว ด้านบทบาทหน้าที่ ด้านสังคมและสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเพื่อวัดคุณภาพความเป็นอยู่เบื้องต้นของครู มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อ เกี่ยวกับสุขภาพร่างกาย การพึ่งพาตนเองได้ทางเศรษฐกิจ จำนวน 14 ข้อ

ส่วนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

วิธีการเก็บข้อมูล

1. ติดต่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากครูที่ปฏิบัติการสอนในปีการศึกษา 2554 โดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงเรียนตามกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม โดยแจ้งช่วงเวลาที่จะขอเข้าไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ณ โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่ 10 อำเภอของจังหวัดจันทบุรี พร้อมทั้งรับแบบสอบถามกลับคืนภายในวันนั้น ในกรณีมีการนัดหมายวันเวลาในการรับแบบสอบถามคืนในวันอื่น

3. แบบสอบถามแต่ละชุดที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลมีการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนการเก็บรวบรวมกลับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ในส่วนของข้อมูลทั่วไป ส่วนการคำนวณหาข้อมูลระดับความคิดเห็นที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ช่วงอายุ และอายุการทำงาน กับจำนวนภาระหนี้สิน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยใช้ ค่าไค-สแควร์ (Chi-square)

3. ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 51-60 ปี สมรสแล้ว มีบุตร 2 คน วุฒิมัธยมศึกษาระดับปริญญาตรี มีอายุการทำงานตั้งแต่ 17 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีตำแหน่งงานอยู่ในระดับ 3 มีรายได้ตั้งแต่ 36,001 บาทขึ้นไป ครูส่วนใหญ่ไม่มีการทำบัญชีครัวเรือน ค่าใช้จ่ายอยู่ในช่วง 7,001-15,000 บาทต่อเดือน มีภาระหนี้สินตั้งแต่ 500,001 บาทขึ้นไป เป็นคนในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี อาศัยอยู่บ้านตนเอง ปัญหาที่ทำให้ครูเครียดมากที่สุดได้แก่ ปัญหาจากภาระงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบนอกเหนือจากงานสอน ปัญหาภาระหนี้สินมาก และครูส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพเสริม

ครูมีเจตคติที่ดีถึงที่มาของเงินเดือนในทุก ๆ เรื่อง เช่น เป็นอาชีพที่มีเกียรติ เป็นที่ยอมรับของสังคม และครูมีความภูมิใจในอาชีพตนเอง สำหรับปัจจัยการดำรงชีวิต ครูมีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ในด้านครอบครัว การประกอบอาชีพครูทำให้ครอบครัวภาคภูมิใจ ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางในเรื่องบทบาทหน้าที่ ครูต้องรับผิดชอบงานอื่นมากกว่างานสอน เช่น งานเอกสารหลักฐาน การทำผลงานวิชาการต่าง ๆ และการที่ต้องไปอบรมบ่อย ๆ จนไม่มีเวลาเตรียมตัวในการสอน และไม่คอยได้สอน ด้านสังคมและสภาพแวดล้อมในการทำงานครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ครูมีความสุขเวลาสอนหนังสือ แต่จะควบคุมอารมณ์ไม่ได้เมื่อเจอปัญหา ปัจจัยด้านเศรษฐกิจครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ครูมีรายได้ไม่พอเพียงกับค่าใช้จ่าย

คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่เบื้องต้นพบว่า ครูไม่ค่อยชอบออกกำลังกาย ($\bar{X} = 3.23$) การตรวจสุขภาพร่างกายประจำปี ปฏิบัติได้ไม่ค่อยสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.41$) ด้านการดูแลสุขภาพของตนเอง ครูมีการปฏิบัติตัวดี อยู่ในเกณฑ์ดี ($\bar{X} = 3.736-4.45$) ส่วนด้านการพึ่งพาตนเองได้ทางเศรษฐกิจ ครูมีการปฏิบัติตัวได้ดี โดยเฉพาะนิยมซื้อสินค้าด้วยเงินสดมากกว่าเงินผ่อน ($\bar{X} = 4.18$) ในส่วนของการการทำบัญชีครัวเรือนนั้นครูไม่ให้ความสำคัญกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ($\bar{X} = 2.35$)

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนภาระหนี้สินกับช่วงอายุของครู ด้วยค่าไค-สแควร์ พบว่า ภาระหนี้สินของครูขึ้นอยู่กับช่วงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าครูที่มีอายุอยู่ในช่วง 51-60 ปี จะมีภาระหนี้สินตั้งแต่ 500,001 บาทขึ้นไป ในขณะที่ ครูที่มีอายุน้อยกว่า 21 ปี จะไม่ค่อยมีภาระหนี้สิน หรือภาระหนี้สินน้อยตามช่วงอายุ ดังตารางที่ 2

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนภาระหนี้สินกับอายุการทำงานของครู ด้วยค่าไค-สแควร์ พบว่า จำนวนภาระหนี้สินของครูสัมพันธ์กับอายุการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูส่วนใหญ่ที่มีอายุการทำงานตั้งแต่ 17 ปีขึ้นไปจะมีจำนวนภาระหนี้สินมาก คือมีหนี้สิน ตั้งแต่ 500,001 บาทขึ้นไป เมื่อเทียบกับครูที่มีอายุการทำงานน้อยกว่า ดังตารางที่ 3

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง จำนวนภาระหนี้สินกับการทำบัญชีครัวเรือน ด้วยค่าไค-สแควร์ พบว่า จำนวนภาระหนี้สินของครูไม่สัมพันธ์กับการทำบัญชีครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4

ปัญหาที่พบ ครูมีภาระงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบมากเกินไปโดยเฉพาะงานเอกสารและการที่ครูต้องไปอบรมบ่อย ๆ ทำให้ครูไม่มีเวลาในการเตรียมตัวในการสอน ปัญหาที่ทำให้ครูเครียดมากที่สุดก็คือ ปัญหาภาระงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบที่ไม่ใช่งานสอน ครูขาดจริยธรรมและจิตสำนึกในความเป็นครู มีภาระหนี้สินมาก ครูเร่งทำผลงานวิชาการจนไม่มีเวลาให้กับลูกศิษย์ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 2 ค่าร้อยละ และค่าไค-สแควร์ของความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนภาระหนี้สินของครูกับช่วงอายุ

จำนวนภาระหนี้สิน	ช่วงอายุ										Pearson chi- square
	ต่ำกว่า 21 ปี	ร้อยละ	21-30 ปี	ร้อยละ	31-40 ปี	ร้อยละ	41-50 ปี	ร้อยละ	51-60 ปี	ร้อยละ	
ไม่มีหนี้สิน	1	50.00	19	23.80	11	16.90	8	13.10	25	18.20	
ต่ำกว่า 100,000 บาท	0	0.00	20	25.00	7	10.80	2	3.30	7	5.10	
100,001 – 200,000 บาท	1	50.00	11	13.80	4	6.20	2	3.30	5	3.60	P = .00
200,001 – 300,000 บาท	0	0.00	3	3.80	5	7.70	3	4.90	11	8.00	
300,001 – 400,000 บาท	0	0.00	2	2.50	1	1.50	3	4.90	5	3.60	
400,001 – 500,000 บาท	0	0.00	5	6.30	3	4.60	5	8.20	5	3.60	
ตั้งแต่ 500,001 บาทขึ้นไป	0	0.00	20	25.00	34	52.30	38	62.30	79	57.70	
รวม	2	100.00	80	100.00	65	100.00	61	100.00	137	100.00	

ตารางที่ 3 ค่าร้อยละ และค่าไค-สแควร์ของความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนภาระหนี้สินของครูกับอายุการทำงาน

จำนวนภาระหนี้สิน	อายุการทำงาน								Pearson chi-square
	ต่ำกว่า 5 ปี	ร้อยละ	5-10 ปี	ร้อยละ	11-16 ปี	ร้อยละ	17 ปีขึ้นไป	ร้อยละ	
ไม่มีหนี้สิน	22	30.10	7	12.10	1	5.00	34	17.50	
ต่ำกว่า 100,000 บาท	16	21.90	9	15.50	2	10.00	9	4.60	
100,001 – 200,000 บาท	12	16.40	3	5.20	1	5.00	23	6.70	P = .00
200,001 – 300,000 บาท	2	2.70	7	12.10	0	0.00	16	6.70	
300,001 – 400,000 บาท	3	4.10	1	1.70	0	0.00	7	3.60	
400,001 – 500,000 บาท	2	2.70	6	10.30	1	5.00	9	4.60	
ตั้งแต่ 500,001 บาทขึ้นไป	16	21.90	25	43.10	15	75.00	115	59.30	
รวม	73	100.00	58	100.00	20	100.00	194	100.00	

ตารางที่ 4 ค่าร้อยละ และค่าไค-สแควร์ของความสัมพันธระหว่างจำนวนภาระหนี้สินของครูกับการทำบัญชีครัวเรือน

จำนวนภาระหนี้สิน	การทำบัญชีครัวเรือน				Pearson chi-square
	มี	ร้อยละ	ไม่มี	ร้อยละ	
ไม่มีหนี้สิน	25	18.80	39	18.40	
ต่ำกว่า 100,000 บาท	12	9.00	24	11.30	
100,001 – 200,000 บาท	10	7.50	13	6.10	
200,001 – 300,000 บาท	7	5.30	15	7.10	P = .12
300,001 – 400,000 บาท	9	6.80	2	0.90	
400,001 – 500,000 บาท	6	4.50	12	5.70	
ตั้งแต่ 500,001 บาทขึ้นไป	64	48.10	107	50.50	
รวม	133	100.00	212	100.00	

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของครู จำแนกตามปัญหาที่ทำให้เครียดมากที่สุด

ปัญหาที่ทำให้เครียด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปัญหาทางด้านครอบครัว	36	10.40
ปัญหาด้านภาระหนี้สิน	75	21.70
ปัญหาทางด้านสังคม	25	7.20
ปัญหาเรื่องงานสอน	36	10.40
ปัญหาเรื่องสุขภาพ	37	10.70
ปัญหาจากภาระงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบ	136	39.40
รวม	345	100.00

100.00

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า ครูมีเจตคติที่ดีถึงดีมากต่ออาชีพของตนเองในทุก ๆ เรื่อง เช่น ครูมีความภาคภูมิใจในอาชีพของตนเอง เป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แฉ่งน้อย ชูนิกร (2546 : 56-66) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี แล้วพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูด้านการมีส่วนร่วมและเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งอยู่ในระดับมาก สำหรับปัจจัยการดำรงชีวิตของครู ครูมีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดในด้านครอบครัว การประกอบอาชีพครูทำให้ครอบครัวภาคภูมิใจ ด้านบทบาทหน้าที่ ครูต้องรับผิดชอบงานอื่นมากกว่างานสอน จนไม่มีเวลาเตรียมตัวในการสอน และไม่คอยได้สอน ด้านสังคมและสภาพแวดล้อมในการทำงานครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ครูมีความสุขเวลาสอนหนังสือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ครูมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนธรรม รัชย์ศรี (2546 : 100) ที่ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูในเขตอุตสาหกรรม : กรณีศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานโดยภาพรวมและรายด้านคือ ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเพียงพอ สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ ความมั่นคงในงาน การพัฒนาและการเจริญเติบโต บุคลากรทางสังคมและเวลาว่างของชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง โดยครูยังมีความต้องการด้านค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับเศรษฐกิจในปัจจุบัน ต้องการมีโอกาสในการได้รับการอบรม ดูงานอย่างทั่วถึง และได้รับมอบหมายงานอย่างเป็นธรรมจึงอาจส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูอยู่ในระดับปานกลาง

4. สรุปผล

ครูส่วนใหญ่ มีภาระหนี้สินตั้งแต่ 500,001 บาทขึ้นไป ปัญหาที่ทำให้ครูเครียดเกิดจากภาระงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบ เช่น การจัดทำเอกสารหลักฐาน การตรวจประเมินคุณภาพการศึกษา และปัญหานี้สิน ครูมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพในทุก ๆ เรื่อง ครูมีความคิดเห็นต่อปัจจัยการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากถึงที่สุดในด้านครอบครัว การประกอบอาชีพครูทำให้ครอบครัวภาคภูมิใจ ด้านสังคมและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ครูมีความสุขเวลาสอนหนังสือ แต่จะควบคุมอารมณ์ไม่ได้เมื่อเจอปัญหา ปัจจัยด้านเศรษฐกิจครูมีรายได้ไม่พอเพียงกับค่าใช้จ่าย มีความคิดเห็นในระดับปานกลางในด้านบทบาทหน้าที่ ส่วนคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ครูปฏิบัติตัวได้อยู่ในเกณฑ์ดี จำนวนหนี้สินมีความสัมพันธ์กับช่วงอายุและอายุการทำงานของครู ปัญหาที่พบ ครูมีภาระงานอื่นมากเกินไป ครูต้องรับผิดชอบงานอื่นมากกว่างานสอน จนไม่มีเวลาเตรียมตัวในการสอน ครูขาดจริยธรรม มีภาระหนี้สินมาก ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอนของครู ควรพัฒนาครูในสาระเกี่ยวกับการสอน กระตุ้นให้ครูควรรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองมากขึ้น ครูควรมีความพอใจในสิ่งที่ตนมี ทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ควรเพิ่มความสำคัญของครู ปรับเพิ่มสวัสดิการให้กับครูเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และควรลดภาระงานอื่นลงเพื่อให้ครูได้มีเวลาทบทวนและเตรียมการสอนมากขึ้น การให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของครู และวิถีชีวิตของครูที่ควรจะเป็น เพื่อการปรับตัวให้สอดคล้องกับการศึกษาของชาติในอนาคต เพราะครูเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย

5. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2545. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คอลัมน์ Human Coner โดย ดร.จุฑามาศ แก้วพิจิตร. โครงการบัณฑิตศึกษา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (ประชาชาติธุรกิจ วันที่ 7 มกราคม 2548 ปีที่ 28 ฉบับที่ 3654). ออนไลน์เข้าถึงจาก <http://www.idis.ru.ac.th/report/index.php?topic=194.0> ; วันที่สืบค้น 14 กันยายน 2554.

แน่น้อย ชูนิกร. 2546. การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปัญหาครู: ปัญหาคุณภาพการศึกษาไทย. 2548. ออนไลน์เข้าถึงจาก [http://images.somjaiswu.multiply.multiplycontent.com/attachment/0/RtF@cAoKCokAADDp@wY1/%E0%B8%9B%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%AB%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%B9%20\(revised\).doc?nmid=55296013](http://images.somjaiswu.multiply.multiplycontent.com/attachment/0/RtF@cAoKCokAADDp@wY1/%E0%B8%9B%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%AB%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%B9%20(revised).doc?nmid=55296013). วันที่สืบค้น 1 กันยายน 2552.

รุ่ง แก้วแดง. ประกันคุณภาพการศึกษา : ทุกคนทำได้ไม่ยาก. ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2544.

วัฒนธรรม ระเบียบศรี. 2546. คุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูในเขตอุตสาหกรรม: กรณีศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. 2548. หลักรัฐประศาสนศาสตร์ แนวคิดและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เวลด์เทรด ประเทศไทย.

ปัจจัยสนับสนุนและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการการนํานโยบายสาธารณะ สู่การปฏิบัติ : กรณีศึกษาโครงการคืนคนดีสู่สังคม

Factors and Obstacles in the Implementation of Public Policies : A Case Study of the New Life Project

บุญช่วย แจ้งเวชญาย

Boonchuay Cheangwejchai

อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

E-mail : ja_tiranana@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาการนํานโยบายสาธารณะสู่การปฏิบัติ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนํานโยบายสาธารณะสู่การปฏิบัติ 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการนํานโยบายสาธารณะสู่การปฏิบัติ ที่ดำเนินการโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การวิจัยเอกสาร (documentary study) และการสัมภาษณ์ระดับลึก (in-depth interview) โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) แบบเจาะจง ประกอบด้วยผู้บริหารสำนักงานกิจการยุติธรรม จำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่สำนักงานบริหารโครงการคืนคนดีสู่สังคม จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานจ้างงานโครงการคืนคนดีสู่สังคม จำนวน 5 คน และผู้พันโทษที่เข้าร่วมโครงการคืนคนดีสู่สังคม รวมทั้งสิ้น 18 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา เพื่อบรรยาย

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยที่ทำให้งานนี้ประสบความสำเร็จคือ การวางแผนอย่างเป็นระบบและความชัดเจนในขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม รวมทั้งการมีงบประมาณและกำลังคนดำเนินการอย่างเพียงพอและคนที่ทำมีจิตสำนึก 2) ปัญหาอุปสรรค คือ บางกิจกรรมมีความซับซ้อนในการใช้งบประมาณ 3) แนวทางการพัฒนา คือ ควรพัฒนาแนวทางการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานให้มีความชัดเจน

คำสำคัญ: รัฐประศาสนศาสตร์, นโยบายสาธารณะ, ผู้พันโทษ, คืนคนดีสู่สังคม, กระทรวงยุติธรรม

Abstract

The research, investigates the implementation of public policy by means of conducting a case study of the New Life Project. The researcher studies' affecting success in the implementation under study ; problems and obstacles encountered in the course of said implementation ; and proposes guidelines for the fuller development of the New Life Project under the operational of the Office of Justice Affairs, the ministry of Justice.

The researcher employed the methods of documentary study and conducting in-depth interviews with key informants selected by means of applying the purposive sampling technique. The eighteen informants consisted of three Office of Justice Affairs administrators, five Administrative Office personnel engaged in the New Life Project, five personnel from New Life Project employment agencies, and five ex-convicts participating in the project under study.

The data collected were analyzed using descriptive analysis. Descriptive analysis was used in order to describe or explain problems arising from comprehensively addressing points of significance arising from the objectives of this investigation. Furthermore, descriptive analysis was used in addressing the results of public policy implementation in this instance in addition to factors affecting and problems and obstacles encountered when said policy was implemented. Finally, descriptive analysis was applied.

The study finds that 1) the factors influenced the success are the systematic plan and the clear process of the activities, including the budgets and manpower, that is well aware of the duties, which are available; 2) the obstacle is that some activities are too complicated; and 3) the development plan is that the more consideration on the practices among the sections has to be focused on.

Keywords: Public Administration, Public Policy, Those acquitted, Good night people into society, Ministry of Justice

1. บทนำ

การให้โอกาสผู้พ้นโทษซึ่งเคยดำเนินชีวิตผิดพลาด และได้สำนึกตัวพร้อมที่จะเป็นคนดีของสังคม นับเป็นสิ่งสำคัญที่สังคมทุกภาคส่วนต้องช่วยกันเปิดโอกาสและเปิดใจยอมรับให้บุคคลเหล่านั้นได้กลับมามีพื้นที่ยืนหยัดในสังคม แต่ในโลกแห่งความเป็นจริงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันกลับพบว่า คนในสังคมต่างก็มีทัศนคติต่อบุคคลเหล่านั้นในเชิงลบ เป็นเพราะมองว่าพวกเขาเป็นอาชญากรที่น่ากลัว ผ่านคุกผ่านตะรางไม่ควรเข้าใกล้ จึงพยายามปิดกั้นโอกาสไม่ให้บุคคลเหล่านั้นกลับเข้ามาดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปิดโอกาสในการเข้าทำงาน เนื่องจากเคยมีประวัติการกระทำความผิด ส่งผลให้บุคคลเหล่านั้นประสบปัญหาการว่างงาน ทำให้ไม่มีรายได้ที่จะเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว บางส่วนจึงต้องตัดสินใจไปกระทำความผิดอีก สิ่งเหล่านี้จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่การกระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งจะเป็นผลร้ายอย่างยิ่งต่อคนอื่น ๆ ในสังคม เพราะคนในสังคมจะได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำของผู้พ้นโทษเหล่านั้น กลายเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบในวงกว้างต่อสังคม ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงเป็นที่มาของแนวคิด โครงการคืนคนดีสู่สังคมซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงยุติธรรม โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุน และช่วยเหลือโดยการรับผู้พ้นโทษซึ่งผ่านการคัดเลือกตามคุณสมบัติที่กำหนดเข้าอบรมหลักสูตรการเตรียมความพร้อม และเพิ่มทักษะทางวิชาชีพแล้วเข้าทำงานภายในหน่วยงานที่อยู่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ซึ่งจะทำให้บุคคลเหล่านั้นมีรายได้เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตในช่วงระยะแรกของการพ้นโทษสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมภายนอก โดยมีการปรับเปลี่ยนความคิด ทัศนคติ และพฤติกรรมเสีย เกิดความภาคภูมิใจเห็นคุณค่าของตนเอง ทำให้ไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำซาก โดยโครงการคืนคนดีสู่สังคม ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ 1) การจ้างงานผู้พ้นโทษ 2) การประชาสัมพันธ์ 3) การบริหารจัดการโครงการคืนคนดีสู่สังคม 4) การพัฒนาและปรับปรุงระบบบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิด และ 5) การฝึกอบรม ซึ่งมีสำนักงานกิจการยุติธรรม ทำหน้าที่หลักในการสนับสนุนดำเนินโครงการคืนคนดีสู่สังคม การประสานติดตามการจ้างงานในหน่วยงานภาครัฐ การจัดทำฐานข้อมูลผู้เข้าร่วมโครงการฯ การประชาสัมพันธ์ และประสานงานกับหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้ผู้พ้นโทษเข้าทำงาน ทำหน้าที่ติดตาม ประสาน สนับสนุนช่วยเหลือแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินโครงการฯ (กระทรวงยุติธรรม, สำนักงานกิจการยุติธรรม, 2555ข)

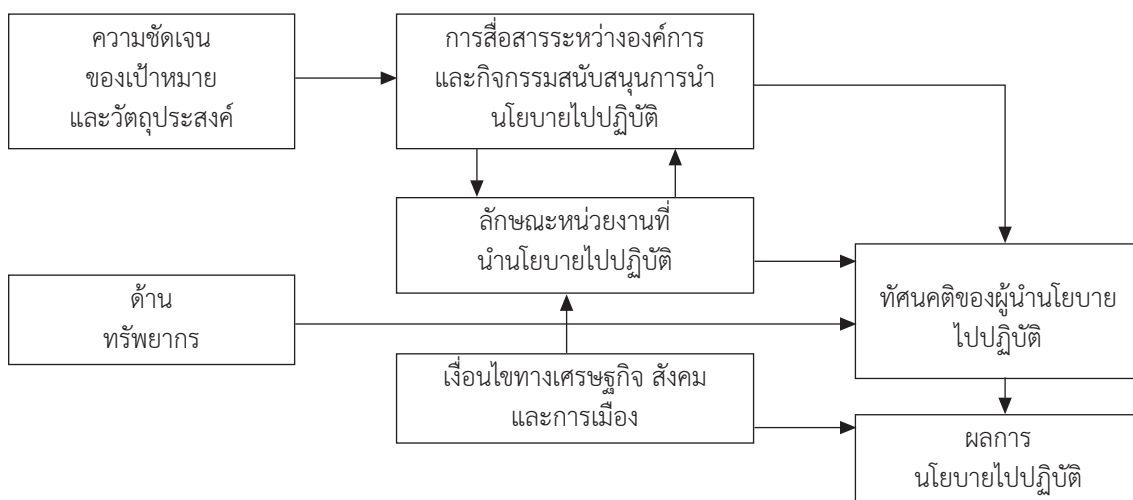
นอกจากโครงการคืนคนดีสู่สังคม จะเป็นโครงการที่มอบโอกาสให้กับผู้พ้นโทษมีอาชีพ มีรายได้สำหรับเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้แล้ว โครงการคืนคนดีสู่สังคมยังเป็นโครงการสำคัญที่มุ่งเน้นการแสวงหาความร่วมมือจากผู้ประกอบการทุกสาขาวิชาชีพในภาครัฐและภาคเอกชนรวมไปถึงประชาชนทั่วไปในสังคมให้มีความเข้าใจที่ถูกต้อง และปรับทัศนคติต่อผู้พ้นโทษให้สามารถปรับตัวเพื่อดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี และมีคุณค่าต่อไป เพราะหากแต่ มุ่งหวังที่จะหางานอาชีพให้แก่พวกเขาเหล่านั้นเพียงอย่างเดียว แต่ไม่ได้มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคม ในทุกภาคส่วน โอกาสที่ตั้งใจจะมอบให้กลับตัวเป็นคนดีก็จะเป็นคนดีที่ไม่สามารถประสบผลสำเร็จไปได้ด้วยดี อีกทั้งชุมชน หรือสังคมของผู้ร่วมโครงการฯ เองก็ต้องให้การยอมรับหรือสนับสนุนให้พวกเขาได้มีพื้นที่ยืนหยัดในสังคม ก็จะเป็นการลบล้างปมในจิตใจของผู้พ้นโทษที่เกิดขึ้นกับตนเอง และสังคม เป็นการสร้างพลังให้ผู้พ้นโทษมีกำลังใจและความต้องการอยากกลับตัวเป็นคนดีรู้สึกตัวเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่มีคุณค่าและมีศักดิ์ศรีไม่ต่างไปจากบุคคลทั่วไป (กระทรวงยุติธรรม, สำนักงานกิจการยุติธรรม, 2555ก)

ดังนั้น เพื่อเป็นการศึกษาถึงกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยสนับสนุนและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการการนำนโยบายสาธารณะสู่การปฏิบัติ : กรณีศึกษาโครงการคืนคนดีสู่สังคม” ที่ดำเนินการโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม เพื่อต้องการทราบถึงปัจจัยสนับสนุน และปัญหาอุปสรรคการดำเนินโครงการฯ ตลอดจนแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโครงการฯ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาวิจัย จะช่วยให้มองเห็นกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างชัดเจน และช่วยให้ค้นพบข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการกำหนดนโยบาย และปรับปรุงวิธีดำเนินการในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ดีกว่าเดิม และประสบความสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนำนโยบายสาธารณะสู่การปฏิบัติ กรณีศึกษาโครงการคืนคนดีสู่สังคม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายสาธารณะสู่การปฏิบัติ กรณีศึกษาโครงการคืนคนดีสู่สังคม
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการนำนโยบายสาธารณะสู่การปฏิบัติ กรณีศึกษาโครงการคืนคนดีสู่สังคม
4. เพื่อแสวงหาแนวทางพัฒนาการดำเนินโครงการคืนคนดีสู่สังคม ที่ดำเนินการโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีแนวทางการวิจัย 2 รูปแบบ คือ การวิจัยโดยวิธีการทางเอกสาร (documentary research) และ การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (documentary study) และข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง เช่น งานวิจัยวิทยานิพนธ์ เอกสารทางราชการ และกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น (ทำการศึกษาในช่วงเดือน ธันวาคม – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 – 2559)

2. จัดทำเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ น่าเชื่อถือ และครอบคลุมในทุกมิติที่เกี่ยวข้อง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐทั้ง 4 หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับโครงการคืนคนดีสู่สังคม (ทำการศึกษาในช่วง เดือน มีนาคม พ.ศ. 2559)

3. วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ประเด็นที่นำไปสู่ความสำเร็จและนำไปสู่ปัญหาหรืออุปสรรคในทุกขั้นตอน คือ การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมของส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ทำการศึกษาในช่วงเดือน มีนาคม – พฤษภาคม พ.ศ. 2559)

4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการและข้อเสนอแนะ (ทำการศึกษาในช่วงเดือน พฤษภาคม – มิถุนายน พ.ศ. 2559)

3. ผลการวิจัย

1. ด้านความชัดเจนของเป้าหมายและวัตถุประสงค์

1. ปัจจัยความสำเร็จ พบว่า

การดำเนินการโครงการคืนคนดีสู่สังคมมีความชัดเจนในเป้าหมายวัตถุประสงค์ของโครงการคืนคนดีสู่สังคม ในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษมีโอกาสเข้าถึงแหล่งงาน มีอาชีพที่ทำได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต และสามารถปรับตัวเข้าสู่สังคม ตลอดจนส่งผลให้สังคมเปิดใจยอมรับและให้โอกาสแก่ผู้พ้นโทษ มีความชัดเจนของกลุ่มเป้าหมาย เพราะมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายจากลักษณะของผู้พ้นโทษจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีความชัดเจนของแผนงานโครงการคืนคนดีสู่สังคม โดยมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการประชุมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนการดำเนินงาน โดยเฉพาะคณะทำงานโครงการคืนคนดีสู่สังคม และมีความชัดเจนของขั้นตอน และกิจกรรมในการดำเนินงาน โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์การจ้างงาน การประชาสัมพันธ์โครงการฯ การฝึกอบรมผู้พ้นโทษ การส่งตัวผู้พ้นโทษ การติดตามประเมินผล และการสรุปผลการดำเนินงาน

2. ปัญหาอุปสรรค พบว่า

ปัญหาเรื่องจำนวนการจ้างงานของกลุ่มเป้าหมาย ปัญหาการถ่ายทอดนโยบาย หรือแนวทางการปฏิบัติงานจากผู้บริหารไปยังหน่วยงานผู้ว่าจ้างยังไม่ชัดเจน ปัญหาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้นำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง ปัญหาเรื่องหลักเกณฑ์เกี่ยวกับระยะเวลาการจ้างงานผู้พ้นโทษ ปัญหาเรื่องระยะเวลาในการรับสมัครหรือคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการมีน้อย ปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย ปัญหาการติดตามประเมินผลโครงการฯ ที่แท้จริง และมีปัญหาเรื่องความคลาดเคลื่อนของฐานข้อมูลผู้เข้าร่วมโครงการ

3. แนวทางพัฒนา พบว่า

ควรพัฒนาแนวทางปฏิบัติระหว่างหน่วยงานให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ลดความล่าช้าของการดำเนินงานระหว่างหน่วยงาน ปรับปรุงแผนดำเนินงานให้มีรูปแบบ และทิศทางเดียวกัน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำ

นโยบายไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผล และลดปัญหาการดำเนินงานของโครงการให้น้อยลง พัฒนาระบบการส่งต่อผู้พ้นโทษไปยังภาคเอกชน พัฒนาหลักสูตรการฝึกวิชาชีพแก่ผู้พ้นโทษให้มีความพร้อมที่จะเข้าทำงาน จัดทำแผนการติดตามประเมินผลภาพรวมของการดำเนินโครงการคืนคนดีสู่สังคม ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยเรื่องผู้พ้นโทษ เก็บข้อมูลการแก้ไขปัญหาผู้พ้นโทษอย่างเป็นระบบ และสร้างความเข้าใจระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ได้รับความรู้ความเข้าใจให้เกิดความตระหนักในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดร่วมกัน

2. ด้านทรัพยากร

1. ปัจจัยความสำเร็จ พบว่า

การดำเนินการโครงการคืนคนดีสู่สังคมมีการสนับสนุนงบประมาณโครงการคืนคนดีสู่สังคม ที่เพียงพอจะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานซึ่งเป็นตัวการสำคัญ ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อผลักดันให้โครงการคืนคนดีสู่สังคมบรรลุตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งจำนวนของกำลังคนที่สำนักงานกิจการยุติธรรมมีอยู่ในแต่ละช่วงเวลา ต่างมีผลต่อการดำเนินโครงการคืนคนดีสู่สังคม นอกจากนี้กำลังคนอาจจะต้องพิจารณาในแง่คุณภาพอีกประเด็นหนึ่ง และมีวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน ในการสนับสนุนและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินโครงการฯ อย่างมีความพร้อม และเหมาะสมเป็นอย่างมาก รวมถึงมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย สามารถรองรับการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี และช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ

2. ปัญหาอุปสรรค พบว่า

มีปัญหาด้านงบประมาณในการดำเนินโครงการฯ พบว่า การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานโครงการฯ บางกิจกรรมขาดงบประมาณสนับสนุน ในขณะที่บางกิจกรรมมีความซ้ำซ้อนในการใช้งบประมาณ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การดำเนินโครงการคืนคนดีสู่สังคมอย่างลึกซึ้ง เจ้าหน้าที่มีจำนวนจำกัด

3. แนวทางพัฒนา พบว่า

ควรกำหนดแผนงานเบิกจ่ายงบประมาณที่ชัดเจน โดยมุ่งเน้นประสิทธิภาพในการเบิกจ่ายงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด สนับสนุนให้บุคลากรมีองค์ความรู้ในการปฏิบัติงานที่มากยิ่งขึ้น ควรคัดเลือกสรรเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน และสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน และพัฒนาระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ

3. ด้านการสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมสนับสนุนการนำนโยบายไปปฏิบัติ

1. ปัจจัยความสำเร็จ พบว่า

การดำเนินการโครงการคืนคนดีสู่สังคม ในส่วนของการสื่อสารระหว่างหน่วยงานนั้น สำนักงานกิจการยุติธรรมซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้บริหารโครงการฯ มีความสามารถในการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลเพื่อการดำเนินนโยบายคืนคนดีสู่สังคมกับหน่วยงานอื่นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถจะสร้างความเต็มใจให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยอมรับโครงการฯ มีการกำหนดภารกิจ และการมอบหมายงานและการจัดสรรหน้าที่ในการนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติที่มีความสอดคล้องกันระหว่างหน่วยงานกับเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานโครงการคืนคนดีสู่สังคมที่นำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติ มีการประชาสัมพันธ์โครงการ และแผนงานคืนคนดีสู่สังคมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไปได้รับทราบ ได้รับรู้รับทราบภายใต้เงื่อนไขข้อจำกัดอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และมีการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคเอกชน โดยสำนักงานกิจการยุติธรรมได้ประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนในการให้โอกาสรับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน อันจะเป็นการสร้างความมั่นคงในการทำงานอย่างยั่งยืน ให้แก่ผู้พ้นโทษ ซึ่งทำให้พวกเขามีกำลังใจที่จะประกอบอาชีพสุจริต และไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

2. ปัญหาอุปสรรค พบว่า

มีปัญหาการสื่อสารระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มีจำนวน 3 หน่วยงานที่ยังไม่มีความเป็นเอกภาพการดำเนินงานเท่าที่ควร การประชาสัมพันธ์โครงการยังมีค่อนข้างน้อยและไม่ต่อเนื่อง และสื่อสารมวลชนไม่ให้ความสนใจนำเสนอข่าวเกี่ยวกับโครงการ ฯ

3. แนวทางพัฒนา พบว่า

สร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงาน โดยเน้นการประสานงานกันมากขึ้น ส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ตามหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจให้ตรงกัน และรับฟังปัญหาการดำเนินงาน และนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้หน่วยงานเหล่านั้น การประชาสัมพันธ์เชิงรุกเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการคืนคนดีสู่สังคม โดยเพิ่มกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม ทั้งแก่เจ้าหน้าที่ และสังคม จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ให้แก่ผู้พ้นโทษ และการคืนผู้พ้นโทษสู่สังคมในรูปแบบต่าง ๆ จัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้พ้นโทษ เพื่อช่วยเหลือผู้พ้นโทษโดยเฉพาะการบูรณาการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม และสร้างแรงจูงใจให้องค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

4. ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

1. ปัจจัยความสำเร็จ พบว่า

การดำเนินการโครงการคืนคนดีสู่สังคมในเรื่อง สมรรถนะของหน่วยปฏิบัติงานนั้น สำนักงานกิจการยุติธรรมมีโครงสร้างการบริหารงานโครงการคืนคนดีสู่สังคมที่ชัดเจน โดยมีหน่วยงานในสังกัดที่ทำหน้าที่รับผิดชอบโครงการโดยตรง ได้แก่ สำนักงานนโยบายและแผนกระบวนการยุติธรรม มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติโครงการคืนคนดีสู่สังคม มีคุณสมบัติที่เหมาะสม และมีความเข้าใจในบทบาท และหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี มีการมอบหมายงานที่ชัดเจน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน และมีการผสมผสานวิธีการในการทำงานอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ มีการวางแผน และการควบคุม การดำเนินโครงการ ฯ มีเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานโครงการคืนคนดีสู่สังคมที่มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ และความสามารถเฉพาะด้านที่มีความเหมาะสมต่อการนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติ ด้านปฏิบัติงานมีการวางรูปแบบขั้นตอนในการดำเนินนโยบายคืนคนดีสู่สังคมที่เป็นระบบ และมีการสนับสนุนจากฝ่ายบริหารในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในองค์กร

2. ปัญหาอุปสรรค พบว่า

มีปัญหาด้านสมรรถนะของสำนักงานกิจการยุติธรรม โดยเฉพาะในด้านอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ขาดความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ การมอบหมายงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ไม่ชัดเจน การประสานงานระหว่างหน่วยงานไม่มีความเป็นเอกภาพ ความไม่พร้อมของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานไม่มีการปฏิบัติตามนโยบายอย่างจริงจัง

3. แนวทางพัฒนา พบว่า

ควรกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน โดยกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานออกมาเป็นคู่มือ หรือระเบียบทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศึกษาได้ด้วยตนเอง และทำความเข้าใจตรงกัน สร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงาน โดยการประชุมชี้แจง และขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างแรงกระตุ้น และส่งเสริมการดำเนินโครงการ ฯ ของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ โดยมีการจัดทำรางวัล หรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงานว่าจะให้ผลงานพิเศษตอบแทนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ และเสียสละในการปฏิบัติงาน การส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาวิจัยข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อนำผลวิจัยมาพัฒนาศักยภาพการดำเนินโครงการอย่างจริงจัง การปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของสำนักงานกิจการยุติธรรม ให้ปฏิบัติหน้าที่ด้านอำนวยความยุติธรรม หรือด้านนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

5. ด้านทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ

1. ปัจจัยความสำเร็จ พบว่า

การดำเนินการโครงการคืนคนดีสู่สังคม ในเรื่องความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการฯ นั้น เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่จะมีความรู้และเข้าใจหลักเกณฑ์ และวิธีการทำงานเป็นอย่างดี และมีความมุ่งมั่นต่อการดำเนินงานโดยผู้นำนโยบายไปปฏิบัติมีความรู้สึกเป็นเกียรติ และมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด

2. ปัญหาอุปสรรค พบว่า

ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติบางคนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติบางคนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของโครงการฯ โดยไม่ได้ศึกษาหลักเกณฑ์การดำเนินงานของโครงการฯ รวมทั้งมีทัศนคติเชิงลบต่อการดำเนินการ จึงไม่ให้ความสำคัญในการดำเนินการ ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติบางส่วนมีทัศนคติต่อผู้พันโทในต่างลบ เจ้าหน้าที่บางคนยังยึดติดกับภาพลักษณ์ต่าง ๆ ของผู้พันโทที่เข้าร่วมโครงการฯ เป็นผู้ต้องขังอยู่ และเมื่อรับผู้พันโทมาทำงานเจ้าหน้าที่บางคนไม่ยอมรับ ถูกในการกระทำและความคิดของผู้เข้าร่วมโครงการฯ ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติจำนวนไม่น้อยมีทัศนคติมองว่างานที่ได้รับมอบหมายเป็นงานฝาก หรืองานเฉพาะกิจที่เพิ่มจากงานประจำ ประกอบกับต้องปฏิบัติงานในความรับผิดชอบเรื่องอื่น ๆ อีก จึงไม่ปฏิบัติงานด้านนี้อย่างเต็มที่ การสื่อสาร และความเข้าใจไม่ชัดเจนต่อการดำเนินงานการประสานงานระหว่างหน่วยงานไม่มีความเป็นเอกภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างมีการปฏิบัติงานที่ต้องดำเนินการตามแผนที่กำหนดภายใต้ข้อจำกัดตามกรอบนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดตนเอง จึงทำให้ความร่วมมือในการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีค่อนข้างน้อย

3. แนวทางพัฒนา พบว่า

ควรสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการฯ โดยจัดอบรมแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจนถึงแนวคิดด้วยความช่วยเหลือผู้พันโท สร้างมาตรฐานการทำงานเดียวกันทั้งระบบ การพัฒนาความสามารถ และประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงาน และมีแนวทางการทำงานที่เป็นระบบให้สอดคล้องกัน สร้างจิตสำนึกให้กับผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ สร้างแรงจูงใจให้ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และสร้างช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

6. ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

1. ปัจจัยความสำเร็จ พบว่า

การดำเนินการโครงการคืนคนดีสู่สังคม ในด้านเศรษฐกิจนั้นมีการสนับสนุนทรัพยากรในส่วนที่เป็นงบประมาณนอกระบบนั้น โครงการคืนคนดีสู่สังคม ได้รับการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานจากงบประมาณแผ่นดินเป็นหลัก ที่ผลักดันให้การดำเนินโครงการฯ สามารถประสบผลสำเร็จตามตัวชี้วัดในแต่ละปี ในด้านสังคม มีความเข้าใจ และการยอมรับจากคนในสังคม จึงถือเป็นพลังใจอันยิ่งใหญ่ที่จะเสริมสร้างกำลังใจให้กับผู้พันโทได้มีแรงจูงใจอยากกลับตัวเป็นคนดี และรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่มีคุณค่าและมีศักดิ์ศรีไม่ต่างไปจากบุคคลทั่วไป และในด้านการเมืองนั้น พบว่า รัฐบาลให้ความสำคัญการแก้ไขปัญหาผู้พันโทเป็นการช่วยเหลือปัญหาสังคมได้ในระดับหนึ่ง

2. ปัญหาอุปสรรค พบว่า

ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ทำให้การได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้การดำเนินโครงการคืนคนดีสู่สังคมไม่เพียงพอต่อความต้องการ นอกจากนี้ความเชื่อและทัศนคติในแง่ลบต่อผู้พันโท เป็นปัญหาทางนามธรรมสังคมก็ไม่มี ความไว้วางใจ มีความหวาดระแวง รู้สึกไม่มั่นคงในความปลอดภัย หากต้องอยู่ร่วมหรือมีผู้เคยต้องโทษอยู่ในชุมชน ก่อให้เกิดการถูกกีดกัน เลือกลปฏิบัติ การไม่ถูกยอมรับในสังคม ปัญหาขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยภาคประชาชน

ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการคืนคนดีสู่สังคม จึงทำให้ภาคประชาชนไม่เกิดความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรม ไม่เกิดความรับผิดชอบ และความผูกพันกับการแก้ไขปัญหาผู้พันโท และรัฐบาลไม่ให้ความสำคัญกับปัญหาผู้พันโทอย่างแท้จริง

3. แนวทางพัฒนา พบว่า

ควรสร้างภาพลักษณ์และทัศนคติที่ดีต่อกลุ่มผู้พันโท ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการช่วยเหลือผู้พันโทอย่างแท้จริง สร้างความเชื่อมั่น ให้รัฐบาลเห็นความสำคัญของโครงการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศในการช่วยเหลือผู้พันโท

4. สรุป

1. **ความชัดเจนของเป้าหมายและวัตถุประสงค์** พบว่า ปัจจัยความสำเร็จประกอบด้วย ความชัดเจนในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ ความชัดเจนของกลุ่มเป้าหมาย ความชัดเจนของแผนงาน ความชัดเจนของขั้นตอน และกิจกรรมในการดำเนินงาน ทั้งนี้มีปัญหาอุปสรรค ได้แก่ การถ่ายทอดนโยบาย หรือแนวทางการปฏิบัติงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้นำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง จำนวนการจ้างงานของกลุ่มเป้าหมาย หลักเกณฑ์เกี่ยวกับระยะเวลาการจ้างงานผู้พันโท ระยะเวลาในการรับสมัครหรือคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ กลุ่มเป้าหมายไม่ต้องการเข้าร่วมโครงการฯ การติดตามประเมินผลโครงการฯ ความคลาดเคลื่อนของฐานข้อมูลผู้เข้าร่วมโครงการฯ และมีแนวทางพัฒนาที่จะประกอบด้วย การพัฒนาแนวทางปฏิบัติระหว่างหน่วยงานให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ปรับปรุงแผนการดำเนินงานให้มีรูปแบบและทิศทางเดียวกัน พัฒนาระบบการส่งต่อผู้พันโทไปยังภาคเอกชน พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้พันโท จัดทำแผนการติดตามประเมินผลภาพรวมของการดำเนินโครงการฯ ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยเรื่องผู้พันโท สร้างความเข้าใจระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. **ด้านทรัพยากร** พบว่า ปัจจัยความสำเร็จประกอบด้วย การสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม ทั้งนี้มีปัญหาอุปสรรค ได้แก่ ด้านงบประมาณ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ส่วนแนวทางพัฒนาประกอบด้วย การกำหนดแผนงานเบิกจ่ายงบประมาณที่ชัดเจน สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีองค์ความรู้มากขึ้น การคัดเลือกสรรเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณสมบัติเหมาะสม และสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน

3. **ด้านการสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมสนับสนุนการนำนโยบายไปปฏิบัติ** พบว่า ปัจจัยความสำเร็จประกอบด้วย การสื่อสารระหว่างหน่วยงาน การกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน การประชาสัมพันธ์โครงการและแผนงาน การสนับสนุนจากหน่วยงานภาคเอกชน ทั้งนี้มีปัญหาอุปสรรค ได้แก่ ปัญหาการสื่อสารระหว่างหน่วยงาน การประชาสัมพันธ์โครงการยังมีค่อนข้างน้อย สื่อมวลชนไม่ได้ให้ความสนใจ ส่วนแนวทางพัฒนา ประกอบด้วย การสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงาน การประชาสัมพันธ์เชิงรุก จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ให้แก่ผู้พันโท จัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้พันโท การบูรณาการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม สร้างแรงจูงใจให้องค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม

4. **ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ** พบว่า ปัจจัยความสำเร็จประกอบด้วย สมรรถนะของหน่วยปฏิบัติงาน การวางแผนและการควบคุมการดำเนินโครงการฯ และการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร ทั้งนี้มีปัญหาอุปสรรค ได้แก่ ปัญหาทางด้านสมรรถนะของสำนักงานกิจการยุติธรรม การมอบหมายงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การประสานงานระหว่างหน่วยงานไม่มีความเป็นเอกภาพ ความไม่พร้อมของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานไม่มีการปฏิบัติตามนโยบายอย่างจริงจัง ส่วนแนวทางการพัฒนาประกอบด้วย กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน สร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงาน สร้างแรงกระตุ้นและส่งเสริมการดำเนินโครงการฯ ของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และการปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของสำนักงานกิจการยุติธรรม

5. **ด้านทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ** พบว่า ปัจจัยความสำเร็จประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของโครงการฯ และความมุ่งมั่นต่อการปฏิบัติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ทั้งนี้ มีปัญหาอุปสรรค ได้แก่ ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติบางคนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติมีทัศนคติต่อผู้พันโทในด้านลบ ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติมีภาระงานที่เพิ่มมากขึ้น และการสื่อสารและความเข้าใจที่ไม่ชัดเจนต่อการดำเนินงาน ส่วนแนวทางพัฒนาประกอบด้วย สร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการฯ สร้างมาตรฐานการทำงาน สร้างจิตสำนึกให้กับผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ สร้างแรงจูงใจให้ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และสร้างช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6. **ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง** พบว่า ปัจจัยความสำเร็จประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทั้งนี้มีปัญหาอุปสรรค ได้แก่ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ความเชื่อและทัศนคติในแง่ลบต่อผู้พันโท ขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และรัฐบาลไม่ให้ความสำคัญกับปัญหาผู้พันโทอย่างแท้จริง ส่วนแนวทางการพัฒนา จะประกอบด้วย สร้างภาพลักษณ์และทัศนคติที่ดีต่อกลุ่มผู้พันโท ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน สร้างความเชื่อมั่นให้รัฐบาลเห็นความสำคัญของโครงการและส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศในการช่วยเหลือผู้พันโท

5. เอกสารอ้างอิง

- กนกเรขา สุวรรณกิจ. (2545). ความคาดหวังในการดำเนินชีวิตภายหลังการพ้นโทษของผู้ต้องขังหญิง : ศึกษาเฉพาะกรณีทัณฑสถานหญิงกลาง. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กระทรวงยุติธรรม, สำนักงานกิจการยุติธรรม. (2553). รายงานประจำปีโครงการคืนคนดีสู่สังคม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร : ผู้แต่ง.
- กระทรวงยุติธรรม, สำนักงานกิจการยุติธรรม. (2555ก). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการติดตามประเมินผลการจ้างงานผู้เข้าร่วมโครงการคืนคนดีสู่สังคม. กรุงเทพมหานคร : ผู้แต่ง
- กระทรวงยุติธรรม, สำนักงานกิจการยุติธรรม. (2555ข). รายงานประจำปีโครงการคืนคนดีสู่สังคมประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2555. กรุงเทพมหานคร : ผู้แต่ง.
- กล้า ทองขาว. (2548). การนำนโยบายและแผนการศึกษาไปปฏิบัติ : แนวคิด ทฤษฎีและแนวการดำเนินงาน. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- กฤติกา สืบวิเศษ. (2553). แนวทางการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการช่วยเหลือผู้พันโท : กรณีศึกษาจังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลาวีลย์ หอนพรัตน์. (2552). ทฤษฎีการแก้ไขผู้กระทำความผิด. ค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2556, จาก <http://www.law.stou.ac.th/.../กม.อาญาและอาญาวิทยาชั้นสูง หน่วย 7-2 pdf>
- วรเดช จันทรศร. (2548). การนำนโยบายไปปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : สหายบล็อกและการพิมพ์.
- วิรัตน์ ปานศรี. (2546). ความคาดหวังทางสังคมของผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษ : ศึกษากรณีเรือนจำกลางเชียงราย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์. (2551). รูปแบบการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้ต้องขังโอกาสเฉพาะกลุ่มผู้พันโท. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.
- ศิริณา สมนึก. (2547). การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศุภชัย ยาวะประภา. (2548). นโยบายสาธารณะ (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2543). **นโยบายสาธารณะ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พิมพ์ลักษณ์.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2549). **นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ** (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- สุกัญญา กาญจนรัตน์. (2544). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังหลังพ้นโทษ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานกิจการยุติธรรม. (2554). **ความเป็นมาของสำนักงานกิจการยุติธรรม**. ค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2556, จาก <http://www.oja.go.th/new2011/information/Pages/default.aspx>
- สำนักงานกิจการยุติธรรม. (2556). **โครงสร้างสำนักงานกิจการยุติธรรม**. ค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2556, จาก <http://www.oja.go.th/new2011/information/Pages/default.aspx>
- อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ. (2551). **คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี 1 ต่อรัฐสภา วันจันทร์ที่ 29 ธันวาคม 2551**. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.
- Van Meter, D.S., & Van Horn, C.E. (1975, February). **The policy implementation process: Conceptual framework**. *Administration and Society*, 6 (4), 445 – 488
- Edwards, G. C., & Sharkansky, I. (1978). **The policy predicament : Making and implementing public policy**. San Francisco : W. H. Freeman
- Freud, S. C. (2555). **ทฤษฎีพัฒนาการของ ซิกมันด์ ฟรอยด์**. ค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2556, จาก http://www.novabizz.com/NovaAce/personlity/Theory_Freudl.htm

เรื่องเล่าหญิงรักหญิง: วิถีเพศของคู่รักสูงวัย

A Woman Loving a Woman: Gender's Ways of an Elderly Couple

กนิษฐา สุขสมัย¹ และ พิทักษ์ ศิริวงศ์²

Kanitta Suksamai¹ and Phitak Siriwong²

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² คณบดีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

¹ thanadidi@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของผู้สูงวัยรักเพศเดียวกันแบบหญิงรักหญิงตั้งแต่เยาว์วัยจนเข้าสู่ผู้สูงวัยและปัญหาอุปสรรคในการดำรงอยู่ของวิถีชีวิตผู้สูงวัยที่รักเพศเดียวกันแบบหญิงรักหญิงในจังหวัดนครปฐมซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลจำนวนหนึ่งคน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีวิพากษ์ชีวิตประวัติ ผ่านเรื่องเล่าประสบการณ์ชีวิต ผลการวิจัยพบว่า วิถีชีวิตของการรักเพศเดียวกันแบบหญิงรักหญิงมีการแสดงบทบาทอย่างต่อเนื่องที่เกิดจากความรู้สึกที่แตกต่างจากคนอื่นซึ่งเกิดจากความสับสน และคิดว่าตนเองอาจเป็นหญิงรักเพศเดียวกันจนยอมรับว่าตนเองเป็นหญิงรักเพศเดียวกัน โดยเริ่มตั้งแต่ชีวิตในวัยเด็กที่มีอัตลักษณ์ทางเพศแตกต่างจากผู้หญิงมีลักษณะท่าทาง อารมณ์ ความรู้สึกเหมือนเพศชาย ทำให้การเปิดเผยตัวตนกับคนใกล้ชิดนั้นเป็นเรื่องที่อาจทำได้ยากลำบาก เนื่องจากต้องตัดสินใจอย่างสับสนเกี่ยวกับผลที่ตามมาในภายหลัง จนกระทั่งวัยรุ่นเริ่มมีคนรักมีความสนใจในเพศเดียวกันจึงต้องยอมเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงกับบุคคลใกล้ชิดและรอบข้างโดยเฉพาะคนรักที่สามารถเข้าใจและยอมรับในตัวตนแบบหญิงรักหญิง ทำให้สามารถเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิตตามประเพณี และวัฒนธรรมทางสังคมได้โดยไม่สนใจจนกว่าจะยอมรับความเป็นตัวตนแบบหญิงรักหญิงของตน และต้องตัดสินใจพิสูจน์ตนเองที่สามารถใช้ชีวิตเหมือนคนปกติทั่วไปได้ ซึ่งวิถีชีวิตแบบหญิงรักหญิงยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมเป็นเพราะพฤติกรรมทางเพศที่เบี่ยงเบนและมีความแตกต่างไปจากสังคม แต่เมื่อเข้าสู่ผู้สูงวัยวิถีชีวิตเริ่มเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะสภาพร่างกายที่เริ่มแก่ชราลง เกิดการเจ็บป่วย ต้องการคนมาคอยดูแลช่วยเหลือ ตลอดจนการช่วยเหลือด้านอาชีพเพื่อหารายได้ ส่วนการใช้ชีวิตประจำวันประสบการณ์ชีวิตสอนให้รู้ว่าสิ่งไหนควรทำ และสังคมยอมรับได้ของหญิงสูงวัยรักเพศเดียวกันก็สามารถวางตัวได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: ผู้สูงวัยรักเพศเดียวกัน หญิงรักหญิง จังหวัดนครปฐม

Abstract

The purposes of this research were to study the lifestyle of elderly homosexual women who began to love woman since childhood until being elderly woman, the obstacles and proposed solutions in the elderly homosexual woman's livelihood in Nakhon Pathom Province. The data was collected from one selected elderly homosexual woman. This research was conducted by using qualitative research with autobiography metrology through a life history.

The results found that the life of a woman loving a woman was caused by the feelings different from others. It led to the confusion creating the thought of being homosexual and eventually accepted their identities. Started from childhood, the identity of a girl began to reveal

her boy-like appearance and emotions. The exposure of her homosexual side to intimate people was difficult because of emotional confusion with the future consequences. Until the puberty stage, she started loving a woman and revealing her true identity to intimate people especially her lover who understood and accepted the homosexual identity. Therefore, it encouraged her to face with the problems caused from conservative traditions, culture and society. She then could ignore the people's critics and proved herself to live like normal people. Nevertheless, a homosexual woman's life still has not been accepted by the society because of the deviant and different sexual behavior. Once she got older, the way of life had changed as the aging body suffered from illness needed someone to take care as well as helped support in careers and financial issue. The experiences through the lifetime had taught about the appropriate acts in the society and received the social acceptance.

Keywords: Elderly Homosexuals, Woman Loving Woman, Nakhon Pathom Province

1. บทนำ

อัตลักษณ์ทางเพศเกิดจากอิทธิพลด้านวัฒนธรรมและอุดมคติทางเพศสังคมแต่ละสังคมมีอัตลักษณ์ของความเป็นเพศหญิงเพศชายที่แตกต่างกันได้แสดงออกถึงคุณลักษณะของความเป็นเพศที่แตกต่างกัน เช่น เพศชายเป็นเพศที่อิสระมีความเด็ดขาดในการตัดสินใจและหนักแน่นชอบแสดงอำนาจในขณะที่เพศหญิงเป็นเพศที่ถูกมองว่ามีลักษณะที่ต้องถูกถนอมรักมีความเอื้อเฟื้อโอ้อ้อมอารีและเข้าอกเข้าใจผู้อื่น (พิทักษ์ ศิริวงศ์, 2543) ซึ่งกลุ่มคนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางเพศจนทำให้เกิดกลุ่มอัตลักษณ์ทางเพศอย่างเช่น เกย์-เลสเบี้ยน ต่างก็ดำเนินชีวิตอยู่ในครรลองที่เป็นมาตรฐานเฉพาะกลุ่ม อาจเป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับหรือถูกปฏิเสธจากสังคมส่วนใหญ่ กลุ่มสังคมที่มีความหลากหลายเหล่านี้ต่างเป็นที่รู้จักเข้าใจ และได้รับการยอมรับในระดับที่ต่างกันออกไป เนื่องจากถูกกำหนดด้วยคุณค่าในระเบียบมาตรฐานทางจริยธรรม และการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน “ความเป็นอื่น” ในสังคมจึงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา (บังอร เทพเทียน, 2551) นอกจากนี้ที่ผ่านมาหญิงรักหญิงได้เคยมีประวัติศาสตร์อันยาวนานทั้งในประเทศและต่างประเทศ จนมาถึงปัจจุบันสังคมก็ยังคงมีสภาพในการยอมรับค่อนข้างน้อย ซึ่งเมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2545 กรมสุขภาพจิตได้ออกหนังสือรับรองทางวิชาการได้ระบุว่าการรักเพศเดียวกันไม่ผิดปกติ รวมทั้งแวดวงวิชาชีพด้านจิตวิทยาและสุขวิทยาระดับสากลต่าง ๆ ก็ลงมติและประกาศว่าการรักเพศเดียวกันไม่ได้เป็นอาการเจ็บป่วยทางจิต หรือเป็นความผิดปกติทางจิตแต่อย่างใดมาเป็นเวลากว่า 20 ปี ในขณะที่สังคมไทยขาดการรับรู้ข้อมูลทางวิชาการกับการเปลี่ยนแปลงนี้ ทำให้เกิดผลกระทบกับกลุ่มหญิงรักหญิงโดยมีความเข้าใจผิดมาโดยตลอด (สุภาณี ยাত্রา, 2548)

อย่างไรก็ตามในสังคมไทยกลุ่มรักร่วมเพศยังไม่ได้รับการยอมรับทางกฎหมายและถือว่าพฤติกรรมรักร่วมเพศเป็นพฤติกรรมที่มีความเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม ทำให้ถูกประณามว่าเป็นคนที่มีความวิปริตทางเพศ มีการตั้งข้อรังเกียจเคียดแค้นและถูกกีดกันในสาขาอาชีพ (ภัทรา ธุดอมลวัจน์, 2550) ปัญหาพฤติกรรมทางเพศจึงเป็นปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มีเพศหญิงและเพศชาย พฤติกรรมทางเพศแบบหนึ่งอาจเป็นสิ่งที่ถูกต้องและยอมรับได้ในสังคมหนึ่ง แต่อาจไม่ได้รับการยอมรับในอีกสังคมหนึ่ง ซึ่งถือว่าพฤติกรรมทางเพศดังกล่าวเป็นเรื่องผิดประเพณี เป็นพฤติกรรมที่เกิชอบเขตของขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมในสังคมนั้น ที่ยึดถือปฏิบัติมานานหลายชั่วอายุคน (เพิ่มศักดิ์ วรรณยางกุล และ จิตต์ระพี จันทน์, 2554)

นอกจากนี้จากการศึกษาผลกระทบของหญิงรักหญิงที่ได้รับการเปิดเผยตัวในสังคมไทยพบว่าหญิงรักหญิงเมื่อมีการเปิดเผยตัวตนอันได้แก่ 1 ทางจิตใจจะมีความสุขสบายใจ โล่งใจ แต่จะมีความวิตกกังวล ที่ต้องเป็นเป้าสายตาของผู้อื่น ถูกนินทา หรือล้อเลียน 2 อาชีพ จะทำงานได้ลำบากและไม่สะดวกใจไม่ว่าหญิงรักหญิงจะทำงานในตำแหน่งใดก็ตาม

3 ความสัมพันธ์กับเพื่อนที่ยอมรับเพศสภาพหญิงรักหญิงไม่ได้ ก็มีความสัมพันธ์ห่างเหินกัน 4 การปกครองดูแลในครอบครัวมีผลอย่างมากกับความสัมพันธ์ในครอบครัว 5 ในชุมชนพบว่าหญิงรักหญิงพยายามหลีกเลี่ยงเกี่ยวข้องกับชุมชน 6 เพื่อนกลุ่มหญิงรักหญิงไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนสนิทในเรื่องการรักเพศเดียวกัน และพยายามเปลี่ยนแปลงตัวเองเพื่อให้เข้ากับกลุ่ม แต่สุดท้ายก็ค้นพบตนเองว่าไม่สามารถเปลี่ยนมารักเพศตรงข้ามได้ (สิริลักษณ์ อังกรพิริยะ, 2553)

อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์แบบหญิงรักหญิงไม่ได้เจริญงอกงามบนวัฒนธรรมบริบทเหมือนกับความสัมพันธ์ของเกย์ หากแต่ผู้หญิงไทยจำนวนมากที่มีความสนใจในเพศเดียวกันจะให้ความสำคัญกับความรักและความเข้าใจ ผู้หญิงที่พบเจอคนที่เข้าใจถึงแม้จะเป็นเพศเดียวกันผู้หญิงก็พร้อมจะคบเป็นเพื่อนหรือพัฒนาความสัมพันธ์ไปเป็นคนรัก (นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ, 2556)

ปัจจุบันกลุ่มคนที่มีความแตกต่างอัตลักษณ์ทางเพศโดยเฉพาะคนรักเพศเดียวกันแบบหญิงรักหญิงยังถูกจำกัดพื้นที่ไม่ได้รับการเปิดกว้างไม่ได้การยอมรับจากคนใกล้ชิดและรอบข้าง รวมทั้งต้องถูกปฏิเสธจากสังคม และถูกจับตามองเป็นพิเศษ อาทิเช่น การแต่งกายเหมือนชาย นิสัย การพูดจาเหมือนผู้ชาย ความสัมพันธ์กับผู้หญิงซึ่งมีเพศสภาพเดียวกันและการทำงานอาจถูกผู้ร่วมงานมองในทางที่ไม่ดี และส่งผลต่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานเป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้วิถีชีวิตและความเป็นอยู่มีความแตกต่างไปและเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุวิถีการดำเนินชีวิตค่อนข้างอยู่อย่างลำบากเนื่องจากขาดการดูแลสภาพร่างกายที่แก่ชราไม่แข็งแรง และการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เป็นไปอย่างยากลำบาก การวางตัวในสังคมให้เกิดการยอมรับต้องอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมา เพื่อที่จะสามารถดำเนินชีวิตให้อยู่อย่างเอาตัวรอดในสังคมต่อไปได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิถีชีวิตของผู้สูงวัยที่รักเพศเดียวกันแบบหญิงรักหญิง ความเป็นตัวตนของหญิงรักหญิงเมื่อดำรงอยู่ในสังคมและมีชีวิตที่ผ่านมาจนเข้าสู่สู่วัย รวมทั้งปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับวิถีชีวิตของผู้สูงวัยที่รักเพศเดียวกันแบบหญิงรักหญิง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของผู้สูงวัยที่รักเพศเดียวกันแบบหญิงรักหญิงและวิถีชีวิตตั้งแต่เยาว์วัยจนเข้าสู่ผู้สูงวัยและปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับวิถีชีวิตของผู้สูงวัยที่รักเพศเดียวกันแบบหญิงรักหญิง

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงวิถีชีวิตของผู้สูงวัยที่รักเพศเดียวกันแบบหญิงรักหญิง และการดำเนินชีวิตตั้งแต่เยาว์วัยจนเข้าสู่ผู้สูงวัย
2. ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินชีวิตของผู้สูงวัยที่รักเพศเดียวกันแบบหญิงรักหญิง เพื่อนำมาเป็นแนวทางช่วยเหลือ และแก้ไข
3. นำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางสร้างความเข้าใจ และการยอมรับในสังคมต่อกลุ่มหญิงรักหญิง ให้มีทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงต่อหญิงรักหญิง เกิดการปฏิบัติเท่าเทียม และสามารถปรับตัวให้อยู่กับความแตกต่างในสังคมแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตของเนื้อหาครอบคลุมประวัติชีวิตของผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งในส่วนความสัมพันธ์กับครอบครัวเดิม และความสัมพันธ์กับครอบครัวคู่รัก ซึ่งครอบคลุมประเด็นบทบาทในการใช้ชีวิตทางเพศสัมพันธ์ และครอบครัว
2. ขอบเขตผู้ให้ข้อมูลหลัก คือคนที่รักเพศเดียวกันแบบหญิงรักหญิงในจังหวัดนครปฐม จำนวน 1 คน อายุ 74 ปี ผู้วิจัยขอเรียกตัวอย่างนี้ว่าผู้ให้ข้อมูลหลัก

3. ข้อจำกัดในการวิจัย คือ การศึกษานี้เป็นการศึกษาเฉพาะบุคคล จึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งไม่ใช่ทั้งหมดของหญิงรักหญิง

2. วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเลือกใช้วิธีวิทยา (Methodology) ศึกษาอัตชีวประวัติ Autobiography และผ่านเรื่องเล่าประสบการณ์ชีวิต Life History เป็นวิธีการหลักในการศึกษาวิถีชีวิตของผู้สูงวัยที่รักเพศเดียวกันแบบหญิงรักหญิง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้สูงวัยที่รักเพศเดียวกันแบบหญิงรักหญิง ซึ่งผู้วิจัยรู้จักและคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นอย่างดีตั้งแต่ผู้วิจัยยังเป็นเด็ก ผู้ให้ข้อมูลหลักจึงยินดี และเต็มใจที่เปิดเผยข้อมูลตนเอง ผู้วิจัยจะทำการสนทนาพูดคุยเพื่อให้ได้ข้อมูลสนับสนุนข้อมูลส่วนแรกให้เกิดความสมบูรณ์ในเนื้อหาตามวัตถุประสงค์โดยมีรูปแบบและวิธีการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ศึกษาจากข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) ที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตำราเอกสารต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ

2. เก็บข้อมูลภาคสนามผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แนวคำถามที่มีเค้าโครงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้และข้อมูลที่นำเสนอเป็นการบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูลหลักโดยผ่านการสัมภาษณ์ และบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยเครื่องบันทึกเสียง เพื่อสามารถถ่วงถ่วงประสบการณ์ชีวิตของผู้ให้ข้อมูลหลักอย่างครอบคลุมและไม่ผิดพลาด

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามในการวิจัยในประเด็นคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาและแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาของคำถามเป็นที่เข้าใจง่ายเป็นคำถามเปิดแนวคำถามทั้งหมดได้ผ่านการตรวจสอบและผ่านการแก้ไขของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว รวมทั้งได้ใช้สมุดและเทปบันทึกข้อมูลจากประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ทุก ๆ คำถามอย่างละเอียด ในการสัมภาษณ์จะมีการนัดหมายล่วงหน้าก่อนเพื่อกำหนดช่วงเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากคำถามที่สัมภาษณ์และถอดเทปบันทึกเสียง นำข้อมูลที่ได้อาจจัดหมวดหมู่แยกตามประเด็นที่ศึกษาและเป็นไปตามเหตุการณ์ โดยเรียบเรียงเนื้อหาให้เป็นระบบ วิเคราะห์ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์โดยเขียนบรรยายตามข้อมูลที่ได้และตรวจสอบความสมบูรณ์อีกครั้ง พร้อมกับสรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคนที่รักเพศเดียวกันแบบหญิงรักหญิง

รัชนี นพเกตุ 2542 ให้ความหมายการรักร่วมเพศ หมายถึง บุคคลที่มีความต้องการทางเพศกับบุคคลที่เป็นเพศเดียวกัน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2550) เห็นว่าบุคคลที่รักเพศเดียวกัน (Homosexual) เช่น หญิงรักหญิง ชายรักชาย หรือบุคคลที่รักสองเพศ อยู่ในกลุ่มความหมายของบุคคลที่มี “ความหลากหลายทางเพศ”

Sinnott, Megan (2008), (2011) อ้างถึงใน นฤพนธ์ ตัววิเศษ, 2556 ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมของทอมดี้ และหญิงรักหญิงในสังคมไทยสมัยใหม่นิยมตัวเองเป็นทอมกับดี้ ทอมหมายถึงผู้หญิงที่แสดงท่าทางเหมือนผู้ชายและแสดงความรักกับผู้หญิง ส่วนดี้หมายถึงผู้ชายที่แสดงความเป็นหญิงแต่สนใจเพศเดียวกัน ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้วางอยู่บนเรื่องเพศภาวะหรือการแสดงบทบาทหญิงชายโดยทอมจะแสดงความเป็นชาย ฝ่ายรุก และดี้จะแสดงความเป็นหญิง ฝ่ายรับ ความสัมพันธ์ลักษณะนี้คล้ายกับคู่ชายหญิงที่เป็นรักต่างเพศ ซึ่ง Sinnott อธิบายว่าความสัมพันธ์ของหญิงรักหญิงจะให้ความสนใจต่ออารมณ์ความรู้สึกและเป็นเรื่องส่วนตัว ซึ่งต่างไปจากคู่สัมพันธ์ของเกย์และกะเทย

2. ลักษณะครอบครัว และสภาพแวดล้อมทางสังคม

ผู้ให้ข้อมูลมีความแตกต่างอัตลักษณ์ทางเพศโดยเฉพาะคนรักเพศเดียวกันแบบหญิงรักหญิงมีสถานะทางเพศ (Geuger) เป็นผู้หญิง ปัจจุบัน อายุ 74 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 สภาพภูมิหลังครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ มีพ่อ แม่ และพี่น้องรวมทั้งหมด 10 คน ผู้หญิง 7 คน และผู้ชาย 3 คน ผู้ให้ข้อมูลเป็นบุตรคนที่ 5 มีบ้านเกิดอยู่ที่ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

ในวัยเด็กของผู้ให้ข้อมูลถูกอบรมเลี้ยงดูอย่างปล่อยปละเลย ช่วงกลางวันจะอยู่กับพี่ ๆ น้อง ๆ เพราะพ่อและแม่ใช้เวลาส่วนใหญ่ทำงานในไร่ในนา แม่ตื่นนอนตอนเช้ามืดเพื่อเตรียมอาหารเช้าแล้วออกไปทำไร่กับพ่อ กลับมาถึงบ้านตอนมืด พ่อและแม่ปล่อยให้ผู้ให้ข้อมูลและพี่ ๆ น้อง ๆ อยู่กันตามลำพังที่บ้าน ทำให้ชีวิตในวัยเด็กของผู้ให้ข้อมูลมีความอิสระเสรีมาก ๆ โดยปราศจากผู้ใหญ่ดูแล ทุก ๆ วันวิ่งเล่นสนุกสนานกับพี่ ๆ น้อง ๆ และเด็ก ๆ เพื่อนบ้านที่อยู่ในละแวกเดียวกันซึ่งมีเพื่อนทั้งผู้หญิงและผู้ชายที่เล่นอยู่ด้วยกัน ผู้ให้ข้อมูลมีพี่สาวคนโตเป็นช่างตัดเย็บเสื้อผ้าโหล น้อง ๆ ทุกคนจึงต้องใส่เสื้อและกางเกงที่พี่สาวตัดเย็บเหมือนกัน ทำให้ผู้ให้ข้อมูลไม่เคยได้สวมใส่กระโปรงเหมือนเด็กผู้หญิงมาตั้งแต่วัยเด็ก ทำให้ไม่ต้องการใส่กระโปรง มีอยู่บางครั้งแม่ซื้อกระโปรงมาให้ผู้ให้ข้อมูลใส่ แต่ผู้ให้ข้อมูลแอบนำไปฝังไว้ในโคลนตามท้องนาทุกครั้งเพื่อที่รู้สึกเสียใจที่ไม่ใส่ ซึ่งแม่ไม่ได้คว้าวะไร ดังนั้นตั้งแต่วัยเด็กผู้ให้ข้อมูลไม่เคยสวมใส่กระโปรงชีวิตในวัยเด็กส่วนใหญ่ชอบเล่น และทำกิจกรรมต่าง ๆ เหมือนผู้ชาย เช่น ยิงนก ตกปลา ชกมวย เป็นต้น รักพี่น้อง และเพื่อน ๆ มาก เมื่อใดที่พวกเขาเหล่านั้นเดือดร้อน ผู้ให้ข้อมูลเข้าไปช่วยเหลือเสมอ เช่น การยกพวกไปตีกันกับเพื่อน ๆ เป็นต้น จึงทำให้เป็นที่รักของเพื่อนฝูง

เมื่ออายุได้ 7 ปี เริ่มเข้าโรงเรียน ในสมัยนั้นโรงเรียนยังไม่มีกฎระเบียบบังคับการแต่งกายชุดนักเรียน นักเรียนสามารถใส่ชุดนักเรียน หรือชุดอะไรไปเรียนก็ได้ แต่ผู้ให้ข้อมูลเลือกที่ใส่กางเกงสีกากีขาสั้น และเสื้อเชิ้ตสีขาวไปโรงเรียนเป็นประจำ ค่อนข้างเป็นเด็กที่เรียนเก่ง ครูจึงไม่กล่าวในเรื่องการแต่งตัว ไม่ชอบเรียนวิชานาฏศิลป์ เพราะรำไม่สวย และแข็งทื่อมาก ส่วนใหญ่หนีเรียนวิชานี้ และอีกทั้งชอบหนีเรียนไปเที่ยวเทศกาลงานวัดกับเพื่อนในกลุ่มบ่อย ๆ ถึงแม้ถูกจับได้โดนครูและพ่อแม่ทำโทษก็ไม่สนใจ ช่วงในวัยเรียนชอบทำกิจกรรมเหมือนเด็กผู้ชาย ไม่ชอบเล่นตุ๊กตา ไม่ชอบเต้นรำเชียร์กีฬาดี แต่ชอบเล่นกีฬาเหมือนผู้ชายอย่างเช่น ฟุตบอล เป็นต้น

เรียนจบประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่ออายุได้ประมาณ 13 ปี จึงออกจากโรงเรียน เพราะไม่อยากเรียนหนังสืออยากช่วยพ่อแม่ทำไร่ ทำนา และมีความรู้สึกต้องการหาเงินได้ด้วยตัวเอง และไม่ต้องการเป็นภาระให้กับพ่อแม่ ซึ่งพ่อแม่ก็ชอบ เพราะต้องการคนมาช่วยทำงาน และตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาพ่อแม่เรียกใช้แต่ผู้ให้ข้อมูลทำงานทุกอย่างเหมือนที่ผู้ชายทำ เช่น ดายหญ้า ขุดดิน รดน้ำต้นไม้ สมัยก่อนใช้กระบวยผูกติดกับท่อนไม้แล้วตักน้ำจากท้องร่องสวนเพื่อรดน้ำต้นไม้ทำนา เป็นต้น ในช่วงนี้ยังไม่มีความรักไม่เคยคิดเรื่องนี้ เพราะยังเห็นว่ายังเป็นเด็กอยู่ ต้องการงานเพื่อแบ่งเบาภาระพ่อแม่ ไม่ต้องการให้พ่อแม่ลำบาก

ช่วงวัยรุ่น อายุประมาณ 17-18 ปี ผู้ให้ข้อมูลคิดเรื่องการแสดงออกทางเพศของตนเอง บางครั้งก็สับสนในชีวิต ไม่มีใครให้คำปรึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมแบบหญิงรักหญิงของตน การเกิดความรู้สึกแตกต่างจากคนอื่น เกิดการสงสัย และคิดว่าตนเองอาจจะเป็นหญิงรักเพศเดียวกัน และเกิดการยอมรับว่าตนเองเป็นหญิงรักเพศเดียวกัน ซึ่งที่ผ่านมายังไม่ยอมเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงว่ารักเพศเดียวกัน ช่วงวัยรุ่นต้องขาดความรักเพราะสังคมยังไม่ยอมรับกับการที่หญิงรักหญิงด้วยกัน ถึงแม้ต้องการความรักและอยากรู้ความรู้สึกระหว่างหญิงกับหญิงเป็นอย่างไร เนื่องจากสังคมรอบข้างที่ผู้ให้ข้อมูลพักอาศัยอยู่นั้นไม่ค่อยเอื้อการใช้ชีวิตคู่แบบหญิงรักหญิง จนกระทั่งวัยรุ่นจึงยอมรับและเปิดเผยตนเองกับบุคคลใกล้ชิด และเริ่มมีความรักเพศเดียวกันและมีพฤติกรรมทางเพศแบบวัยรุ่นหญิงรักเพศเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลมีความสนใจทางเพศกับเพศเดียวกันและพยายามค้นหาผู้หญิงที่มาเป็นคนรักแบบวัยรุ่นหญิงรักเพศเดียวกัน จากนั้นเป็นต้นมาแม้ว่าคนภายนอกมองตนในแง่ลบว่ามีความผิดปกติทางด้านร่างกายและจิตใจ ก็ไม่ทำให้ชีวิตเปลี่ยนแปลงไปได้

ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนที่เป็นผู้หญิงด้วยกัน ผู้ให้ข้อมูลให้ความสนิทสนมกับเพื่อนหญิงด้วยกันที่ไม่ใช่คู่รักของตนเองได้ แต่มีผู้หญิงบางคนก็ไม่ต้องการคบกับผู้ให้ข้อมูล เนื่องจากไม่ยอมรับ เพราะเป็นสิ่งแปลกประหลาด นิสัยเหมือนผู้ชาย ซึ่งไม่เหมือนผู้หญิงทั่วไปก็เลยไม่ยอมรับสิ่งด้วย

3. ความรู้สึกและพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างเปิดเผยตัวตน

ช่วงเข้าสู่วัยรุ่นอายุประมาณ 20 ปี ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกที่ผู้ชายชอบเอาเรียดเอาเปรียบมากจนเกินไป ไม่สนใจความรู้สึกของผู้หญิง ไม่เข้าใจชีวิตของผู้หญิง ผู้ชายมักคิดแต่เรื่องการมีเพศสัมพันธ์มากกว่าการคบกันด้วยความรัก อีกทั้งผู้ชายในปัจจุบันไม่สามารถดูแลผู้หญิงได้และชอบเลือกคบกับผู้หญิงที่ทะเลาะ ง่าย ๆ คน ผู้ชายบางคนก็หลอกผู้หญิงให้ผู้หญิงดูแล ไม่มีความเป็นผู้นำ

รักครั้งแรกของผู้ให้ข้อมูลเป็นความรักของผู้หญิงที่รักผู้หญิง ซึ่งผู้หญิงคนนี้มีหน้าตาสวยงาม เรียบร้อย รักสงบ และนิสัยดี มีอายุมากกว่าผู้ให้ข้อมูลเกือบ 10 ปี ได้รู้จักกันขณะที่ฝ่ายหญิงมางานทำบุญบ้านของเพื่อนบ้าน ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกชอบผู้หญิงคนนี้นัก เพราะมีนิสัยดี ไม่พูดมากเหมือนผู้หญิงที่พบเจอทั่ว ๆ ไป และไม่มีปฏิกิริยาปฏิเสธ หรือรังเกียจ ยอมรับและเข้าใจ จริงใจและซื่อสัตย์ตลอดเวลา 3 ปีที่คบกัน ระยะแรกที่คบกันต่างฝ่ายต่างเป็นรักแรก จึงวางตัวไม่กล้าว่าต้องทำตัวอย่างไรบ้าง ผู้ให้ข้อมูลได้เรียนรู้ชีวิตคนรักมากขึ้นพอกับกันไปเรื่อย ๆ และสนิทสนมกันมากขึ้น เริ่มจับมือ นอนหนุนนั่งตักมั่งมั่งมั่งหยอกล้อกันแซวกันหวานมาก และปรึกษากันทุกเรื่อง มีความอบอุ่น และมีความสุขมาก ตอนนั้นมีความรู้สึกที่ตัวเองเป็นคนโชคดีที่สุดที่มีคนรักที่เป็นได้ทั้งพี่ เพื่อน เรียกได้ว่าเป็นทุกอย่าง คนรักจึงมีความสำคัญในชีวิตมาก และได้ใช้ชีวิตคู่จนถึงปัจจุบัน ตลอดเวลาที่คบกันมักมีคนนั้นคนนั้นมาแซวอยู่ตลอด และพ่อแม่ของทั้งสองฝ่ายก็รู้เห็นมาตลอด แต่ไม่ได้ห้ามอะไร

ผู้ให้ข้อมูลปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นต่าง ๆ รวมทั้งปัญหาของครอบครัวกับคนรักเสมอ จนในที่สุดผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถทนกับปัญหาภายในครอบครัวได้ จึงตัดสินใจหนีไปอยู่บ้านคนรัก ที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งพ่อแม่ของคนรักไม่ได้รับแจ้งผู้ให้ข้อมูลเลยแม้แต่น้อย เพราะว่ารู้จักคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลมาก่อน พ่อแม่คนรักเป็นคนรักสงบ ชอบทำบุญ และมีอาชีพรับจ้างทั่วไป คนรักเป็นคนที่น่าอ่อนน้อมง่าย ไม่เคยประพฤติตัวไม่ดี ไม่กินเหล้า สูบบุหรี่ ช่วยพ่อแม่ทำงาน หาเลี้ยงในครอบครัว ตลอดเวลาที่อยู่กับคนรัก ผู้ให้ข้อมูลได้ช่วยทำงานทุกอย่าง เพื่อช่วยเลี้ยงดูครอบครัวของคนรักอย่างเต็มที่ เช่น ขับรถสองแถว รับส่งผู้โดยสาร และขับรถรับจ้างทั่วไป เป็นต้น ซึ่งผู้ให้ข้อมูลก็สามารถทำงานในอาชีพเหล่านี้ได้ดี เพราะเกรงคนรอบข้างและผู้มาใช้บริการมองว่าตนทำงานได้ไม่ดีเทียบเท่าผู้ชาย

ผู้ให้ข้อมูลยอมรับว่าตนเองชอบผู้หญิงไม่ชอบผู้ชาย และไม่เคยมีความต้องการแต่งกายเหมือนผู้หญิง บางคนมองว่าตนเป็นคนแปลกประหลาด ทำในสิ่งที่ผิดประเพณี วัฒนธรรมของสังคมไทย

ผู้ให้ข้อมูลต้องเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงกับคนใกล้ชิด โดยเฉพาะคนรักเพราะต้องการให้คนรักยอมรับความเป็นตัวตนที่แท้จริง หวังให้คนรักคอยให้กำลังใจ เพื่อสามารถเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้จากการดำเนินชีวิตตามประเพณีวัฒนธรรมทางสังคม โดยไม่สนใจที่บุคคลภายนอกยอมรับความเป็นตัวตนแบบหญิงรักหญิงของตนหรือไม่ ผู้ให้ข้อมูลไม่ค่อยมีความรู้สึกและไม่สนใจในความคิดเห็นของบุคคลภายนอกที่มองตนเป็นคนแปลกประหลาด มีความแตกต่างทางเพศ ซึ่งการเปิดเผยตนเองต่อพ่อ แม่ พี่น้อง และบุคคลใกล้ชิดเป็นเรื่องที่อาจทำได้ยากลำบากมาก เพราะต้องผ่านการตัดสินใจที่สับสนเกี่ยวกับผลที่ตามมาภายหลังและหากคนใกล้ชิดยอมรับความเป็นตัวตนของตนได้ก็คงไม่มีปัญหาอะไร แต่หากว่าคนใกล้ชิดต่อต้านก็ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตแบบหญิงรักหญิง จึงรู้สึกลำบากใจ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าตนสามารถใช้ชีวิตได้เหมือนคนปกติทั่วไป เนื่องจากการดำรงชีวิตอยู่แบบผู้หญิงรักผู้หญิง คนในสังคมส่วนใหญ่ยังไม่ยอมรับมากนัก เพราะมีพฤติกรรมทางเพศเบี่ยงเบน และแตกต่างจากคนอื่น

4. การเติมเต็มชีวิตในครอบครัวให้สมบูรณ์

เมื่ออายุ 35 ปี ผู้ให้ข้อมูลอยู่กับคนรักมาเป็นเวลา 15 ปี ได้ปรึกษาเพื่อรับบุตรบุญธรรมมาเลี้ยงโดยหวังให้ลูกช่วยดูแลเมื่อยามแก่เฒ่า จึงได้ยื่นเรื่องขอรับเด็กผู้หญิงจากสถานรับเลี้ยงเด็กมาเป็นบุตรบุญธรรม ซึ่งขณะนี้

บุตรบุญธรรมอายุได้ 30 ปี มีสามีเป็นชาวต่างชาติ และมีลูกสาวที่น่ารัก 1 คน ปัจจุบันบุตรบุญธรรมคนนี้ก็มาอยู่ด้วยกันพร้อมครอบครัว

ชีวิตในปัจจุบันได้อยู่กินกับคนรักมา 50 กว่าปี การใช้ชีวิตแบบหญิงรักหญิงในสังคมวัฒนธรรมของไทยได้ยอมรับมากกว่าอดีตที่ผ่านมา สภาพทางเพศที่แตกต่างและรักชอบผู้หญิงซึ่งเป็นเพศเดียวกันไม่ถือเป็นเรื่องที่น่าแปลก เพราะมีการวางตัว และประพฤติตัวอย่างเหมาะสมในชีวิตประจำวัน ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับใคร

5. ชีวิตในช่วงวัยสูงอายุ

ปัจจุบันผู้ให้ข้อมูลอายุ 73 ปี และคนรักอายุ 83 ปีทั้งคู่ร่างกายอ่อนแอ เจ็บป่วยบ่อย มีโรคประจำตัว ความดันโลหิตสูง กระดูกเริ่มเสื่อมเดินมากไม่ไหว เมื่อมีเวลาผู้ให้ข้อมูลและคนรักก็พาไปรักษาที่โรงพยาบาลใกล้บ้าน โดยใช้สิทธิ์ของผู้สูงอายุเข้ารับการรักษารักษาฟรี ช่วงนี้ต้องเริ่มออกกำลังกายเพื่อให้ร่างกายแข็งแรงปรับวิธีออกกำลังกายให้เหมาะกับวัย เช่น เดิน ยกแขน เป็นต้น และรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ ทาน 3 มื้อ หลีกเลี่ยงอาหารที่มีรสจัด อายุมากขึ้นก็ต้องดูแลสุขภาพร่างกายมากขึ้นตามที่หมอบอกมา โดยมีลูกสาวบุญธรรมคอยช่วยเหลืออยู่ข้างๆ

ประกอบอาชีพรับจ้างตามแต่จะมีคนมาว่าจ้าง แต่ก็ไม่ค่อยมีงานเท่าไรเพราะคนที่มาจ้างเห็นว่าอายุมากขึ้นกลัวทำงานไม่ไหว ผู้ให้ข้อมูลไม่ชอบอยู่บ้านเฉยๆ เมื่อมีเวลาวางจะช่วยเหลือคนรักทำงานบ้าน ปลูกผักสวนครัวกินเอง เป็นต้น แต่มีอยู่ครั้งหนึ่งที่หลังคาบ้านรั่ว ผู้ให้ข้อมูลได้ปีนขึ้นไปบนหลังคาเพื่อซ่อมหลังคา แต่สุดท้ายตกลงจากหลังคา ต้องใส่เฝือกอยู่หลายเดือน เพราะคิดว่าตนสามารถทำได้

ความสัมพันธ์ในครอบครัวผู้ให้ข้อมูลกับคนรักดูแลเอาใจใส่กันและกัน ยามเจ็บป่วยก็พาไปหาหมอต่างคนต่างดูแลช่วยเหลือกัน ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายนอกนั้น มีทั้งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ร่วมกิจกรรมในชุมชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้น หรือเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ และร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ทำอาหาร ทำขนม เป็นต้น

ผู้ให้ข้อมูลเป็นคนมองโลกในแง่ดี และมีสัมพันธ์ภาพที่ดีในครอบครัว คอยช่วยเหลือเพื่อนบ้านปรึกษาหารือกันในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้ชีวิตมีความสุขไม่เกิดความเครียด และเมื่อถึงวันพระก็พาคนรักไปทำบุญที่วัดใกล้บ้าน ซึ่งเป็นที่พึ่งทางใจที่ดี

บริเวณที่อยู่อาศัยสภาพแวดล้อมต่าง ๆ มีความสะดวกสบายเพราะอยู่ใกล้ตลาด สถานือนามัย และอาศัยอยู่ในบริเวณที่ติดกับญาติพี่น้อง จึงไม่วิตกกังวลในความไม่ปลอดภัย

6. ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการดำเนินชีวิตของผู้สูงวัยที่รักเพศเดียวกันแบบหญิงรักหญิง

1. เกิดความสับสนในการดำเนินชีวิตในช่วงที่ค้นพบว่าตัวเองเป็นหญิงรักหญิง ซึ่งมีความแตกต่างจากคนอื่นในสังคม ไม่มีใครให้คำแนะนำหรือปรึกษา ทำให้การเปิดเผยตัวตนกับคนใกล้ชิดนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ยากลำบาก เนื่องจากต้องตัดสินใจโดยลำพัง ไม่มีใครให้คำแนะนำและปรึกษา จึงมีความสับสนต่อการตัดสินใจกับผลที่ตามมาในภายหลัง เมื่อเข้าสู่วัยเริ่มความรักกับผู้หญิงที่เป็นเพศเดียวกัน จึงตัดสินใจเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงกับบุคคลใกล้ชิดและรอบข้าง โดยเฉพาะคนรักที่สามารถเข้าใจและยอมรับในตัวตนแบบหญิงรักหญิง ทำให้สามารถเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิตตามประเพณี และวัฒนธรรมทางสังคมได้โดยไม่สนใจคนภายนอกจะยอมรับความเป็นตัวตนแบบหญิงรักหญิงของตน และต้องพิสูจน์ตนเองว่าสามารถใช้ชีวิตเหมือนคนปกติทั่วไปได้

2. การใช้ชีวิตในช่วงทำงานหลังจากตัดสินใจไม่เรียนต่อเพื่อช่วยเหลือครอบครัว และคนรัก จึงตัดสินใจหางานทำ ซึ่งงานส่วนใหญ่เป็นงานที่ผู้ชายทำ เช่น ขับรถสองแถวรับส่งผู้โดยสาร และขับรถรับจ้างทั่วไป เป็นต้น ซึ่งผู้ให้ข้อมูลก็สามารถทำงานในอาชีพเหล่านี้ได้ดี แต่ก็กังวลครอบครัวและผู้มาใช้บริการมองว่าทำงานได้ไม่ดีเทียบเท่าผู้ชาย

3. การใช้ชีวิตคู่อยู่กับคนรัก ผู้ให้ข้อมูลมีความสับสนอย่างมาก กลัวคนรักรังเกียจ และไม่ยอมรับตัวตนแท้จริงของตน ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศแตกต่างไปจากสังคม แต่สามารถพิสูจน์ให้คนรักได้รู้ถึงความเอาใจใส่ ความไว้น้ำใจที่มีต่อกัน จนทำให้คนรักยอมรับในตัวตนที่แท้จริงของตนได้

4. การที่ต้องตกเป็นเป้าสายตาของคนในสังคม อีกทั้งสังคมยังไม่ยอมรับ กับตัวตนที่แท้จริงของผู้ให้ข้อมูลแบบหญิงรักหญิง จึงต้องดำเนินชีวิตอยู่อย่างปิดบังตนเอง มีพื้นที่อยู่ในสังคมอย่างจำกัด การเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงทำแต่เฉพาะกับคนรักหรือคนในครอบครัว จึงไม่สนใจคนภายนอกยอมรับความเป็นตัวตนแบบหญิงรักหญิงของตนหรือไม่ และคิดว่าต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างทำมาหากิน และประกอบอาชีพสุจริตก็เพียงพอ

5. ชีวิตช่วงสูงวัยของผู้ให้ข้อมูลได้ใช้ประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาในการวางตัวเพื่อเข้าสังคม แต่บางกลุ่ม โดยเฉพาะเพศชายไม่ยอมรับ บุคลิกนิสัยลักษณะท่าทางการแต่งกาย การพูด แต่ไม่ได้สร้างความลำบากใจในการดำเนินชีวิต เพราะให้ความสำคัญกับคนรักและครอบครัว ที่เข้าใจความรู้สึกและยอมรับตัวตนที่แท้จริงของตน ตลอดจนให้คำปรึกษาและช่วยเหลือหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

6. ปัญหาเรื่องของสุขภาพร่างกายที่แก่ชราซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาต้องทำงานหนักมาตลอด และไม่คอยดูแลร่างกายให้ดี พออายุมากขึ้นร่างกายไม่แข็งแรงมีโรคประจำตัวต้องไปหาหมออยู่ประจำ

4. อภิปรายผล

1. ผู้ให้ข้อมูลมีคนรักเป็นหญิง คนรักที่เป็นหญิงไม่มีปฏิกิริยาปฏิเสธ หรือรังเกียจในตัวตนที่แท้จริงยอมรับและเข้าใจ จริงใจและซื่อสัตย์ต่อกันตลอดเวลาที่คบกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนฤพนธ์ ตัววิเศษ (2556) เห็นว่าผู้หญิงจำนวนมากมีความเสน่หาในเพศเดียวกันจะให้ความสำคัญกับความรักและความเข้าใจ ผู้หญิงที่พบเจอคนที่เข้าใจ ถึงแม้จะเป็นเพศเดียวกัน ผู้หญิงก็พร้อมที่จะคบหาเป็นเพื่อน หรือพัฒนาความสัมพันธ์ไปเป็นคนรัก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาศ ไชยมงคล 2555 ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์อัตลักษณ์ทางเพศสภาพและพื้นที่ของ หญิงรักหญิงในสื่อนวนิยาย พบว่าอัตลักษณ์ทางเพศของตัวละครทั้ง 5 เรื่อง เป็นเพศสภาพของหญิงรัก หญิงที่เลือกรักผู้หญิง ผ่านความรู้สึก ความรู้ รสนิยมเรื่องเพศ และความรัก ยอมรับในเพศหญิงของตัวเอง มีความรักที่มั่นคง จริงใจ และซื่อสัตย์ ที่สำคัญมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน และคู่รักแบบหญิงรักหญิงจะมีความสัมพันธ์ที่ยาวนาน สอดคล้องกับแนวคิด Simon และ Gagnon (1967) พบว่า การอยู่ร่วมกันของคู่เลสเบี้ยนมักเป็นไปในลักษณะความผูกพัน มีความอนุรักษนิยมในค่านิยมแบบผิวเดียวเมียวเดียว มีความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนยาวนาน และอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของความเป็นเพื่อนและมิตรภาพมากกว่าบนพื้นฐานเรื่องเพศ

2. ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าผู้ชายชอบเอาไรต์เอาเปรียบมากจนเกินไปไม่แคร์ความรู้สึกของผู้หญิง ไม่เข้าใจชีวิตของผู้หญิง ผู้ชายในปัจจุบันไม่สามารถดูแลผู้หญิงได้ ไม่มีความเป็นผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ ไชยมงคล (2555) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์อัตลักษณ์ทางเพศสภาพและพื้นที่ของหญิงรักหญิงในสื่อนวนิยายพบว่าอัตลักษณ์ทางเพศของตัวละครทั้ง 5 เรื่องเป็นเพศสภาพของหญิงรักหญิงที่เลือกรักผู้หญิงผ่านความรู้สึกความรู้สึก รสนิยมเรื่องเพศ และความรักบุคลิกภาพการแสดงออกเป็นแบบผู้หญิงธรรมดาที่มีบุคลิกภาพดี มีความเป็นผู้นำ มีหน้าที่การงานที่ดี มุ่งมั่นจริงจังกับการทำงาน ยอมรับในเพศหญิงของตัวเองและปฏิเสธการเป็นผู้ชาย มีความรักที่มั่นคงจริงใจ และซื่อสัตย์ที่สำคัญมีความเข้าใจซึ่งกันและกันเนื่องจากเป็นเพศเดียวกัน ส่วนพื้นที่ทางสังคมของหญิงรักหญิงประกอบด้วยพื้นที่ส่วนตัว เช่น บ้านห้องพัก ส่วนใหญ่ครอบครัวไม่ยอมรับและต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนทัศนคติสังคมเป็นพื้นที่ที่สามารถเปิดเผยตนเองได้มากที่สุด

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลมีคนรักเป็นหญิงจะถูกคนรอบข้างและสังคมไม่ยอมรับในความแตกต่างทางเพศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บังอร เทพเทียน (2556) พฤติกรรมแบบหญิงรักหญิงจะถูกคนในครอบครัว มีญาติ มีเพื่อน และอาชีพ การงานและคนในสังคมส่วนใหญ่มองว่ามีความแตกต่างคือความพึงพอใจในเพศเดียวกัน ซึ่งการไม่ยอมรับที่จะมีความสัมพันธ์กับเพศชายของหญิงรักหญิง และการไม่ยอมรับที่มีความสัมพันธ์กับเพศหญิงของชายรักชาย เป็นการขบถต่อกฎเกณฑ์ที่ปลูกฝังมาของครอบครัวในอันที่จะไม่ได้ทำหน้าที่ผลิตและเลี้ยงดูสมาชิกใหม่รวมทั้งยังต้องเผชิญกับการถูกจับตามอง ถูกสอดส่อง หรือควบคุมพฤติกรรมจากคนในครอบครัวที่ต้องการจะให้ตนเปลี่ยนแปลงความรู้สึก หรือพฤติกรรม

กลับไปเป็นหญิง หรือผู้ชายที่อยู่ในกรอบเดิมที่ครอบครวัคหวาง

3. ชีวิตในปัจจุบันผู้ให้ข้อมูลมองว่าพฤติกรรมการใช้ชีวิตแบบหญิงรักหญิงในสังคมวัฒนธรรมของไทยได้รับการยอมรับมากกว่าอดีตที่ผ่านมา สภาพทางเพศที่แตกต่าง และรักชอบผู้หญิงซึ่งเป็นเพศเดียวกันไม่ถือเป็นเรื่องที่น่าแปลก มีการวางตัวในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสมไม่เคยไปสร้างความเดือดร้อนให้กับใคร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Sonya Andermarh 2000 อ้างถึงใน ปลินดา ระมิงค์วงศ์, 2550 การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมส่งผลให้เรื่องเกี่ยวกับหญิงรักหญิงทอมกลับกลายเป็นเรื่องสาธารณะไม่ใช่เรื่องส่วนตัวอีกต่อไปแต่การแสดงออกทางเพศของหญิงรักหญิงต้องเป็นไปในแนวทางที่ดีและถูกต้องเหมาะสมตามหลักการรูปแบบของเรื่องเพศที่ชอบธรรมในแต่ละสังคมอันจะไม่ทำให้สังคมนั้นเกิดความเสื่อมเสีย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารยา ศิริพิทักษ์ 2557 ศึกษาภาพสะท้อนของหญิงรักหญิงผ่านนิตยสาร @ tom actz REFLECTION OF LESBIAN IN THE MAGAZINE @ TOM ACTZ ผลการวิจัยพบว่านิตยสารเล่มนี้มีส่วนกระตุ้นทำให้สถาบันครอบครัวเกิดการยอมรับและภาคภูมิใจในความเป็นตัวตนของหญิงรักหญิงซึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต

4. ช่วงชีวิตสูงวัยคนรักและครอบครัวเข้าใจความรู้สึกและยอมรับตัวตนที่แท้จริงของตน ซึ่งคนรักและครอบครัวสามารถพูดคุยให้คำปรึกษาปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ได้ ปัญหาอุปสรรค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรกมล รพพงษ์ 2553 ศึกษา การสร้างตัวตนทางสังคมของกลุ่มหญิงรักหญิงในระดับอุดมศึกษา กรณีศึกษานักศึกษาหญิงรักหญิง วิทยาลัยนานาชาติมหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยไม่พบว่าเกิดการไม่ยอมรับจากครอบครัวและเพื่อน ๆ และต่างมีความรักความเข้าใจในตัวตนเป็นอย่างดี

5. สรุปผลการศึกษา

1. กลุ่มหญิงรักหญิงถูกมองเป็นเป้าสายตาของคนในสังคม และสังคมยังไม่ยอมรับตัวตนที่แท้จริงแบบหญิงรักหญิง กลุ่มหญิงรักหญิงต้องอยู่อย่างปิดบังตนเอง มีพื้นที่อยู่ในสังคมอย่างจำกัด การเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงจะทำให้แต่เฉพาะกับคนรักหรือคนในครอบครัว จึงไม่สนใจที่คนภายนอกจะยอมรับความเป็นตัวตนแบบหญิงรักหญิงของตนหรือไม่ แต่ถ้าครอบครัวและคนรัก เพื่อนสนิทสามารถยอมรับได้ก็จะไม่สนใจความรู้สึกใคร แต่ก็ทำได้ยากหากว่าคนเหล่านี้ต่อต้านหรือมองว่าเป็นผู้เบี่ยงเบนทางเพศ

2. การดำเนินชีวิตของหญิงรักหญิงในผู้สูงวัย เชื่อว่าการใช้ชีวิตคู่อยู่กับคนที่รักและได้แสดงออกถึงความรักความห่วงใยคอยช่วยเหลือดูแลกันอย่างใกล้ชิดทำให้การใช้ชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ทำให้ไม่สร้างความรู้สึกที่อัดอั้นใจในการใช้ชีวิตคู่เพราะสามารถเข้าใจชีวิตของผู้หญิงด้วยกันได้เป็นอย่างดีถึงแม้ว่าจะมีความเป็นอัตลักษณ์ทางเพศที่ไม่ชัดเจนและการมีคนรักเป็นเพศเดียวกันเป็นเรื่องปกติ แม้ว่าจะขัดกับสภาพสังคมที่ไม่ยอมรับก็ตาม

3. วิถีชีวิตของกลุ่มหญิงรักหญิงปัจจุบันสังคมเริ่มหันมารับรู้เปิดใจยอมรับมากขึ้นประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจสังคมรวมถึงวัฒนธรรมทำให้คนในสังคมไม่ค่อยยุ่งเกี่ยวเรื่องส่วนตัวมากเท่าไรนัก รวมทั้งยังถูกลบเลือนความคิดว่าคนในกลุ่มหญิงรักหญิงนั้นเป็นเรื่องผิดแปลกประหลาดเหมือนอย่างในอดีต ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คนใกล้ชิดโดยเฉพาะครอบครัวลดความกดดัน และยอมรับความเป็นตัวตนของกลุ่มหญิงรักหญิงน้อยลงกว่าอดีตที่ผ่านมา

4. ปัญหาอุปสรรคชีวิตช่วงสูงวัยของหญิงรักหญิงได้ใช้ประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาในการวางตัวเพื่อเข้าสังคมแต่มีกลุ่มโดยเฉพาะเพศชายไม่ยอมรับ บุคลิก นิสัยลักษณะท่าทางการแต่งกาย การพูด แต่ไม่ได้สร้างความลำบากใจในการดำเนินชีวิต เพราะให้ความสำคัญกับคนรักและครอบครัว ที่เข้าใจความรู้สึกและยอมรับตัวตนที่แท้จริงของตน ซึ่งคนรักและครอบครัวสามารถพูดคุยให้คำปรึกษาปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ได้ ปัญหาอุปสรรคส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของสุขภาพร่างกายที่แก่ชรา และการประกอบอาชีพในช่วงสูงวัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สังคมและคนรอบข้างควรทำความเข้าใจ และส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มหญิงรักหญิงที่สูงวัย และให้ความสำคัญในศักดิ์ศรี และความเป็นตัวตนของกลุ่มหญิงรักหญิง อีกทั้งสังคมควรเปิดพื้นที่สำหรับกลุ่มหญิงรักหญิงให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ไม่มองว่าเป็นผู้มีความเบี่ยงเบนทางเพศ จิตไม่ปกติ
2. ผู้สูงอายุหญิงที่มีพฤติกรรมรักเพศเดียวกันควรได้รับการส่งเสริมสุขภาพทางร่างกายที่ดี และให้คำปรึกษาเพื่อลดอัตราความเสี่ยงจากโรคภัยไข้เจ็บที่มากับอายุที่สูงวัย
3. ควรส่งเสริมการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันมิให้เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมของกลุ่มหญิงรักหญิง
4. ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุหญิงรักหญิงได้รับสิทธิทางสังคมและเศรษฐกิจ เช่น ดูแลสุขภาพอนามัย ให้คำปรึกษาปัญหาต่าง ๆ และเข้าถึงการบริการทางสังคม ตลอดจนจัดหาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ ไม่เลือกปฏิบัติในความแตกต่างทางเพศ เป็นต้น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาดูแลและช่วยเหลือในเรื่องดังกล่าว

ข้อเสนอแนะการนำผลงานวิจัยไปใช้ครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้เกิดหญิงรักหญิงในกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มนักเรียน และกลุ่มวัยทำงาน เพื่อสร้างองค์ความรู้ในการดำเนินชีวิตของกลุ่มคนรักเพศเดียวกันแบบหญิงรักหญิงและเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความเข้าใจให้เกิดการยอมรับของคนรอบข้างและสังคมต่อไป
2. ควรศึกษาถึงสิทธิต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุของกลุ่มหญิงรักหญิงที่พึงได้รับ เช่น สิทธิทางสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนดูแลด้านสวัสดิการสังคม เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันให้กับผู้สูงอายุของกลุ่มหญิงรักหญิง

6. บรรณานุกรม

- กรกมล วรพงษ์. 2553. ศึกษาการสร้างตัวตนทางสังคมของกลุ่มหญิงรักหญิงในระดับอุดมศึกษา: กรณีศึกษา นักศึกษาหญิงรักหญิง วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. 2550. สิทธิมนุษยชนของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- จุฑามาศ ไชยมงคล. 2555. ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์อัตลักษณ์ทางเพศสภาพและพื้นที่ของหญิงรักหญิงในลือนวนนิยาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิรภัทร วงศ์อ้าย. 2550. กระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์ของหญิงรักร่วมเพศ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชลธิชา ศาลิคุปติ. 2532. กระบวนการพัฒนาและธำรงเอกลักษณ์ของหญิงรักร่วมเพศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ. 2556. พื้นที่ของเพศนอกกรอบในสังคมไทย ในมิติการเมืองและวัฒนธรรม. บทความ-ข่าวทางมานุษยวิทยาศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรองค์การมหาชน.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2538. ผู้ยิ่งผู้หญิง ในหมายเหตุวัฒนธรรมร่วมสมัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: แพร่สำนักพิมพ์.
- ปลินดา ระมิงค์วงศ์. 2550. เรื่องเพศนอกกรอบ: การต่อรองด้านเพศวิถีของผู้หญิงไทยชนชั้นกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิทักษ์ ศิริวงศ์. 2543. การสร้างการปรับเปลี่ยนความเป็นเพศและจินตนาการทางเพศในกลุ่มวัยรุ่นชาย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- เพิ่มศักดิ์ วรรณยางกูร และ จิตต์ระพี จันแก้ว. 2554. **ครอบครัวศึกษาและความปลอดภัยในชีวิต ฉบับปรับปรุง**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วังอักษร.
- รัจรี นพเกตุ. 2542. **มนุษย์: จิตวิทยาทางเพศ**. กรุงเทพฯ: ประกายพริก.
- สุภาณี ยาดรา. 2548. **การแสดงอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของกลุ่มหญิงรักหญิงผ่านสื่อเว็บไซต์ในสังคมไทย**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุไลพร ชลวิไล. 2545. **ตัวตนในเรื่องเล่า: การต่อรองทางอัตลักษณ์ของหญิงรักหญิง**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิริลักษณ์ อังกูรพิริยะ. 2553. **ผลกระทบที่หญิงรักหญิงได้รับการเปิดเผยตัวในสังคมไทย**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาอกระบบ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อารยา ศิริพยัคฆ์. 2557. **ศึกษาภาพสะท้อนของหญิงรักหญิงผ่านนิตยสาร @ tom actz REFLECTION OF LESBIAN IN THE MAGAZINE @ TOM ACTZ**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- Sinnott, Megan. 2008. **The Romance of the Queer: the Sexual and Gender Norms of Tom and Dee in Thailand in Martin, Fran and Others eds. Asiapacific Queer: Rethinking Genders and Sexualities**. Chicago: University of Illinois Press.
- Simon, W. and Gagnon, J.H. (1967). **Sexual Deviance**. New York: Harper and Row.
- Jackson, Peter A. and Cook, Narida M.eds.. 1999. **Genders and Sexualities in Modern Thailand**. Chiang Mai: Silkworm Books.

ภาคผนวก

วารสารสังคมศาสตร์ มทร. ตะวันออก (RMUTTO SOCIAL SCIENCE JOURNAL)

วารสารสังคมศาสตร์ มทร. ตะวันออก เป็นวารสารระดับชาติซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่และถ่ายทอดผลงานวิจัยและผลงานวิชาการทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ กำหนดเผยแพร่วารสาร ปีละ 2 ครั้ง มกราคม - มิถุนายน และกรกฎาคม - ธันวาคม

1. บทความวิจัย

ก. ส่วนปก ประกอบด้วย

1. ชื่อบทความ (Title) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรสั้น กระชับ ชี้ถึงเป้าหมายหลักของการวิจัย
2. ชื่อผู้เขียนทุกท่าน (Authors) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม
3. ที่อยู่ สำหรับการติดต่อ E-mail และโทรศัพท์
4. ตัวเลขยก ให้เขียนไว้บนนามสกุลเพื่อระบุว่าเป็นที่อยู่ของผู้เขียนท่านใด
5. บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรสั้นตรงประเด็น ครอบคลุมสาระสำคัญของการศึกษาและส่วนท้ายต้องมี คำสำคัญ (Keyword) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ที่สามารถนำไปใช้เป็นคำสืบค้นในระบบฐานข้อมูล ควรมีประมาณ 4 คำ

ข. ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย

1. บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของความสำคัญและมูลเหตุที่นำไปสู่การวิจัย พร้อมวัตถุประสงค์และการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. วิธีการทดลอง (Materials and Methods) หรือ วิธีการศึกษา (Research Methodology) เป็นการอธิบายวิธีการดำเนินการวิจัยซึ่งขึ้นอยู่กับวิธีการวิจัยแต่ละประเภท
3. ผลการทดลองและวิจารณ์ผล หรือผลการศึกษาและอภิปรายผล (Research and Discussion) ควรเสนอผลอย่างชัดเจน ตรงประเด็น เป็นผลที่ค้นพบ โดยเฉพาะการพบสิ่งใหม่ ลำดับตามหัวข้อที่ศึกษา พร้อมการวิจารณ์ผล
4. สรุปผล (Conclusion) สรุปสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษา
5. กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgements) กล่าวถึงบุคคลหรือหน่วยงานที่สำคัญที่มีบทบาทช่วยเหลืองานวิจัยและมีความสำคัญจริง (อาจมีหรือไม่ก็ได้)
6. เอกสารอ้างอิง (References) ต้องใช้ตามแบบที่วารสารสังคมศาสตร์ มทร. ตะวันออก กำหนดอย่างเคร่งครัด และเขียนเอกสารอ้างอิง เฉพาะเอกสารที่นำมาอ้างอิงในเนื้อหาเท่านั้น

2. รูปแบบการพิมพ์บทความ

การตั้งค่าหน้ากระดาษ

- ระยะขอบ

ขอบบน (Top margin) และขอบซ้าย (Left margin) 2.5 ซม.

ขอบล่าง (Bottom margin) และขอบขวา (Right margin) 2.0 ซม.

- กระดาษ

ขนาดกระดาษ A4 (กำหนดเอง) ความกว้าง 19 ซม. ความสูง 27 ซม.

รูปแบบตัวอักษร

แบบตัวอักษรใช้ TH SarabunPSK เท่านั้น

หมายเลขหน้า

ตำแหน่ง ด้านล่าง กึ่งกลางหน้ากระดาษ ขนาดตัวอักษร 14

การย่อหน้า

เคาะ 8 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 9

จำนวนหน้าทั้งหมด

6 - 12 หน้า

การพิมพ์ส่วนปก

พิมพ์เต็มหน้ากระดาษ (พิมพ์ 1 คอลัมน์)

การพิมพ์ส่วนเนื้อหา

พิมพ์ 1 คอลัมน์

ชื่อบทความ

ภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ ขนาดอักษร 18 (ตัวหนา)

จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ

ชื่อผู้เขียน

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 (ตัวหนา)

ระหว่างชื่อกับนามสกุล เว้น 2 เคาะ จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ

ตัวเลขยกบนนามสกุล

ขนาดตัวอักษร 16

ที่อยู่

ภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 12

E-mail และโทรศัพท์

ขนาดตัวอักษร 12 (ตัวเอียง)

ชื่อบทคัดย่อ

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 (ตัวหนา)

จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ

เนื้อหาบทคัดย่อ

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14

ชื่อคำสำคัญ

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 (ตัวหนา)

คำสำคัญ

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14

ชื่อหัวเรื่องใหญ่

ประกอบด้วย 1. บทนำ 2. วิธีการทดลอง หรือ วิธีการศึกษา

3. ผลการทดลองและวิจารณ์ผลหรือผลการศึกษาและอภิปรายผล

4. สรุป 5. กิตติกรรมประกาศ 6. เอกสารอ้างอิง

ขนาดตัวอักษร 18 (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย

ชื่อหัวเรื่องรอง

ขนาดตัวอักษร 16 (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย

ชื่อหัวเรื่องย่อ

ขนาดตัวอักษร 14 (ตัวหนา) ย่อ 4 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 5

เนื้อหาบทความ

ขนาดตัวอักษร 14 จัดกระจายแบบไทย

ชื่อตาราง

ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา อยู่ด้านบน จัดชิดซ้าย

ชื่อภาพ ชื่อแผนภูมิ

ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา อยู่ใต้ภาพหรือแผนภูมิ จัดกึ่งกลาง

เนื้อหาในตาราง/แผนภูมิ

ขนาดตัวอักษร 12

การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง

ในระบบนาม-ปี เช่น วีระพล (2554) หรือ (วีระพล, 2554)

หรือ Dan and Hamasaki, 2001 หรือ เทพบุตร และวุฒิชัย, 2552

หรือ Dan, et al., 2010 หรือ สุภาพ และคณะ, 2547 เป็นต้น

การอ้างอิงท้ายเรื่อง

1. หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. **ชื่อหนังสือ**. ครั้งที่พิมพ์. สำนักพิมพ์. เมืองที่พิมพ์.

2. บทความวารสาร

ชื่อผู้เขียน. ปีที่พิมพ์. **ชื่อบทความ**. ชื่อวารสาร. ปีที่ (ฉบับที่) : หน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของบทความ.

3. วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียน. ปีที่พิมพ์. **ชื่อวิทยานิพนธ์**. สถานศึกษา. เมืองที่พิมพ์.

หมายเหตุ ต้นฉบับบทความที่นำเสนอจะต้องถูกต้องตามหลักเกณฑ์การเขียนที่กำหนดเท่านั้น
มิฉะนั้นจะไม่ได้รับการพิจารณา ดำเนินการประเมินบทความก่อนตีพิมพ์

*** ตัวอย่างการเขียนอ้างอิงท้ายบทความ**

กรองทิพย์ เจริญบุญวิวัฒน์. 2556. การจัดการความรู้ทางการพยาบาลของพยาบาลหัวหน้าหน่วยงานโรงพยาบาลชุมชนเขตภาคตะวันออก. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. 2(2) : 97-103.

ไพฑูล สีใส และวีระพล แจ่มสวัสดิ์. 2555. การวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการดำเนินธุรกิจโรงสีข้าวชุมชน. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. 1(1) : 63-75.

วิชณารักษ์ ศรีทอง มาลินี อุทธิเสน และเสาวณิต รัตนรวมการ. 2556. พฤติกรรมการบริโภคสุราของประชาชนในชุมชนเขมร ส่วย (กูย) ลาว อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. 2(2) : 26-44.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544. แนวทางการจัดทำโครงการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชน. วารสารเศรษฐกิจและสังคม. 39(1)

สรียา เพ็ชรรัตน์. 2545. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวเมืองพัทยา ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ. โครงการบัณฑิตศึกษา. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ : กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. 2546. อย.เข้มงวดการแสดงคำเตือนในโฆษณาเครื่องดื่มผสมกาเฟอีน. กองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค. (โรเนียว)

Luque-Perez E. Rios A. Valcarcel M. Danielsson L.G. and Ingman F. 1999. Spectrophotometric flow injection determination of caffeine in solid and slurry coffee and tea samples using supported liquid membranes. Laboratory Automation and Information Management. 34 : 131-142

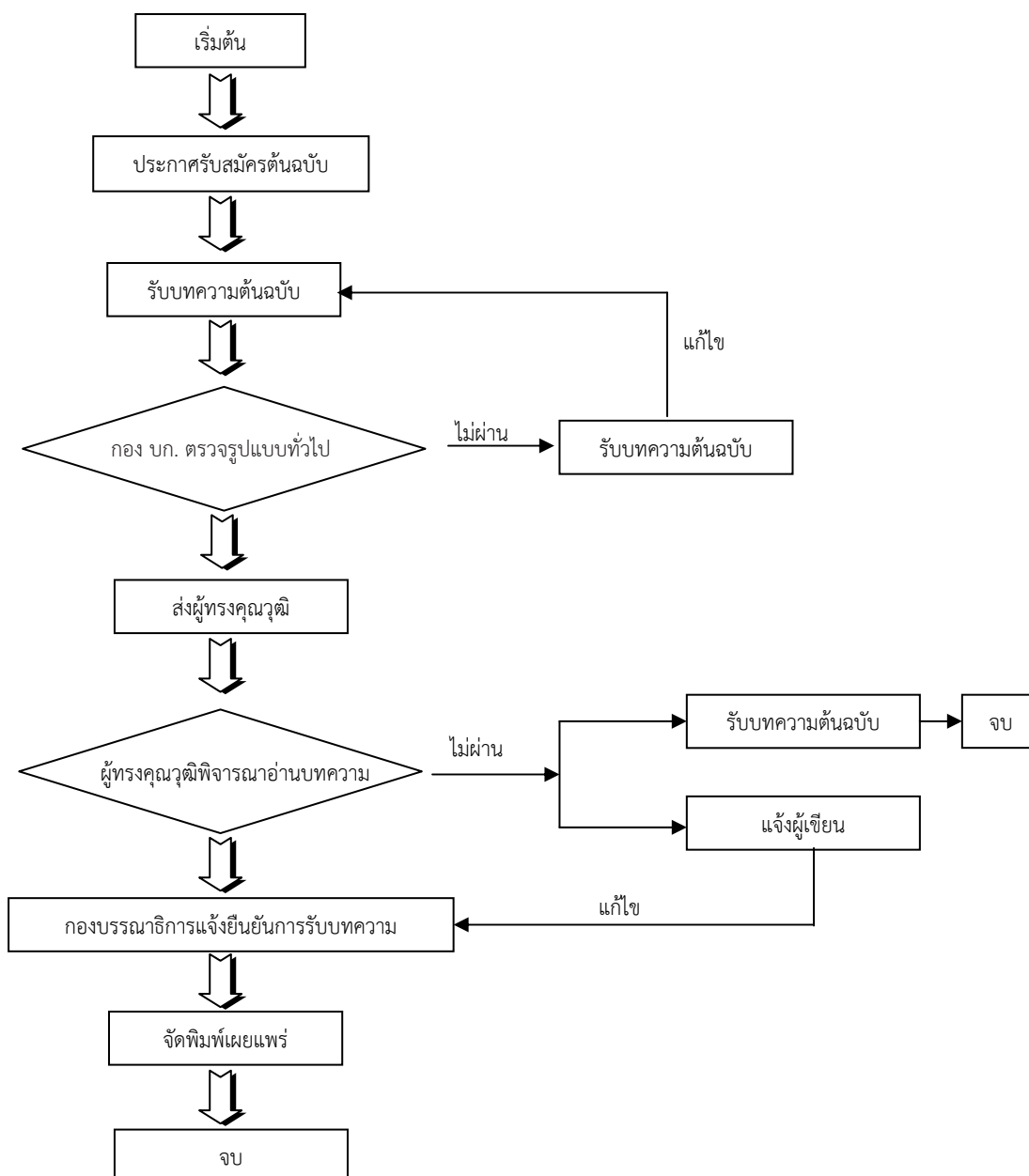
Martin M.J. Pablo F. and Gonzales A.G. 1999. Simultaneous determination of caffeine and non-steroidal anti-inflammatory drugs in pharmaceutical formulations and blood plasma by reversed-phase HPLC from linear gradient elution. Talanta. 49 : 53-459

3. หลักเกณฑ์การประเมินบทความเพื่อตอบรับการตีพิมพ์

กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะนำเสนอเข้าสู่การพิจารณาของผู้ประเมินจากภายนอก บรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไขจะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ

เมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนจะได้รับวารสารสังคมศาสตร์ มทร. ตะวันออก ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ผลงาน จำนวน 1 ฉบับ พร้อมหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความ

ขั้นตอนการจัดทำวารสารสังคมศาสตร์ มทร. ตะวันออก

แบบฟอร์มการส่งบทความวิจัย
วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

1. ข้าพเจ้า นาย / นาง / นางสาว

2. ระดับการศึกษาสูงสุด.....

ตำแหน่งทางวิชาการ.....

3. ชื่อบทความ (ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

4. ชื่อผู้เขียนร่วม (1)

(2)

(3)

(4)

(5)

5. ที่อยู่ทำงาน

.....

.....

.....

โทรศัพท์.....มือถือ.....แฟกซ์.....

E-mail :

6. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

.....

.....

.....

โทรศัพท์.....มือถือ.....แฟกซ์.....

E-mail :

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และยินยอมว่าบทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

ลงชื่อ.....

(.....)

แบบสรุปผลการประเมินบทความวิจัยของผู้ทรงคุณวุฒิ
วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

1. รหัสบทความวิจัยที่ประเมิน R ☐ ☐ ☐ ☐

2. ชื่อบทความ.....

3. จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน..... ท่าน

4. หัวข้อที่พิจารณา

หัวข้อ	ผ่าน	ผ่านและมีการแก้ไข	ไม่ผ่าน	ข้อแก้ไข/ข้อเสนอแนะ
บทคัดย่อ (Abstract)				
บทนำ				
วิธีการทดลอง/วิธีการศึกษา				
ผลการทดลอง และวิจารณ์ผล / ผลการศึกษาและอภิปรายผล				
สรุปผล				
เอกสารอ้างอิง				
คุณค่าทางวิชาการ				

5. อื่น ๆ

.....

6. สรุปผลการประเมิน ☐ ผ่านดีเยี่ยม ☐ ผ่าน ☐ ผ่านและมีการแก้ไข ☐ ไม่ผ่าน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมเดือน โพธิ์สุวรรณ)

บรรณาธิการ

วันที่...../...../.....

หนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความ
วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
ขอรับรองว่าบทความ.....

เรื่อง

.....
.....
.....

โดย

.....
.....
.....

ได้ผ่านการประเมินจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
และตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
ปีที่ ฉบับที่

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมเดียน โพธิ์สุวรรณ
บรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์ มทร.ตะวันออก
ให้ ณ วันที่.....

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
(RMUTTO SOCIAL SCIENCE JOURNAL)

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2559

เป็นวารสารด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
จัดทำโดย สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

วัตถุประสงค์เพื่อ

1. เป็นสื่อ รวบรวม เผยแพร่ผลงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และส่งเสริมให้มีการนำผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์
2. เป็นการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผลงานของงานวิจัยสู่ระดับมาตรฐานสากล
3. เป็นสื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และแนวคิดระหว่างนักวิจัยทั้งในและต่างประเทศ
4. เสริมสร้างให้เกิดผลงานวิจัยใหม่ๆ ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย

คณะกรรมการอำนวยการ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

รองอธิการบดีทุกฝ่าย

ผู้ช่วยอธิการบดีทุกฝ่าย

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ประธานกรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

Institute of Research and Development
Rajamangala University of Technology Tawan-ok

สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
43 หมู่ 6 ต.บางพระ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี 20110
โทร. 038-358201 ต่อ 8508-8510
โทรสาร 038-358142
<http://ird.rmutto.ac.th>, <http://Journal.rmutto.ac.th>

